

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการออกแบบชุดผลิตภัณฑ์สิ่งทอเพื่อตกแต่งภายในสำหรับ ธุรกิจนวดแผนไทย

Textile Design Project of a Clothing Set for Traditional Thai Massage Business

นางสาวนันทน์ บุญประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
ภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2547 - 2548

วันที่
๗ ๒ ๕๗
๐๕ ๕๗ - ๒๕๕๗

เลขหมู่.....
61125

เลขทะเบียน.....

วัน,เดือน,ปี.....
12 ก.ค. 2549

11993015
b.....
i.....

TEXTILE DESIGN PROJECT OF A CLOTHING SET FOR
TRADITIONAL THAI MASSAGE BUSINESS

BY

CHANINAN BOONPRASERT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE
BACHELOR OF ARCHITECTURE IN INDUSTRIAL DESIGN
DEPARTMENT OF INDUSTRIAL DESIGN

FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY
LADKRABANG CAMPUS

2005

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

.....
คณบดี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ

(อาจารย์วินัย อุดมทรัพย์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ผ่องศรี รอดโพธิ์ทอง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.อุไรวรรณ ปิติมณียากุล)

..... กรรมการ

(อาจารย์ สุทธิพร วัชรานันท์)

ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ปานสาร สุขสงวน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความขยันและความ
รับผิดชอบต่อตนเอง การเอาใจใส่ในการทำงาน และบุคคลที่อยู่รอบข้างซึ่งถือว่าเป็นกำลังใจ
ที่สำคัญที่สุดในการทำงาน

ขอขอบคุณ อาม้า, ห่ม่า, อี ที่คอยเป็นกำลังใจ และคอยสนับสนุนปัจจัยทุกๆด้าน
ในการทำโครงการนี้

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนด้านต่างๆ คุณศรีสุภาภรณ์ ที่สนับสนุนในการให้สถานที่ใน
การถ่ายภาพ,

khun Ampawadee Chareonsuk ที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายใน โครงการ

ขอขอบคุณพี่ๆ และน้องๆ รหัส 10 และ 51 ที่คอยเฝ้าถามและคอยช่วยเหลือ พี่
เพ็ช, สุเมธ, หลิม, น้องซี, น้องแพรว, น้องหนู, น้องแอม, น้องเจ

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่คอยเป็นที่ปรึกษา รับฟังปัญหา คอยช่วยเหลือ และคอยให้
กำลังใจตลอดมา โบ, ก้อย, ลี, อี๋ว, ไอซ์, สุรวร, ตาล, โอ, กอล์ฟ, ฮิม, พี่หงวน, พี่คัน, พี่ฟาง, พี่ดี

การทำงานในครั้งนี้ต้องขอขอบคุณบุคคลที่ได้กล่าวมาแล้วอีกครั้งและขอขอบคุณ
บุคคลที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่คอยช่วยเป็นกำลังใจทำให้สามารถทำงานผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

อนุมติผล

สารบัญ

สารบัญตารางประกอบ

สารบัญประกอบภาพ

บทที่

1. การเสนอโครงการ

บทนำ

ความเป็นไปได้ของโครงการ

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา

วัตถุประสงค์ในการออกแบบ

ขอบเขตโครงการ

แนวทางศึกษาวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2. การค้นคว้าข้อมูลรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับนวดแผนไทย

1.1 ประวัติความเป็นมาของนวดแผนไทย

1.2 ลักษณะการนวด

1.3 มาตรฐานสถานที่กิจการนวดเพื่อสุขภาพ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคร

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย

2.2 ลักษณะการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

2.3 พฤติกรรมการบริโภคร

2.4 พฤติกรรมการใช้งาน

2.5 ข้อมูลราคาของการนวด

1

2

3

4

4

5

5

6-15

15-49

50-58

59

60-63

64

65-66

67

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	
3.1 รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องตลาด	70-76
3.2 รูปแบบผลิตภัณฑ์ใกล้เคียง	77-78
4. ข้อมูลเกี่ยวกับกายภาพเชิงกลที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ	
4.1 ศึกษาขนาดสัดส่วนของเครื่องใช้ภายในร้าน	79
4.2 ศึกษาขนาดสัดส่วนของกลุ่มผู้บริโภค	80-83
5. ข้อมูลเกี่ยวกับสี	
5.1 ทฤษฎีสี	84
5.2 จิตวิทยาเรื่องสีที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ	84-88
5.3 การใช้สีกับเครื่องแต่งกาย	89
5.4 สีต้นและการตกแต่ง	90-94
5.5 แนวโน้มสีต้นเพื่อการตกแต่งสำหรับปี 2005	95
6. ข้อมูลเทคนิคในการออกแบบ	
6.1 หลักการออกแบบลายผ้า	96-97
6.2 ลักษณะการจัดวางลวดลายแบบต่างๆ	98-102
6.3 การใช้เส้นในการออกแบบ	103
6.4 รูปแบบเสื้อผ้า	104-110
7. ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุตกแต่ง	
7.1 ข้อมูลวัสดุเกี่ยวกับวัสดุประเภทผ้า	111-127
7.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุเกาะเกี่ยว	128-132
8. ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต	
8.1 การตัดเย็บเสื้อผ้าในระบบอุตสาหกรรม	133
8.2 กรรมวิธีการสกรีนผ้า	137-142
8.3 กรรมวิธีการย้อมผ้า	143
8.4 กรรมวิธีการปักผ้า	144

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
9. สรุปและวิเคราะห์ข้อมูล	
9.1 วิเคราะห์และสรุปลักษณะการใช้งานของผู้บริโภค	145
9.2 วิเคราะห์และสรุปรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์	146-151
9.3 วิเคราะห์และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้ วัสดุที่นำมาออกแบบ	152-153
บทที่	
3. การพัฒนาการออกแบบ	
3.1 การออกแบบและพัฒนาแนวความคิด	154-163
4. การเสนอผลงานการออกแบบ	
4.1 แผ่นเสนองานและแบบแสดงรายละเอียด	164-177
4.2 ภาพถ่ายผลิตภัณฑ์	178-179
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการออกแบบและข้อเสนอแนะของนักศึกษา	180
5.2 สรุปผลการออกแบบและความเห็นจากคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์	180
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ประวัติการศึกษา	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงตารางวิเคราะห์ประเภทของลายผ้า	146
2. แสดงตารางพิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผ้าที่นำมาทำการออกแบบ เสื้อผ้าผู้ใส่แล้วและชุดพนักงาน	147
3. แสดงตารางพิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผ้าที่นำมาออกแบบสิ่งทอตกแต่ง	148
4. แสดงตารางพิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผ้าที่นำมาทำการออกแบบผ้าปูเตียง และปลอกหมอน	149
5. แสดงตารางวิเคราะห์วัสดุเกาะเกี่ยว	150
6. แสดงตารางวิเคราะห์วัสดุเกาะเกี่ยว	152
7. แสดงสรุปการเลือกใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ทั้งหมดใน โครงการ	153

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. แสดงรูปภาพรูปฤกษ์คัตตน	7
2. แสดงรูปภาพการกดด้วยหัวแม่มือ	12
3. แสดงรูปภาพการคลึง	12
4. แสดงรูปภาพการบีบคลึง	13
5. แสดงรูปภาพการบิด	13
6. แสดงรูปภาพการตัด	13
7. แสดงรูปภาพการดึง	14
8. แสดงรูปภาพการทุบ เคาะ สับ	14
9. แสดงรูปภาพการเหยียบ	14
10. แสดงรูปภาพนวดฝ่าเท้า	16
11. แสดงรูปภาพนวดขาด้านใน	16
12. แสดงรูปภาพนวดขาด้านนอก	16
13. แสดงรูปภาพการนวดแก้มก้น	17
14. แสดงรูปภาพนวดเอวและหลัง	17
15. แสดงรูปภาพนวดต้นคอและจุดท่ายทอยและขมับ	18
16. แสดงรูปภาพนวดแขนหลัง	18
17. แสดงรูปภาพยืดลำตัว	18
18. แสดงรูปภาพนวดแขนด้านนอก	19
19. แสดงรูปภาพคัตเอว	19
20. แสดงรูปภาพดึงแขน	19
21. แสดงรูปภาพดึงและคัตนิ้ว	20
22. แสดงรูปภาพนวดและพักขาหลัง	20
23. แสดงรูปภาพนวดหลังต้นขา	20
24. แสดงรูปภาพคัตหลัง	21
25. แสดงรูปภาพนวดหลัง	21
26. แสดงรูปภาพนวดแขน	22
27. แสดงรูปภาพนวดก้นและขา	22
28. แสดงรูปภาพนวดขาหลัง	23
29. แสดงรูปภาพนวดหน้าแข้ง	23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
30. แสดงรูปภาพพับขาสองข้าง	24
31. แสดงรูปภาพนวดหลังและแขน	24
32. แสดงรูปภาพนวดซี่หลัง	25
33. แสดงรูปภาพยืดเอว	25
34. แสดงรูปภาพนวดหลังต้นขา	26
35. แสดงรูปภาพยืดเส้นเอ็นร้อยหวาย	26
36. แสดงรูปภาพยืดกล้ามเนื้อขา	27
37. แสดงรูปภาพยืดขาและนวดฝ่าเท้า	27
38. แสดงรูปภาพยืดสะโพกและขา	28
39. แสดงรูปภาพยืดเอว สะโพก ขา	28
40. แสดงรูปภาพยืดขาและเท้า	28
41. แสดงรูปภาพยืดหลังส่วนบน	29
42. แสดงรูปภาพนวดต้นคอ บ่าและสะบัก	29
43. แสดงรูปภาพนวดหลัง	30
44. แสดงรูปภาพกดจุดท้ายทอย	30
45. แสดงรูปภาพนวดขมับและศีรษะ	31
46. แสดงรูปภาพบีบนวดต้นคอ	31
47. แสดงรูปภาพนวดหน้าผาก	32
48. แสดงรูปภาพนวดใบหน้า	32
49. แสดงรูปภาพนวดขมับและนวดศีรษะ	33
50. แสดงรูปภาพนวดใบหู	33
51. แสดงรูปภาพนวดหน้าแก้ม	34
52. แสดงรูปภาพนวดหลังเท้า	34
53. แสดงรูปภาพยืดข้อเท้า	35
54. แสดงรูปภาพ Image map กลุ่มเป้าหมายหลัก	61
55. แสดงรูปภาพ Image map กลุ่มเป้าหมายรองช่วงอายุ 25-39 ปี	63
56. แสดงรูปภาพ Image map กลุ่มเป้าหมายรองช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป	63
57. แสดงรูปภาพสื่อพนักงานคอกลม	70
58. แสดงรูปภาพสื่อพนักงานคอกจีน	70
59. แสดงรูปภาพสื่อพนักงานแบบผูก	70
60. แสดงรูปภาพสื่อพนักงานแบบมีปก	71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
61. แสดงรูปภาพเสื้อผ้าผู้ให้บริการ	71
62. แสดงรูปภาพผ้าปูเตียงนวมมีผ้าคาดคนละสี่	72
63. แสดงรูปภาพผ้าปูเตียงนวมลายไทย	72
64. แสดงรูปภาพผ้าปูเตียงนวมเรียบสี่เหลี่ยม	73
65. แสดงรูปภาพผ้าปูเตียงนวมแบบมีลาย	73
66. แสดงรูปภาพผ้าปิดตัวเวลานวม	74
67. แสดงรูปภาพผ้าม่าน	74
68. แสดงรูปภาพลักษณะผ้าม่านในรูปแบบต่างๆ	75
69. แสดงรูปภาพผ้าคลุมหัว	76
70. แสดงรูปภาพเสื้อคลุมหลวมๆ	77
71. แสดงรูปภาพเสื้อป้าย	77
72. แสดงรูปภาพเตียงนวมแผ่นไทย	79
73. แสดงรูปภาพสัดส่วนร่างกาย	80
74. แสดงรูปภาพขนาดตามวัย	81
75. แสดงรูปภาพรูปร่างคน	82
76. แสดงรูปภาพขนาดสัดส่วนร่างกายผู้หญิง	82
77. แสดงรูปภาพขนาดสัดส่วนร่างกายผู้ชาย	83
78. แสดงรูปภาพขนาดศีรษะมนุษย์โดยเฉลี่ย	83
79. แสดงรูปภาพรูปร่างจรตี่	85
80. แสดงรูปภาพรูปร่างจรตี่ขั้นที่1	86
81. แสดงรูปภาพรูปร่างจรตี่ขั้นที่3	86
82. แสดงรูปภาพรูปร่างจรตี่	88
83. แสดงรูปภาพรูปสี่เหลี่ยม	88
84. แสดงรูปภาพรูปโทนสี่	93
85. แสดงรูปภาพรูปสี่เหลี่ยมใต้น้ำหนัก	93
86. แสดงรูปภาพรูปสี่เหลี่ยม	93
87. แสดงรูปภาพรูปสามเหลี่ยมเป็นตัวย	94
88. แสดงรูปภาพรูปสี่เหลี่ยม	94
89. แสดงรูปภาพแนวโน้มสี่เหลี่ยมเพื่อการตกแต่งสำหรับปี 2006	95
90. แสดงรูปภาพรูปทรงและเส้นกรอบนอก	104
91. แสดงรูปภาพรูปทรงและเส้นกรอบนอกตามสมัยนิยม	105

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
92. แสดงรูปภาพแนวเกล็ดตรง	105
93. แสดงรูปภาพแนวตะเข็บ	106
94. แสดงรูปภาพลักษณะปกเสื้อ	107
95. แสดงรูปภาพลักษณะปกเสื้อ	107
96. แสดงรูปภาพลักษณะปกเสื้อ	108
97. แสดงรูปภาพลักษณะแนวคอเสื้อ	108
98. แสดงรูปภาพรูปแบบแขนเสื้อ	109
99. แสดงรูปภาพลักษณะของวงแขนเสื้อ	109
100. แสดงรูปภาพลักษณะกระเป๋	110
101. แสดงรูปภาพลักษณะผ้าฝ้าย	112
102. แสดงรูปภาพตัวอย่างผ้าลินิน	113
103. แสดงรูปภาพ Straight Curtain	122
104. แสดงรูปภาพ Tiebacks	122
105. แสดงรูปภาพ Curtain Trimming	122
106. แสดงรูปภาพลักษณะผ้าม่านแบบเย็บห้วงในตัวแบบแกะออกได้	123
107. แสดงรูปภาพลักษณะผ้าม่านเย็บห้วงในตัวแบบเย็บติดตาย	123
108. แสดงรูปภาพลักษณะผ้าม่านแบบผูกปลายห้วงเป็นโบว์	123
109. แสดงรูปภาพลักษณะผ้าม่านแบบจับจีบธรรมดา	124
110. แสดงรูปภาพลักษณะผ้าม่านแบบจับจีบ 3 จีบ	124
111. แสดงรูปภาพสายรัดผ้าม่านในรูปแบบต่างๆ	125
112. แสดงรูปภาพลักษณะจีบ	128
113. แสดงรูปภาพเวลโครหรือเทปตินดักแก	128
114. แสดงรูปภาพกระดุมที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ	129
115. แสดงรูปภาพกระดุมที่ทำจากวัสดุสังเคราะห์	129
116. แสดงรูปภาพกระดุมจีน	129
117. แสดงรูปภาพลักษณะผ้ากั้นขอบ	130
118. แสดงรูปภาพลักษณะตะขอ	130
119. แสดงรูปภาพกระดุมแป็บ	131
120. แสดงรูปภาพลักษณะยางยืด	132
121. แสดงรูปภาพเลื่อนรีด	132
122. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานข้อมูลความเป็นมาวัตถุประสงค์และขอบเขตโครงการ	154

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
123. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย	155
124. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองาน แสดงข้อมูลการนวด	155
125. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงพฤติกรรมการใช้สิ่งทอขณะนวด	156
126. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบชุดนวดไทย	156
127. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบชุดพนักงาน	157
128. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าปูเตียง	158
129. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าปูเตียงนวดน้ำมัน	158
130. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบกระเป๋า ด้านข้างเตียงที่ผ้าปูที่นอน	159
131. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบปลอกหมอน	159
132. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าปิดหน้าอก	160
133. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าคาดศีรษะ	160
134. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าเช็ดตัว	161
135. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าห่มกันหนาว	161
136. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าเช็ดมือ	162
137. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าเช็ดเท้า	162
138. แสดงรูปภาพแผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าม่าน	163
139. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ข้อมูลการนวด	164
140. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน แรงบันดาลใจ	165
141. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน กลุ่มเป้าหมาย	165
142. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน Perspective ห้องนวดน้ำมัน	166
143. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน perspective ห้องนวดไทย	166
144. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าปูที่นอนนวดแผนไทย	167
145. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าปูที่นอนนวดน้ำมัน	168
146. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าห่มกันหนาว	169
147. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าคาดปิดหน้าอก	170
148. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าคาดผมห	171
149. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าเช็ดตัว	172
150. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าเช็ดมือ	173
151. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าเช็ดเท้า	174
152. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ชุดพนักงาน	175

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
153. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ชุดลูกค้า	176
154. แสดงรูปภาพแสดงแผ่นภาพเสนองาน ฝ่ายมัน	177
155. แสดงรูปภาพแสดงภาพถ่ายผลิตภัณฑ์ต้นแบบ	178
156. แสดงรูปภาพแสดงภาพถ่ายผลิตภัณฑ์ต้นแบบ	179

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของโครงการ

ความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในเมืองหลวง หรือในเมืองที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสูง จึงส่งผลให้การดำเนินชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในสังคมเมืองเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมในอดีตอย่างมาก มีการดำเนินชีวิต ในแต่ละวันอย่างเร่งรีบ ทั้งในเรื่องการทำงาน การเดินทาง การกิน ทุกกิจกรรมประจำวันดำเนินไป อย่างเร่งรีบ ในขณะที่เดียวกันกลับมีเวลาพักผ่อนน้อยลง ขาดการออกกำลังกายอย่างเหมาะสมและ สม่าเสมอ อันส่งผลเสียต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดความเครียดและโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ ตามมามากมาย

ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นกับคนในเมืองหลวง และในสังคมเมืองที่เพิ่มขึ้น เป็นพหุคูณอย่างเห็นได้ชัดเจนจากผลการศึกษาและสำรวจ มีผลทำให้คนในสังคมเริ่ม หันกลับมา สนใจดูแลสุขภาพมากขึ้น และกลับมาให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ คนสมัยโบราณในเรื่องการดูแลสุขภาพด้วยวิธีการของแพทย์แผนไทยที่ใช้สมุนไพร การนวด อบสมุนไพรเพื่อการบำบัดรักษาโรค และดูแลสุขภาพ เพื่อช่วยให้ร่างกายเกิดความสมดุล เลือดลม ต่างๆ เกิดการหมุนเวียนดีขึ้น

กระแสความนิยมในการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งมีหลักการอ้างอิง ร่างกายให้เข้ากับธรรมชาติ ให้ธรรมชาติช่วยรักษา จึงทำให้ธุรกิจการนวดแผนโบราณกลายเป็น ธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตมากขึ้นและรวดเร็ว และสร้างรายได้ให้แก่ประเทศมากขึ้น ทั้งจาก ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ในการบำบัดรักษาและส่งเสริมสุขภาพ รัฐบาลจึงมีนโยบายในการพัฒนา ส่งเสริมธุรกิจนวดแผนไทย ให้มีศักยภาพในเชิงแข่งขันมากยิ่งขึ้น และมีการบริการที่ได้มาตรฐาน ในระดับสากล แต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทย อันเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดลูกค้าทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติ

จากความเจริญเติบโตและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจนวดแผน ไทยในหลายปีที่ผ่านมา เพื่อรองรับความต้องการของตลาด ในขณะที่เดียวกันบุคลากรที่เริ่มดำเนิน ธุรกิจด้านนี้ส่วนหนึ่งยังขาดประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจและความสามารถในการออกแบบ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ตกแต่งภายในร้าน ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าเมื่อแรกเห็น อันเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดึงดูดลูกค้า ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องใช้ภายในร้าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ ที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาออกแบบให้มีความสวยงาม ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่ยังคงมีเสน่ห์ของความเป็นไทยแบบดั้งเดิม โครงการออกแบบชุดผลิตภัณฑ์สิ่งทอเพื่อตกแต่งภายในสำหรับธุรกิจนวดแผนไทย จึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการดังที่ได้กล่าวมา

ความเป็นไปได้ของโครงการ

1. ด้านนโยบาย

- 1.1 โครงการนี้มุ่งเน้นออกแบบชุดผลิตภัณฑ์สิ่งทอเพื่อตกแต่งภายในร้านนวดแผนไทย เพื่อให้ผู้ที่เริ่มดำเนินธุรกิจมีความสะดวกในการจัดหาชุดผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมากขึ้น
- 1.2 เพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสปาแห่งเอเชีย โดยสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า

2. ด้านเศรษฐกิจ

- 2.1 เป็นโครงการที่ช่วยสนับสนุนธุรกิจการนวดแผนไทย ให้มีภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งเป็นการเชิญชวนให้ชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาใช้บริการ อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

- 3.1 เลือกใช้วัสดุในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถหาได้ภายในประเทศ
- 3.2 กระบวนการผลิตไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการออกแบบ

- 4.1 โครงการออกแบบชุดผลิตภัณฑ์สิ่งทอตกแต่งภายในสำหรับธุรกิจนวดแผนไทย มีแนวทางในการออกแบบให้มีความสวยงาม ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่ยังคงมีเสน่ห์ของความเป็นไทยแบบดั้งเดิม

5. ด้านการผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6.1 มุ่งเน้นการออกแบบที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตในระบบอุตสาหกรรม
ภายในประเทศ ทั้งทางด้านแรงงานและเทคโนโลยีในการผลิต
- 6.2 มีปริมาณในการผลิตที่คุ้มค่าแก่การลงทุน

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา

1. ปัจจุบันรูปแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้านธุรกิจยังขาดรูปแบบที่ได้มาตรฐาน
2. บุคลากรที่เริ่มดำเนินธุรกิจด้านนี้ส่วนหนึ่งยังขาดความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งภายในร้านนวดแผนไทย
3. รูปแบบของผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งภายในร้านนวดแผนไทยยังมีรูปแบบ ลวดลาย สี สัน ที่ไม่ทันสมัย
4. การเลือกใช้วัสดุยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร

ปัญหา	แนวทางแก้ไขปัญหา
1. ด้านความสวยงาม 1.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้านนวดแผนไทยยังไม่มีเอกลักษณ์ร่วมระหว่างผลิตภัณฑ์สิ่งทอของแต่ละชั้น	1.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอแต่ละชั้นให้มีเอกลักษณ์ร่วมเพื่อสร้าง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว
2. ด้านวัสดุ 2.1 การเลือกใช้วัสดุสิ่งทอ ไม่เหมาะสมกับการใช้งาน ทำให้สีซีดจางเร็ว มีระยะ การใช้งานสั้น	2.1 ศึกษา ค้นคว้า ทดลองถึงคุณสมบัติของ วัสดุแต่ละประเภทเพื่อเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ในการออกแบบ

1. เพื่อกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้านของธุรกิจนวดแผนไทย ให้มีมาตรฐานเดียวกัน
2. เพื่อยกระดับมาตรฐานในการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้าน นวดแผนไทย ให้มีความสวยงาม ทันสมัย ให้มีความเป็นสากล แต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทยแบบดั้งเดิม

ขอบเขตของโครงการ

1. ออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งภายในร้านนวดแผนไทย จำนวน 1 ชุดประกอบด้วย

ผ้าปูเตียงนวดแผนไทย	1	ชิ้น
ผ้าปูเตียงนวดน้ำมัน	1	ชิ้น
ผ้าปูที่นอนระหว่างคน	1	ชิ้น
ชุดลูกค่านวดแผนไทย	1	ชุด
ชุดพนักงาน	1	ชุด
ปลอกหมอน	1	ชิ้น
ผ้าสำหรับปิดตัวเวลานวด	1	ชิ้น
ผ้าคาดปิดหน้าอก	1	ชิ้น
ผ้าเช็ดตัว	1	ชิ้น
ผ้าเช็ดมือ	1	ชิ้น
ผ้าคาดผม	1	ชิ้น
ผ้าเช็ดเท้า	1	ชิ้น

โดยเลือกรูปแบบที่ได้จากการทดลองและเทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท

2. ออกแบบลวดลาย สี สัน ของผ้าและรูปแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งภายในร้าน นวดแผนไทย ตลอดจนการเลือกใช้เทคนิคต่างๆ อาทิ การสกรีน Heat transfer การมัดย้อม ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการนวดแผนไทย
2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผ้าและกรรมวิธีการผลิตในระบบ

อุตสาหกรรม

3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประเภท คุณสมบัติ ของวัสดุที่จะนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบ
4. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานและรสนิยมของผู้บริโภค
5. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านวัสดุ ขนาดสัดส่วน และส่วนประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในร้าน เช่น เติงนวด ฯลฯ
6. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับสัดส่วนของร่างกายมนุษย์
7. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงที่มีอยู่ภายในท้องตลาด
8. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการตลาด และสภาพเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง
9. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับจิตวิทยาในการเลือกใช้สี
10. ศึกษารูปแบบและวิธีการตัดเย็บ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ทำการออกแบบมีรูปแบบที่สวยงาม ทันสมัย เป็นสากล แต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทยดั้งเดิม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
2. ธุรกิจนวดแผนไทยมีการใช้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้านที่มีมาตรฐานเดียวกัน
3. ผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร สร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าเมื่อแรกเห็น
4. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ทำการออกแบบเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ
5. ผู้ที่จะดำเนินธุรกิจได้รับความสะดวกในการจัดหาผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การค้นคว้าข้อมูลรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับนวดแผนไทย

1.1 ประวัติความเป็นมาของนวดแผนไทย

สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นยุคที่การแพทย์แผนไทยเฟื่องฟูและรุ่งเรืองที่สุด ตามบันทึกทางประวัติศาสตร์พบว่า มีการตั้งกรมหมอนวด กรมหมอนวดตาและกรมหมอนวดเล็กขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของชาวบ้านที่นิยมการรักษาด้วย การนวดแผนไทยเพื่อการบำบัดรักษาควบคู่ไปกับการใช้สมุนไพร มีการแต่งตั้งารการนวด และจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยได้ติดต่อกับเจริณัฐสัมพันธไมตรีกับชาวตะวันตกและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน มากขึ้น มีการนำการแพทย์แบบตะวันตกมาประยุกต์ใช้กับการแพทย์แผนไทยและนำไปสู่การใช้ยาเม็ด ยาฉีด แทนการใช้สมุนไพร ในที่สุดการนวดไทยและการใช้สมุนไพรจึงได้รับผลกระทบ แต่อย่างไรก็ตาม การนวดไทยยังคงมีการใช้สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะไม่ได้ ได้รับความนิยมมากเท่าในอดีต หมอนวดไทยที่มีฝีมือยังคงมีอยู่ในทุกสมัย

ประวัติความเป็นมาการนวดแผนไทย

การนวดแผนไทยเป็นการบำบัดและรักษาโรคของไทยที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมเชื่อได้ว่า เริ่มต้นมาจากความพยายามในการบรรเทาอาการปวดเมื่อยฟกช้ำ ด้วยการสัมผัสจับต้อง หรือกดบริเวณที่เจ็บเพื่อช่วยเหลือตนเอง และสะสมประสบการณ์มาเป็นการนวด โดยเริ่มจากการนวดด้วยตนเองมีการนำท่าฤๅษีดัดตนมาใช้ในการบริหารร่างกายและแก้ไขอาการต่างๆ ดังนั้นเมื่อการเจ็บป่วยอยู่ในตำแหน่ง ที่ไม่สะดวกต่อการนวดด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นช่วยนวด จึงได้พัฒนามาเป็นการนวดเพื่อช่วยเหลือกันเองภายในครัวเรือน และกระจายกว้างขวางออกไปในชุมชน นอกจากนี้ในตำรายมวยซึ่งมักเกิดอุบัติเหตุจากการต่อสู้ เช่น โหล่หลุด เกล็ดขจัดยก จึงต้องมีการบำบัดขั้นต้นด้วยการกด จับ ดัด ดึง เพื่อให้เข้าที่ ทำให้ได้เรียนรู้ สืบทอดต่อกันมาและพัฒนาเป็นท่าต่างๆ ที่เหมาะสม และใช้แรงกดที่พอเหมาะในการบำบัดรักษาโรคตราบจนถึงปัจจุบัน

1.2 ข้อมูลการนวด

การนวดทั่วไปมี 2 สาย คือ และการนวดแบบราชสำนัก การนวดเชลยศักดิ์

การนวดแบบราชสำนัก

เป็นการนวดไทยที่ใช้ในพระราชวัง ดังนั้นท่าต่างๆ ในการนวดจึงได้รับการพัฒนา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้สุขภาพและมักนวดด้วยนิ้วมือนั้น เพื่อให้สามารถควบคุมน้ำหนักในการนวดไม่ให้มากเกินไป และไม่ให้เป็นที ล่วงเกินต่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ จนมีคำกล่าวที่ว่า “แม้เพียงลมหายใจ ก็ไม่ให้แตะต้องพระวรกาย” โดยมีองศามาตราส่วนของการนวดที่ไม่ประชิดตัวมากและจะหันหน้าตรงไป ไม่ก้มหน้าหายใจรดพระองค์ และไม่เงยหน้าจนเป็นการไม่เคารพ การนวดแบบราชสำนักเป็นที่นิยมและยอมรับมากในสมัยโบราณ และเป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นทีไว้วางใจของพระมหากษัตริย์ ในสมัยนั้นจนได้รับการแต่งตั้งให้มีกรมหมอนวดซ้าย และกรมหมอนวดขวา ทำให้หมอนวดสามารถรับราชการอยู่ในตำแหน่งระดับสูงได้ และในสมัยรัตนโกสินทร์ การนวดก็ยังนับว่ามีความรุ่งเรืองมากจนเมื่อมีการบัญญัติ “พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ”

ปัจจุบันมีผู้สืบทอดการนวดแบบนี้มีน้อยมากเนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดกันในครอบครัวผู้รู้มักหวงวิชา ทำให้การนวดแบบราชสำนักได้รับการถ่ายทอดกระชั้นกระเทือนเต็มที การนวดแบบราชสำนักนี้มีคุณค่าต่อการพึ่งตนเองเป็นอย่างมาก สามารถบรรเทาโรคและอาการปวดต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในความรู้สึทของผู้รับบริการ เช่น อาการปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อเนื้อลการตืดขัดของข้อต่อ ช่วยกระตุ้นกล้ามเนื้อที่อ่อนแรง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม การนวดที่ไม่ถูกต้องอาจเป็นการซ้ำเติมหรือเพิ่มการบาดเจ็บได้ ฉะนั้นผู้ที่จะนำการนวดไปใช้จึงควรมีความรู้ในการใช้อย่างถูกต้อง เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอย่างแท้จริง

สรุป กลุ่มเป้าหมายของการนวดนี้คือ เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ ผู้มีศถาบรรดาศักดิ์ที่อยู่ในรั้วในวัง เป็นต้น ฉะนั้นการนวดจึงจำเป็นต้องมีความสุภาพเรียบร้อย มีมารยาทดี มีความเคารพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน การนวดแบบราชสำนักจึงถูกออกแบบให้มีความสุภาพมาก นั่นคือจะใช้เพียงนิ้วมือและมือนั้นในการนวดสัมผัสกับผู้ถูกนวด

รูปภาพที่ 1 รูปถ่ายนวดคน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การนวดเชลยศักดิ์

เป็นการนวดเน้นการช่วยเหลือกันเองในครอบครัวหรือในชุมชน เป็นการนวดที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน เพื่อสร้างสัมพันธ์ อันดีต่อกัน สร้างความใกล้ชิด เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน นับเป็นการพึ่งพาตนเองของประชาชน ได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาการนวดเดิมของไทยแห่งแรกคือ วัดเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) วัดสามพระยา และปัจจุบันเผยแพร่อย่างกว้างขวางแม่แต่ชาวต่างประเทศก็มาเรียนเป็นอันมาก การนวดสายนี้ไม่เพียงแต่ใช้มือเท่านั้น ยังใช้อวัยวะส่วนอื่น เช่น ศอก ท่อนแขน สันเท้า หรือการนั่งตัดตัวผู้ป่วย ซึ่งเป็นการผ่อนแรงของผู้นวด และมักใช้เวลาในการนวดมา ทำให้ผู้ถูกนวดรู้สึกสบายจนอาจหลับได้ การนวดแบบนี้พบได้ทั่วไปในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท และได้รับความสนใจอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบัน

สรุป การนวดแบบนี้จะเรียกว่าเป็นการนวดแบบทั่วไปก็ได้ เพราะกลุ่มเป้าหมายคือชาวบ้านทั่ว ๆ ไป การนวดจึงค่อนข้างจะเป็นกันเอง ไม่ต้องมีความสุภาพมาก สามารถใช้ทั้งมือ เท้า ศอก เข่า ได้ตามสบาย มีทั้งการดัด การดึง การลูบ ใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน และมีความใกล้ชิดกับลูกค้าได้มากกว่า

ความแตกต่างของการนวดแบบราชสำนักและแบบเชลยศักดิ์

1. หมอนวดแบบราชสำนักต้องมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย เดินเข้าเข้าหาผู้ป่วย ไม่หายใจรดผู้ป่วย ขณะทำการนวดต้องหันหน้าตรงไป ไม่ก้มหน้าจนหายใจรดผู้ป่วย และไม่เงยหน้าจนเป็นการไม่เคารพ ส่วนหมอนวดแบบเชลยศักดิ์ มิได้พึงเส็งถึงเรื่องนี้ แต่มีลักษณะการนวดเป็นกันเองกับผู้ป่วยมากกว่า บางครั้งจึงอาจดูไม่สำรวมและระมัดระวังตัวมากนัก
2. หมอนวดแบบราชสำนัก จะไม่นวดฝ่าเท้า นอกจากจำเป็นจริงๆ มักเริ่มนวดตั้งแต่ได้เข่าลงมาข้อเท้า หรือจากต้นขาลงมาถึงข้อเท้า ส่วนหมอนวดแบบเชลยศักดิ์จะเริ่มนวดที่ฝ่าเท้า
3. หมอนวดแบบราชสำนักจะใช้เฉพาะมือ คือ นิ้วหัวแม่มือ ปลายนิ้วอื่นๆ และอุ้งมือในการนวดเท่านั้น และไม่ใช้การนวดคลึงในขณะกด (นวด) แขนจะต้องเหยียดตรงเสมอ ส่วนหมอนวดแบบเชลยศักดิ์ มิได้คำนึงถึงท่าทางของแขนว่าจะตรงหรืองอ
4. หมอนวดแบบราชสำนัก ทำการนวดผู้ป่วยซึ่งอยู่ในท่านั่ง นอนหงายหรือนอนตะแคงเท่านั้น ไม่มีการให้ผู้ป่วยนอนคว่ำเลย แต่การนวดแบบเชลยศักดิ์มีการให้ผู้ป่วยนอนคว่ำด้วย
5. หมอนวดแบบราชสำนัก ไม่ใช้การค้ำคอข้อหรือส่วนใดของร่างกายด้วยกำลังแรง และไม่มีการนวดโดยใช้เท้า เข่า ศอก ฯลฯ แต่หมอนวดแบบเชลยศักดิ์ ไม่งดเว้นการปฏิบัติดังกล่าว และอาจมีหมอนวด 2 คน ช่วยกันนวดในขณะเดียวกันต่อผู้ป่วย 1 คน

6. หมอนวดแบบราชสำนัก ต้องการทำให้เกิดผลต่ออวัยวะและเนื้อเยื่อที่อยู่ลึกๆ โดยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเพิ่มการไหลเวียนของเลือดและเพิ่มการทำงานของเส้นประสาท ในกรณีนี้หมอนวดจะต้องมีความรู้ทางกายวิภาคศาสตร์เชิงปฏิบัติอย่างดีพอสมควร สำหรับหมอนวดแบบราชสำนักหวังผลโดยตรงจากการกดนวดเป็นส่วนใหญ่และจากการกดนวดคลึงเป็นครั้งคราว ซึ่งการไม่ระมัดระวังจุดสำคัญตามความรู้ของร่างกายวิภาคศาสตร์ดีพออาจเกิดอันตรายได้

สรุป นวดไทยทั้ง 2 แบบ แม้มีความแตกต่างในกรรมวิธีนวด โดยเฉพาะเน้นที่ความสุภาพถ่อมตัวของผู้นวด แต่หลักการใหญ่ๆ แล้วคล้ายคลึงกัน คือ ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และกดจุดที่มีปัญหาเพื่อบำบัดโรค

ความรู้พื้นฐานทางการแพทย์แผนไทย

ในแนวคิดของการแพทย์แผนไทย เชื่อว่าชีวิตมนุษย์ที่เกิดมาในโลกนี้ มีองค์ประกอบ 5 ประการ "ชีวิต คือขันธ์ 5" อันได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ รูป หมายถึง ส่วนประกอบฝ่ายรูปธรรมทั้งหมดของร่างกาย หรือสสารและพลังงานฝ่ายวัตถุ พร้อมคุณสมบัติและพฤติกรรมต่าง ๆ ของสสารพลังงานเหล่านั้น ซึ่งมีมหาภูตรูป 4 ได้แก่ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ

เวทนา หมายถึง ความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือเฉย ๆ ซึ่งเกิดจากสัมผัสทางประสาททั้ง 5 และทางใจ สัญญา หมายถึง ความกำหนดได้ หรือหมายถึงรู้ คือกำหนดรู้อาการ เครื่องหมาย ลักษณะต่างๆ สังขาร หมายถึง องค์ประกอบหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตที่ปรุงแต่งจิตให้ดีหรือชั่วหรือเป็นกลาง วิญญาณ หมายถึง ความรู้แจ้งอารมณ์ทางประสาททั้ง 5 และทางใจ สิ่งต่าง ๆ ที่กำเนิดในโลก ไม่ว่าจะมีชีวิต หรือไม่มีชีวิต ล้วนประกอบขึ้นมาจากธาตุ 4 ประการ อันได้แก่ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ มนุษย์เราซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติก็ประกอบขึ้นมาจากธาตุทั้ง 4 ประการ ธาตุดิน หมายถึง องค์ประกอบในส่วนที่เป็นโครงสร้าง มีคุณสมบัติไปทางแข็ง อยู่ที่ นิ่ง คงตัวเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทั้งระบบคงรูปร่างอยู่ได้ จำแนกธาตุดินไว้ 20 ประการ ได้แก่ ผม ขน เล็บ ผิวหนัง กล้ามเนื้อ เส้นเอ็น ฟังผืด กระดูก ไชกระดูก ฟัน หัวใจ ปอด ตับ ม้าม ไต ภาวะอาหาร ลำไส้ อาหาร อุจจาระ และมันสมอง

ธาตุน้ำ หมายถึง องค์ประกอบส่วนที่เป็นของเหลว มีคุณสมบัติที่ซึมซาบ ทำให้อ่อนตัว เป็นตัวกลางที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ ไหลเวียนไป จำแนกธาตุน้ำไว้ 12 ประการ ได้แก่ น้ำตา น้ำลาย น้ำมูก น้ำดี น้ำเสลด น้ำเหลือง น้ำเลือด น้ำเหงื่อ น้ำมันขี้ น้ำมันเหลว น้ำไขข้อ และน้ำปัสสาวะ

ธาตุลม หมายถึง พลังขับเคลื่อนภายในระบบร่างกายที่มีการเคลื่อนไหวหมุนเวียน จำแนกธาตุลมไว้ 6 ประการ ได้แก่ ลมพัดขึ้นเบื้องบน ลมพัดลงเบื้องล่าง ลมพัดในลำไส้ ลมพัดนอกลำไส้ ลมพัดทั่วร่างกาย และลมหายใจเข้าออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธาตุไฟ หมายถึง พลังงานที่ให้ความอบอุ่น ความร้อน และการเผาไหม้ จำแนกธาตุไฟไว้ 4 ประการ ได้แก่ ไฟอบอุ่นร่างกาย ไฟทำให้ร้อนระส่ำระสาย ไฟทำให้ร่างกายทรุดโทรม และไฟย่อยอาหาร ธาตุทั้ง 4 ที่มาประกอบกันเป็นร่างกาย จะต้องอยู่ในภาวะที่สมดุลกัน ร่างกายจึงจะเป็นปกติโดยไม่เจ็บป่วย และมนุษย์เราก็อาศัยธาตุต่างจากธรรมชาติ ได้แก่ พืช สัตว์ และแร่ธาตุ มารักษาสภาพของร่างกายให้สมดุล ในรูปของอาหารนั่นเอง

เส้นประสาทสิบ

ร่างกายมนุษย์ประกอบด้วยกระดูก กล้ามเนื้อ เส้นเอ็น เป็น โครงหลัก มีระบบการไหลเวียนเลือด ระบบประสาท ระบบน้ำเหลือง กระจายแทรกทั่วร่างกาย และมีอวัยวะภายใน ดำรงอยู่ตามตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งคัมภีร์ โยราธ ได้กล่าวอธิบายลักษณะของมนุษย์ไว้ว่า ภายคนเรากว้างประมาณ 1 ศอก ขาว 1 วา หนา 1 คืบ มีลมอันประจำห้วงลึก 2 องคุลี มีกล้ามเนื้อประกอบกัน 72,000 เส้น มีเส้นเอ็นรัดรั้งร่างกาย 2,700 เส้น มีกระดูก 300 ชิ้น เป็นต้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนวดนั้น จะมีเส้นที่ใช้ขนาดอันมีผลต่อร่างกายของเรา เส้นในที่นี้ หมายถึง ทางเดินแห่งพลังชีวิต ซึ่งจะส่งพลังงานไปรักษาสภาพของธาตุให้ดำรงเป็นปกติ ควบคุมการทำงานของอวัยวะธาตุ และรับรู้สภาพต่างๆ รอบตัวเรา จัดจำแนกลักษณะของเส้นออกเป็น 3 จำพวก คือ

1. เส้นแดง หมายถึง หลอดเลือดแดง อันเป็นทางเดินของเลือดแดง ซึ่งมาจากปอดสู่หัวใจ แล้วถูกส่งไปยังอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย โดยนำเอาเม็ดเลือด ออกซิเจน อาหาร ไปหล่อเลี้ยงอวัยวะให้สมบูรณ์ และซ่อมแซมแก้ไขความผิดปกติของอวัยวะต่าง ๆ

2. เส้นดำ หมายถึง หลอดเลือดดำ อันเป็นทางเดินของเลือดดำ ซึ่งถูกส่งกลับจากอวัยวะต่างๆ ไปสู่หัวใจ และนำไปฟอกใหม่อีกครั้งที่ปอด เลือดดำจะนำเอาของเสียที่เกิดจากการทำงานของร่างกาย ไปทำลายที่ตับ และนำไปกรองทิ้งที่ไต

3. เส้นขาว หมายถึง เส้นประสาท อันเป็นทางเดินของกระแสประสาท ซึ่งจะรับรู้ความรู้สึกจากอวัยวะรับสัมผัส ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย ส่งไปตามเส้นประสาทคู่สมอง และเกิดการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดกิจกรรมของชีวิต ได้แก่ การดำรงอิริยาบถต่างๆ เส้นทั้งสามจำพวกย่อยประสานกันเป็นทางเดินของพลังชีวิต แล่นผ่านส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยมีเส้นหลักใหญ่อยู่สิบเส้น ทั้งสิบเส้นนี้ล้วนกำเนิดมาแต่สะดือ แล้วไปสิ้นสุดที่ช่องทวารของร่างกาย ซึ่งจำแนกเส้นประสาทได้ 10 เส้น ดังนี้

1. เส้นอิทา มีกำเนิดตั้งนี้เริ่มตั้งแต่ท้องพาดมาที่หัวเหน่าแล่นลงไปต้นขา แล้วเลี้ยวตลอดไปตามบริเวณหน้าของสันหลัง แนบไปกับกระดูกแล้วเลี้ยวกลับมาบริเวณงอกค้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เส้นปิงคลา มีแนวกำเนิดเหมือนเส้นอิทา แต่กลับข้างกัน โดยเริ่มจากบริเวณท้องผ่านหัว หน้างลง ไปต้นขาขวาอ้อมไปท้อง ผ่านแนวกระดูกสันหลังด้านขวาขึ้นไปศีรษะ อ้อมวงลงมาจุก ด้านขวา

3. เส้นสุมนา กำเนิดจากตรงกลางท้องตรงขึ้นไปถึงขั้วหัวใจ แนบคอหอยไปจนวรรค ตลอดคลื่น

4. เส้นกาลทารี จุดกำเนิดแล่นออกจากท้อง แยกเป็น 4 แขนง โดยสองเส้นผ่านขึ้นไปตาม ซี่โครงสุดท้ายข้างละเส้น ร้อยขึ้นไปทีสะบักด้านในทั้งซ้ายและขวาแล่นขึ้นกำคั้น(ต้นคอ) วงตลอด เคียงลงหลังแขนทั้งสองข้างลงไปหน้าแข้ง หุคที่ข้อเท้าแตกออก 5 แขนงตามนิ้วเท้าทั้ง 2 ข้าง

5. เส้นสหัสรังษี (ตาซ้าย) เส้นนี้ออกจากท้องด้านซ้าย แล่นลงไปต้นขา ลงไปฝ่าเท้า แล่น ผ่านนิ้วเท้าบริเวณต้นนิ้วทั้งห้า แล้วย้อนขึ้นมาทางซ้ายแล้วแล่นลอดทอเด้านมซ้าย เข้าชิดแนวคอ ข้างคอ ลอดขากรรไกรด้านในไปสุดที่ตาซ้าย

6. เส้นทวารี (ตาขวา) เส้นเดินทางเช่นเดียวกับเส้นสหัสรังษี แตกต่างกันเพียงอยู่ด้านขวา ของร่างกาย

7. เส้นจันทฐสัง (หูซ้าย) แล่นจากท้องขึ้นไปราวนมซ้าย ไปจรดที่หูซ้าย

8. เส้นรุทัง (หูขวา) แนวเส้นเหมือนเส้นจันทฐสัง แตกต่างกันที่เป็นเส้นซึ่งอยู่ทางซีกขวา ของร่างกาย

9. เส้นสิจินี กำเนิดจากท้องลงไปยังท้องน้อยและอวัยวะเพศ

10. เส้นสุขุมัง กำเนิดแล่นจากท้องกระดูกรอบทวาร มีหน้าที่บีบรัดให้อุจจาระขับถ่าย

ประเภทของการนวดแผนไทย

การนวดในประเทศไทยมีหลายรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น แต่ละบุคคล ซึ่ง ขึ้นอยู่กับกับ ประสบการณ์ และความชำนาญของผู้นวด การนวดสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การนวดแบบยึดหรือค้ำ เป็นการนวดแบบผสมผสานการบริหารร่างกายตนเองด้วยการ ยึดตัว วิธีการนวด คือ การยึดกล้ามเนื้อช่วยทำให้กล้ามเนื้อเส้นเอ็นยึดตัว กระตุก และข้อต่ออยู่ใน ตำแหน่งที่ถูกต้อง

2. การนวดแบบจับเส้น เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้นวดนวดให้ผู้อื่นแล้วสังเกตเห็นปฏิกิริยา ของแรงกดที่แล่นไปตามส่วนของร่างกาย วิธีการนวดการกดลงไปตามแนวเส้นของความรู้สึก

3. การนวดแบบกดจุด เป็นการผสมผสานแนวคิดของความสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะและ ตำแหน่งบนร่างกายที่เชื่อมต่อกัน ซึ่งสามารถ กระตุ้นการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ โดยกดนวดลง

บนตำแหน่งอื่นของร่างกาย วิธีการนี้มีลักษณะและแนวคิด คล้ายกับการกดจุด และปักเข็มของจีน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคนิคการนวด

การเรียนรู้ เทคนิคการนวดหลายๆ รูปแบบ จะช่วยให้ผู้นวดสามารถเลือกใช้ ได้อย่างเหมาะสมกับคนไข้ แต่จะรายชื่อ ลักษณะเทคนิคการนวดไทย มีดังนี้

1. การกด เรามักจะใช้นิ้วมือเป็นตัวส่งผ่านแรง ซึ่งอาจจะใช้เพียงนิ้วเดียวหรือหลายนิ้วก็ได้ โดยทั่วไปนิยมใช้นิ้วหัวแม่มือเป็นตัวหลัก เพราะเป็นนิ้วที่มีความแข็งแรงกว่านิ้วอื่น เทคนิคการวางนิ้วก็อาจจะเป็นการกดลงไปตรง ๆ ด้วยกลางนิ้วบริเวณข้อต่อที่ 2 ไม่ใช่บริเวณปลายนิ้วกด อาจจะกดเพียงนิ้วเดียวหรือใช้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองวางคู่กันกดลงไปก็ได้ หรือบางรายอาจใช้นิ้วหัวแม่มือข้างหนึ่งวางตรงจุดกด และอีกข้างกดทับซ้อนลงไปก็ได้เช่นกัน เทคนิคการกดนั้นมักจะใช้กับบริเวณที่เป็นจุดเฉพาะ ซึ่งเราจะลงน้ำหนักได้แม่นยำตรงจุด แต่จะใช้กับการนวดกล้ามเนื้อทั่ว ๆ ไปก็ได้ เทคนิคการกดเป็นเทคนิคที่เราใช้กันมากที่สุด

รูปภาพที่ 2 การกดด้วยหัวแม่มือ

2. การคลึง คือ การหมุนวนเป็นวงกลม ไม่เพียงแต่กดเฉย ๆ ยังมีการเคลื่อนที่ไปรอบ ๆ บริเวณนั้นด้วย โดยมากจะใช้กับกล้ามเนื้อขนาดใหญ่ที่เราต้องการออกแรงมากอาจใช้นิ้วมือ ฝ่ามือ หรือสันมือในการคลึงก็ได้ กล้ามเนื้อจะผ่อนคลายได้ดี เราจะรู้สึกสบาย เป็นวิธีการที่นุ่มนวลไม่รุนแรง

รูปภาพที่ 3 การคลึง

3. การบีบ วิธีนี้พวกเราทั่วไปใช้กันอยู่บ่อย ๆ เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว เมื่อปวดเมื่อยก็มีการบีบนวด การบีบก็คือการใช้แรงกระทำต่อกล้ามเนื้อโดยตรง ต้องการให้กล้ามเนื้อทั้งมัดนั้นมีการผ่อนคลาย มักจะใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ๆ เช่น แขน ขา เป็นต้น และใช้กับกล้ามเนื้อที่มีอาการเกร็งตัวได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 4 การบีบคลึง

4. การบีบ คือการเคลื่อนไหวกกล้ามเนื้อให้ไปในแนวขวาง เป็นการขี้ดกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น และข้อต่อต่าง ๆ จับกล้ามเนื้อให้เต็มฝ่ามือ แล้วบีบหมุนเป็นลูกกลิ้งไปตามกล้ามเนื้อ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้กับกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ๆ เช่น แขน ขา หลัง เป็นต้น

รูปภาพที่ 5 การบีบ

5. การตัด มักจะใช้กับข้อต่อที่มีการติดแข็ง หรือมีอาการขัดในข้อ เทคนิคนี้ค่อนข้างต้องใช้ความชำนาญสูง เพราะอาจเกิดอันตรายได้ง่าย ทั้งต่อข้อพับผิ ด เส้นเอ็น กล้ามเนื้อ และข้อต่อ เนื่องจากการตัดมักจะกระทำอย่างรุนแรงต่ออวัยวะ ดังนั้นต้องแน่ใจว่าปลอดภัยจริง ๆ ถึงจะใช้เทคนิคนี้

รูปภาพที่ 6 การตัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การดึง เป็นการหยิบกล้ามเนื้อยืดออกมักใช้กับรายที่มีการหดรั้งของกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นต่าง ๆ เทคนิคดึงนี้ก็ต้องใช้ความชำนาญเหมือนกัน เพราะจะเกี่ยวข้องกับข้อต่อ ซึ่งบริเวณที่บาดเจ็บนั้นจะอ่อนแอ และอาจฉีกขาดได้ง่าย ถ้าเราใช้แรงดึงที่มากเกินไป

รูปภาพที่ 7 การดึง

7. การทุบ เตะ สับ เป็นการออกแรงอย่างเป็นจังหวะ อาจใช้กำปั้นหลวม ๆ ใช้สันมือ หรือใช้ฝ่ามือ เตะสับลงไปตรงบริเวณที่ต้องการเป็นจังหวะ เพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยมากจะใช้กับกล้ามเนื้อใหญ่ ๆ เช่น หลัง คอ บ่า ไหล่ เป็นต้น

รูปภาพที่ 8 การทุบ เตะ สับ

8. การเหยียบ เป็นเทคนิคที่ชาวบ้านชอบใช้กันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย มักจะใช้กับกล้ามเนื้อใหญ่ เช่น แขน ขา หลัง แต่อาจเกิดอันตรายได้ง่าย เนื่องจากการเหยียบนั้นกะน้ำหนักไม่ค่อยได้แม่นยำนัก ทำให้เกิดการบาดเจ็บจากการนวดขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณกระดูกสันหลัง ไม่ควรใช้การเหยียบเลย เพราะเป็นทางเดินของไขสันหลัง

รูปภาพที่ 9 การเหยียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคนิคการนวดพื้นฐาน เราเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับตำแหน่ง และโรคของคนไข้

1. การจะใช้เทคนิคใดนั้นควรจะต้องมีการฝึกฝนจนชำนาญเสียก่อน เพราะผลเสียที่เกิดขึ้นจากการนวดที่ไม่ถูกต้องนั้นมีได้ง่าย และพบได้บ่อยเช่นกัน
2. ควรจะระมัดระวังในการนวดที่ใกล้กับเส้นประสาทและเส้นเลือด ซึ่งถ้าเส้นประสาทหรือเส้นเลือดได้รับบาดเจ็บ จะส่งผลโดยตรงต่อร่างกายของเราทันที
3. อีกปัญหาที่พบบ่อยคือ การฟกช้ำระบมจากการนวดที่รุนแรงเกินไป เส้นเอ็นหรือใยกล้ามเนื้อฉีกขาด ข้อต่ออักเสบ อาการเหล่านี้เกิดจากการนวดที่ไม่เหมาะสม
4. ฉะนั้นเราต้องแน่ใจเสมอก่อนทำการนวดว่าเราจะใช้เทคนิคใด ๆ ได้อย่างปลอดภัยที่สุด
5. ความปลอดภัยถือเป็นเรื่องสำคัญในการนวด เพราะผู้มาหาเราต้องการที่จะผ่อนคลายสบายร่างกาย
6. นวดแล้วควรสบายเนื้อสบายตัว ไม่ใช่มีการบาดเจ็บกลับไป

เทคนิคการนวดที่กล่าวมานี้

อาจจะทำซ้ำกันหลายครั้งก็ได้ และการนวดกล้ามเนื้อส่วนใหญ่จะนวดขึ้นลงหลายรอบเสมอ จนเราประเมินดูว่ากล้ามเนื้อมีการผ่อนคลายแล้วจึงจะเปลี่ยนท่าใหม่ต่อไป เทคนิคที่ใช้จะเป็นการกด และคลึงเสียเป็นส่วนใหญ่ ใช้ทั้งนิ้วมือและฝ่ามือรวมทั้งศอกและเท้าในบางท่า เป็นการนวดแบบทั่วไป ไม่ใช่แบบราชสำนัก ซึ่งเหมาะสำหรับพวกเราจะนำไปใช้นวดให้กับญาติมิตรที่สนิทสนมกันดี เทคนิคการนวดอีกแบบหนึ่งคือการกดจุด ซึ่งจะช่วยกระตุ้นเส้นทางเดินพลัง เพื่อให้ร่างกายเกิดการไหลเวียนพลังที่สมบูรณ์ มักจะนวดกดที่จุดเฉพาะ ซึ่งมีอยู่มากมายหลายจุด แต่ที่ยกมานั้นเป็นจุดพื้นฐานที่สำคัญที่เราสามารถจะนวดกันได้ ในบริเวณการกดจุดที่ใบหน้าหรือท้ายทอยก็ดี ควรนวดกดจุดด้วยความระวัง มิฉะนั้นอาจเกิดผลเสียได้มากกว่าการนวดกล้ามเนื้อทั่ว ๆ ไป

ลักษณะของท่านวดในแบบต่างๆ

ท่านอนตะแคง เริ่มต้นจัดทำโดยให้ผู้ถูกนวดนอนตะแคงขวา ขาขวาเหยียดตรง ขาซ้ายงอ

ผู้นวดจะเริ่มนวดที่ขาขวาก่อน

1. นวดฝ่าเท้า จับขาผู้ถูกนวดวางบนต้นขาของเรา ฝ่าเท้าหงายขึ้น ใช้ศอกกดนวดลงบนฝ่าเท้าให้ทั่วตามแนว 3 แนวของฝ่าเท้า

รูปภาพที่ 10 นวดฝ่าเท้า

2. นวดขาด้านใน ขาเหยียดตรง นวดไปตามแนวขา 2 แนวเช่นเดิม นวดให้ทั่วทั้งเอ็นร้อยหวาย น่อง และต้นขา เสร็จแล้วใช้ฝ่ามือของเรา นวดซ้ำอีกครั้ง

รูปภาพที่ 11 นวดขาด้านใน

3. นวดขาด้านนอก

รูปภาพที่ 12 นวดขาด้านนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

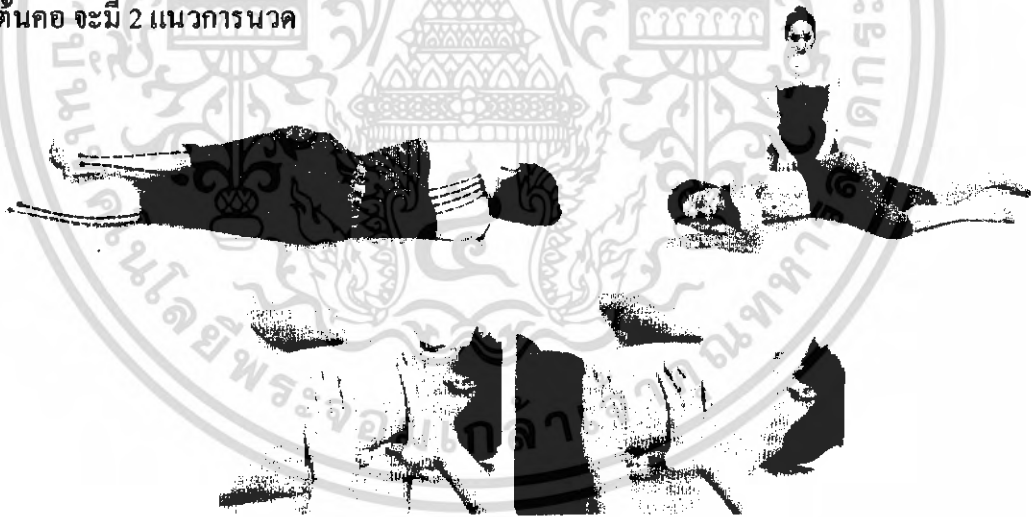
ตำหนักหอยมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

4. นวดแก้มกัน นวดบริเวณกล้ามเนื้อกันเป็นวงกลมให้ทั่ว ระวังอย่ากดแรงตรงบริเวณกึ่งกลางของกัน เพราะมีเส้นประสาทมาไหล่ออกตรงนั้น

รูปภาพที่ 13 นวดแก้มกัน

5. นวดเอวและหลัง จากกันให้ต่อเลยขึ้นมาบริเวณเอว นวดกล้ามเนื้อด้านข้างกระดูกสันหลังขึ้นไปจนถึงต้นคอ จะมี 2 แนวการนวด

รูปภาพที่ 14 นวดเอวและหลัง

6. นวดต้นคอ นวดต้นคอด้วยนิ้วหัวแม่มือ บริเวณต้นคอส่วนหลังที่เป็นกล้ามเนื้อ
 7. นวดจุดท้ายทอย บริเวณท้ายทอยจะมีจุดนวดอยู่ 3 จุด ถ้าเราสัมผัสจุดจะเห็นเป็นร่องเล็ก ๆ เป็นรอยบุ๋มลงไป ทางกึ่งกลาง 1 จุด และด้านข้างอีก 2 จุด กดจุดตรงนี้สักครู่หนึ่ง
 8. นวดขมับ นวดบริเวณขมับ คลึงเป็นวงกลมให้ทั่ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ **61125** และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 15 นวดต้นคอ และนวดจุดท้ายทอยและนวดขมับ

9. นวดหลังแขน มือหนึ่งยกแขนผู้ถูกนวดขึ้น แล้วอีกมือ นวดจากบริเวณกล้ามเนื้อหัวไหล่ไปจนถึงข้อมือ

รูปภาพที่ 16 นวดแขนหลัง

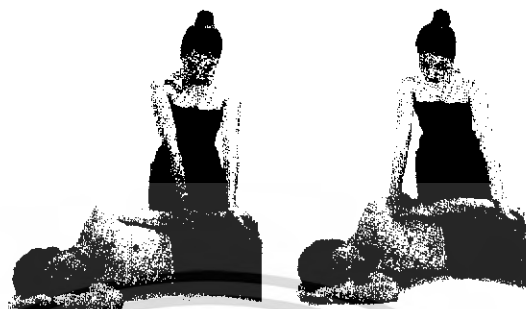
10. ชีดลำตัว วางแขนผู้ถูกนวดไว้เหนือศีรษะมือของเราจับที่สะโพกและข้อศอกกดลงอย่างช้า ๆ จะช่วยชีดแขนและลำตัว ช่วยให้มีความยืดหยุ่นดีขึ้น และใช้มือ นวดแขนในท่านี้ต่อไปได้

รูปภาพที่ 17 ชีดลำตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. นวดแขนด้านนอก วางแขนแนบลำตัว นวดจากหัวไหล่ไปถึงข้อมือ

รูปภาพที่ 18 นวดแขนด้านนอก

12. คัดเอา แบนะไหล่ผู้ถูกนวดออก ใช้มือจับที่ไหล่และสะโพก ออกแรงกดลงไปลำตัวที่บิดอยู่จะถูกล็อค

รูปภาพที่ 19 คัดเอา

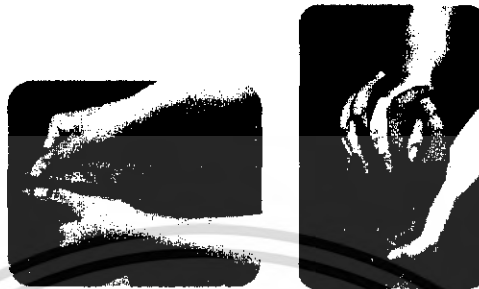
13. คึงแขน จับแขนซ้ายมาวางไขว้ไว้ข้างหน้า เราจับข้อมือซ้าย เข้ายันกันไว้ แล้วออกแรงคึง ไหล่จะถูกล็อค รวมทั้งข้อศอกและข้อมือด้วย

รูปภาพที่ 20 คึงแขน

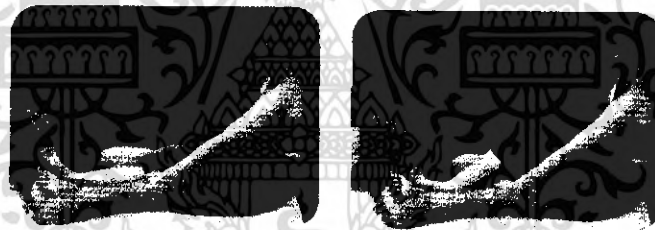
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14. ค้างและคัตนิ้ว จับนิ้วค้างและคัตทีละนิ้ว ไม่ต้องค้ำกระดูกแรงนัก เวลาค้างอาจจะมีเสียงหรือไม่มีก็ได้ ไม่ต้องพยายามค้ำให้เกิดเสียงดังเสมอไป

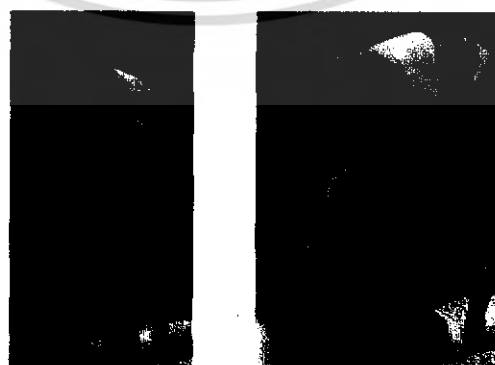
รูปภาพที่ 21 ค้างและคัตนิ้ว

15. นวดและพักหลังขา ใช้เท้ายันต้นขาด้านหลังไว้ แล้วพับเข่างอเข้าไปให้สุด เลื่อนเท้าไปตามต้นขาแล้วพับเข่า สัก 2 - 3 จุด จนถึงโคนขา

รูปภาพที่ 22 นวดและพักขาหลัง

16. นวดหลังต้นขา ใช้มือค้ำข้อเท้าไว้ ขณะที่ใช้เท้ายันที่หลังขา ออกแรงค้ำมือและยันเท้าเลื่อนจากบริเวณเข่าไป 2 - 3 จุด จนถึงโคนขา

รูปภาพที่ 23 นวดหลังต้นขา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

17. คัดหลัง จับขาส่วนล่างวางไว้บนแขนของเรา มือจับหัวเข่า ส่วนอีกมือจับที่ไหล่วัว เสาของเราจะยืนอยู่ที่กระดูกสันหลังของผู้ถูกนวด ออกแรงดึงขาเข้ามาหาตัว ให้หลังแอ่นออกไป เลื่อนเข่าของเราไปที่บริเวณใต้เอว และทำซ้ำ และอาจจะใช้วิธีนี้นวดมาถึงโคนขาก็ได้เช่นกัน

รูปภาพที่ 24 คัดหลัง

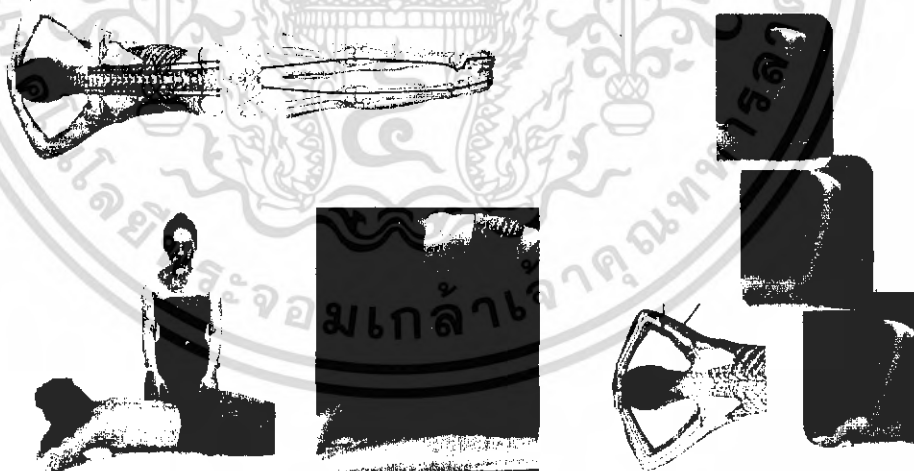
ท่านอนคว่ำ

ท่าเริ่มต้นให้ผู้ถูกนวดนอนคว่ำ แขนกางเล็กน้อย โบกหน้าหัน ไปข้างใด ข้างหนึ่งอย่างสบายๆ

1. นวดหลัง

นวดจากบนเอวขึ้นไปถึงต้นคอตามแนวสันหลัง 2 แนว อาจนวดพร้อมกันทั้งสองข้างก็เป็น

4 แนว นวดขึ้นลง

รูปภาพที่ 25 นวดหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. นวดแขน

จากนวดหลังต่อเลขมานวดไหล่ นวดแขนลง ไปจนถึงข้อมือ นวดหลังมือด้วย แล้วนวดย้อนกลับไป
ที่บั้นเอวเหมือนเดิม

รูปภาพที่ 26 นวดแขน

3. นวดก้น และขา

นวดบริเวณก้น และต่อลงมานวดขาด้านหลังจนถึงข้อเท้า ตามแนวการนวดขา 2 แนวเดิม

รูปภาพที่ 27 นวด ก้นและขา

4. นวดหลังขา

งอเข่าและพับวางเท้าไว้ที่ขาอีกข้าง ใช้มือนวดจากโคนขาลงมาต้นขา นวดน่องไปจนถึงเท้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 28 นวดหลังขา

5. นวดหน้าแข้ง

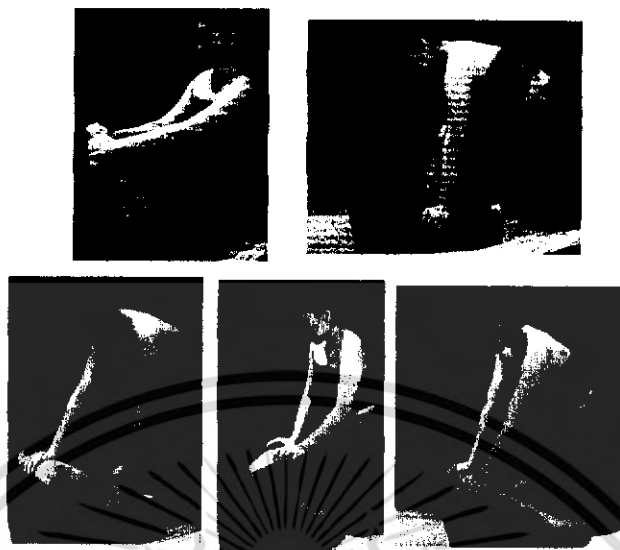
จับขาตั้งขึ้น และพับขาลงไปตรง ๆ จับปลายเท้ากระดูกกลาง แล้วนวดไปตามสันหน้าแข้งให้ทั่ว จะเป็นการยืดกล้ามเนื้อหน้าแข้งและข้อเท้าด้วย เสร็จแล้วทำซ้ำกับขาอีกข้างหนึ่ง

รูปภาพที่ 29 นวดหน้าแข้ง

6. พับขา 2 ข้าง

พับขา 2 ข้างขึ้นตรง ๆ กระดกปลายเท้าลง ใช้มือจับบริเวณปลายเท้า ทำนี้ช่วยยืดกล้ามเนื้อข้อเท้า และหน้าขาด้วย จากนั้นไขว้ขาทับกันแล้วกดลงเช่นเดิม จะช่วยยืดเส้นเอ็นบริเวณข้อเข่าเพิ่มขึ้น จากนั้นกระดกข้อเท้าขึ้น ค้างและกดเข้าหาตัว จะช่วยยืดเอ็นร้อยหวาย

รูปภาพที่ 30 พับขา 2 ข้าง

7. นวดหลังและแขน

คุกเข่าลงบนเก้าอี้ โน้มตัวลง นวดจากบนเอวขึ้นไปตามสันหลังและต่อไปที่แขนทั้งสองข้าง นวดซ้ำขึ้นลง จะช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังให้ด้วย

รูปภาพที่ 31 นวดหลังและแขน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ยึดหลัง

จับข้อมือทั้งสองไว้ คึงตัวผู้ถูกนวดให้เงยหน้าขึ้น ค่อย ๆ คึงอย่างช้า ๆ จะช่วยยึดกล้ามเนื้อและข้อต่อของกระดูกสันหลังได้ดี

รูปภาพที่ 32 ยึดหลัง

9. ยึดเอว

ใช้มือหนึ่งกดไว้ที่บั้นเอว อีกมือจับหัวเข่ายกขึ้นจะช่วยยึดส่วนเอวและเลื่อนมือขึ้นลงสัก 2-3 จุด ทำซ้ำเช่นเดียวกัน

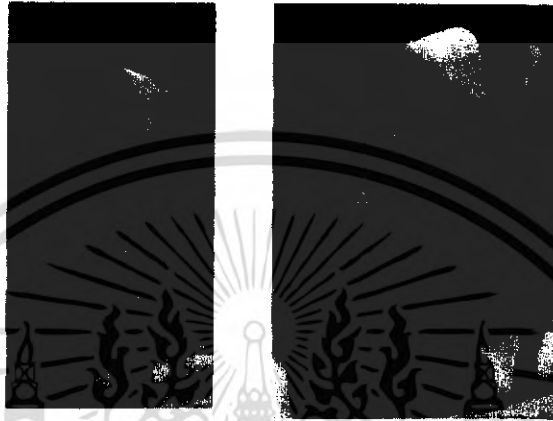

รูปภาพที่ 33 ยึดเอว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. นวดหลังคันทันขา

เหยียบที่ต้นขาด้านหลังไว้ ใช้มือคึงข้อเท้าขึ้นในแนวตรง แล้วเลื่อนเท้าสัก 2-3 จุด จนถึงโคนขา ทำซ้ำแบบเดียวกัน จากนั้นพับเข่าลงจนเท้าไปถึงกัน เพื่อยืดเส้นหน้าขาและเข่า เลื่อนเท้า 2-3 จุด ทำซ้ำเช่นเดิม

รูปภาพที่ 34 นวดหลังคันทันขา

เมื่อนวดในท่านอนคว่ำเสร็จแล้ว จะให้กลับมานอนหงายอีกครั้ง เพื่อทำการนวดในชุดต่อไป

ท่านอนหงาย

1. ยืดเส้นเอ็นร้อยหวาย

มือจับที่ส้นเท้าและเหนือข้อเท้าเล็กน้อย คึงส้นเท้าขึ้นและใช้แขนดันปลายเท้าให้กระดูกข้อมาข้างหน้า เอ็นร้อยหวายจะถูกยืด

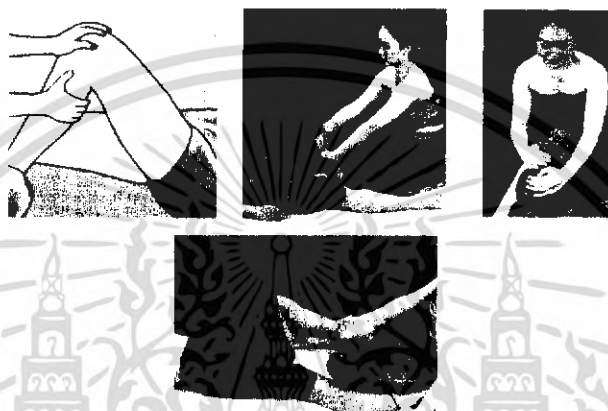

รูปภาพที่ 35 ยืดเส้นเอ็นร้อยหวาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ยึดกล้ามเนื้อขา

ใช้แขนสอดไว้ได้เข้า อีกมือจับที่ปลายเท้า ดันขาขึ้น ไปชิดหน้าอก ขณะเดียวกันพับเข่าลง กระดกปลายเท้าลง ทำนี้จะยึดกล้ามเนื้อสะโพก หน้าขา และหน้าแข้ง อาจเลื่อนจุดไปตามต้นขา 2-3 จุด และทำการยืดซ้ำ

รูปภาพที่ 36 ยึดกล้ามเนื้อขา

3. ยืดขาและนวดฝ่าเท้า

ให้ผู้ถูกนวดไขว้ขามาวางไว้ที่ต้นขาอีกข้าง จากนั้นเรยคขาที่เหยียดขึ้นตรง และนวดที่ฝ่าเท้าตามแนวเดิม อาจใช้นิ้วมือหรือใช้ศอกช่วยกดก็ได้ตามความถนัด

รูปภาพที่ 37 ยืดขาและนวดฝ่าเท้า

4. ยืดสะโพกและขา

จับขาพาดมาที่ไหล่ของเรา มือเราจับที่หัวเข่าและปลายเท้า โน้มตัวลงดันขา ไปข้างหน้า มือดึงปลายเท้าและกดลง ทำนี้ เราจะใช้เข่าของเราคนนวดไปตามต้นขา หรือจะใช้มือนวดไปก็ได้ เสร็จแล้วทำซ้ำกับขาอีกข้างหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 38 ยึดสะโพกและขา

5. ยึดเอว สะโพก และขา

จับขาคู่ถูกควบคุมเหยียดตรงทั้งสองข้าง มือจับที่ข้อเท้าทั้งสองข้าง โขกตัวไปข้างหน้า ผู้ถูกควบคุมใช้มือยันหัวเข่าไว้ ส่วนของสันหลัง เอว สะโพก และขา จะมีการยึดหยุ่น

รูปภาพที่ 39 ยึดเอว สะโพก และขา

6. ยึดขาและเท้า

จับขาไขว้กัน มือเราจับที่หัวเข่าทั้งสอง และใช้เข่าของเรากดที่ปลายเท้าของผู้ถูกควบคุม กดน้ำหนักตัวลงไปตรง ๆ พร้อม ๆ กัน เสร็จแล้วไขว้ขาใหม่และทำซ้ำ

รูปภาพที่ 40 ยึดขาและเท้า

7. ยึดหลังส่วนบน

จากท่าเดิม จับมือ 2 ข้างแล้ว โขกตัวผู้ถูกควบคุมให้พยายามลุกขึ้น 2 ครั้ง ในขณะที่เราเอาขาของเราคั่นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไว้ พอครั้งที่ 3 เลื่อนขาของเราออกปล่อยให้ผู้ถูกนวด โยกด้าวถูกขึ้นนั่งได้

รูปภาพที่ 41 ยืดหลังส่วนบน

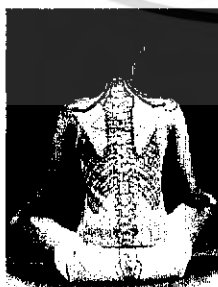
การนวดในท่านอนหงายครั้งที่ 2 นี้ ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การยืดกล้ามเนื้อมากกว่าการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อที่ผ่อนคลายแล้วจะทำการยืดหยุ่นได้ดีขึ้น ทำให้ไม่เกิดอันตราย ฉะนั้นการนวดจึงต้องมีขั้นตอนตามลำดับเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเช่นกัน เราจึงไม่ควรจะทำการนวดข้ามขั้นตอน ถ้ากล้ามเนื้อและเส้นเอ็นยังไม่ผ่อนคลายแล้วเรามาใช้ท่ายืดท่าตัดทันที กล้ามเนื้ออาจจะฉีกขาดได้รับบาดเจ็บได้ การยืดกล้ามเนื้อมีประโยชน์มากเพราะจะช่วยให้เกิดความคล่องตัวระบบต่าง ๆ จะทำงานได้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบภูมิคุ้มกัน

ท่านั่ง

ผู้ถูกนวด ส่วนใหญ่จะใช้ท่านั่งขัดสมาธิ เพราะเป็นท่าที่ มั่นคงที่สุดในการนั่งอยู่กับพื้น

1. นวดต้นคอ บ่า และสะบัก

แนวการนวดที่กล่าวนี้จะมีอยู่ข้างละ 3 แนว เริ่มต้นนวดจากต้นคอลงไปที่บ่าถึงหัวไหล่

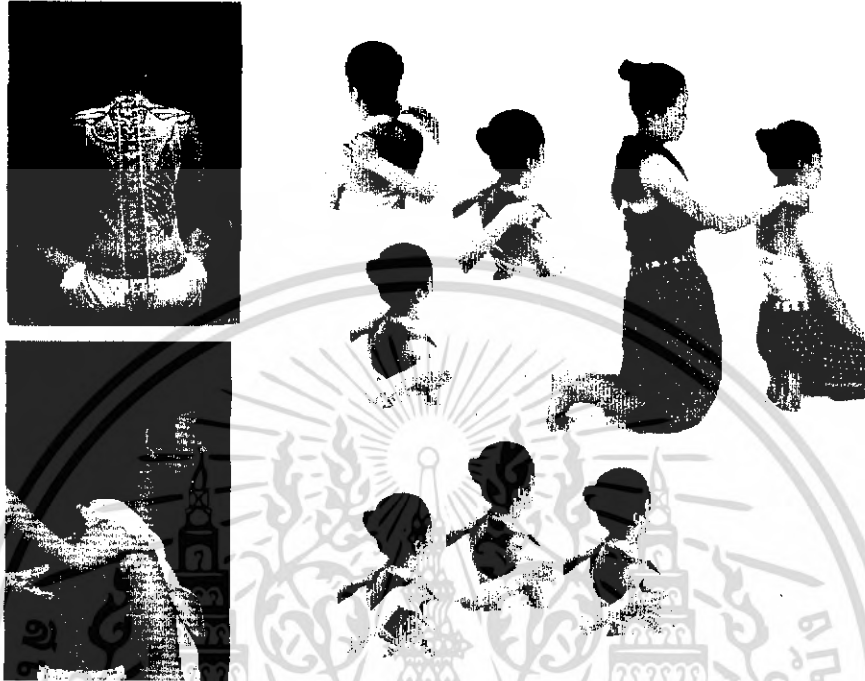

รูปภาพที่ 42 นวดต้นคอ บ่า และสะบัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. นวดหลัง

แนวการนวดของหลังก็ยังคงมีข้างละ 2 แนวเช่นเดิม ใช้นิ้วมือกดนวดไปตามแนวนั้นจนทั่ว

รูปภาพที่ 43 นวดหลัง

3. กดจุดท้ายทอย

นวดกดจุดท้ายทอย 3 จุดเดิมอีกครั้ง

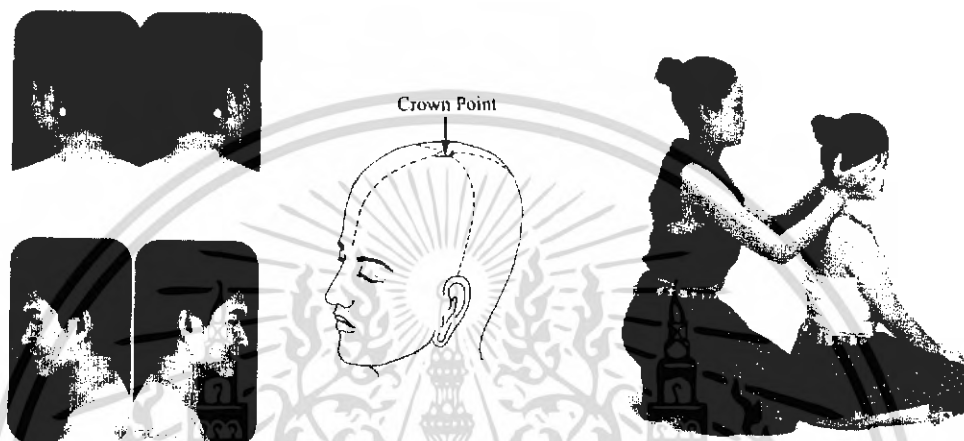

รูปภาพที่ 44 กดจุดท้ายทอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. นวดขมับและศีรษะ

ในนิ้วมือทั้ง 4 นวดคลึงที่ขมับเป็นวงกลม นวดตามเข็มนาฬิกา แล้วนวดที่ศีรษะตรงกลางกระหม่อม เรื่อยลงมาถึงหน้าผาก และแนวตรงหัวคิ้วทั้งสอง และกึ่งกลางระหว่างคิ้ว

รูปภาพที่ 45 นวดขมับและศีรษะ

5. บีบนวดต้นคอ

ประสานมือจับกล้ามเนื้อบริเวณคอ บีบนวด

รูปภาพที่ 46 บีบนวดต้นคอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การนวดในท่านั่งนี้ จะมีการกดจุดเพื่อกระตุ้นความสดชื่นให้กับร่างกาย สมองจะรู้สึกโล่ง
 คาสว่างขึ้น การนวดช่วงนี้ใกล้จะเป็นช่วงสุดท้ายแล้ว จึงต้องกินความสดชื่นคืนตัวให้กับผู้ถูกนวด
 การนวดจะมาถึงจุดตรงที่การคัดตัว ซึ่งจะทำให้ร่างกายพร้อมที่จะเคลื่อนไหวอีกครั้ง

ท่านวดหน้า

1. นวดหน้าผาก

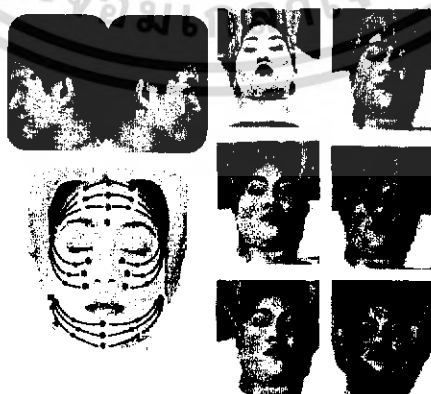
บริเวณหน้าผากจะมีแนวการนวด 3 แนว โดยเริ่มจากกึ่งกลางหน้าผาก ใช้นิ้วค่อย ๆ นวดออกมา
 ด้านข้าง จนถึงขมับ ทำให้ครบ 3 แนว

รูปภาพที่ 47 นวดหน้าผาก

2. นวดโบหน้า

นวดบริเวณคิ้ว ใต้ตา แก้ม ใต้ริมฝีปาก และใต้คาง โดยเริ่มนวดจากแนว กึ่งกลางออกมาด้านข้าง
 แล้ววนขึ้นไปสิ้นสุดที่บริเวณขมับ

รูปภาพที่ 48 นวดโบหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. นวดขมับ

นวดบริเวณขมับทั้งสองข้าง วนตามเข็มนาฬิกา

4. นวดศีรษะ

นวดแนวกึ่งกลางศีรษะ และบริเวณแนวด้านข้าง จนถึงบริเวณท้ายทอยบนศีรษะซึ่งเป็นแหล่งรวมของเส้นประสาท และเส้นทางเดินพลัง การนวดศีรษะทำให้เกิดความสดชื่นแจ่มใสได้ดี

รูปภาพที่ 49 นวดขมับและนวดศีรษะ

5. นวดใบหู

นวดใบหูทั้งภายนอกและในรูหูให้ทั่ว การนวดหูถือเป็นการกระตุ้นอวัยวะหลาย ๆ ส่วนในร่างกาย เพราะเชื่อว่าเป็นทางออกของเส้นประสาท สะท้อนกลับของร่างกาย สามารถกระตุ้นหูได้ง่าย เมื่อนวดหูเสร็จให้กดที่ติ่งหูค้างไว้ 10 วินาทีแล้วปล่อยออก จะทำให้หูได้ยินเสียงดีขึ้น

รูปภาพที่ 50 นวดใบหู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังจากนวดใบหน้าเสร็จแล้ว เราจะจบการนวดด้วยการนวดขาอีกครั้งหนึ่ง

1. นวดหน้าแข้ง

เลื่อนตัวเรามาที่ปลายเท้า นวดด้านข้างของหน้าแข้ง ไปพร้อมกันทั้งสองข้าง

รูปภาพที่ 51 นวดหน้าแข้ง

2. นวดหลังเท้า

นวดตามร่องของเท้าทุกร่อง แล้วดึงนิ้วทุกนิ้ว

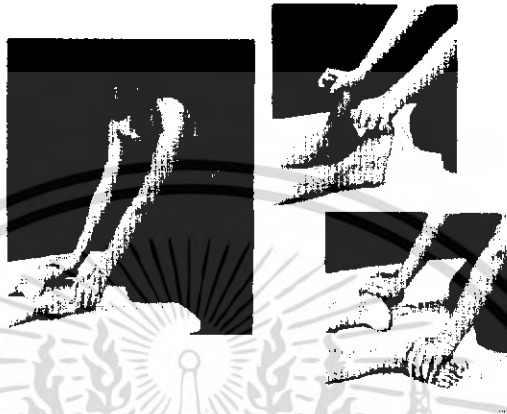

รูปภาพที่ 52 นวดหลังเท้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ยืดข้อเท้า

ใช้มือจับปลายเท้า ดันข้อเท้ากระดูกขึ้น และดันข้อเท้ากระดูกลง จากนั้นไขว้เท้าทับกัน แล้วกดลง สลับเท้าไขว้กันแล้วกดลง

รูปภาพที่ 53 ยืดข้อเท้า

สรุปคือ นวดเพื่อสุขภาพ เป็นวิธีที่เราสามารถนำไปฝึกหัดใช้ได้ โดยมีความปลอดภัย ก่อนข้างดี เราฝึกหัดนวดบ่อย ๆ เราจะมีความชำนาญมากขึ้น ทำนวดที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ก็จะเสร็จสิ้นการนวดโดยสมบูรณ์แบบนี้ เป็นวิธีการนวดที่ใช้กันมาเป็นมาตรฐาน เน้นที่การได้นวดร่างกายทุกส่วน เพื่อกระตุ้นให้มีการไหลเวียนเลือดมากขึ้น เส้นทางเดินของเลือดสะดวก กล้ามเนื้อผ่อนคลาย และในที่สุดคือจิตใจผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวลและความเครียดทั้งหลาย ทำให้จิตใจแจ่มใส สบายทั้งร่างกายและจิตใจ

โรคและอาการที่พบบ่อยและสามารถรักษาโดยหัตถเวชกรรมไทย

ปวดศีรษะ เป็นอาการที่พบบ่อยที่สุด มีการแบ่งเป็นกลุ่มดังนี้

1. เนื่องจากเส้นเอ็นกำริบ
2. เนื่องจากเส้นอิทากำริบ (ตามีคิ้ว ชัก)
3. เนื่องจากเส้นปิงคลากำริบ (หน้าแดง คัดจมูก)
4. เนื่องจาก “ลมปะกัง” (กำเคา ชัก) ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายของการปวดศีรษะชนิดที่ร้ายแรง

การนวดเพื่อการแก้อาการปวดศีรษะ

ปวดศีรษะที่เป็นกันมาก คือปวดศีรษะจากความเครียด การนวดผ่อนคลายเครียดนั้น มีบริเวณสำคัญที่ใช้นวด คือ นวดบริเวณบ่า คอ โดยให้ผู้ป่วยอยู่ในท่านั่ง การตรวจ ให้ผู้ป่วย ก้ม เงย จะมีอาการปวด

ท่านวด

ผู้นวดยืนอยู่ด้านหลังของผู้ถูกนวด ผู้ถูกนวดนั่งขัดสมาธิ

วิธีการนวด

1. ผู้นวดอยู่ในท่านั่ง
2. นวดจากรอยปุ่ม นวดเรียงนิ้ว นวดลง 1 รอบ นวดขึ้น 1 รอบ โดยใช้น้ำหนัก รอบที่ 1 น้ำหนักนวดเบา รอบที่ 2 น้ำหนักนวดปานกลาง
3. นวดพื้นฐานบ่า ตั้งแต่คอถึงร่องข้อต่อกระดูกหัวไหล่ นวดโดยใช้นิ้วหัว นวดลงไหล่ 3 รอบ รอบที่ 1 ใช้น้ำหนักนวดเบา รอบที่ 2 ใช้น้ำหนักนวดเบา รอบที่ 3 ใช้น้ำหนักนวดหนัก
4. นวดทั้ง 2 ข้างตามข้อ 1 และ 3

หมายเหตุ ในการลงน้ำหนักนั้นให้ปรับน้ำหนักให้ผู้ที่ถูกนวดรับได้

ข้อควรระวัง

1. การนวดบริเวณคอทั้ง 2 ข้างต้องระวังการกดบนเส้นเลือดแดงที่ไปเลี้ยงสมอง ต้องนวดที่กล้ามเนื้อหลังคอเท่านั้น
2. ขณะนวดบ่า นิ้วมือต้องไม่เข้าไปข้างหน้าเพราะอาจทำให้ผู้ถูกนวดเป็นลมได้ถ้าหนักกดบนเส้นเลือด

ปวดคอ

โรคปวดคอที่พบบ่อยเป็นการปวดบริเวณค่อนคอ ได้แก่ คอเคล็ด คอตกหมอน ซึ่ง เกิดจากการนอนตะแคงหรือนอนหนุนหมอนที่ต่ำกว่าระดับไหล่ ทำให้เกิดการเจ็บปวดบริเวณโค้งงอข้างที่เป็นเมื่อเอียงคอหูดไหล่ซ้าย-ขวาจะมีอาการเจ็บชัด

การตรวจ

1. ให้ผู้ป่วยก้มเงย จะมีอาการปวดตึงบริเวณต้นคอ
2. ให้ผู้ป่วยเอียงคอหูดไหล่ซ้ายขวาแล้วมีอาการตึงเจ็บปวดลงสะบัก แสดงว่ามี

อาการคอตกหมอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่านวด

ผู้นวดยืนอยู่ด้านหลังบ่าข้างที่ถูคนวดมีอาการ ผู้ถูกนวดนั่งขัดสมาธิ

วิธีการนวด

1. เริ่มนวดโดยผู้นวดนั่ง (ท่าหनुมานถวายนแหวน) ใช้นิ้วหัวแม่มือกดตั้งแต่รอยปุ่มใต้กระดูกทรวงอกไล่ลงมาถึงโค้งคอ ต่อมาเปลี่ยนเป็นท่ายืน ใช้นิ้วคู่เรียงนิ้วนวดตามเส้นกล้ามเนื้อบ่าถึงปุ่มกระดูก หัวไหล่

2. นวดซ้ำโดยไล่ขึ้นอย่างเดียว 3 รอบ ให้ลงน้ำหนัก รอบที่ 1 ใช้น้ำหนักนวดเบา รอบที่ 2 ใช้น้ำหนักนวดเบา รอบที่ 3 ใช้น้ำหนักนวดหนัก

3. นวดสะบักหลังให้กล้ามเนื้ออ่อนลง
คำแนะนำ ใช้น้ำอุ่น หรือลูกประคบ ประคบบริเวณที่เป็น

ข้อควรระวัง

1. นวดบริเวณคอทั้ง 2 ข้าง ต้องระวังการกดลงบนเส้นเลือดที่ไปเลี้ยงสมอง
2. นวดบริเวณบ่าต้องไม่กดนิ้วลงไปข้างหน้า เพราะอาจทำให้ผู้ถูกนวดเป็นลมได้หากกดไปปิดกั้นเส้นเลือด
3. ต้องแน่ใจว่าประวัติผู้ป่วยปวดคอกจากการตกหมอน มิใช่อุบัติเหตุ อย่างแรงบริเวณคอ โดยสาเหตุอื่นๆ

ปวดหลัง

ส่วนใหญ่เกิดจากความผิดปกติของกล้ามเนื้อบริเวณหลัง มี 4 ลักษณะ คือ

1. เจ็บบริเวณสับก เจ็บจากความผิดปกติของกล้ามเนื้อ (Latissimusdorsi)
2. ปวดบริเวณขอบสับกด้านใน เกิดจากกล้ามเนื้อที่ยึดกระดูกสันหลังมาทับเส้นเลือดที่มาเลี้ยงบริเวณสะบักและซี่โครง
3. ปวดบริเวณบ่าใกล้ต้นคอเกิดจากการผิดปกติของ Levater Scapular
4. เจ็บลึกๆที่หน้าอก เกิดจากกล้ามเนื้อซิกอก Seratus ผิดปกติ ทั้งนี้ต้องระวังการเจ็บกล้ามเนื้อเนื่องมาจากโรคหัวใจขาดเลือด

การตรวจ

1. ให้ผู้ป่วยนอนหงาย ขาเหยียดตรง ตรวจวัดสันเท้า ดูความสั้น-ยาว
2. พับขาอเข้าผู้ป่วยด้านที่ตรวจ กดเข่าลง จะมีอาการปวดคิงที่หลัง

ท่านวด

1. ผู้ถูกนวดนอนตะแคง งอข้อเข่า ผู้นวดนั่งคุกเข่าอยู่ด้านหลังถูกนวด

วิธีนวด

1. เริ่มนวดจุดแรกที่ร่องซิดกระดูกสันหลังบริเวณเอว ให้คว่ำนิ้วมีอนวดไล่ขึ้นไปจนถึงปุ่มกระดูกคอข้อที่ 7 ใช้น้ำหนักเบา
2. นวดไล่ลงจากปุ่มกระดูกคอข้อที่ 7 ใช้น้ำหนักมากขึ้นกว่ารอบแรกตามแนวเดิม

ข้อควรระวัง

1. ผู้มีอาการขาตงขาให้ส่งต่อแพทย์แผนปัจจุบัน
2. มีภาวะหมอนรองกระดูกกดทับเส้นประสาทหรือจากอุบัติเหตุแม้สงสัยก็ต้องส่งแพทย์
3. การนวดในท่านอนคว่ำต้องสังเกตและซักถามผู้ถูกนวดว่า สามารถทนน้ำหนักการนวดได้หรือไม่ ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรใช้ท่านอนคว่ำ
4. การตัดพับเข่า ห้ามทำในกรณีข้อเข่าเสื่อมหรือ โรคกระดูกต้องระมัดระวัง
5. การนวดทุกจุด ห้ามกดลงบนกระดูกโดยตรง

ผลของการนวด

เรื่องผลของการนวดเป็นเรื่องสำคัญที่เราจะต้องเรียนรู้ ซึ่งจะ ได้เข้าใจว่าการนวด มีประโยชน์ต่อร่างกายอย่างไร การนวดนั้นมีผลต่อร่างกายเกือบทุกระบบ แต่ที่มีผล โดดเด่นมากที่สุดก็คือ ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ และระบบการไหลเวียนโลหิต ดังนี้

ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อที่ใช้งานมานานจะมีการอ่อนล้าและปวดเมื่อย ซึ่งร่างกายจะมีกลไกการป้องกันตัวต่อมา โดยการทำให้กล้ามเนื้อเกร็งตัวขึ้น เมื่อกล้ามเนื้อเกร็งตัวอยู่ จะมีการคั่งของสารเคมีในร่างกายอยู่ในกล้ามเนื้อ มีเลือดมาเลี้ยงกล้ามเนื้อ ไม่เพียงพอ จะทำให้เกิดอาการปวดเกิดขึ้นตามมา และจะทำให้มีความเครียดเพิ่มเข้ามาด้วย เป็นวงจรต่อเนื่องกับหลาย ๆ ระบบ นวดมีผล โดยตรงต่อกล้ามเนื้อ เพราะการนวดทุกชนิดต้องผ่านแรงเข้าไปสู่กล้ามเนื้อทั้งสิ้น ผลดีเด่นชัดที่สุดคือ การทำให้กล้ามเนื้อผ่อนคลายลง กล้ามเนื้อที่ตึงตัวแข็งเกร็งจะถูกทำให้อ่อนนุ่มลง กล้ามเนื้อจะคลายตัวออก ผ่อนพัก ทำให้สารพิษที่คั่งค้างในกล้ามเนื้อไหลเวียนออกไปได้ ขณะเดียวกันเลือดก็นำสารอาหารใหม่ ๆ เข้ามาเลี้ยงกล้ามเนื้อได้ดี กล้ามเนื้อจึงมีประสิทธิภาพดีขึ้น กล้ามเนื้อจะมีการยืดหยุ่นที่ดีขึ้นด้วย นั่นเป็นผลที่ดีตามมา ทำให้กล้ามเนื้อมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น อาการปวดเมื่อยต่าง ๆ จะหายไป คนไข้หรือผู้มานวดก็จะรู้สึกตัวเบาสบาย

ระบบการไหลเวียนโลหิต และน้ำเหลือง เวลาที่เรานวดไปตามร่างกายนั้น จะเป็นการกระตุ้นเส้นเลือดที่มีทั่วร่างกายให้ทำงานคืนตัวระดับกระแจะขึ้น แรงที่ผ่าน ไปในกล้ามเนื้อจะส่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อไปถึงเส้นเลือด ทำให้เส้นเลือดมีการบีบตัวได้ดีขึ้น ช่วยให้เลือดไหลไปตามเส้นเลือดได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น เลือดที่ไหลเวียนดีจะไปหล่อเลี้ยงอวัยวะทุกส่วนของร่างกายให้แข็งแรงขึ้น เทคนิคการนวดบางแบบ จะช่วยให้เลือดที่ค้างอยู่บางจุดผ่อนคลายออก แล้วทำให้บริเวณนั้นมีเลือดใหม่ไหลเวียนมาเลี้ยงมากขึ้น ลักษณะการนวดเพื่อสุขภาพมักจะทำการนวดจากส่วนปลายของร่างกายเข้าหาส่วนกลางลำตัว จะช่วยในการไหลกลับของเลือดให้เร็วขึ้น และนำเลือดใหม่มาเลี้ยงอวัยวะ อวัยวะทุกส่วนจึงได้รับผลดีจากการนวดไปพร้อม ๆ กันทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะแต่กล้ามเนื้อเท่านั้น ส่วนทางด้านกรไหลเวียนน้ำเหลืองนั้นก็มีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะโดยลักษณะธรรมชาติของน้ำเหลืองนั้น จะไม่มีการไหลเวียนโดยใช้อวัยวะบีบตัวเหมือนกับที่ระบบไหลเวียนเลือดมีหัวใจเป็นตัวบีบปั๊มเลือด แต่ระบบน้ำเหลืองจะไหลเวียนได้ดีจากการเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือมีแรงจากภายนอกไปช่วยกระตุ้นทางเดินของน้ำเหลือง การนวดเป็นแรงภายนอกชนิดหนึ่งที่เกิดกระทำต่อกล้ามเนื้อ ซึ่งภายในกล้ามเนื้อจะมีน้ำเหลืองกระจายอยู่ทั่วไปมากมายทีเดียว แรงจากการนวดนี้จะช่วยให้น้ำเหลืองไหลผ่านท่อน้ำเหลืองได้อย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น คือ ทำให้ระบบน้ำเหลืองมีการไหลเวียนดีขึ้น น้ำเหลืองก็จะไหลไปที่ต่อมน้ำเหลืองได้ดี ต่อมน้ำเหลืองก็ถูกกระตุ้นให้ทำงานกักเก็บและฆ่าเชื้อโรคต่าง ๆ ได้ดีขึ้น สร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับร่างกายได้มากขึ้น และยังส่งภูมิต้านทานเหล่านั้น ไปยังอวัยวะต่าง ๆ ทั้งร่างกายได้อย่างรวดเร็ว นั่นคือการนวดมีผลทำให้ระบบภูมิต้านทานแข็งแรงขึ้น เป็นผลให้เรามีสุขภาพดี

ระบบประสาท จะถูกกระตุ้นเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย สมอองจะได้พักผ่อน คลายความเครียด และความวิตกกังวลต่าง ๆ ลงไป คนถูกนวดจะรู้สึกโล่ง เบา สบาย เป็นการผ่อนคลายไปพร้อมกันทั้งทางร่างกายและจิตใจ หลังการนวดสมองจะสดชื่นแจ่มใสขึ้น คิดอะไรได้ปลอดโปร่งขึ้น

ระบบย่อยอาหาร ก็จะทำงาได้ดีขึ้นเช่นกัน เนื่องจากการนวดทำให้อวัยวะภายในช่องท้องมีการเคลื่อนไหว มีการบีบตัวของกระเพาะอาหารและลำไส้มากขึ้น ทำให้การย่อยอาหาร การดูดซึมอาหาร และการขับถ่ายเป็นไปอย่างปกติ และทำให้เกิดความรู้สึกลอยสบายอาหารเพิ่มขึ้นได้ด้วย ระบบย่อยอาหารจึงเป็นระบบที่สำคัญในการหล่อเลี้ยงร่างกาย ฉะนั้นถ้ามันมีการทำงานที่ดีเราก็จะมีสุขภาพดี การนวดเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นการทำงานของระบบนี้ได้

ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบสืบพันธุ์ ก็มีผลคล้ายกับระบบย่อยอาหารคือ อวัยวะต่าง ๆ ได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวมากขึ้น มีการบีบตัวที่ดีขึ้นต่อทางเดินต่าง ๆ จะไม่อุดตัน ทำให้การไหลเวียนปัสสาวะสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น การที่อวัยวะต่าง ๆ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้ร่างกายของเราแข็งแรงเป็นปกติดีแน่นอน

ระบบผิวหนัง จะถูกกระตุ้นต่อการนวดโดยตรง เนื่องจากผิวหนังเป็นด่านแรกที่ถูกรวด ต่อมาเนื้อเยื่อและต่อมไขมันที่อยู่ใต้ผิวหนังจะถูกกระตุ้นให้มีการหลั่งเหงื่อและ ไขมันออกมาเลี้ยง ผิวหนังให้ชุ่มชื้นขึ้น ทำให้ผิวพรรณดูผ่องใสสวยงามมีน้ำมีนวลขึ้น ได้ผลทั้งในแง่ของความสวยงาม และความแข็งแรงของผิวหนังที่จะต้านทานเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายด้วย ทั้งหมดนี้เป็นผลดีที่เกิดขึ้นกับร่างกายเมื่อได้รับการนวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งจะทำการนวดทั้งตัว และใช้เวลานานพอสมควร จะช่วยกระตุ้นระบบต่าง ๆ เหล่านี้ได้เกือบทั้งหมด จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่หลาย ๆ คนจะติดการนวดเพราะหลังนวดเสร็จแล้ว จะรู้สึกสบายไปหมดทั้งตัว นั่นเป็นเพราะการนวดทำให้เกิดผลดีต่อร่างกายนั่นเอง

ข้อควรระวังในการนวด

"ความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญในการนวด" นวดให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพที่แท้จริง ผู้นวดจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้จริงด้วย การศึกษาเล่าเรียนทางทฤษฎีและการฝึกหัดเพื่อความชำนาญ ในภาคปฏิบัตินั้นจะต้องฝึกให้ได้มาตรฐาน จึงจะนำไปใช้งานในการนวดรักษาโรคได้ ส่วนการนวดเพื่อสุขภาพนั้นค่อนข้างจะง่ายกว่าและไม่ค่อยเข้มงวดมากนัก แต่ก็ยังมีข้อที่ควรระวังอยู่เช่นกัน ดังนั้นการรู้จักข้อควรระวังในการนวดจึงเป็นสิ่งที่เราจะต้องไปเสียไม่ได้

ข้อควรระวังในส่วนของร่างกาย

การนวดนั้น จะนวดร่างกายทั่วทั้งร่าง ส่วนที่กระทบกับการนวดมากที่สุดก็คือ กล้ามเนื้อ เส้นเอ็น ฟังผืด เส้นเลือด ท่อน้ำเหลือง ซึ่งถ้าเรานวด ไม่ถูกต้องจะทำให้เกิดอันตรายต่ออวัยวะส่วนสำคัญเหล่านี้ได้ ในร่างกายของเราแต่ละส่วนจะมีจุดอ่อนจุดอันตรายอยู่ไม่เหมือนกัน เราควรจะได้ทราบถึงจุดอ่อนเหล่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยงหรือระมัดระวังเป็นพิเศษ ดังนี้

ศีรษะ
จุดอ่อนคือ บริเวณทศดอกไม้ คือบริเวณกระดูกไหปลาร้าด้านข้างที่ต่อจากขมับเข้าไป จะเป็นส่วนของกระดูกศีรษะที่บางที่สุด ถ้าถูกตีหรือถูกกดแรง ๆ จะแตกยุบเข้าไปกดเส้นประสาทและสมอง ทำให้พิการหรือตายได้ ฉะนั้นควรนวดแต่เพียงเบา ๆ เท่านั้น บริเวณกลางกระหม่อมนั้นก็ถือเป็นจุดอันตรายอีกตำแหน่งหนึ่ง สำหรับการนวดเด็ก เนื่องจากกระหม่อมของเด็กยังไม่เจริญเต็มที่ จะมีช่องว่างอยู่ตรงนี้ ถ้าได้รับแรงกดหรือ กระแทกจะทำให้สมอง ได้รับอันตรายไปด้วย

ใบหน้า

จุดอ่อนคือ บริเวณหน้าใบหูตามขากร ไกรลงมา บริเวณนี้จะมีต่อมน้ำลาย และเส้นประสาทอยู่ ถ้ากระทบกระแทกแรงจะทำให้เกิดการอักเสบ และเป็นอัมพาตของใบหน้าได้

คอ

จุดอ่อนคือบริเวณด้านหน้าของคอ และได้ตกลงมาจนถึงระดับ ไหล่ปลาร้า เนื่องจากบริเวณนี้มีทั้ง เส้นเลือด คอมน้ำเหลือง คอมน้ำลาย และเส้นประสาทมากมายวิ่งผ่าน ไปเลี้ยงแขนและคอ การกด นวดอาจไปกดทับการไหลเวียนเลือดหรือกดทับเส้นประสาท ซึ่งเป็นส่วนที่ควบคุมอวัยวะต่าง ๆ ทำให้หมดสติถึงตายได้ จึงไม่ควรนวดที่ด้านหน้าของคอเลย และไม่ควรใช้เทคนิคการตัดกับคอ อาจ เกิดอันตรายรุนแรงได้ง่าย

ไหล่

จุดอ่อนคือบริเวณกึ่งกลางของหัวไหล่ เพราะเป็นที่อยู่ของงูน้ำหล่อเลี้ยงข้อ ไหล่ ถ้าเรานวดกดจุดแรง เกินไปจะทำให้อักเสบและมีความเจ็บปวดรุนแรงได้

รักแร้

จุดอ่อนคือทั้งหมดในรักแร้ เพราะเป็นที่ผ่านของเส้นเลือดและเส้นประสาทที่วิ่งลง ไปเลี้ยงแขน การ กดนวดบริเวณนี้ไม่ควรทำ การเปิดประตูลมที่บริเวณนี้ต้องระวังมากเป็นพิเศษ อย่าให้นานเกินไป ดันแขน

จุดอ่อนคือบริเวณด้านข้างต้นแขน จะมีเส้นประสาททอดผ่าน ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่ต้น ถ้าถูกแรงกด มากจะเกิดอันตรายต่อเส้นประสาทนี้ ทำให้การทำงานของ กล้ามเนื้อมือเสียไป

ข้อศอก

จุดอ่อนคือบริเวณด้านในของข้อศอก จะมีเส้นประสาทวิ่งผ่าน มักจะถูกกระทบกระเทือนได้ง่าย การนวดบริเวณควรหลีกเลี่ยงการกดที่เส้นประสาทนี้ นอกจากนี้บริเวณข้อพับจะมีเส้นเลือดใหญ่ที่ สำคัญ เราจะไม่กดนวดที่ข้อพับเลย ส่วนบริเวณกระดูกทั้งสองด้านของข้อศอกที่เราคลำได้นั้นจะ เป็นที่เกาะของเส้นเอ็นบาง ๆ ไม่ควรนวดเส้นเอ็นตรงนี้แรง มากนัก

ข้อมือ

จุดอ่อนคือด้านหน้าและด้านข้างหัวข้อมือ เพราะเป็นที่ผ่านของเส้นเลือดและเส้นประสาทลงไป เลี้ยงมือ คน ไข้ที่มีอาการชาที่มือ อาจเกิดจากพังผืดข้อมือหรือหดรั้ง การนวดอาจช่วยได้บ้าง แต่ต้องระวัง มากเช่นกัน เพราะมีการอักเสบของเส้นประสาทได้ง่ายตรงบริเวณนี้

หลัง

จุดอ่อนคือ กระดูกสันหลัง ซึ่งทำหน้าที่ป้องกันไขสันหลังอยู่ ถ้าขึ้นไปนวดเหยียบอย่างรุนแรง อาจ ทำให้กระดูกสันหลังหักหรือเคลื่อนได้ จะเป็นอันตรายต่อ ไขสันหลังและเส้นประสาท ทำให้เป็น อัมพาตถึงพิการได้ ต้องระวังมากเป็นพิเศษจริง ๆ

ท้อง

จุดอ่อนคือ ทั้งหมดของช่องท้อง เนื่องจากมีอวัยวะภายในอยู่มาก ดังนั้นการนวดท้องจึงต้องใช้แรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้อย และทำด้วยความนุ่มนวลกว่าการนวดที่ส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย การเปิดประตูลมที่ท้องไม่ควรนานเกินไป และควรทำตอนท้องว่าง

สะโพก

จุดอ่อนคือ บริเวณก้นส่วนบน ซึ่งเป็นทางออกของเส้นประสาทที่ลงไปเลี้ยงขา การกดตรงบริเวณนี้ ผู้ถูกกดจะรู้สึกเจ็บเสียวแปลบไปที่ขาได้ ควรระวังเป็นพิเศษ

ข้อเข่า

จุดอ่อนคือ บริเวณข้อพับและกระดูกด้านข้างของเข่า ข้อพับจะมีเส้นเลือดมากและเป็นบริเวณที่อ่อนนุ่ม ไม่มีตัวคุ้มกัน ฉะนั้นเราจะไม่นวดที่ได้ข้อพับ ส่วนบริเวณกระดูกด้านข้างก็มีเส้นเอ็นมาเกาะ ไม่ควรนวดแรงที่เส้นเอ็นนี้

หน้าแข้ง

จุดอ่อนคือบริเวณด้านหน้าหน้าแข้งนี้เอง เพราะเป็นบริเวณที่มีผิวหนังบาง ๆ มาหุ้มเท่านั้น ไม่มีกล้ามเนื้อมาช่วยป้องกัน การกดบริเวณนี้ก็จะเจอกับกระดูกหน้าแข้งทันที ระวังอย่ากดแรงก็พอ ข้อเท้าและเท้า

จุดอ่อนคือบริเวณด้านข้างทั้งสองข้าง ซึ่งอาจจะเกิดการพลิกแพลง ทำให้ข้อเคล็ดได้ แต่โดยปกติแล้วการนวดทั่วไปทำได้โดยไม่ต้องระวังมากนัก นอกจากนวดขณะมีอาการบาดเจ็บ ต้องระวังเพราะพังศืดเหล่านี้บางและตึง จะกระทบกับแรงได้ง่าย ส่วนเท้ามีจุดอ่อนบ้างบริเวณใต้ฝ่าเท้า แต่ก็ไม่ได้ถือเป็นเรื่องใหญ่มากนัก เราสามารถนวดฝ่าเท้าได้ ถ้าไม่มีการอักเสบหรือบาดเจ็บมาก่อน

จะเห็นได้ว่าจากข้อควรระวังเหล่านี้ เราจะทำการนวดให้ปลอดภัยและมีผลดี เราจะต้องมีความรู้และความแม่นยำในการนวดอย่างดีพอสมควร ฉะนั้นการนวดให้ดีจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ที่ใคร ๆ ก็ทำได้ ผู้นวดจะต้องคำนึงถึงข้อควรระวังทุกครั้ง

ข้อควรระวังทั่วไป

1. ไม่ควรนวดผู้ที่หิวจัด

หรือเพิ่งทานอาหารมาใหม่ ๆ อย่างน้อยควรนวดหลังจากทานอาหารแล้ว 30 นาทีขึ้นไป เพื่อไม่ให้นวดไปรบกวนระบบทางเดินอาหาร เพราะการนวดจะทำให้เลือดขึ้นมาเลี้ยงที่บริเวณผิวหนัง และกล้ามเนื้อมากขึ้น จะทำให้อวัยวะภายในได้รับเลือดไปเลี้ยงน้อย ส่วนผู้ที่หิวนั้นก็จะไม่สบายตัวอยู่แล้ว จะมีน้ำตาลในเลือดต่ำ ควรไปทานอาหารเสียก่อน

2. ระวังระวังในการใช้แรงนวดให้เหมาะสมที่สุด

การนวดจะต้องไม่ทำให้เกิดความระบมหรือมีอาการบาดเจ็บเพิ่มมากขึ้น การใช้แรงมากเกินไปมักจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกิดขึ้นได้บ่อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หัดคนใหม่ ๆ ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ นี่เป็นปัญหาที่พบบ่อยมากที่สุด

3. ในผู้สูงอายุทั่วไป

มักจะมีโรคประจำตัวต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง กระดูกเปราะ เป็นต้น เราต้องระวังอย่างระมัดระวังเป็นพิเศษ

4. ในผู้ที่เพิ่งประสบอุบัติเหตุมา

ควรให้แพทย์จัดการรักษาให้ฟื้นจิตใจอันทราก่อน จึงจะทำการนวดได้ และต้องระวังเรื่องการอักเสบให้มาก เพราะคนไข้จะมีเนื้อเยื่ออ่อนแกว่าปกติ

5. ในคนที่มีการติดเชื้อหรือโรคติดต่อ

อาจจะแพร่เชื้อมาถึงเราได้ ถ้าจะนวดควรระวังตัวเองด้วย แต่ถ้าคนไข้ยังอยู่ในระยะแรกซึ่งมีไข้สูงอยู่ เราจะไม่นวดเลย

ข้อปฏิบัติหลังการนวด

หลังจากการนวด ผู้นวดอาจจะรู้สึกปวดเมื่อยหรืออ่อนล้าที่มือหรือนิ้ว ควรช่วยแก้ไขโดยการให้ความร้อนประคบลงไปหรือจะแช่มือในน้ำอุ่นก็ได้ พร้อมกับนวดที่ฝ่ามือของตัวเอง เพื่อให้กล้ามเนื้อของนิ้วและมือผ่อนคลาย เลือดจะมาเลี้ยงที่มือมากขึ้น ทำให้บรรเทาอาการปวดเมื่อยลงไปได้ สำหรับผู้ถูกนวด เมื่อนวดเสร็จแล้วก็จะสบายตัวขึ้น ไม่มีข้อปฏิบัติอะไรเป็นพิเศษ แต่ถ้าผู้ถูกนวดมานวดเพื่อการรักษาโรค อาจต้องมีข้อปฏิบัติเพื่อให้การหายของโรคเร็วขึ้น เช่น งดอาหารบางชนิดที่เป็นอันตรายต่อโรค จำพวกของคอง ของทอด หน่อไม้ ข้าวเหนียว เหล้า เบียร์ เป็นต้น ดูแลระมัดระวังส่วนที่บาดเจ็บเป็นพิเศษ อย่าให้มีการกระทบกระเทือน และออกกำลังกายให้สม่ำเสมอ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น และคำแนะนำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรคของตนเอง ซึ่งผู้นวดจะต้องให้ความรู้แก่คนไข้ไปปฏิบัติเป็นราย ๆ ไป

ผู้ที่เราไม่ควรนวด

ไม่ใช่ว่าทุกคนจะสามารถรับการนวดได้ เพราะการนวดมีทั้งคุณและโทษเช่นกัน ถ้านำไปใช้ถูกต้องเหมาะสมก็ให้คุณอนันต์ แต่ถ้านำไปใช้ไม่ถูกต้องเหมาะสมก็ให้โทษมหันต์ เราจึงต้องระมัดระวังในเรื่องนี้ด้วย มีอาการหลาย ๆ อย่างที่จะบอกเราได้ว่าคนนี้ไม่ควรจะนวดเพราะจะทำให้เกิดอันตราย หรือเสียเวลาเปล่า เนื่องจากนวดไปก็ไม่ได้ผล

อาการหรือประวัติของคนไข้ที่เราไม่ควรใช้วิธีการนวด เช่น

1. มีอาการปวดมากจนนอนไม่หลับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. มีไข้ หน้าแดง ปากแดง
3. มีบาดแผล
4. มีผื่นขึ้นตามตัว หรือสงสัยว่าอาจเป็นโรคผิวหนัง
5. มีอาการมีนชาตามร่างกาย
6. แขนขาอ่อนแรง
7. วิงเวียนเมื่อมีการเคลื่อนไหว
8. มีการอักเสบ ปวด บวม แดง ร้อน
9. กลั้นปัสสาวะไม่ได้
10. มือสั่น เคนเซ
11. กระดูกหัก ข้อเคลื่อน กระดูกเปราะ กระดูกพรุน หรือผิดปกติ
12. คนเมา โรคจิต
13. มีอาการบวมใบหน้าและตามตัว
14. กล้ามเนื้อเกร็งกระดูก
15. อ่อนเพลียมาก

ผลดีของการนวด

1. ผลต่อกล้ามเนื้อ , เส้นเอ็น , ฟังผืด ทำให้เกิดการยืดคลาย ลดการเกร็งตัว การเคลื่อนไหวของอวัยวะดีขึ้น
2. ผลต่อการไหลเวียนเลือด ทำให้หลอดเลือดขยายตัว การไหลเวียนเลือดแรงขึ้น ทำให้ร่างกายรู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า เสริมสร้างความสมบูรณ์ของอวัยวะต่าง ๆ
3. ผลต่อระบบประสาท ทำให้เกิดการกระตุ้นต่อระบบประสาท ความรู้สึกตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมดี การควบคุมการทำงานของอวัยวะทั้งหลายดี
4. ผลต่อข้อต่อกระดูก ทำให้ข้อต่อกระดูกชุ่มชื้น ฟังผืดรอบข้อต่ออ่อนคลาย การเคลื่อนไหวร่างกายคล่อง
5. ผลต่อการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ทำให้ทำงานได้ดีขึ้น สร้างความสมบูรณ์แข็งแรง
6. ผลต่อจิตใจและอารมณ์ ทำให้ผ่อนคลายความเครียด รู้สึกอบอุ่น

ผลเสียของการนวด

ผลเสียของการนวดนั้น มักเกิดจากการนวดที่ไม่ระมัดระวังและขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการนวดและระบบของร่างกาย ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ถ้าหากทำการนวดโดยวิธีที่ถูกต้องแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะมีผลเสียเพียงประการเดียวคือ ทำให้เกิดความเคียดแค้น เนื่องจากการนวดทำให้รู้สึกสบาย และเป็นปกติวิสัยของมนุษย์ที่ชอบความสุขความสบาย จึงทำให้รู้สึกอยากนวดอยู่บ่อย ๆ สำหรับการนวดที่ไม่ถูกต้องนั้น ทำให้เกิดผลเสียต่อชีวิต ดังนี้

1. ทำให้กล้ามเนื้อ เส้นเอ็น พังผืด ชอกช้ำ ผิดขนาด
2. ทำให้หลอดเลือดผิดขนาด หรือเกิดการอุดตันของหลอดเลือด
3. ทำให้เส้นประสาทผิดขนาด เกิดการอักเสบ ความรู้สึกลดลง หรือมีอาการเจ็บปวด
4. ทำให้ข้อต่อเคลื่อนหลุดจากตำแหน่งเดิม กระดูกแตกหัก
5. ทำให้อวัยวะต่าง ๆ ชอกช้ำ เสียการทำงาน
6. ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการนวด

การประคบสมุนไพร

การประคบสมุนไพรคือการใช้สมุนไพรหลายอย่างมาห่อรวมกัน ส่วนใหญ่จะเป็นสมุนไพรที่มีน้ำมันหอมระเหย แล้วนำมานึ่งให้ร้อน ซึ่งเมื่อถูกความร้อนจะระเหยออก เช่น ไพร ขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อย ตะไคร้ มะกรูด การบูร เป็นต้น เป็นวิธินำบำบัดรักษาของแพทย์แผนไทย ซึ่งสามารถนำไปใช้ควบคู่กับการนวด โดยใช้การประคบหลังจากการนวดแล้ว

ประโยชน์การประคบสมุนไพร

1. ช่วยให้เนื้อเยื่อพังผืดยืดตัวออก
2. ลดการติดขัดของข้อต่อบริเวณที่ประคบ
3. ลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ
4. บรรเทาอาการปวดเมื่อยและกระตุ้นหรือเพิ่มการไหลเวียนโลหิต
5. ลดอาการบวมที่เกิดจากการอักเสบของกล้ามเนื้อหรือบริเวณข้อต่อต่างๆ

ตัวยาที่นิยมใช้ทำลูกประคบ

1. เหง้าไพล 500 กรัม บรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดอาการอักเสบ
2. ผิวมะกรูด 10 ลูก บรรเทาอาการวิงเวียน
3. ตะไคร้บ้าน 200 กรัม บรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดการอักเสบ
4. ใบมะขาม 1 ชีด บรรเทาอาการอักเสบ อาการคันตามร่างกาย บำรุงผิว
5. ขมิ้นชัน 100 กรัม บรรเทาอาการฟกช้ำ เม็ดผดผื่นคัน
6. ขมิ้นอ้อย 100 กรัม บรรเทาอาการฟกช้ำ
7. ใบส้มป่อย 50 กรัม ชำบำรุงผิว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษานี้ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. เกลือแกง 60 กรัม ช่วยลดความร้อน และช่วยพาตัวยายผ่านผิวหนังได้อย่างสะดวก
9. การบูร 30 กรัม แต่งกลิ่น บำรุงหัวใจ แก้พุพอง
10. พิมเสน 30 กรัม แต่งกลิ่น แก้พุพอง แก้หวัด

วิธีทำลูกประคบ

1. ล้างเหง้าไพร ขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อยให้สะอาด ตะไคร้ ผิวนะครูดหั่นแล้วโขกพอหยาบๆ
2. นำใบมะขาม ใบส้มป่อย ตำผสมกับข้อ 1 แล้วใส่เกลือ การบูร พิมเสน คลุกเคล้าให้เข้ากัน
3. แบ่งตัวยายออกเป็น 3 ส่วน ใช้ผ้าห่อลูกประคบรัดด้วยเชือกให้แน่น
4. นำลูกประคบไปนึ่งครั้งละ 3 ลูก ประมาณ 15-20 นาที สับเปลี่ยนประคบตามต้องการ

อุปกรณ์การประคบสมุนไพร

1. หม้อสำหรับนึ่งประคบ
2. ผ้าสำหรับห่อลูกประคบและ เชือก
3. เตา และจานรองลูกประคบ

วิธีประคบ

1. ใช้ผ้าจับลูกประคบขณะร้อน ยกขึ้นจากปากหม้อ
2. ใช้ลูกประคบแตะที่ท้องแขนตนเองทดสอบความร้อน
3. ช่วงแรกแตะลูกประคบ และยกขึ้นโดยเร็ว จนกว่าลูกประคบจะคลายความร้อนลง
4. จากนั้นจึงวางลูกประคบได้นานพอสมควรแล้วกดเน้นบริเวณที่ต้องการ
5. เปลี่ยนลูกประคบเมื่อเย็นลง

ข้อควรระวังในการประคบสมุนไพร

1. ห้ามใช้ลูกประคบที่ร้อนเกินไป
2. บริเวณผิวหนังอ่อนๆหรือบาดเจ็บต้องมีผ้าขนหนูรอง
3. ควรระวังเป็นพิเศษในผู้ป่วยที่เป็นเบาหวาน อัมพาต เด็ก ผู้สูงอายุ เพราะการตอบสนองต่อความร้อนช้า
4. ไม่ประคบในกรณีที่มีการอักเสบ บวมในช่วง 24 ชั่วโมงแรกเพราะอาจจะบวมมากขึ้น
5. หลังจากประคบไม่ควรอาบน้ำทันที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเก็บรักษาลูกประคบ

1. ลูกประคบที่ทำครั้งหนึ่ง สามารถเก็บไว้ใช้ได้ 3-5 วัน
2. เวลาเก็บควรผึ่งให้แห้ง ไม่อับชื้น ถ้าเก็บในตู้เย็นจะเก็บได้นานขึ้น
3. ลูกประคบที่แห้ง ก่อนใช้ควรพรมน้ำหรือเหล้าขาว
4. ลูกประคบที่มีสีเหลืองอ่อนหรือจาง แสดงว่าตัวยาในลูกประคบหมดสภาพแล้ว

รูปภาพที่ ลูกประคบและ การประคบ

การอบไอน้ำสมุนไพร

การอบตัวด้วยไอน้ำที่ได้จากการต้มสมุนไพรเป็น วิธีบำบัดรักษาอย่าง หนึ่งซึ่งเริ่มต้นการนึ่งกระโจมในหญิงหลังคลอด โดยใช้ผ้าทำเป็นกระโจมหรือนั่งในส้อมไก่อที่ปิดคลุมไว้มิดชิด และมีหม้อต้มสมุนไพรซึ่งเดือดทำให้สามารถอบและสูดดมไอน้ำสมุนไพรได้ ผิวหนังได้สัมผัสไอน้ำด้วยช่วยให้การไหลเวียนของโลหิตดีขึ้นทำให้ร่างกายสดชื่น ผิวพรรณเปล่งปลั่งมีน้ำมีนวล การอบด้วยไอน้ำมี 2 แบบ คือ

1. การอบแห้ง หรือเรียกทับศัพท์ว่า “เซาว์หน้า” คล้ายคลึงกับการอยู่ไฟของไทยซึ่งนิยมในต่างประเทศ โดยใช้ความร้อนจากถ่านหินบนเตาร้อน
2. การอบเปียก เป็นวิธีที่คนไทยนิยมและแพร่หลายในปัจจุบัน โดยพัฒนามาจากการอบแบบเข้ากระโจม มาเป็นห้องอบไอน้ำสมุนไพรที่ทันสมัยขึ้น ให้บริการได้คราวละหลายๆคน โดยใช้หม้อต้มสมุนไพรที่มีท่อส่งไอน้ำเข้าไปภายในห้องอบ

การอบตัวด้วยความร้อน นับเป็นวิธีที่ทางการแพทย์ในปัจจุบันยอมรับว่าสามารถช่วยให้การไหลเวียนโลหิตและน้ำเหลืองบริเวณผิวหนังดีขึ้น ส่วนไอน้ำของสมุนไพรจะมีสรรพคุณตามคุณสมบัติของสมุนไพรนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่ช่วยให้ร่างกายเกิดความสดชื่น สมุนไพรที่ใช้ในการอบนั้นขึ้นอยู่กับความสะดวกในการจัดหาในแต่ละท้องถิ่น การนำเอาสมุนไพรสดมาใช้ในการอบ

ไม่จำกัดชนิด อาจเพิ่มหรือลดชนิดของสมุนไพร ตามความต้องการใช้ประโยชน์และความยากง่าย ในการจัดหาโดยยึดหลักสมุนไพร ในการอบ 4 กลุ่มดังนี้

1. สมุนไพรที่มีกลิ่นหอม เช่น โพล ขมิ้น ผิวมะกรูดในสมุนไพรเหล่านี้จะมีสาระสำคัญ คือน้ำมันหอมระเหยซึ่งใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคและอาการต่างๆ คือน้ำมันหอมระเหยซึ่งให้ประโยชน์ในการรักษาโรคและอาการต่างๆ คือ อาการคัดจมูก ปวดเมื่อย และเวียนศีรษะ
2. สมุนไพรที่มีรสเปรี้ยว เช่น ใบมะขาม ใบฝักส้มป่อย ในสมุนไพรกลุ่มนี้จะมีฤทธิ์เป็นกรดอ่อนๆ ช่วยชำระล้างสิ่งสกปรก บำรุงผิวพรรณ เพิ่มความต้านทานโรค
3. สมุนไพรที่เป็นสารประกอบที่ระเหิดได้เมื่อผ่านความร้อนจะมีกลิ่นหอมการบูร พิมเสน ช่วยรักษาอาการหวัด คัดจมูก
4. สมุนไพรที่ใช้รักษาเฉพาะโรคและอาการ เช่น สมุนไพรแก้ปวด ได้แก่ เถาวัลย์เปรียง โพล เถาเอ็นอ่อน เป็นต้น

ขั้นตอนการอบ

1. ผู้ที่จะทำการอบ ควรนำน้ำประพรมร่างกายเพื่อเป็นการปรับสภาพร่างกาย หรืออาบน้ำก่อนอบ
2. งดวัดความดันโลหิตก่อนอบไอน้ำสมุนไพร
3. ทำการอบจำนวน 2 ครั้งๆ ละ 15 นาที กรณีผู้ที่ไม่เคยทำการอบ ควรอบจำนวน 3 ครั้ง
4. เมื่อครบจำนวนนาทีต้องออกมานั่งพักให้เหงื่อแห้ง แล้วดื่มน้ำชดเชยเหงื่อที่เสียไป
5. เมื่อทำการอบจนครบจนครบขั้นตอนการอบแล้วต้องวัดความดันโลหิตอีกครั้ง
6. อาบน้ำชำระร่างกายโคลหลังจากนั่งพักแล้ว 3-5 นาที

หมายเหตุ

ควรอบสมุนไพรอย่างน้อย 1-2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ หรือวันเว้นวัน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละคน

ประโยชน์ของการอบไอน้ำสมุนไพร

1. ช่วยทำให้การไหลเวียนของเลือดดีขึ้น คลายความตึงเครียด
2. ช่วยชำระล้าง และขับของเสียออกจากร่างกายทางผิวหนัง
3. ช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และเส้นเอ็น บรรเทาอาการปวดเมื่อย
4. ช่วยทำให้ระบบการหายใจดีขึ้น
5. ช่วยบำรุงผิวพรรณ บรรเทาอาการคัน รักษาผดผื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. บรรเทาอาการโรคภูมิแพ้
7. ช่วยรักษาโรคผิวหนังชนิดไม่ร้ายแรง และไม่ติดเชื้อ
8. ช่วยให้น้ำหนักร่างกายลดลงได้ชั่วคราว
9. บรรเทาอาการปวดประจำเดือนที่ไม่มีไข้ร่วม และหญิงหลังคลอดบุตร
10. บรรเทาอาการบวม เหน็บชา และอาการลมพิษ
11. โรคหืดและอาการบางอย่าง เช่น ขอก โรคเก๊าท์ อัมพฤกษ์ เป็นต้น
12. การส่งเสริมสุขภาพ อาจใช้ร่วมกับการรักษาอื่นๆ ตามความเหมาะสม

ข้อห้ามสำหรับการอบสมุนไพร

1. ขณะมีไข้สูง (มากกว่า 37 องศาเซลเซียส) หรือหลังฟื้นไข้ใหม่ๆ
2. โรคติดเชื้อร้ายแรงทุกชนิด เช่น วัณโรค ไวรัสตับอักเสบ
3. มีโรคประจำตัว อันได้แก่ โรคไต โรคหัวใจ โรคลมชัก หอบหืด โรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ
4. สตรีขณะมีประจำเดือนวันแรกร่วมกับอาการไข้ และปวดศีรษะ
5. มีการอักเสบจากบาดแผลต่างๆ
6. อ่อนเพลีย อดนอน อดอาหาร
7. ปวดศีรษะ ชนิดเวียนศีรษะ เคลื่อนไหว
8. ความดันโลหิตสูง มีอาการหน้ามืด วิงเวียนศีรษะ
9. หลังรับประทานยาใหม่ ๆ (ควรรับประทานยาก่อนอบสมุนไพรอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง)
10. เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี
11. หญิงตั้งครรภ์

นวดฝ่าเท้า/นวดเท้า

การนวดฝ่าเท้า นวดเท้า เป็นการปรับสมดุลในร่างกาย เนื่องจากมีจุดสะท้อนของอวัยวะภายในร่างกายที่ฝ่าเท้า และเท้า การนวดฝ่าเท้า และเท้า จึงเป็นการช่วยให้ระบบการไหลเวียนไปยังอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายได้ดีขึ้น ส่งผลให้มีการขับถ่ายของเสียออกจากเซลล์ ปรับสภาวะสมดุลของร่างกายทำให้สุขภาพโดยรวมดีขึ้น

1.3 มาตรฐานสถานที่กิจการนวดเพื่อสุขภาพ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย มาตรฐานของสถานที่บริการ ผู้ให้บริการ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบเพื่อการรับรอง

ให้เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย

ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดมาตรฐานของสถานที่ การบริการ ผู้ให้บริการ หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบเพื่อการรับรองสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย ทั้งนี้เพื่อให้สถานที่ดังกล่าวได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตเป็นสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3 (3) (ข) แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการพ.ศ.2509

ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับ มาตรา 31 มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้
มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"การประกอบโรคศิลปะ" หมายความว่า การประกอบวิชาชีพที่กระทำหรือมุ่งหมายจะกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพ การหัตถการ แต่ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ

"การแพทย์แผนไทย" หมายความว่า การประกอบโรคศิลปะตามความรู้หรือตำราแบบไทยที่ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา หรือตามการศึกษาจากสถานศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง

"เวชกรรมไทย" หมายความว่า การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัดหรือการป้องกันโรคด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

"เภสัชกรรมไทย" หมายความว่า การกระทำในการเตรียมยา การผลิตยา การประคิษฐ์ยา การเลือกสรรยา การควบคุมและการประกันคุณภาพยา การปรุงยาและการจ่ายยาตามใบสั่งยาของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย และการจัดจำหน่ายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

"การหัตถการไทย" หมายความว่า การตรวจ การบำบัด การแนะนำ และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การส่งเสริมสุขภาพหญิงมีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด การทำคลอด การดูแลและส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกในระยะหลังคลอด ทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

"การแพทย์แผนไทยประยุกต์" หมายความว่า การประกอบโรคศิลปะตาม การศึกษาจากสถานศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง และใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อการ วินิจฉัยและการบำบัด โรคตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

"กายภาพบำบัด" หมายความว่า การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจประเมิน การวินิจฉัย และการบำบัดความบกพร่องของร่างกายซึ่งเกิดเนื่องจากภาวะของ โรคหรือการ เคลื่อนไหวที่ไม่ปกติ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การแก้ไขและการฟื้นฟูความเสื่อมสภาพ ความพิการของร่างกายและจิตใจด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด หรือการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ที่รัฐมนตรีประกาศให้เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์กายภาพบำบัด

"เทคนิคการแพทย์" หมายความว่า การกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้สิ่งตัวอย่างและ การดำเนินการ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการวินิจฉัย การติดตามการบำบัด การพยากรณ์โรค การป้องกันโรค การประเมินภาวะทางสุขภาพ หรือการวิจัย

"ผู้ประกอบโรคศิลปะ" หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะจากคณะกรรมการวิชาชีพ

"ใบอนุญาต" หมายความว่า ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะ

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการการประกอบโรคศิลปะ

"คณะอนุกรรมการ" หมายความว่า คณะอนุกรรมการการประกอบโรคศิลปะ

"อนุกรรมการ" หมายความว่า อนุกรรมการการประกอบโรคศิลปะ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

สถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย

หมวด 1

สถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย

ข้อ 2 สถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวยตามมาตรา 3 (3) (ข) แห่ง

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ได้แก่สถานประกอบการที่ดำเนินกิจการ ดังต่อไปนี้

1. กิจการสปาเพื่อสุขภาพ
2. กิจการนวดเพื่อสุขภาพ
3. กิจการนวดเพื่อเสริมสวย

สถานประกอบการที่ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่งต้องมีลักษณะของสถานที่ การบริการ และผู้ให้บริการเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

มาตรฐานกิจการนวดเพื่อสุขภาพ

ส่วนที่ 2

มาตรฐานกิจการนวดเพื่อสุขภาพ

ข้อ 10 มาตรฐานสถานที่ของกิจการนวดเพื่อสุขภาพ ให้มีดังต่อไปนี้

1. ตั้งอยู่ในทำเลที่มีความสะดวก ปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
2. ในกรณีที่ใช้พื้นที่ประกอบกิจการนวดเพื่อสุขภาพ ในอาคารเดียวกันกับการประกอบกิจการอื่น ซึ่งมีใช้กิจการสถานบริการ ต้องแบ่งสถานที่ให้ชัดเจน และกิจการอื่นนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการให้บริการในกิจการนวดเพื่อสุขภาพ
3. พื้นที่สถานประกอบการจะต้องไม่อยู่ในพื้นที่ติดต่อกับสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
4. กรณีสถานประกอบการ มีการให้บริการหลายลักษณะรวมอยู่ในอาคารเดียวกันหรือสถานที่เดียวกัน จะต้องมีการแบ่งสัดส่วนให้ชัดเจน และแต่ละสัดส่วนจะต้องมีพื้นที่และลักษณะตามมาตรฐานของการให้บริการแต่ละประเภท
5. การจัดบริเวณที่ให้บริการเฉพาะบุคคล จะต้องไม่ให้มีขีดหรือล๊อบตาจนเกินไป
6. พื้นที่ที่ให้บริการทั้งภายในและภายนอกสถานที่ประกอบกิจการนวดเพื่อสุขภาพต้องสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ
7. อาคารต้องทำด้วยวัสดุที่มั่นคง ถาวร ไม่ชำรุดและไม่มีการบิ่นสกรปรก
8. บริเวณพื้นที่ที่มีการใช้น้ำในการให้บริการ พื้นควรทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่ายและไม่ลื่น
9. จัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอในการให้บริการแต่ละพื้นที่
10. จัดให้มีการระบายอากาศเพียงพอ
11. มีการจัดการสิ่งปฏิกูลมูลฝอยและน้ำเสียที่ถูกหลักสุขาภิบาล
12. มีการควบคุมพาหะนำโรคอย่างถูกหลักสุขาภิบาล
13. จัดให้มีห้องอาบน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ ห้องผลัดเปลี่ยนเสื้อผ้าและตู้เก็บเสื้อผ้าที่สะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัยอย่างเพียงพอและควรแยกส่วนชาย หญิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14. จัดให้มีการตกแต่งสถานที่ที่เหมาะสม โดยจะต้อง ไม่มีลักษณะที่ทำให้เสื่อมเสีย ศีลธรรม หรือขัดต่อวัฒนธรรมและประเพณีอันดี

ข้อ 11 ผู้ประกอบการมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมและดูแลผู้ให้บริการในสถานประกอบการให้บริการตามนโยบายและคู่มือปฏิบัติงานของสถานประกอบการแห่งนั้น โดยเคร่งครัด

2. จัดทำทะเบียนประวัติผู้ให้บริการและพนักงาน

3. ทุกครั้งที่มีการจัดบริการรายการใหม่ หรือปรับปรุงบริการใดๆ ในแบบแสดงรายการ หรือมีการใช้ผลิตภัณฑ์ใหม่ ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการให้มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติการสำหรับบริการนั้นๆ หรือจัดทำคู่มือการใช้ผลิตภัณฑ์ และพัฒนาผู้ให้บริการให้สามารถให้บริการนั้นๆ ตามคู่มือที่จัดทำขึ้น

4. ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

5. ควบคุมดูแลมิให้มีการจัดสถานที่ รูปภาพ หรือสื่อชนิดต่างๆ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเลือกผู้ให้บริการ ได้

6. ควบคุมและดูแลผู้ให้บริการในสถานประกอบการมิให้มีการลักลอบหรือมีการด้าหรือร่วมประเวณี หรือมีการกระทำ หรือบริการที่ขัดต่อกฎหมาย วัฒนธรรม ศีลธรรมและประเพณีอันดี

7. ควบคุมดูแล บริการ อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และเครื่องใช้ต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน ถูกสุขลักษณะและใช้ได้อย่างปลอดภัย

8. ผู้ประกอบการต้องดูแลมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายในสถานประกอบการ รวมทั้งห้ามมิให้ผู้ประกอบการ

8.1 รับผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์เข้าทำงาน

8.2 ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการเมินเมาจนประพฤดิ์วุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปอยู่ในสถานประกอบการระหว่างเวลาทำการ

8.3 ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งไม่มีหน้าที่ดูแลสถานประกอบการนั้นพักอาศัยหลับนอนในสถานประกอบการ

8.4 ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานประกอบการ โดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

8.5 บริการเครื่องคืมที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีเมาทุกชนิดแก่พนักงานผู้ให้บริการ หรือผู้รับบริการ และต้องถือเป็นเขตปลอดคนหรีและยาเสพติดทุกชนิด

9. ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับแรงงาน โดยเคร่งครัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. ผู้ประกอบการต้องดูแลสวัสดิภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิการในการทำงานของผู้ให้บริการ และพนักงาน และต้องมีมาตรการป้องกันการถูกล่วงละเมิดจากผู้รับบริการ

11. ผู้ประกอบการต้องแสดงใบรับรองมาตรฐานไว้ในที่เปิดเผยและมองเห็นได้ชัดเจน ณ สถานที่ประกอบการนั้น

ข้อ 12 มาตรฐานผู้ให้บริการกิจการนวดเพื่อสุขภาพ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้บริการจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1.1 มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์

1.2 ได้รับการอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรจากหน่วยงานราชการ สถาบัน หรือ สถานศึกษาตามที่คณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานสถานประกอบการกลางรับรอง หรือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในกิจการนวดเพื่อสุขภาพมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี และผ่านการทดสอบความรู้และประสบการณ์โดยคณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานสถานประกอบการกลาง

2. ไม่เป็นโรคต้องห้ามดังต่อไปนี้

2.1 โรคพิษสุราเรื้อรัง

2.2 โรคติดเชื้อเสียดให้โทษอย่างร้ายแรง

2.3 โรคจิตร้ายแรง

2.4 โรคอื่นในระยะรุนแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานหรือโรคติดต่อในระยะร้ายแรง

3. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

4. กรณีเคยเป็นผู้ให้บริการมาก่อน แต่ถูกเพิกถอนใบประเมินความรู้ ความสามารถจากคณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานสถานประกอบการ จะต้องเลขระยะเวลาเพิกถอนไม่น้อยกว่า ๒ ปี จึงจะขอประเมินความรู้ความสามารถใหม่ได้

5. ผู้ให้บริการมีหน้าที่และข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

5.1 ให้บริการแก่ผู้รับบริการตามความรู้และความชำนาญตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ ที่ได้ศึกษาอบรมมา

5.2 ไม่กลั่นแกล้ง ทำร้าย หรือก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้รับบริการ

5.3 เก็บความลับของผู้รับบริการ โดยไม่นำข้อมูลหรือเรื่องที่ได้ยินจากผู้รับบริการ ไปเปิดเผยจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับบริการหรือบุคคลอื่น

5.4 ไม่แสดงอาการขี้ขวง กระทำลามกอนาจาร หรือพูดจาในทำนองให้ผู้รับบริการเข้าใจว่าผู้ให้บริการต้องการมีเพศสัมพันธ์กับผู้รับบริการ และต้องไม่มีเพศสัมพันธ์กับผู้รับบริการหรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำประเวณี

- 5.5 ไม่พูดจาหยาบคาย หรือล้อเล่น หรือกระทำการใดๆ อันมิใช่น้ำที่ที่จะต้องให้บริการกับ ผู้รับบริการ โดยต้องให้บริการด้วยอาการสุภาพ อ่อนโยน
- 5.6 ไม่ดื่มสุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือของมีเมา หรือยาเสพติด ในขณะที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการ
- 5.7 มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่ที่กระทำและไม่ลักขโมยทรัพย์สินของผู้รับบริการ
- 5.8 มีความรับผิดชอบต่องานเองโดยการดูแลคุณภาพให้แข็งแรง และไม่นำโรคติดต่อไปแพร่แก่ ผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงาน
- 5.9 ห้ามมิให้ผู้ให้บริการใส่เครื่องประดับหรือของมีค่าซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน
- 5.10 เป็นผู้ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี

ข้อ 13 มาตรฐานการบริการกิจการนวดเพื่อสุขภาพ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีผู้ให้บริการที่มีคุณสมบัติตามประกาศนี้ และห้ามมิให้ นำผู้ที่ขาดคุณสมบัติมาให้บริการ เว้นแต่ผู้ให้บริการฝึกหัด ซึ่งมีจำนวนไม่เกินกึ่งหนึ่งของผู้ ให้บริการที่มี
2. ผู้ประกอบการต้องจัดการบริการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริการนวดแต่ละ ประเภท
3. สถานประกอบการต้องมีลักษณะการให้บริการดังต่อไปนี้
 - 3.1 เวลาเปิดทำการให้เริ่มบริการได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา และเวลาปิดทำการ หรือให้บริการไม่เกิน ๒๒.๐๐ นาฬิกา
 - 3.2 ผู้ประกอบการต้องแสดงทะเบียนประวัติผู้ให้บริการตามแบบที่กระทรวง สาธารณสุขกำหนด
 - 3.3 ห้ามมิให้มีการบริการเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีเมาทุกชนิดแก่ พนักงานผู้ให้บริการ หรือผู้รับบริการและต้องถือเป็นเขตปลอดบุหรี่
 - 3.4 การให้บริการจะต้องไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ การประกอบ วิชาชีพอื่นตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทางการแพทย์ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และกฎหมายว่า ด้วยสถานบริการ
 - 3.5 การประชาสัมพันธ์หรือการโฆษณาการให้บริการของสถานประกอบการ จะต้องไม่ทำให้บุคคล ทั่วไปเข้าใจว่าสถานที่ดังกล่าวมีการให้บริการบำบัดรักษาพยาบาลอันอาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย และ ข้อความโฆษณานั้นจะต้องไม่เป็นเท็จหรือโอ้อวดเกินความเป็นจริง
 - 3.6 ผู้ประกอบการต้องแสดงรายการบริการ และอัตราค่าบริการ ไว้ในที่เปิดเผยและมองเห็นได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือสามารถให้ตรวจสอบได้

3.7 ผู้ประกอบการต้องไม่จัดหรือยินยอมให้มีรูปแบบการให้บริการที่อาจเข้าข่ายหรือฝ่าฝืนกฎหมาย สถานบริการหรือบริการที่จะต้องขออนุญาตเป็นพิเศษ เช่นการพนัน การแสดงดนตรี การขับร้อง คาราโอเกะ สนั่นเกอร์ เดินรำ รำวง ตลอดจนจัดให้มีมหรสพอื่นๆ เป็นต้น

3.8 ผู้ประกอบการต้องกำหนดให้มีเครื่องแบบสำหรับผู้ให้บริการ โดยเป็นเครื่องแบบที่รัดกุม สุภาพ สะอาดเรียบร้อย สะดวกต่อการปฏิบัติงาน และต้องมีป้ายชื่อผู้ให้บริการติดไว้ที่หน้าอกด้านซ้าย

ข้อ 14 มาตรฐานความปลอดภัยกิจการนวดเพื่อสุขภาพ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการจะต้องจัดให้มีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ในสถานประกอบการ และพร้อมใช้งาน ได้ตลอดเวลาที่มีการให้บริการ

2. ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีป้ายหรือข้อความเพื่อแสดงหรือเตือนให้ผู้รับบริการระมัดระวัง อันตรายหรือบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย

3. ในกรณีที่สถานประกอบการนวดเพื่อสุขภาพ มีการจัดให้มีบริการอบความร้อน อบไอน้ำไว้บริการ ตลอดจนอุปกรณ์หรือบริการอื่นใดอันอาจก่อให้เกิดอันตรายไว้บริการ ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีพนักงานที่มีความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญในการใช้อุปกรณ์นั้น เป็นอย่างดี เป็นผู้รับผิดชอบอุปกรณ์และมีหน้าที่คอยตรวจตราดูแลการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ทั้ง ในขณะที่ใช้งานและหลังการใช้งาน

4. ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีนาฬิกาที่สามารถมองเห็น อ่านเวลาได้โดยง่ายและชัดเจนจากจุดที่ ผู้รับบริการกำลังใช้บริการอบความร้อน อบไอน้ำอยู่ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถควบคุม เวลาการใช้อุปกรณ์ด้วยตนเองได้โดยสะดวก

5. ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีระบบฉุกเฉินสำหรับบริการอบความร้อน อบไอน้ำ ซึ่งสามารถหยุด การทำงานของอุปกรณ์ดังกล่าวได้โดยอัตโนมัติในทันที ที่เกิดจากภาวะซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อ ผู้ใช้บริการ และการเข้าถึงเพื่อใช้ระบบฉุกเฉินนั้นต้องสามารถกระทำได้โดยง่ายและสะดวกในเวลา ที่เกิดเหตุฉุกเฉิน และต้องจัดสถานที่ให้สามารถเคลื่อนย้ายผู้รับบริการได้ในกรณีฉุกเฉิน

6. ภายในบริเวณที่ให้บริการอบความร้อน อบไอน้ำ ต้องมีเครื่องวัดอุณหภูมิ เครื่องควบคุมอุณหภูมิ อัตโนมัติ และเครื่องตั้งเวลา เพื่อให้บุคลากรผู้รับผิดชอบอุปกรณ์สามารถปรับและควบคุมอุณหภูมิ ให้อยู่ในสภาวะที่ปลอดภัยสำหรับผู้ใช้บริการตลอดเวลา

7. ต้องระมัดระวังมิให้ผู้มีความเสี่ยงจากอายุ หรือภาวะ โรคประจำตัวมาใช้บริการอันอาจเป็น อันตรายต่อสุขภาพ

8. ผ้า อุปกรณ์และเครื่องมือทุกชนิดเมื่อใช้บริการแล้ว ต้องซักหรือล้างทำความสะอาดอย่างถูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุขภาพก่อนนำกลับมาให้บริการครั้งต่อไป และในกรณีที่การให้บริการมีความเสี่ยงต่อการแพร่เชื้อ เช่น การใช้ไม้หรืออุปกรณ์ที่ใช้ซ้ำหรือชุดผิวหนังในการบริการกดจุดฝ่าเท้า ต้องผ่านกรรมวิธีการฆ่าเชื้อที่สามารถฆ่าและควบคุมเชื้อได้ไม่น้อยกว่าเทคนิคการปลอดเชื้อทุกครั้งหลังการให้บริการ

9. ในกรณีที่ผู้ให้บริการอาจมีการหายใจบริเวณใบหน้าผู้รับบริการ เช่น ในการดูแลและนวดบริเวณใบหน้า ผู้ให้บริการต้องสวมอุปกรณ์ที่ถูกต้องสุขภาพเพื่อป้องกันการหายใจบริเวณใบหน้าผู้รับบริการและการแพร่กระจายเชื้อระบบทางเดินหายใจไปสู่ผู้รับบริการ ในขณะที่มีการให้บริการทุกครั้ง

10. ต้องมีการดำเนินการตามระบบป้องกันการติดเชื้ออย่างเหมาะสม

11. ต้องมีระบบป้องกันอัคคีภัยในสถานประกอบการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร แนวทางการอบรมและสอบผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทนวดเพื่อสุขภาพ

ประกาศ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2544

เรื่อง การเพิ่มประเภทการนวดไทยในสาขาการแพทย์แผนไทย ข้อที่ 1-6

ด้วย ในปัจจุบันการนวดเป็นที่นิยมแพร่หลาย โดยลักษณะของการนวดถือเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบำบัดโรคอย่างหนึ่ง แต่ยังไม่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมาย ทำให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติทั้งที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและที่ทำให้เกิด อันตรายต่อ ประชาชน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตาม มาตรา ๕ (1) มาตรา 7 และ มาตรา 13 (2) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะจึงออกประกาศกำหนดเพิ่มประเภท การนวดไทย ในสาขาการแพทย์แผนไทยดังนี้

ข้อ 1 การนวดไทย หมายความว่า การตรวจประเมิน การวินิจฉัย การบำบัด การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสุขภาพ ด้วยวิธีการกด การคลึง การบีบ การจับ การคัด การดึง การประคบ การอบ หรือวิธีการอื่นตามศิลปะการนวดไทย หรือการใช้ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

ข้อ 2 คุณสมบัติและความรู้ในวิชาชีพของผู้ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะให้เป็นไป ตาม มาตรา 32 และ มาตรา 33 (1) แห่งพระราชบัญญัติ การประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ 3 การขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต เงื่อนไขในการประกอบโรคศิลปะและการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542

ข้อ 4 การนวดไทยซึ่งกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขากายภาพบำบัด ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย หรือ ประเภทการผดุงครรภ์ไทย หรือผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ให้กระทำได้ตามกรรมวิธีการประกอบวิชาชีพหรือการประกอบโรคศิลปะของตน โดยไม่ต้องขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทการนวดไทยอีก

ข้อ 5 หากมีปัญหาการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้ประธานคณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะเป็นผู้วินิจฉัย

ข้อ 6 ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

(ลงชื่อ) กร ทัพพะรังสี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับ (ประกาศทั่วไป เล่ม 118 ตอนที่ 25 ง วันที่ 27 มีนาคม 2544 สำเนาถูกต้อง (นายชเนตร บัวเข็ม) เจ้าหน้าที่ทะเบียนวิชาชีพ)

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย

ปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาแบ่งกลุ่มผู้บริโภค มีดังนี้

1. อายุ
2. สถานภาพทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้
3. สถานภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางสังคม
4. สถานภาพทางครอบครัว

ปัจจัยที่กล่าวมาสามารถแบ่งผู้บริโภคออกเป็น 4 กลุ่ม

1. กลุ่มผู้บริโภคระดับสูง
2. กลุ่มผู้บริโภคระดับกลาง-สูง
3. กลุ่มผู้บริโภคระดับกลาง
4. กลุ่มผู้บริโภคระดับล่าง

ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย

ในปัจจุบันคนในสังคมเริ่มกลับมาสนใจดูแลสุขภาพกันมากจึงเกิดกระแสความนิยมในการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด และดูแลรักษาสุขภาพด้วยวิธีการของแพทย์แผนไทยที่ใช้สมุนไพร เพื่อการบำบัดรักษาโรค จึงทำให้ธุรกิจการนวดแผนโบราณกลายเป็นธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตมากขึ้น และรวดเร็ว ในขณะที่ตัวแทนบุคลากรที่เริ่มดำเนินธุรกิจด้านนี้ส่วนหนึ่งยังขาดประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจและความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ตกแต่งภายในร้าน ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าเมื่อแรกเห็น อันเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดึงดูดลูกค้า ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องใช้ภายในร้าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ ที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง

2.2 ลักษณะและการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายผู้บริโภคผลิตภัณฑ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มเป้าหมายหลัก หมายถึงกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นผู้ประกอบการขนาดคนไทยที่ต้องการเลือกซื้อสินค้า เพื่อนำไปใช้ในธุรกิจของตนเอง
2. กลุ่มเป้าหมายรอง หมายถึงกลุ่มบริโภคที่เข้ามาใช้บริการขนาดคนไทย

ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหลัก

1. เพศ มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง
2. อายุ เป็นผู้อยู่ในวัยกำลังสร้างฐานะและความมั่นคงในชีวิต ซึ่งมีอายุ ตั้งแต่ 27-45 ปี
3. ฐานะทางการเงิน อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี
4. การศึกษา ศึกษาในสาขาต่างๆ ที่หลากหลาย มีการศึกษาในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี มีความสนใจและติดตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมากระหนึ่งแล้ว และบางรายมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจด้านความสวยความงาม
5. รสนิยม เป็นผู้มึรสนิยมในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี มีความสนใจในด้านความสวยความงามและสุขภาพ

ปัจจัยที่กลุ่มเป้าหมายนำมาพิจารณาในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า

1. ความเหมาะสมกับการใช้งาน นิยมเลือกใช้เนื้อผ้าที่ทอจากเส้นใยธรรมชาติ สวมใส่สบาย ซักรีดง่าย ทนทาน สีไม่ซีดจางง่าย เนื่องจากต้องซักบ่อย นิยมเลือกสีที่ดูสบายตา กลมกลืนกับสีของสมุนไพรบางชนิด หรือสีที่มองไม่เห็นรอยเปื้อนจากสมุนไพร น้ำมัน ฯลฯ ที่ใช้ระหว่างการนวด
2. ความสวยงาม โดยพิจารณาเลือกสี สัน ลวดลาย สไตล์ รูปแบบการตัดเย็บ ที่มีความสวยงาม เรียบง่ายแต่หรู ดูดีมีรสนิยม โดดเด่นในด้านรูปลักษณ์ที่มีความเป็นไทย และสะท้อนให้เกิดความรู้สึกถึงบรรยากาศของความเป็นไทย รู้สึกสบาย สงบและร่วมเย็น
3. ราคา กลุ่มเป้าหมายนิยมเลือกใช้วัสดุตัดเย็บที่มีราคาค่อนข้างถูกถึงราคาปานกลาง ในขณะที่เดียวกันก็มีความสวยงามและมีคุณภาพค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับราคา เนื่องจากปัจจุบันสินค้าไทยพื้นเมืองประเภทผ้าได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น ทั้งในด้านลวดลาย สี สัน รูปแบบ และสไตล์ จึงทำให้เกิดการแข่งขันสูง ผ้าประเภทต่างๆ จึงมีราคาไม่แพงนัก และมีให้เลือกอย่างหลากหลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Image map กลุ่มเป้าหมายหลัก

รูปภาพที่ 54 Image map กลุ่มเป้าหมายหลัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายรอง

1. อายุ กลุ่มผู้บริโภครอง อาจแบ่งกลุ่มตามอายุได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ
 - 1.1 กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 25 - 39 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเริ่มทำงานถึงเริ่มวัยผู้ใหญ่ มีความสนใจในเรื่องของการดูแลสุขภาพและความสวยความงาม ตามกระแสความนิยมในปัจจุบัน ที่นิยมดูแลสุขภาพและเสริมความงามตามแบบไทยสมัยก่อน กลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง
 - 1.2 กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่นิยมการนวดเพื่อการรักษาสุขภาพ และเพื่อผ่อนคลายความเมื่อยล้า ซึ่งมีผู้มาใช้บริการทั้งเพศหญิงและเพศชาย
3. ฐานะทางการเงิน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี หรือมีรายได้ค่อนข้างสูง โดยเฉลี่ยมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 15,000 บาทขึ้นไป
4. การศึกษา สำหรับกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25 - 39 ปี มักมีการศึกษาในระดับอนุปริญญาขึ้นไป หรือมีรายได้ค่อนข้างสูง สำหรับกลุ่มที่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป จะมีทั้งผู้ที่มีการศึกษาในระดับค่อนข้างสูง หรือมีรายได้และฐานะทางสังคมในระดับค่อนข้างดี
5. รสนิยม เป็นกลุ่มที่มีรสนิยมค่อนข้างดี มีความสนใจในการดูแลสุขภาพและติดตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Image map กลุ่มเป้าหมายรอง ช่วงอายุ 25-39 ปี

รูปภาพที่ 55 Image map กลุ่มเป้าหมายรอง ช่วงอายุ 25-39 ปี

Image map กลุ่มเป้าหมายรอง ช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป

รูปภาพที่ 56 Image map กลุ่มเป้าหมายรอง ช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 พฤติกรรมการบริโภค

พฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มเป้าหมายรอง อาจแยกการวิเคราะห์ได้เป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุ ระหว่าง 25 - 39 ปี ผู้บริโภคกลุ่มนี้ส่วนมากจะเลือกใช้สินค้าที่มีราคาแพง(สินค้าแบรนด์เนม) ดังนั้นเมื่อผู้บริโภคจะเข้าไปในสถานที่นวด โดยส่วนมากผู้บริโภคจะพิจารณาจากการตกแต่งสถานที่มาเป็น อันดับแรก ราคา คุณภาพ ตามลำดับ

กลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 40 ขึ้นไป มีลักษณะเป็นผู้ที่ให้ความสนใจและดูแลรักษาสุขภาพ มีความสนใจและติดตามข่าวสารและกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ผู้บริโภคกลุ่มนี้ส่วนมากจะมีการพิจารณาความคุ้มค่าของสินค้าก่อนเลือกซื้อ จะซื้อสินค้าอย่างมีเหตุผลและคามความเหมาะสม ดังนั้นเมื่อผู้บริโภคจะเข้าไปในสถานที่นวด โดยส่วนมากผู้บริโภคจะ ผู้บริโภคจะพิจารณาจากคุณภาพ ราคาและการตกแต่งสถานที่ ตามลำดับ

2.4 พฤติกรรมในการใช้งานผลิตภัณฑ์สิ่งทอประเภทเสื้อผ้า แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. พฤติกรรมการใช้งานของผลิตภัณฑ์สิ่งทอในขั้นตอนการนวดแผนไทย
2. พฤติกรรมการใช้งานของผลิตภัณฑ์สิ่งทอในขั้นตอนการนวดน้ำมัน

การนวดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. การนวดแผนไทย
2. การนวดน้ำมัน

ขั้นตอนการนวดแผนไทย นิยมให้ผู้นอนบนเตียงนวด

ขั้นตอนการเข้ารับบริการนวดแผนไทย

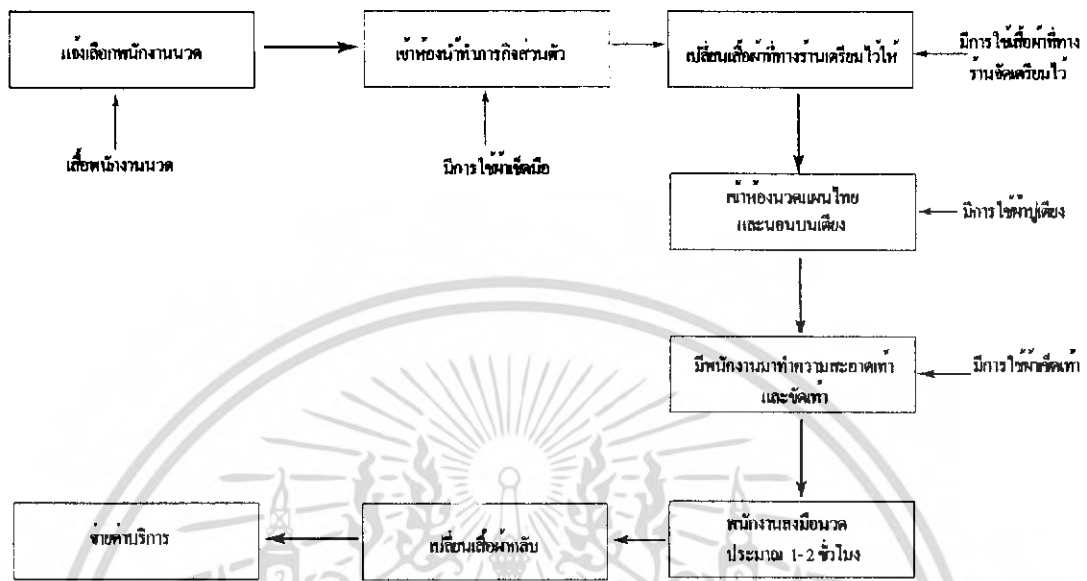
1. แจ้งเลือกพนักงานนวด
2. เข้าห้องน้ำทำภารกิจส่วนตัว
3. เปลี่ยนเสื้อผ้าที่ทางร้านเตรียมไว้ให้
4. เข้าห้องนวดแผนไทย
5. มีพนักงานมาล้างเท้าและ ขัดเท้าให้
6. พนักงานลงมือนวดประมาณ 1-2 ชั่วโมง
7. เปลี่ยนเสื้อผ้ากลับ
8. จ่ายเงินค่านวด

ขั้นตอนการนวดน้ำมัน เป็นการนวดที่ไม่สวมเสื้อผ้าดังนั้นห้องนวดควรจะมีมิดชิด

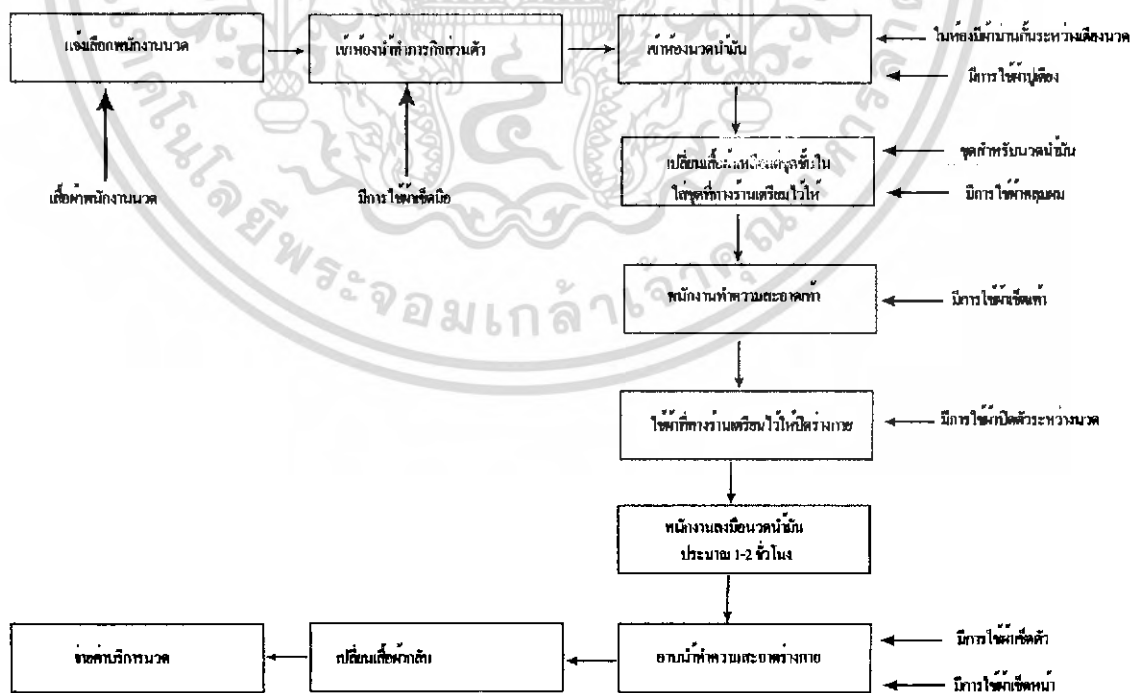
ขั้นตอนการเข้ารับบริการนวดน้ำมัน

1. แจ้งเลือกพนักงาน
2. เข้าห้องน้ำทำภารกิจส่วนตัว
3. เข้าห้องนวดน้ำมัน
4. เปลี่ยนเสื้อผ้าเหลือแค่ชุดชั้นในและใส่ห่มผ้าที่ทางร้านเตรียมไว้ให้
5. พนักงานลงมือนวดน้ำมันประมาณ 1-2 ชั่วโมง
6. ห่มผ้าที่ทางร้านเตรียมไว้ให้แล้วไปอาบน้ำ
7. เปลี่ยนเสื้อผ้ากลับ
8. จ่ายเงินค่านวด

1. พฤติกรรมการใช้งานของผลิตภัณฑ์สิ่งทอในขั้นตอนการนวดแผนไทย

2. พฤติกรรมการใช้งานของผลิตภัณฑ์สิ่งทอในขั้นตอนการนวดน้ำมัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราค่าบริการในการนวดในแต่ละที่

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่นวดแผนไทย

1. โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ(วัดโพธิ์)

รูปแบบ/ประเภทการให้บริการ

ให้บริการนวดแผนไทยหลายรูปแบบได้แก่ นวดตัว นวดฝ่าเท้า นวดน้ำมัน นวดแผนไทย

อัตราค่าบริการ

อัตราค่าบริการสำหรับการนวดแผนไทยประเภทต่าง ๆ คิดเป็น

ค่าบริการสำหรับการนวดแผนไทยคิดราคา ครั้งชั่วโมง	180 บาท
ค่าบริการสำหรับการนวดแผนไทยคิดราคา ชั่วโมงละ	300 บาท
ค่าบริการสำหรับการนวดสมุนไพรคิดราคาชั่วโมงละ	400 บาท
ค่าบริการสำหรับการนวดฝ่าเท้า คิดราคา 45 นาที	300 บาท

จำนวนลูกค้า/ผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย

จำนวนผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย โดยเฉลี่ยต่อวัน 100-150 คน

ประเภทของลูกค้า

ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการเป็นชาวต่างประเทศ เช่น กลุ่มยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย กลุ่มเอเชีย และกลุ่มอื่นๆ

2. ร้านส่งเสริมสุขภาพแผนไทย

รูปแบบ/ประเภทการให้บริการ

ให้บริการนวดแผนไทยหลายรูปแบบได้แก่ นวดแผนไทย นวดตัว นวดน้ำมัน อบประคบสมุนไพรนวดหน้า นวดฝ่าเท้า ขัดผิวสมุนไพร ลอกผิวเสี้ยน แวกซ์ รักแร้ แขน ขา

อัตราค่าบริการ

อัตราค่าบริการสำหรับการนวดแผนไทยประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ค่าบริการสำหรับการนวดตัว คิดราคาชั่วโมงละ	150 บาท
ค่าบริการสำหรับการนวดฝ่าเท้า คิดราคาชั่วโมงละ	150 บาท
ค่าบริการสำหรับการนวดน้ำมัน คิดราคาชั่วโมงละ	380 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนลูกค้า/ผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย

จำนวนผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย โดยเฉลี่ยต่อวัน 20-50 คน

ประเภทของลูกค้า

ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มารับบริการเป็นคนไทย

3. Health Land Spa and Massage

รูปแบบ/ประเภทการให้บริการ

ให้บริการนวดแผนไทยหลายรูปแบบได้แก่ นวดแผนไทย นวดอะโรมา การนวดแบบอาชิวาต นวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพรประคบความร้อน อบโคลนลูมาลินเซวาน่า

อัตราค่าบริการ

อัตราค่าบริการสำหรับการนวดแผนไทยประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ค่าบริการสำหรับการนวดตัว คิดราคาชั่วโมงละ 300 บาท

ค่าบริการสำหรับการนวดฝ่าเท้า คิดราคาชั่วโมงละ 200 บาท

ค่าบริการสำหรับการนวดน้ำมัน คิดราคาชั่วโมงละ 400 บาท

จำนวนลูกค้า/ผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย

จำนวนผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย โดยเฉลี่ยต่อวัน 100-150 คน

ประเภทของลูกค้า

ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มารับบริการเป็นชาวต่างประเทศ เช่น กลุ่มเอเชีย ยุโรป และคนไทย

4. โรงเรียนสอนนวดแผนไทย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

รูปแบบ/ประเภทการให้บริการ

ให้บริการนวดแผนไทยหลายรูปแบบได้แก่ นวดตัว นวดฝ่าเท้า นวดน้ำมัน นวดแผนไทย

อัตราค่าบริการ

อัตราค่าบริการสำหรับการนวดแผนไทยประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ค่าบริการสำหรับการนวดตัว คิดราคาชั่วโมงละ 200 บาท

ค่าบริการสำหรับการนวดฝ่าเท้า คิดราคาชั่วโมงละ 300 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าบริการสำหรับการนวดน้ำมัน คิดราคาชั่วโมงละ 300 บาท
 จำนวนลูกค้า/ผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย
 จำนวนผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย โดยเฉลี่ยต่อวัน 10-40 คน

ประเภทของลูกค้า

ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการเป็นชาวต่างประเทศ เช่น กลุ่มยุโรป อเมริกา
 ออสเตรเลีย กลุ่มเอเชีย และกลุ่มอื่นๆ

6.Sirigiriya Spa

รูปแบบ/ประเภทการให้บริการ

ให้บริการนวดแผนไทยหลายรูปแบบได้แก่ นวดแผนไทยผ่อนคลาย นวดน้ำมัน นวดผ่อนคลาย
 หลังออกกำลังกาย นวดลดกระชับสัดส่วน เมนุสปาเพื่อการบำบัดผิว แต่ในที่นี้ยกตัวอย่างเฉพาะ
 ราคาคนวดแผนไทย

อัตราค่าบริการ

นวดไทยผ่อนคลาย 90 นาที คิดราคา	750 บาท
นวดน้ำมัน 60 นาที คิดราคา	1,050 บาท
นวดผ่อนคลายหลังออกกำลังกาย 60 นาที คิดราคา	1,250 บาท
นวดลดกระชับสัดส่วน 80 นาที คิดราคา	1,450 บาท

7. มาสสาจวัลเลย์ สปา

รูปแบบ/ประเภทการให้บริการ

ให้บริการนวดแผนไทยหลายรูปแบบได้แก่ นวดแผนไทย นวดประคบสมุนไพร นวดฝ่าเท้า นวด
 ศีรษะคลายเครียด นวดศีรษะและฝ่าเท้า

อัตราค่าบริการ

นวดแผนไทย ประยุกต์ 2 ชม. คิดราคา	350 บาท	สมาชิก 245 บาท
นวดประคบสมุนไพร 2 ชม. คิดราคา	450 บาท	สมาชิก 315 บาท
นวดฝ่าเท้า กดจุด 60 นาที คิดราคา	200 บาท	สมาชิก 140 บาท
นวดศีรษะคลายเครียด 40 นาที คิดราคา	100 บาท	สมาชิก 70 บาท
นวดศีรษะและฝ่าเท้า กดจุด 80 นาที คิดราคา	250 บาท	สมาชิก 175 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

3.1 รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องตลาด

3.1.1 เสื้อพนักงาน

รูปภาพที่ 57 เสื้อพนักงานคอกลม

รูปภาพที่ 58 เสื้อพนักงานคอจีน

รูปภาพที่ 59 เสื้อพนักงานแบบผูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 60 เสื้อพนักงานแบบมีปก

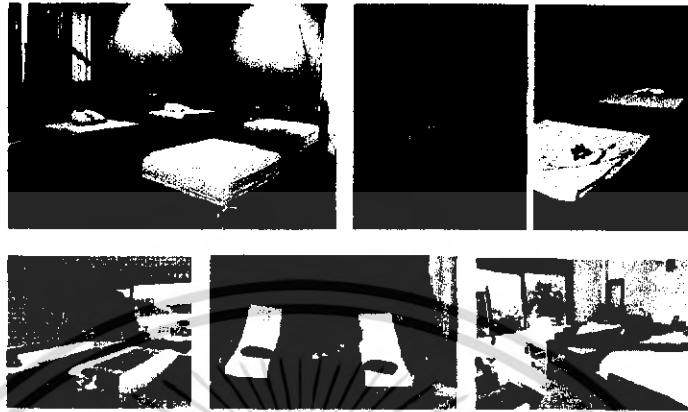
3.1.2 เสื้อผู้ใช้บริการ

รูปภาพที่ 61 เสื้อผู้ใช้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.3 ผ้าปูเตียงนอน

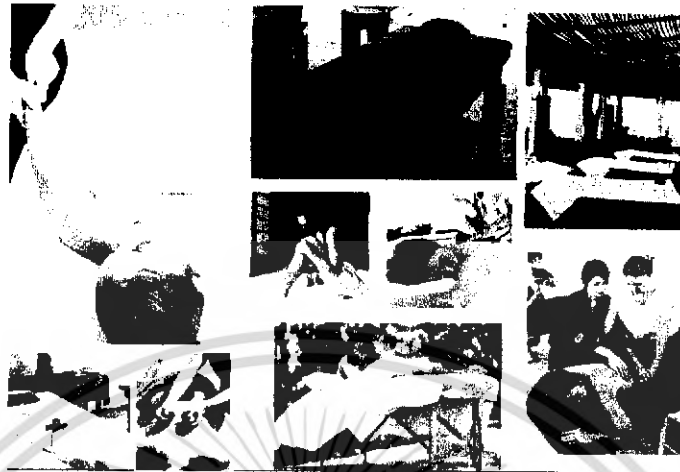

รูปภาพที่ 62 ผ้าปูเตียงนอนมีผ้าคาดคนละสี

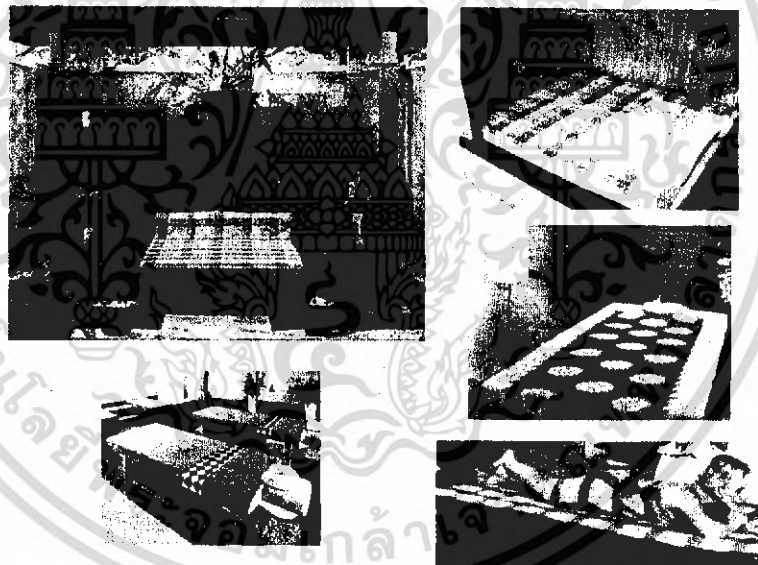

รูปภาพที่ 63 ผ้าปูเตียงนอนหลายไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 64 ผ้าปูเตียงขนาดเรียบสี่เหลี่ยม

รูปภาพที่ 65 ผ้าปูเตียงขนาดแบบมีลวดลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.4 ผ้าปิดตัวระหว่างนวด

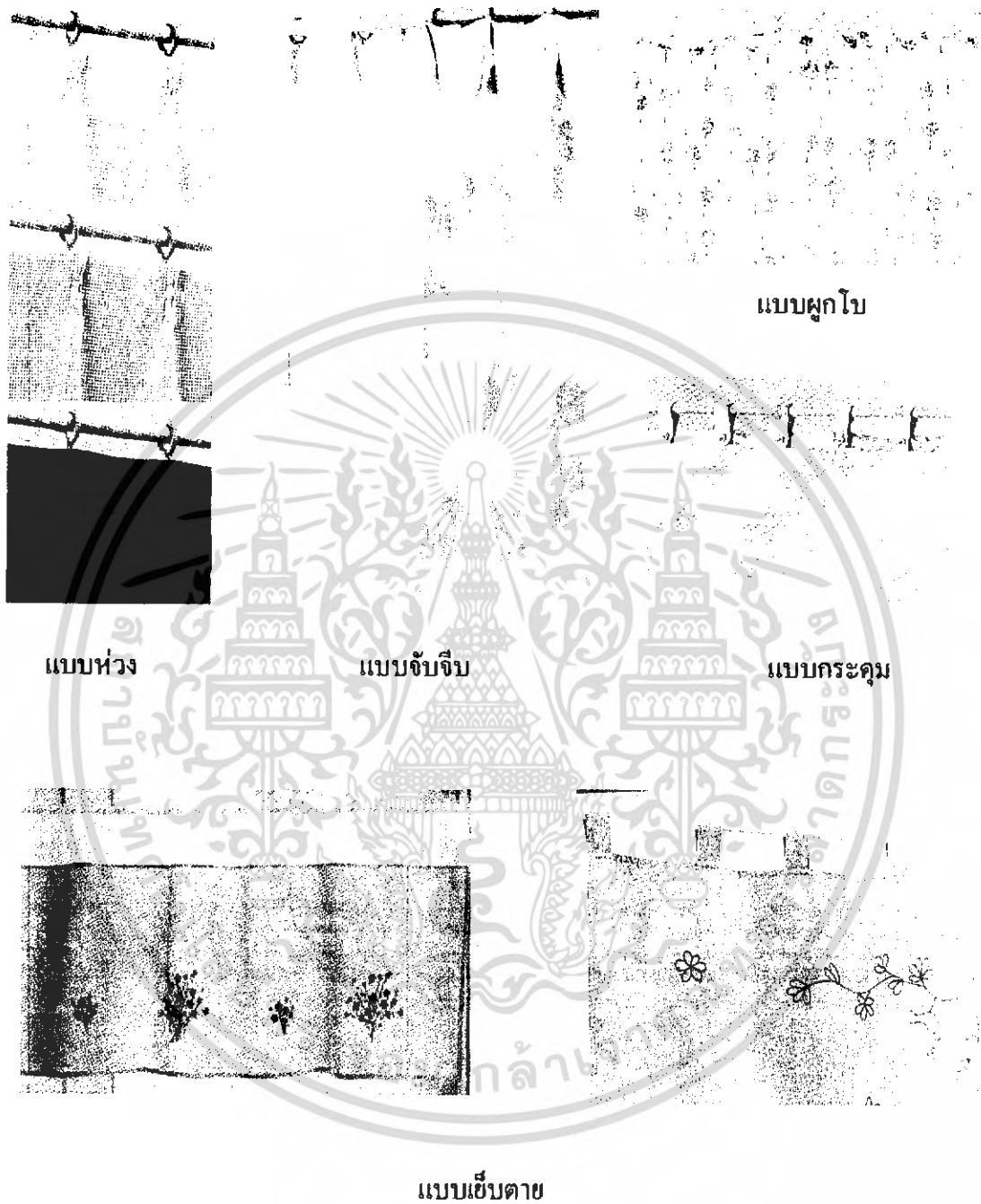
รูปภาพที่ 66 ผ้าปิดตัวเวลานวด

3.1.5 ผ้า màn

รูปภาพที่ 67 ผ้า màn

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 68 ลักษณะผ้าผืนในรูปแบบต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-3.1.6 ผ้ายคลุมหัว

รูปภาพที่ 69 ผ้ายคลุมหัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

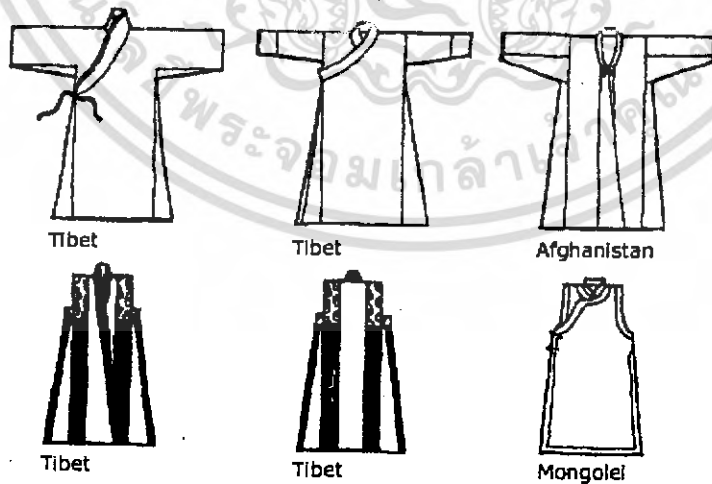
3.2 ผลิตภัณฑ์ใกล้เคียง

3.2.1 เสื้อคลุมหลวมๆ

รูปภาพที่ 70 เสื้อคลุมหลวมๆ

3.2.2 เสื้อป้าย

รูปภาพที่ 71 เสื้อป้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 กางเกงเล

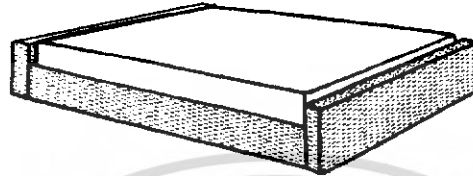
กางเกงเลเป็นชื่อเรียก กางเกงผูกเอวที่มีขาทั้ง 2 ข้างตัดเย็บเท่ากัน เมื่อก่อนนิยมใช้ในหมู่บ้านเด็กเดินเรือ ชาวประมง ชาวเล เพราะลักษณะการใช้งานง่าย ใส่สบาย สามารถช่วยชีวิตได้ในระหว่างที่เรือคว่ำ เพราะกางเกงนี้เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน สามารถถอดออกมาช่วยพยุงตัวให้ลอยตัวได้ จึงเป็นความนิยมในการใช้งานลักษณะดังกล่าว แต่ในปัจจุบันกลับกลายเป็นแฟชั่นขอลดฮิตที่ชาวไทยทั่วไปนิยมใส่ ไม่ว่าจะไปชายหาด อยู่บ้าน หรือใส่เที่ยว นอกจากนี้ยังแพร่หลาย กลายเป็นสินค้าที่ชาวต่างชาติชื่นชอบ และเป็นอีกชิ้นที่เป็นสินค้าส่งออกของไทย ส่วนแบบคล้ายกางเกงเลนั้น เป็นกางเกงพื้นบ้านของชาวเหนือ (โดยมีจุดสังเกต คือ ลักษณะการตัดเย็บความกว้างขาทั้ง 2 ด้าน ไม่เท่ากัน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 ศึกษาขนาดสัดส่วนของเครื่องใช้ภายในธุรกิจนวดแผนไทย

1.เตียงนวดแผนไทย ขนาด กว้าง120 x ยาว 223 x สูง 95 ซม.

รูปภาพที่ 72 เตียงนวดแผนไทย

2.ผ้าปูเตียง

มีหลากหลายขนาด

1. ขนาด สูง 1.50x กว้าง 1.65 เมตร
2. ขนาด สูง 2.00x กว้าง 1.35 เมตร
3. ขนาด สูง 2.00x กว้าง 1.35 เมตร
4. ขนาด สูง 200 x กว้าง 200 เมตร
5. ขนาด สูง 1.65x กว้าง 3.00 เมตร เป็นต้น

ลักษณะเนื้อผ้า

1. ผ้าฝ้าย ทอจากเส้นใยฝ้าย เป็นที่นิยมที่สุด เพราะมีความเหนียวปลายกลาง ดูแลรักษาง่าย และระบายอากาศได้ดี
2. ลินิน มีพื้นผิวเรียบ ไม่ขีดเกาะสิ่งสกปรก แต่มีข้อเสียคือยับง่าย
3. ปอ มีเส้นใยหนาและผิวหยาบ มีสีออกสีเหลือง ทนต่อกรดและด่างได้ดี ทำความสะอาดง่าย
4. เส้นใยสังเคราะห์ เส้นใยจะแข็งกระด้าง ขาดความเป็นธรรมชาติ แต่มีความทนทานสูง พิมพ์สีสันทันได้หลากหลาย
5. โพลีเอสเตอร์ ผ้าคืนตัวได้ดี ไม่ยับง่าย อัดกลับจับจีบได้ดี ชักง่าย แห้งเร็ว ยับยาก

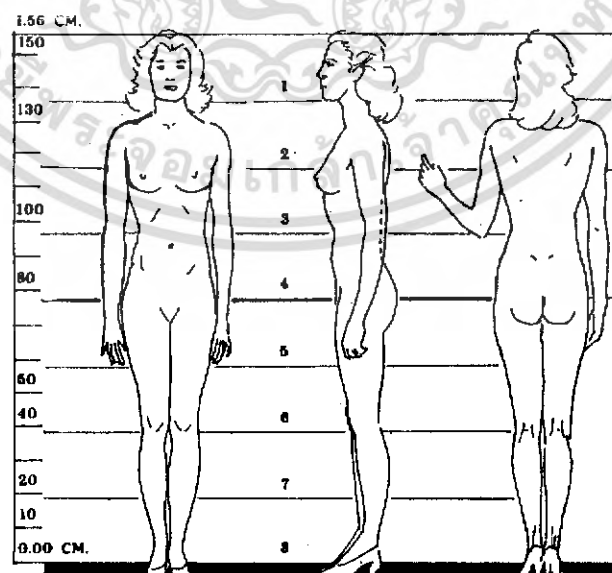
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ขนาดสัดส่วนของกลุ่มผู้บริโภคร

สัดส่วนของร่างกาย (Body Proportion)

โครงสร้างมนุษย์ เริ่มจากกระดูกภายใน จนถึงเนื้อหนังที่ห่อหุ้มภายนอก ลักษณะรูปร่างทาง สรีระเป็นเรื่องยุ่งยากมาก และไม่อาจจะกำหนดแน่นอนว่า ส่วนไหนควรจะใหญ่เล็กสักเท่าไร จึง นับว่าเป็นสิ่งที่สวยงาม เป็นเรื่อง ได้เพียงหาข้อยุติไม่ได้ จนกระทั่ง ได้พบรูปปั้นหญิงเปลือยชาวกรีก โบราณ (ประมาณ ก่อนค.ศ. 100 ปี) เป็นเทพเจ้าแห่งความงามชื่อ Venus of Milo และยอมรับทั่ว โลกว่าเป็นรูปปั้นที่มีรูปร่างสวยงามด้วยสัดส่วนที่สุด ต่อมาผู้คิดค้นคว้าสัดส่วนมาตรฐานของคน ไว้เพื่อใช้ศึกษา โดยแบ่งความสูงของคนไว้ 8 ส่วน ให้ส่วนสูงของศีรษะซึ่งวัดจากยอดศีรษะถึง ปลายคางเป็นหน่วยความสูง 1 หน่วยความสูง แบ่งความสูงออกเป็น 8 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 วัดจากยอดศีรษะถึงปลายคาง
- ส่วนที่ 2 วัดจากปลายคางถึงหน้าอก
- ส่วนที่ 3 วัดจากหน้าอกถึงเอว
- ส่วนที่ 4 วัดจากเอวถึงสะโพก
- ส่วนที่ 5 วัดจากสะโพกถึงต้นขา
- ส่วนที่ 6 วัดจากต้นขาถึงหัวเข่า
- ส่วนที่ 7 วัดจากหัวเข่าถึงหน้าแข้ง
- ส่วนที่ 8 วัดจากหน้าแข้งถึงพื้น

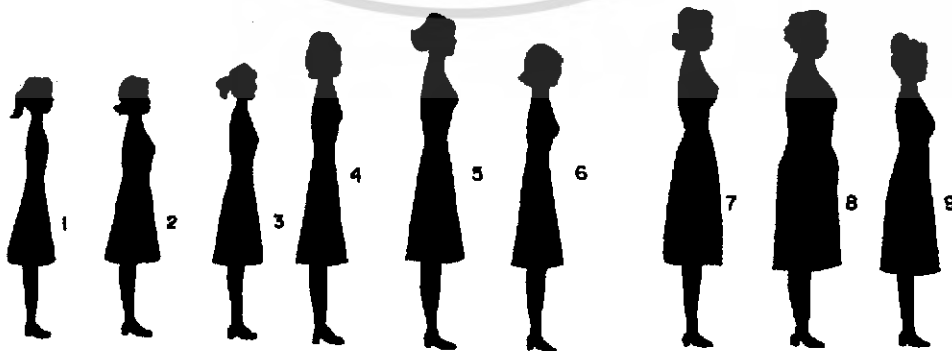
รูปภาพที่ 73 สัดส่วนร่างกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามปกติ รูปร่างของผู้หญิงควรใหญ่กว่ารูปร่างของผู้ชาย เมื่อเปรียบเทียบ โครงกระดูก น้ำหนัก และ ส่วนสูงที่เท่ากัน ทั้งนี้เพราะกล้ามเนื้อและไขมันของผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชาย บริเวณกล้ามเนื้อและ ไขมันแตกต่างกันมากคือ หน้าอก หน้าท้อง สะโพก ต้นแขน ต้นขา ด้านหน้าและด้านหลัง โดยเฉพาะบริเวณหน้าท้องปกติเข้าใจว่าผู้ชายมีหน้าท้องที่ยื่นมากแต่ในความเป็นจริง ผู้หญิงกลับมี หน้าท้องที่ยื่นมากกว่า ทั้งนี้เพราะผู้หญิงมีหน้าอกที่ยื่นออกมาเวลาสวมใส่เสื้อผ้า เนื้อผ้าถูกหนุนที่ หน้าอก ชายเสื้อที่ตัวคลุมหน้าท้อง ซึ่งตรงข้ามกับผู้ชาย ข้อสำคัญอีกข้อหนึ่งที่สร้างความแตกต่าง ระหว่างชายกับหญิง คือความกว้างของช่วงสะโพก ชายมีปลายกระดูกก้นกบที่สูงและมีมุมเล็กกว่า หญิง ทำให้เส้นทรงที่วิ่งจากหัวไหล่ลงมาตะโพกของผู้ชายบีบเข้า แต่สำหรับผู้หญิงจะมีเส้นทรงทั้งสองข้างขนานกันหรือกางออก คุณสมบัติของรูปร่างตามธรรมชาตินี้คือ ผู้ชายจะไหล่กว้างจะทำให้ เสื้อผ้าที่สวมใส่ดูสง่างาม และสำหรับรูปร่างของผู้หญิงที่มีสะโพกกว้างกลับเป็นปัญหาในการ ออกแบบเครื่องแต่งกาย เพราะสะโพกยิ่งกว้างจะทำให้ผู้หญิงดูเตี้ยลง

ในการออกเสื้อผ้าในจำนวนมาก ผู้ผลิตต้องศึกษาหาข้อมูลลูกค้าที่ตนเองทำจำหน่าย และ เพื่อสะดวกในการสั่งซื้อจึงกำหนดเป็นขนาดตามวัย แบ่งออกเป็น 9 ประเภท

1. วัยเด็ก	4-8 ปี
2. วัยเด็กอ้วน	4-12 ปี
3. วัยเด็กโต	8-14 ปี
4. วัยรุ่น	12-18 ปี
5. วัยเด็กสาว	18-20 ปี
6. วัยนางสาว	20-27 ปี
7. วัยสาว	28-35 ปี
8. วัยสาวใหญ่	36-45 ปี
9. วัยกลางคน	45 ปีขึ้นไป

รูปภาพที่ 74 ขนาดตามวัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปร่างของมนุษย์พหุจำแนกได้ 5 ประเภทใหญ่คือ

1. หอมสูง (หอม)
2. อ้วนเตี้ย (อ้วน)
3. สูงใหญ่ (ธรรมดา)
4. สั้นทึด (ธรรมดา)
5. ท้วม (อ้วน)

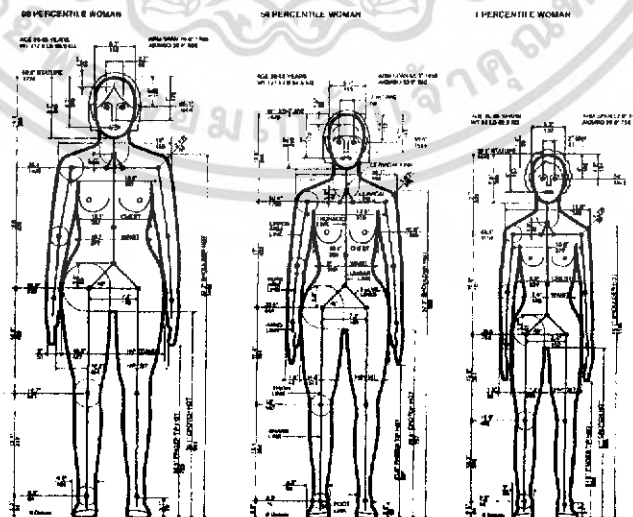
ซึ่งต่างก็มีเส้นกรอบนอก ของรูปร่างคนละแบบ แต่ละแบบมีข้อแก้ไขในการแต่งกายไม่เหมือนกัน

รูปภาพที่ 75 รูปร่างของคน

ขนาดสัดส่วนร่างกาย

1. ผู้หญิง

รูปภาพที่ 76 ขนาดสัดส่วนร่างกายผู้หญิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 ทฤษฎีสี

ทฤษฎีสี

ความหมายของทฤษฎีสี

ทฤษฎี หมายถึง ความจริงที่ได้พิสูจน์แล้ว หรือ หลักวิชา

สี หมายถึง แสงที่กระทบวัตถุแล้วสะท้อนเข้าตาเรา ทำให้เห็นเป็นสีต่างๆ

ทฤษฎีสี หมายถึง หลักวิชาเกี่ยวกับสีที่สามารถมองเห็นได้ด้วยสายตา

ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสี สรรพสิ่งทั้งหมดยกเว้นในจักรวาลประกอบไปด้วยสี ดังนั้นสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จึงประกอบไปด้วยสี สีจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สีที่เกิดจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น สีของแสง สีผิวของวัตถุตามธรรมชาติ
2. สีที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น สีของแสงไฟฟ้า สีของพลู สีที่ใช้เขียนภาพ และข้อมสี วัสดุต่างๆ

เหตุที่มนุษย์รู้จักใช้สี เพราะมนุษย์มีธรรมชาติรักสวยรักงาม เมื่อเห็นความงามตามธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ วัตถุ ตลอดจนทิวทัศน์ที่งดงาม มนุษย์ก็อยากจะเก็บความงามเอาไว้ จึงได้นำเอาใบไม้ หินสี เปลือกหอย ฯลฯ มาประดับร่างกาย และยังรู้จักเอาดินสีและเขม่ามาทาตัว หรือขีดเขียนส่วนที่ต้องการให้งาม รวมทั้งการเขียนภาพตามผนังถ้ำอีกด้วย สำหรับในปัจจุบันได้มีการสังเคราะห์สีจากวัตถุขึ้นมาใช้ในงานต่างๆ อย่างกว้างขวางทั่วไป

5.2 จิตวิทยาเรื่องสีที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ

จิตวิทยาแห่งสี (psychology of colors)

การใช้สีให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา จะต้องเข้าใจว่าสีใดให้ความรู้สึกต่อมนุษย์อย่างไร จึงจะใช้ได้อย่างเหมาะสม ความรู้สึกเกี่ยวกับสี สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

สีแดง ให้ความรู้สึกอันตรายน ร่าร้อน รุนแรง มั่นคง อุดมสมบูรณ์

สีส้ม ให้ความรู้สึกสว่าง ร่าร้อน ชูชูด

สีเหลือง ให้ความรู้สึกสว่าง สดใส สดชื่น ระวัง

สีเขียว ให้ความรู้สึกงอกงาม พักผ่อน สดชื่น

สีน้ำเงิน ให้ความรู้สึกสงบ ผ่อนคลาย สง่างาม ทึบ

สีม่วง ให้ความรู้สึกหนัก สงบ ลึกลับ เศร้า มีเสน่ห์

สีน้ำตาล ให้ความรู้สึกเก่า อบอวน หนัก สงบเงียบ

สีศตทุกสี ให้ความรู้สึกกระชุ่มกระชวย และความแจ่มใส
 สีขาว ให้ความรู้สึกบริสุทธิ์ สะอาด ใหม่ สดใส
 สีดำ ให้ความรู้สึกหนัก หดหู่ เศร้าใจ ทึบตัน

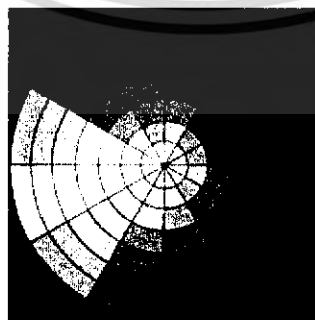
การใช้สีตามหลักจิตวิทยา สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้หลายประการ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ
 ลักษณะการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านแสดงเวลาของบรรยากาศในภาพเขียน เพราะสีบรรยากาศในภาพเขียน
 นั้น จะแสดงให้เห็นว่าเป็นภาพตอนเช้า ตอนกลางวันหรือตอนบ่าย เป็นต้น
2. ประโยชน์ในการค้า คือ ทำให้สินค้าสวยงาม น่าซื้อหา นอกจากนี้ยังใช้กับงาน
 โฆษณา เช่น โปสเตอร์ต่างๆ ช่วยให้จำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น
3. ประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพของการทำงาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ถ้าทาสี
 สถานที่ทำงานให้ถูกหลักจิตวิทยา จะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศให้การทำงาน คนงานจะทำ
 งานมากขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น
4. ประโยชน์ในการตกแต่ง สีของห้อง และสีของเฟอร์นิเจอร์ ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความ
 สว่างของห้อง รวมทั้งความสุขในการใช้ห้อง

สีกับการรับรู้

ในปี พ.ศ. 2203 ไอแซก นิวตัน ได้ค้นพบว่า แสงสีขาวจากดวงอาทิตย์เมื่อหักเหผ่านแท่ง
 แก้วสามเหลี่ยม (Prism) แสงสีขาวจะกระจายออกเป็นสีรุ้ง เรียกว่า สเปกตรัม มี 7 สี ได้แก่ ม่วง
 คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง ส้ม แดง และได้มีกำหนดให้เป็นทฤษฎีสีของแสงขึ้น
 วงจรสี จะแสดงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

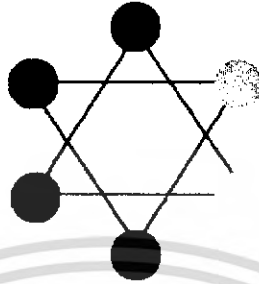
วงจรสี (Color Circle)

รูปภาพที่ 79 รูปวงจรสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีขั้นที่ 1 คือ แม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน

รูปภาพที่ 80 รูปวงจรสีขั้นที่ 1

สีขั้นที่ 2 คือ สีที่เกิดจากสีขั้นที่ 1 หรือแม่สีผสมกันในอัตราส่วนที่เท่ากัน จะทำให้เกิดสีใหม่ 3 สี ได้แก่

สีแดง ผสมกับสีเหลือง ได้สี ส้ม

สีแดง ผสมกับสีนํ้าเงิน ได้สีม่วง

สีเหลือง ผสมกับสีนํ้าเงิน ได้สีเขียว

สีขั้นที่ 3 คือ สีที่เกิดจากสีขั้นที่ 1 ผสมกับสีขั้นที่ 2 ในอัตราส่วนที่เท่ากัน จะได้สีอื่น ๆ อีก 6 สี คือ

สีแดง ผสมกับสีส้ม ได้สี ส้มแดง

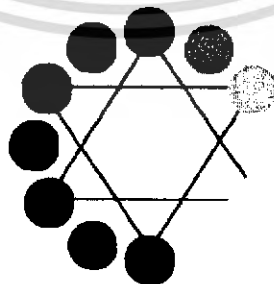
สีแดง ผสมกับสีม่วง ได้สีม่วงแดง

สีเหลือง ผสมกับสีเขียว ได้สีเขียวเหลือง

สีนํ้าเงิน ผสมกับสีเขียว ได้สีเขียวนํ้าเงิน

สีนํ้าเงิน ผสมกับสีม่วง ได้สีม่วงนํ้าเงิน

สีเหลือง ผสมกับสีส้ม ได้สีส้มเหลือง

รูปภาพที่ 81 รูปวงจรสีขั้นที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้สีสำหรับการออกแบบ จะใช้ให้เกิดความสวยงามตรงตามจุดประสงค์ มีหลักในการใช้อย่างกว้างๆ 2 ประการ คือ การใช้สีให้กลมกลืนกัน และการใช้สีให้ตัดกัน ในงานหนึ่งๆ อาจจะใช้สีให้กลมกลืนกันหรือตัดกันเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจจะใช้พร้อมกันทั้ง 2 อย่าง ทั้งนี้แล้วแต่ความประสงค์ของนักออกแบบ

การใช้สีให้กลมกลืนกัน เป็นการใช้สีหรือน้ำหนักของสีให้ใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่น การใช้สีแบบเอกรงค์ (Monochrome) เป็นการใช้สีเดียวที่มีน้ำหนักอ่อนแก่หลายลำดับ การใช้สีข้างเคียง (Adjacent colors) เป็นการใช้สีที่เคียงกัน 2-3 สี ในวงสี เช่น สีแดง สีส้มแดง และสีม่วงแดง การใช้สีใกล้เคียง (Analogous colors) เป็นการใช้สีที่อยู่เรียงกันในวงสีไม่เกิน 5 สี ตลอดจนการใช้สีวรรณะร้อนและวรรณะเย็น (Warm tone colors and cool tone colors) โดยการแบ่งครึ่งวงสี ผ่ากลางสีเหลืองและสีม่วง เพื่อแยกออกเป็นสองซีก ซีกที่มีสีแดงเป็นวรรณะร้อน ซีกที่มีสีเขียวเป็นวรรณะเย็น

การใช้สีให้ตัดกัน เป็นการใช้สีหรือน้ำหนักของสีให้แตกต่างหรือตรงกันข้าม เช่น การใช้สีตรงข้าม (Complementary colors) เป็นคู่สีที่ตรงข้ามกันในวงสีซึ่งเป็นสีที่ตัดกันอย่างแท้จริง การใช้สีเกือบตรงข้าม (Split complementary colors) เป็นสีที่อยู่เกือบตรงข้ามกันในวงสี เช่น สีเหลืองเกือบตรงข้ามกับสีม่วงแดงและสีม่วงน้ำเงิน ใช้รวมกันทั้ง 3 สี การใช้สีตรงข้าม 2 คู่ที่อยู่เคียงกัน (Double complementary colors) เช่น สีเหลืองตรงข้ามกับสีม่วง และสีม่วงแดงตรงข้ามกับสีเขียวเหลือง การใช้สีสามเส้า (Triad colors) เป็นสี 3 สีที่มีระยะห่างเท่าๆ กันในวงสี และการใช้สี่สีเส้า (Square colors) เป็นสี 4 สีที่มีระยะห่างเท่าๆ กันในวงสี การใช้สีตัดกัน ควรคำนึงถึงความเป็นเอกภาพด้วยวิธีการใช้มีหลายวิธี เช่น ใช้สีให้มีปริมาณต่างกัน เช่น ใช้สีแดง 20% สีเขียว 80% หรือใช้เนื้อสีผสมในกันและกัน หรือใช้สีหนึ่งสีใดผสมกับสีคู่ที่ตัดกัน รวมทั้งการเอาสีที่ตัดกันมาทำให้เป็นลวดลายเล็ก ๆ สลับกัน

หลักการเกี่ยวกับสีที่สัมพันธ์ทางสายตา ผลจากการทดลองของนักจิตวิทยาได้เผยให้เราทราบว่า มีหลักการในการมองเห็นอยู่ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สีสามารถกระทบกระเทือนอารมณ์ของแต่ละบุคคล
2. สีมักผสมสมบัติที่ดูเหมือนว่าจะสว่างขึ้นหรือมืดลง
3. สีให้ความรู้สึกต่อบุคคลไม่เท่ากัน

ความรู้สึกเกี่ยวกับสี ก็มีผลกระทบต่ออารมณ์เป็นอย่างมาก สีในกลุ่มของสีเย็น เช่น สีเขียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีน้ำเงิน จะให้ความรู้สึกสงบ แต่ถ้าสีออกเข้มนามากหรือคล้ำมากอาจจะทำให้ไม่รู้สึกไม่เบิกบาน กระชุ่มกระชวย และจะกระตุ้นความรู้สึกมากยิ่งขึ้น ถ้าสีมีความสว่างสดใสขึ้นหรือใกล้เคียงไปทางสีแดง สีเข้มนั้นยังมีผลต่อความรู้สึกเกี่ยวกับระยะทางในธรรมชาติด้วย สีที่เข้มนมากๆ เช่น สีน้ำเงิน ถ้าทดลองโดยนำเอาวัตถุสีน้ำเงินวางไว้ท้ายห้อง หรืออาจจะทาสีท้ายห้องด้วยสีน้ำเงิน จะปรากฏว่าห้องมีความยาวมากขึ้นกว่าความเป็นจริง สำหรับสีร้อนโดยเฉพาะสีแดงเพลิงดูเหมือนจะสว่าง และถ้าใช้สีแดงเพลิงที่ท้ายห้อง จะรู้สึกว่ห้องแคสั้นกว่าความเป็นจริง

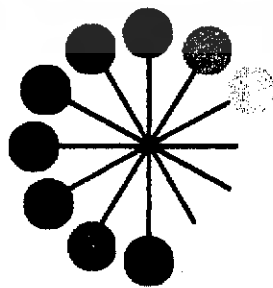
วาระของสี คือสีที่ให้ความรู้สึกร้อน-เย็น ในวงจรสีจะมีสีร้อน 7 สี และ สีเย็น 7 สี ซึ่งแบ่งที่ สีม่วงกับสีเหลือง ซึ่งเป็นได้ทั้งสองวาระ

รูปภาพที่ 82 รูปวาระของสี

สีกลาง คือ สีที่เข้าได้กับสีทุกสี สีกลางในวงจรสี มี 2 สี คือ สีน้ำตาล กับ สีเทา สีน้ำตาล เกิดจากสีตรงข้ามกันในวงจรสีผสมกัน ในอัตราส่วนที่เท่ากัน สีน้ำตาลมีคุณสมบัติสำคัญ คือ ใช้ผสมกับสีอื่นแล้วจะทำให้สีนั้น ๆ เข้มขึ้น โดยไม่เปลี่ยนแปลงค่าสี ถ้าผสมมาก ๆ เข้มนก็จะกลายเป็นสีน้ำตาล

สีเทา เกิดจากสีทุกสี ๆ สีในวงจรสีผสมกัน ในอัตราส่วนเท่ากัน สีเทา มีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ ใช้ผสมกับสีอื่น ๆ แล้วจะทำให้ มีค หมด หมด ใช้ในส่วนที่เป็นเงา ซึ่งมีน้ำหนักอ่อนแก่ในระดับต่าง ๆ ถ้าผสมมาก ๆ เข้มนก็จะกลายเป็นสีเทา

รูปภาพที่ 83 รูปสีกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 การใช้สีกับเครื่องแต่งกาย

อิทธิพลของสีกับเครื่องแต่งกาย

- สีแดง** ถ้าใช้กับเสื้อผ้าทั้งหมดจะเสียดาผู้ดู แต่ระดูคตาเมื่ออยู่ไกล มักใช้เป็นสีตกแต่ง
ระดับ สีแดงเข้ากับสีม่วง สีทอง สีน้ำตาล สีเหลืองอ่อน แต่เป็นปักษ์กับสีเขียว
- สีเหลือง** เป็นสีที่มีความสว่างที่สุด สะท้อนแสงแดดให้กระจายมากที่สุดเวลาออกแบบ
เสื้อผ้ามักเอาสีขาวมาช่วย สีเหลืองเข้ากับสีขาว สีส้ม สีแดง สีเขียว แต่เป็นปักษ์กับ
กับสีม่วง
- สีน้ำเงิน** เป็นสีที่เย็นที่สุดในจำนวนสีทั้งหมด สีน้ำเงินเมื่ออยู่ในสีเข้มจัดจะรู้สึกเย็น
สามารถเข้ากับสีขาว สีดำ ได้ดีสีคู่ปักษ์ สีเหลืองส้ม
- สีเขียว** ให้ความรู้สึกกลางๆ สดชื่น สบายตาเป็นสีที่เข้ากับสีเทาอ่อน น้ำตาลอ่อน
- สีน้ำตาล** ให้ความรู้สึกอบอุ่น เข้ากับสีหมาก สีดำ สีขาว
- สีดำ** สามารถเข้าได้กับทุกสียกเว้นสีขาว ให้ความรู้สึกเศร้า ถ้าตัดเป็นชุดทั้งชุดต้องระวัง
การใช้วัสดุสัมผัสเนื้อผ้า แบบเสื้อ และลวดลายประดับให้ดี
- สีขาว** เป็นสีที่สว่าง นิยมใช้เป็นชุดที่เป็นทางการ เหมาะเป็นสูท เสื้อทำงาน ชุดเจ้าสาว

5.4 สีสัมพันธ์กับการตกแต่ง

สีสัมพันธ์กับการตกแต่ง เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของการตกแต่ง ซึ่งการใช้สีจะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้น ผนัง เพดาน เฟอร์นิเจอร์ ของแต่งบ้าน แสง รวมถึง “คน” ที่จะใช้สถานที่นั้น การเลือกสีให้เหมาะกับห้อง สามารถกำหนดการรับรู้ ด้านโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมขึ้นใหม่ได้ด้วย สี ห้องที่มีขนาดแคบ กลับดูกว้างขึ้น ด้วยเฉดสีอ่อนหรือสีสว่าง ห้องที่มีขนาดกว้างมาก กลับไม่ทำให้รู้สึกว้า ห้องกว้างจนเกินไป เมื่อใช้เฉดสีเข้ม ห้องที่มีเพดานสูง ควรเลือกใช้เฉดสีที่เข้มกว่า หรือเข้มเท่ากับสีเพดาน เพราะจะช่วยลดความสูงของเพดานได้ ส่วนห้องที่มีเพดานต่ำ ควรเลี่ยงการใช้สีเข้มทาเพดาน เพราะจะช่วยให้ห้องดูโล่งขึ้น ไม่อึดอัด

ห้องที่มีขนาดแคบ เลือกใช้เฉดสีอ่อน หรือเฉดสว่างทำให้ห้องดูกว้างขึ้น

ห้องที่มีขนาดกว้าง เลือกใช้เฉดสีที่เข้มขึ้น ทำให้ห้องไม่กว้างจนเกินไป

ห้องที่มีเพดานสูง เลือกใช้เฉดสีที่เข้มกว่าหรือเข้มเท่ากับสีของเพดาน จะช่วยลดความสูงของเพดานได้

ความสัมพันธ์ของสีและแสง

เราจะมองเห็น สีได้ก็ต่อเมื่อมีแสง แสง มีอิทธิพลต่อ สี ที่เราเห็นทั้งในแง่ ความสวยงาม และ ความรู้สึก การวางโครงสร้างสีควรคำนึงถึง แหล่งที่มาและปริมาณ ของแสงในห้อง เพราะแสงสว่างจะเป็นตัว เพิ่มหรือลด ค่าของสี ให้จืดจางขึ้นหรือลดความสดใสของสีลง สีเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลา ยืนในตอนเช้า เปลี่ยนเป็นสีเหลืองเรื่อๆ ในตอนเย็น ส่วนแสงจาก โคม เป็นแสงที่ควบคุมได้ ทั้งตำแหน่ง ปริมาณความสว่าง และสีของแสง แสงใน เวลากลางวัน จะเป็นแสงธรรมชาติ ทำให้เห็นสีสัมพันธ์ที่แท้จริงของงาน แสงในเวลากลางคืน จะเป็นแสงที่เกิดจากหลอดไฟ ซึ่งมี 3 แบบหลักๆ คือ

1. อินแคนเดสเซนต์ (Incandescent) คือ ไฟไส้หลอดทั้งสแตน จะให้แสงสีเหลืองไปถึงเหลืองอมส้ม บางชนิดของไฟอินแคน เดสเซนต์ เช่น หลอดฮาโลเจน ให้แสงที่มีความถูกต้องในการเห็นสีต่างๆ
2. ฟลูออเรสเซนต์ (Fluorescent) เป็นหลอดไฟเรืองแสง ให้แสงสีขาวและกระจายแสงอย่างสม่ำเสมอได้ทุกทิศทาง นิยมใช้ทั่วไปในอาคารพาณิชย์
3. ฮายอินเทนซิตี ดิสชาร์จ (High Intensity Discharge) หรือเรียกกันว่า “ไฟแสงจันทร์” ซึ่งมีสีเหลืองออกแดงที่มีความผิดเพี้ยนของสีสูง ส่วนใหญ่มักใช้ภายนอกอาคารหรือภายในอาคารขนาดใหญ่

การเลือกสีให้กลมกลืน ห้องแต่ละห้อง

จะเลือกใช้สีอย่างไร ให้แต่ละสีที่เลือกมานั้นเข้ากันได้อย่างลงตัว ประการสำคัญของการใช้สีแบบกลมกลืน ก็คือ การเลือกใช้สีในกลุ่มสีเดียวกันหรือสีที่ใกล้เคียงกัน หากท่านอยากให้ห้องดูสดใส สบายๆ ก็ลองใช้กลุ่มสีแดง ส้ม เหลือง ที่มีความกลมกลืนซึ่งกันและกัน แต่ถ้าท่านอยากได้ความรู้สึกอิสระและผ่อนคลาย ก็เลือกใช้กลุ่มสีเขียว เทอร์คอยซ์ หรือสีน้ำเงินก็ได้ บางครั้งการใช้สีจำนวนน้อยเฉดสี จะทำให้ห้องดูดีกว่าการใช้หลายๆ เฉดสี การให้เฉดสีเดียว แต่เพิ่มโทนอ่อนแก่เข้าไปเป็นการใช้โทนสีกลมกลืนที่น่าสนใจเช่นเดียวกัน จุดที่ไม่ควรละเลยความกลมกลืนคือ อุปกรณ์ เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ตกแต่งห้อง เช่น ม่าน หมอน โซฟา แม้แต่รายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ เช่น ถ้วย จานชาม กรอบรูปภาพต่างๆ ก็มีผลสำคัญในการช่วยเสริมเติมแต่งห้องให้ดูดีขึ้น

การตกแต่งห้องด้วยการจับคู่สีขาว

การตกแต่งด้วยการจับคู่สีขาวกับสีอื่น วิธีการตกแต่งที่นิยมใช้กันมาก คือ กำหนดให้สีขาวเป็นสีของผนัง เพดาน แล้วกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ อาทิ รูปภาพบนผนังหรือของตกแต่งให้สีอื่นหลากหลายสวยงาม วิธีนี้เป็นวิธีที่ง่าย และสะดวก เพราะถ้าหากเบื้อสีอื่นของของประดับตกแต่งก็สามารถเปลี่ยนของตกแต่งสีอื่น ๆ เข้าไปแทนได้ อย่างไรก็ตาม การเลือกสีของประดับตกแต่งให้พิจารณาถึงความเข้ากันได้ของสีนั้น ๆ กล่าวคือ ในห้องหนึ่ง ๆ ไม่ควรมีสีอื่นที่หลากหลายนัก เพราะจะดูสับสนจนไม่รู้ว่าจัดวางคู่กันให้สวยได้อย่างไร ดังนั้นควรจะจับคู่สีให้กับสิ่งที่มาประดับประดาเหล่านั้นเสียก่อน เช่น จับคู่สีขาวกับคู่สีโทนร้อน หรือกับคู่สีโทนเย็น หรือคู่สีตรงกันข้ามต่าง ๆ การใช้ควรคำนึงถึงสัดส่วนการใช้เทียบกับพื้นที่ใช้งาน เช่น ใช้สีโทนร้อน 70-80 % อีก 20-30 % เป็นสีโทนเย็น เพื่อให้ได้คู่สีวรรณะร้อน หรือใช้สีโทนเย็น 70-80 % อีก 20-30 % เป็นสีโทนร้อน เพื่อให้ได้คู่สีวรรณะเย็น ในกรณีของสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรสี เช่น ม่วง-เหลือง เขียว-น้ำเงิน-ส้มแดง ฯลฯ ควรใช้คู่สีประมาณ 10-20 % ของพื้นที่แล้วเบรกด้วยสีกลาง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจับคู่ด้วยสีอมตะอย่างสีดำ หรือสีพิเศษ เช่น ทอง เงิน มาใช้ในงานตกแต่งก็ทำได้แต่ต้องดูลักษณะการตกแต่งให้สอดคล้องกลมกลืนกัน โดยเฉพาะสีทองก่อนข้างจะเหมาะกับการตกแต่งในสไตล์ที่ให้ความหรูหรามากกว่าสีดำหรือสีเงิน

คู่สีขาวกับดำ เป็นคู่สีที่คลาสสิก ให้ความสวยงาม สะอาด และกราฟิก อาทิ จุดสีดำบนกระดานสีขาว หรือ ลายขาว-ดำบนตัวม้าลาย การตกแต่งด้วยสีนี้ทำให้เราสามารถเพิ่มเติมสีอื่น ๆ เช่น สีของดอกไม้หรือของตกแต่งได้ง่าย

คู่สีขาวกับน้ำตาล เป็นคู่สีในโทนธรรมชาติอีกคู่ที่มีความคลาสสิก สุภาพ สะอาด และอบอุ่น สีทั้งคู่จะช่วยขับเน้นซึ่งกันและกัน(ขึ้นอยู่กับสัดส่วนของการใช้สีทั้งสอง แต่ถ้าใช้สีน้ำตาลมากเกินไป อาจทำให้กลายเป็นเอิร์ชโทนได้) และง่ายต่อการตกแต่ง สามารถเข้ากับสีต่างๆ ได้ดี (ขึ้นอยู่กับเฉดสีน้ำตาลที่ใช้) ทำให้ได้สถานที่ที่มีบรรยากาศอบอุ่น สบาย เหมาะกับการพักผ่อน แต่บางครั้งก็ให้ความรู้สึกเบื่อได้จึงควรเพิ่มของตกแต่งที่มีสีสัน

คู่สีขาวกับโทนสีร้อน ตามปกติสีโทนร้อน เช่น แดง ส้ม เหลือง จะให้ความรู้สึกค่อนข้างแรง คือ กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกนำตื่นเต้น กระตือรือร้น สดชื่นแจ่มใส การนำสีขาวมาเข้ากับสีโทนร้อน เป็นการทำให้เกิดสเปซ หรือพื้นที่ว่าง ช่วยลดความรู้สึกที่รุนแรงของสีลง หากใช้สีขาวผสมลงไปในสีโทนร้อนก็จะได้สีโทนพาสเทลที่อ่อนหวาน นุ่มนวล

คู่สีขาวกับโทนสีเย็น เป็นอีกคู่สีหนึ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการใช้สีขาวกับสีน้ำเงินโทนต่างๆ หรือ Blue&White ก็เป็นคู่สีคลาสสิกที่ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย และเข้ากับสีอื่นๆ ได้ดี ดังนั้นจึงมักนิยมใช้ในบ้านพักตากอากาศริมทะเล เพราะสีสันกลมกลืนไปกับสถานที่ แต่ถ้าใช้สีผิดเฉดก็อาจทำให้รู้สึกน่าอึดอัด จืดชืด นอกจากนี้ยังมีสีโทนเย็นที่เข้ากับสีขาวได้ดีและมีความคลาสสิกอีกสีหนึ่ง ก็คือสีเขียว ซึ่งให้ความสดชื่นผ่อนคลาย และสามารถใช้ในการตกแต่งได้หลายสไตล์

คู่สีขาว-ทอง จัดเป็นคู่สีพิเศษที่ให้ความหรูหราสง่างามอย่างที่สุด ทั้งนี้เพราะสีทองให้ความหมายถึงความมั่งคั่ง รุ่งเรือง สามารถใช้คู่กับสีได้หลากหลาย เช่น แดงทอง คู่สียอดนิยมของชาวจีนขาวทอง คู่สีที่นิยมในยุคคลาสสิก (บาโรก หรือ โครโค) แต่ถ้าศึกษาให้ดีจะพบว่า คู่สีนี้จะใช้ในสถานที่ที่พิเศษที่ต้องการความหรูหรา เช่น โถงบันได ห้องบอลรูม หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์

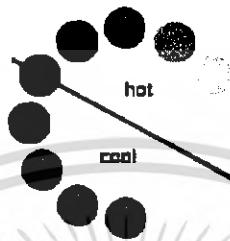
คู่สีขาว-เงิน สีเงินนั้นก็ถือเป็นสีเทาที่สว่างสุดที่ทำให้เกิดความวาวแววเป็นพิเศษ หรือว่าอีกทีก็คือสีของโลหะต่าง ๆ นานา ดังนั้นจึงสามารถเข้ากับสีต่างๆ ได้ดี แต่ก็ขึ้นอยู่กับสไตล์การตกแต่งด้วยคู่สีขาว-เงิน จัดเป็นสีพิเศษที่ให้ความหรูหรา นำสมัย เหมาะกับยุคไซเบอร์ เป็นคู่สีที่นำมาใช้แทนความหมายของยุคศหัสวรรษ(2000) แต่ยังเป็นรองสีทอง

ฉะนั้นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสีจึงเป็นสิ่งสำคัญ สัมผัสที่พลต่ออารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมบางอย่างของคนเรา การเลือกใช้สีอย่างสร้างสรรค์ จึงมีผลด้านการกำหนดบรรยากาศ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ต่างๆ ตามหลักทฤษฎี อารมณ์ของสีแบ่งได้ 2 ประเภท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทนสีเย็น (Cool Tone) เช่น น้ำเงิน น้ำเงินคราม ม่วงคราม เขียวเหลืองเขียวแก่ มีผลช่วยให้สมองผ่อนคลาย เครียดน้อยลง

โทนสีอุ่น (Warm Tone) เช่น แดง ส้ม เหลือง ม่วงแดง ม่วง กระตุ้นสายตา และช่วยให้หายจากความเฉื่อยชา มีชีวิตชีวา

รูปภาพที่ 84 รูปโทนสี

แต่อารมณ์ของสี ต้องดูจาก โครงสร้างหลักของสี (Tonality) ว่ามีสีใดสีหนึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด ถ้าโครงสร้างมี สีขาว เป็นหลัก หมายถึงความบริสุทธิ์ แจ่มใส แสดงความชื่นบาน ตรงข้ามกับ สีดำ เป็นหลัก จะบ่งบอกถึงความเศร้า สลดหดหู่

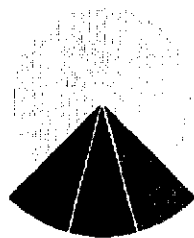
แนะนำการจับคู่สี (Color Matching)

สีเดียวไล่น้ำหนัก (MONOTONE) คือ การใช้คู่สีที่เป็นเฉดเดียวกัน แต่มีความเข้มอ่อนต่างกัน

รูปภาพที่ 85 รูปสีเดียวไล่น้ำหนัก (MONOTONE)

สีใกล้เคียงกัน (HARMONY) คือ การใช้คู่สีที่มีเฉดใกล้เคียงกัน

รูปภาพที่ 86 รูปสีใกล้เคียงกัน (HARMONY)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามสีเยื้องกันเป็นตัว Y (TRIADS) คือ การใช้คู่สี 3 เฉด ที่เป็นคู่สีแยกตรงข้าม (เป็นสีที่อยู่แยกไปทางซ้ายและขวาของสีตรงข้ามเป็นรูปตัว Y) เช่น สีส้มอมแดง/สีน้ำเงิน/สีเขียว เป็นต้น

รูปภาพที่ 87 รูปสามสีเยื้องกันเป็นตัว Y (TRIADS)

สีตรงกันข้าม (CONTRAST) คือ จับคู่โดยใช้สีเฉดที่อยู่ตรงข้ามกัน

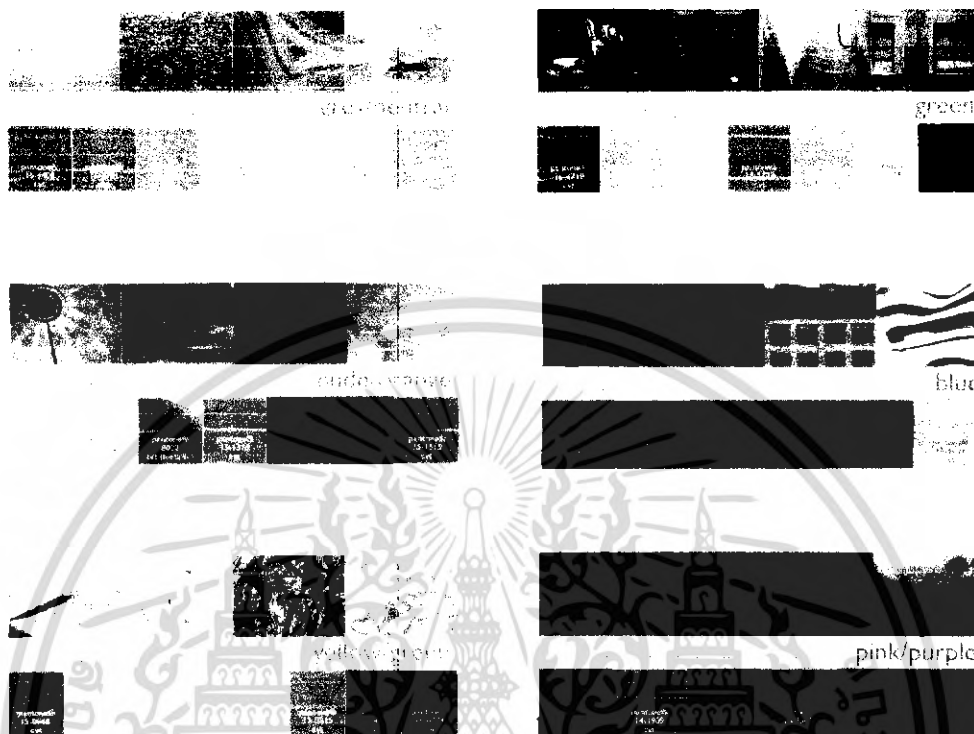
รูปภาพที่ 88 รูปสีตรงกันข้าม (CONTRAST)

สีตรงข้าม หรือสีตัดกัน หรือสีคู่ปฏิปักษ์ เป็นสีที่มีค่าความเข้มของสี ตัดกันอย่าง รุนแรง ในทางปฏิบัติไม่นิยมนำมาใช้ร่วมกัน เพราะจะทำให้แต่ละสีไม่สดใสเท่าที่ควร การนำสีตรงข้ามกันมาใช้ร่วมกัน อาจทำได้ดังนี้

1. มีพื้นที่ของสีหนึ่งมาก อีกสีหนึ่งน้อย
2. ผสมสีอื่นๆ ลงไปสีใดสีหนึ่ง หรือทั้งสองสี
3. ผสมสีตรงข้ามลงไปในสีทั้งสองสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 แนวโน้มสีสันทันเพื่อการตกแต่งสำหรับปี 2006

รูปภาพที่ 89 แนวโน้มสีสันทันเพื่อการตกแต่งสำหรับปี 2006

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1 หลักการออกแบบลายผ้า

หลักการออกแบบลวดลายมาตรฐาน

ลายมาตรฐาน หมายถึงลวดลายที่ได้รับการออกแบบให้สามารถต่อลายได้ทั้งบน ล่าง ซ้าย ขวา เพื่อที่จะขยายลายออกให้กว้างใหญ่ได้โดยไม่จำกัด

การออกแบบลายมาตรฐานนั้น ไม่ว่าจะเป็นลวดลายชนิดใดก็ตาม ก็ต้องอาศัยลักษณะ รูปทรงเรขาคณิตเป็นพื้นฐาน โดยให้มีวงรีสี่เหลี่ยม โดยเริ่มต้นด้วยการเขียนโครงสร้างสี่เหลี่ยม ก่อน ใช้ด้านทั้ง 4 ของสี่เหลี่ยมเป็นตัวเชื่อม ในการต่อลาย ด้านบน ล่าง และทั้งด้านข้างทั้ง 2 ข้าง เมื่อ ได้โครงสร้างของสี่เหลี่ยมแล้วก็สามารถบรรจุลวดลายลงในตำแหน่งต่างๆ ในกรอบสี่เหลี่ยมนั้นๆ จนเกิดลวดลายตามต้องการแล้วก็จะ ได้ 1 ช่องลาย (1 Repeat) และนำเอา (1 Repeat) นั้นมาต่อกันที่ ละด้านจนครบสี่ด้านก็จะ ได้ลวดลายใหญ่ขึ้น

การออกแบบลวดลายผ้า

ลวดลายที่ออกแบบมาเพื่อใช้ในการพิมพ์ผ้า ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่

1. ลวดลายตกแต่ง

ลวดลายที่นำมาใช้ในการตกแต่งลายผ้าที่เกิดรูปแบบแปลกใหม่ของผ้าเท่าที่นักออกแบบ นำมาใช้ในการ การออกแบบลวดลายบนผ้า ประเภทและขนาดของลวดลายผ้า ลวดลายผ้าพิมพ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 หมู่ ดังนี้

1.1. ลายธรรมชาติ

1.1.1 ลายดอกไม้ (Floral) รวมถึงส่วนต่างๆของพืชมาใช้ในการออกแบบ เช่น ใบ ผล ราก

1.1.2 ลายสัตว์ (Animal) ลวดลายที่นำเอามาจากลักษณะ โครงสร้างของสัตว์รวมถึง คนมาใช้ในการออกแบบ มีข้อจำกัดว่าลวดลายและชนิดของสัตว์ที่ทำให้ผู้พบเห็นแล้วเกิดความรับรู้ในด้านดี

1.1.3 ภาพทะเล กระแสน้ำ หาดทราย กลุ่มเมฆ ฝนตก

1.2 ลายเรขาคณิต (Geometric)

ได้แก่ ลายที่นำรูปทรงในหลักวิชาเรขาคณิตทั้งหมด เช่น เส้น วงกลม สามเหลี่ยม ฯลฯ จัดรวมให้เป็นรูปต่างๆ จะประกอบด้วยแบบที่ซ้ำๆหมุนเวียนกันไปไม่มีสิ้นสุด หรืออาจเป็นกลุ่ม หมุนเวียนกันไปตามแนวของเรขาคณิต ตัวอย่างเรขาคณิตที่นิยมใช้กันทั่วไป

1.2.1 จุด (Point) มีขนาดเล็กที่สุด (ไม่มีพื้นที่) จนกระทั่งขนาดใหญ่ (มีเนื้อที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชัดเจน)

1.2.2 เส้น (Line) อาจเป็นเส้นตรงตามแนวตั้ง นอน เอียง หรือเป็นเส้นโค้งงอ เมื่อนำเส้นตรงมาต่อเข้าด้วยกันจะได้รูปร่างและอารมณ์ความรู้สึกแตกต่างกันออกไป

1.2.3 วงกลม (Circle) รวมถึงเส้นรัศมี เส้นคอร์ด เส้นอาร์ค เส้นสัมผัสรูปวงรี เส้นขดเกลียว ก็จัดเป็นรูปเรขาคณิต

1.2.4 มุม (Angle) มุมฉาก มุมแหลม มุมป้าน

1.2.5 รูปเหลี่ยม ได้แก่รูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ห้าเหลี่ยม

1.3 ลาย Abstract เป็นลวดลายซึ่งมีลักษณะคล้ายรูปเรขาคณิตมาก แต่มิได้เป็นทรงเรขาคณิต บางครั้งอาจชักจูงให้เกิดความคิดอย่างอื่นขึ้นได้ เป็นลวดลายที่บางครั้งดูเลื่อนลอยไร้ความหมาย

1.4 ลายของภาพจริง (Objective or Scenery)

เป็นภาพวิวเครื่องจักร อาคาร ฯลฯ จะตัดแปลงจนเกือบพิจารณาไม่ได้ว่าเป็นภาพจริงคืออะไรขนาดของลวดลาย

6.2 ลักษณะการจัดวางลายแบบต่างๆ

1. ระบบการจัดวางลาย

การจัดองค์ประกอบของลายที่ใช้ในการพิมพ์ผ้าแบ่งออกเป็น 2 ระบบ

1.1 ระบบเนื้อที่จำกัด หมายถึงการจัดองค์ประกอบของลายที่มีเนื้อที่ของลวดลายน้อยกว่าเนื้อที่ของผืนผ้า หรือเรียกว่าลายเฉพาะแห่ง

1.2 ระบบเนื้อที่ไม่จำกัด หมายถึงการจัดองค์ประกอบของลายให้กระจายเต็มผืนผ้า โดยที่เนื้อที่ของลวดลายมีมากกว่าเนื้อที่ของผืนผ้าส่วนที่ไม่มีลาย โดยอาจเป็นลายเดี่ยว ลายรวม หรือลายต่อเนื่อง

ขนาดของลวดลายในการออกแบบลวดลายผ้า

ขนาดของลายในการออกแบบลายพิมพ์ผ้า ไม่มีข้อจำกัดตายตัว ส่วนใหญ่ใช้ความรู้สึกในการมองสามารถแยกออกเป็น

1. ลายขนาดเล็ก (Tiny)

เป็นลายที่มีขนาดเล็กมาก ประมาณไม่เกิน 1 ซม. มีส่วนประกอบที่ละเอียดมาก ไม่เด่นชัดสามารถใช้งานได้เกือบทุกประเภท เพราะบางลายดูไกลๆแทบจะไม่มีผลต่อการทำลายนึ่งแวดล้อมเลย การพิมพ์ลายจิ๋วจะยุ่งยากมาก เพราะแม่พิมพ์จะเกิดการอุดตันได้ง่าย

2. ลายขนาดเล็ก (Small)

มีรายละเอียดไม่มากนัก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1-2 ซม. ใช้ประโยชน์ได้มากและไม่ค่อยมีปัญหาในด้านการพิมพ์ ผ้าพิมพ์ในตลาดส่วนใหญ่เป็นลายขนาดเล็ก มีความนิยมสูงกว่าลายขนาดอื่น

3. ลายขนาดกลาง (Medium)

มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2-3 ซม. อาจเป็นลายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือเท่ากับลายขนาดเล็ก แต่มีตำแหน่งในการวางระยะห่างของลายต่างกันคือ ลายขนาดกลางที่ ช่องว่างมากกว่าลายขนาดเล็ก เนื่องจากต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับงานที่ใช้

4. ลายขนาดใหญ่ (Large)

มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 ซม. ขึ้นไป ส่วนใหญ่จะออกแบบเพื่อการใช้งานเฉพาะงานนั้นๆ เช่นผ้าม่าน ผ้าปูเตียง เป็นต้น

การจัดวางลายมีหลักการจัดให้มีความน่าสนใจได้หลายวิธี

1. ช่วงจังหวะ (Rhythm)

การใช้รูปทรงมาจัดซ้ำๆกัน สร้างความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยการจัดระยะวางต่อเนื่องกันเป็นช่วงๆการซ้ำเป็นลักษณะส่วนหนึ่งขององค์ประกอบมีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่นการซ้ำด้วยลายหรือสิ่งที่ผูกกลางรับกันเป็นช่วงๆ การซ้ำกันในลายผ้าจะใช้เมื่อต้องการพิมพ์ให้เต็มหน้ากว้างของผ้า และความยาวมากหมุนเวียนกันไปจนกว่าจะได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ ลายที่ทำซ้ำๆกันเรียกว่า Repeat ขนาดของวงจรไม่จำกัดขึ้นอยู่กับกรออกแบบและบล็อกสกรีน หรือรอบวงของลูกกลิ้ง จะต้องออกแบบให้มีครบวงจรพอดี ไม่เกิดรอยต่อในระหว่างสกรีนต่อสกรีน เส้นรอบวงของลูกกลิ้ง หรือแต่ละรอบของวงโคจรรอบลายก็ได้

2. ความสมดุลย์ (Balance)

การออกแบบให้รู้สึกถึงความมั่นคง หากต้องการความสมดุลย์จะต้องจัดวางให้เนื้อที่ของผืนผ้าและเนื้อหาที่ของลายมีความสมดุลย์ อาจเกิดจากการจัดวางลายให้เท่าเทียมกันหรือการลงคตก็ได้ แบ่งได้ 3 แบบ คือ

1. สมดุลย์ซ้าย ขวาเท่ากัน
2. สองข้างไม่เท่ากัน
3. ลักษณะกระจายเป็นรัศมี

3. การเน้น (emphasis)

การออกแบบทุก ๆ อย่างต้องการให้มีความเด่นสะดุดตา เพื่อให้ผู้ดูเกิดความสนใจสาระของงานออกแบบนั้น ๆ การสร้างความสนใจได้ก็คือการเน้น ดังนั้นงานออกแบบที่มีคุณภาพจึงควรมีจุดศูนย์กลางของความสนใจ หรือมีพื้นที่ที่เด่นประกอบอยู่ด้วยเสมอ การเน้นให้เกิดจุดเด่นสามารถทำได้โดยใช้เส้น ทิศทาง รูปร่าง รูปทรง ขนาด ลักษณะผิว สี น้ำหนักตลอดจนบริเวณว่าง ให้มีความแตกต่างกับส่วนใหญ่ การเน้นจุดเด่นควรเน้นจุดสำคัญเพียงแห่งเดียว และเน้นในปริมาณที่ไม่มากนัก มิฉะนั้นจะทำให้ขาดเอกภาพ

4. เอกภาพ(Unity)

การออกแบบและจัดวางลายให้สัมพันธ์กันเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน ส่วนที่แตกต่างออกไปต้องเป็นส่วนที่เล็ก คูแล้วไม่รู้สึก เมื่อมอง โดยรวมแล้วเป็นเอกภาพกลมกลืน

การสร้างดุลยภาพที่ไม่เหมือนกันทั้งสองข้าง มีข้อควรคำนึงถึงอยู่หลายประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ดุลยภาพของรูปร่าง (balance of shape) หมายถึง ดุลยภาพที่เกิดจากรูปร่าง รูปร่างที่มีขนาดใหญ่จะดูหนักกว่ารูปร่างที่มีขนาดเล็กในกรณีเดียวกัน ดังนั้นเพื่อให้มี ดุลยภาพ รูปร่างขนาดใหญ่ควรอยู่ใกล้ศูนย์กลางของภาพมากกว่ารูปร่างขนาดเล็ก

2. ดุลยภาพของน้ำหนัก (balance of value) หมายถึง ดุลยภาพที่เกิดจากน้ำหนักอ่อนแก่ น้ำหนักที่ตัดกับพื้น จะดูหนักกว่าน้ำหนักที่กลืนไปกับพื้น ในกรณีของรูปร่างที่มีขนาดเท่ากัน ดังนั้นเพื่อให้มีดุลยภาพ ควรขยายขนาดของน้ำหนักที่กลืนไปกับพื้นให้ใหญ่ขึ้น ถ้าไม่ขยายขนาดก็ควรให้อยู่ห่างแกนกลางมากกว่าน้ำหนักที่ตัดกับพื้น

3. ดุลยภาพของสี (balance of color) หมายถึง ดุลยภาพที่เกิดจากสีที่มีความจัด (intensity) เท่ากัน ขนาดเท่ากัน จะเป็นสีเดียวกันหรือต่างสี ย่อมมีดุลยภาพเหมือนกัน ส่วนสีที่ตัดกับพื้นจะดูใหญ่กว่าสีที่กลมกลืนไปกับพื้น ในกรณีที่มีขนาดเท่ากัน ดังนั้นควรขยายขนาดของสีที่กลืนกับพื้นให้ใหญ่ขึ้น หรือถ้าไม่ขยายขนาดก็ควรให้อยู่ห่างแกนกลางมากกว่าสีที่ตัดกับพื้น จึงจะเกิดดุลยภาพ

4. ดุลยภาพของลักษณะผิว (balance of texture) หมายถึง ดุลยภาพที่เกิดจากลักษณะผิวในลักษณะต่าง ๆ ที่ใช้เป็นผิวของรูปร่างหรือรูปทรงที่น่าสนใจ จะมีน้ำหนักมากกว่าลักษณะผิวของรูปร่างหรือรูปทรงธรรมดา ๆ ในกรณีที่มีขนาดเท่ากัน

5. ดุลยภาพของจุดสนใจ (balance of interesting point) หมายถึง ดุลยภาพที่เกิดจากจุดสนใจ จุดสนใจแม้จะมีขนาดเล็กกว่า ก็สามารถดึงดูดกับรูปร่างหรือรูปทรงที่ดูธรรมดา ๆ แต่มีขนาดใหญ่กว่าได้ จุดที่น่าสนใจมีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

5.1 เส้นที่มีรูปร่างหรือลวดลายที่แปลกกว่าเส้นธรรมดา ๆ เช่น เส้นที่เป็นลวดลายต่าง ๆ จะดูน่าสนใจกว่าเส้นตั้ง เส้นนอน

5.2 รูปร่างหรือรูปทรงที่ดูมีชีวิต เช่น รูปคน สัตว์ จะดูมีชีวิตกว่าดอกไม้หรือวัตถุที่อยู่นิ่ง

5.3 น้ำหนักตัดกัน เช่น น้ำหนักที่ตัดกันเป็นกลุ่ม จะดูน่าสนใจกว่าน้ำหนักกลมกลืนกันเป็นกลุ่ม

5.4 น้ำหนักอ่อนกว่าแต่รูปทรงน่าสนใจกว่า เช่น ตัวอักษร ก. ไก่มีน้ำหนักสีเทา จะดูน่าสนใจกว่ารูปสี่เหลี่ยมที่มีน้ำหนักสีดำ

5.5 สีสดใสมาก เช่น สีเขียนสด จะดูน่าสนใจกว่า สีเทา

5.6 สีร้อน เช่น กลุ่มของสีร้อน จะดูน่าสนใจกว่ากลุ่มของสีเย็น

5.7 สีมืดความจืดน้อยกว่าแต่รูปทรงมีความหมายมากกว่า เช่น รูปคนเพื่อนรำสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้ำตาลอ่อน จะดูน่าใจกว่ารูปสี่เหลี่ยมสีแดง

5.8 ลักษณะผิวที่หยาบขรุขระ เช่น ผิวของเปลือกทุเรียน จะดูน่าสนใจกว่าผิวของเปลือกสาก

6. คุณภาพแบบรัศมี (radial balance) คือ คุณภาพที่มีส่วนประกอบของภาพกระจายออกจากศูนย์กลางเป็นรัศมี สามารถพบเห็นได้ตามธรรมชาติ เช่น โครงสร้างของดอกไม้ รัศมีของดวงอาทิตย์ รูปร่างของสัตว์ ตลอดจนสิ่งที่มนุษย์ออกแบบสร้างสรรค์ขึ้น เช่น หน้าของเพชรพลอยที่เจียรไนแล้ว รวมทั้งการออกแบบน้ำพุสำหรับตกแต่งสถานที่

สัดส่วน (proportion)

สัดส่วน หมายถึง ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจำแนกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. สัดส่วนที่สัมพันธ์กันในตัวเอง เช่น สัดส่วนของคน ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่าง หัว ตัว แขน ขา และส่วนประกอบอื่น ๆ คนที่มีสัดส่วนสวยงาม จะมีความสัมพันธ์ของส่วนประกอบของร่างกายอย่างเหมาะสม สมส่วน เช่น สัดส่วนของวินัสที่มีชื่อเสียงทั่วโลก
2. สัดส่วนของตัวเองที่ไปสัมพันธ์กับสิ่งอื่น เช่น สัดส่วนของแว่นตาที่รับกับใบหน้าของคน หรือสัดส่วนของคนที่สัมพันธ์กับขนาดของเก้าอี้ ประตู เสื้อผ้า เป็นต้น ความงามของสัดส่วน ยังไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว มีแต่เพียงความเชื่อที่สอดคล้องกันในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย เท่านั้น เช่น ชาวกรีกสมัยโบราณประมาณศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสต์ศักราช เชื่อว่า สัดส่วนของสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่งามที่สุดจะต้องมีสัดส่วน 1 : 1.618 หรือประมาณ 2 : 3 สัดส่วนนี้มีความสัมพันธ์กันดีมาก ใช้ในการสร้างวิหารพาร์เธนอน (Parthenon) ที่มีชื่อเสียงโด่งดังของประเทศกรีก และจากสัดส่วนที่งดงามของวิหารพาร์เธนอนนี้เอง นักออกแบบทั่วโลกต่างยอมรับและนำสัดส่วนนี้ไปประยุกต์ใช้กับงานออกแบบทุก ๆ ด้าน เช่น งานทางด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม หัตถกรรม ตลอดจนงานออกแบบเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ

ในการออกแบบบางครั้งนักออกแบบหรือศิลปินอาจมีเจตนาออกแบบสร้างสรรค์ให้ดูมีส่วนหรือไม่สมส่วน โดยมีจุดประสงค์จะให้สะดุดตาแก่ผู้ดู ก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดพลาดในการออกแบบแต่อย่างใด ในการออกแบบสัดส่วนนั้น ควรพิจารณาการดูมาก ๆ จึงจะออกแบบได้ดี

ช่วงจังหวะ (rhythm)

ช่วงจังหวะ เปรียบเทียบได้กับการเต้นของหัวใจที่มีการเต้นเป็นระยะสม่ำเสมอหรือเปรียบเทียบกับการติกลงที่มีลีลาของช่วงดีที่ห่างเป็นระยะ ๆ ซึ่งมีช่วงจังหวะในการตีแตกต่างกันไปได้หลายลักษณะ เมื่อเปรียบเทียบกับกรอบแบบทางด้านทัศนศิลป์ ก็คือการจัดส่วนประกอบของการออกแบบให้มีช่วงจังหวะในลักษณะต่าง ๆ นั่นเอง ช่วงจังหวะในการออกแบบสามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. จังหวะซ้ำ ๆ กัน (repetition) หมายถึง การออกแบบด้วยเส้น สี หรือ รูปร่าง ให้มีจังหวะซ้ำ ๆ กัน โดยให้คำนึงถึงหลักของสัดส่วน และเอกภาพเป็นสำคัญ
2. จังหวะที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง (gradation or progression) หมายถึงจังหวะการซ้ำของส่วนประกอบในการออกแบบ ที่มีการเปลี่ยนความยาวหรือความหนาของเส้น แต่ถ้าเปลี่ยนเป็นลำดับเหมือน ๆ กันทั้งภาพก็จะดูน่าเบื่ออีก นอกจากการเปลี่ยนความยาวและความหนาของเส้นแล้วยังมีการเปลี่ยนช่องไฟระหว่างเส้นหรือรูปร่าง เปลี่ยนสีเท่ น้ำหนักการจัดของสี หรือเปลี่ยนปริมาณการทับกันของส่วนประกอบ เปลี่ยนลักษณะผิวจากเรียบให้เป็นหยาบ และจากความสว่างสลดใคให้ขุ่นมัว
3. จังหวะที่เคลื่อนไหวสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง (Continuous related movement) หมายถึงจังหวะการซ้ำของส่วนประกอบในการออกแบบที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันไปอย่างต่อเนื่อง และให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว

6.2 การใช้เส้นในการออกแบบ

เส้น คือ ร่องรอยที่เกิดจากเคลื่อนที่ของจุด หรือถ้าเรานำจุดมาวางเรียงต่อ ๆ กันไป ก็จะเกิดเป็นเส้นขึ้น เส้นมีมิติเดียว คือ ความยาว ไม่มีความกว้าง ทำหน้าที่เป็นขอบเขต ของที่ว่าง รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก สี ตลอดจนกลุ่มรูปทรงต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแกนหรือ โครงสร้างของรูปร่างรูปทรง เส้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะทุกชนิด เส้นสามารถให้ความหมาย แสดง ความรู้สึก และ อารมณ์ได้ด้วยตัวเอง และด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น เส้นมี 2 ลักษณะคือ เส้นตรง (Straight Line) และ เส้นโค้ง (Curve Line) เส้นทั้งสองชนิดนี้ เมื่อนำมาจัดวางในลักษณะต่าง ๆ กัน จะมีชื่อเรียกต่าง ๆ และให้ความหมาย ความรู้สึก ที่แตกต่างกันอีกด้วย

ลักษณะของเส้น

1. เส้นตั้ง หรือ เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคง แข็งแรงหนักแน่น เป็นสัญลักษณ์ของความซื่อตรง
2. เส้นนอน ให้ความรู้สึกทางความกว้าง สงบ ราบเรียบ นิ่ง ผ่อนคลาย
3. เส้นเฉียง หรือ เส้นทแยงมุม ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหว รวดเร็ว ไม่มั่นคง
4. เส้นหยัก หรือ เส้นซิกแซก แบบฟันปลา ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหว อย่างเป็น จังหวะ มีระเบียบ ไม่ราบเรียบ น่ากลัว อันตราย ขัดแย้ง ความรุนแรง
5. เส้นโค้ง แบบคลื่น ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ ลื่นไหล ต่อเนื่อง สุภาพ อ่อนโยน นุ่มนวล
6. เส้นโค้งแบบก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลี่คลาย หรือเติบโตในทิศทางที่ หมุนวน ออกมา ถ้ามองเข้าไปจะเห็นพลังความเคลื่อนไหวที่ไม่สิ้นสุด
7. เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกถึงพลังความเคลื่อนไหวที่รุนแรง การเปลี่ยนทิศทาง ที่ รวดเร็ว ไม่หยุดนิ่ง
8. เส้นประ ให้ความรู้สึกที่ไม่ต่อเนื่อง ขาด หาย ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความเครียด

ความสำคัญของเส้น

1. ใช้ในการแบ่งที่ว่างออกเป็น ส่วน ๆ
2. กำหนดขอบเขตของที่ว่าง หมายถึง ทำให้เกิดเป็นรูปร่าง (Shape) ขึ้นมา
3. กำหนดเส้นรอบนอกของรูปทรง ทำให้มองเห็นรูปทรง (Form) ชัดขึ้น
4. ทำหน้าที่เป็นน้ำหนักอ่อนแก่ ของแสดงและเงา หมายถึง การแรเงาด้วยเส้น
5. ให้ความรู้สึกด้วยการเป็นแกนหรือโครงสร้างของรูป และ โครงสร้างของภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3 รูปแบบเสื้อผ้า

รูปทรงและเส้นกรอบนอก (Shape & Silhouettes)

รูปทรงเกิดจากการต่อกันของเส้น ไปตามทิศทางต่างๆ ทำให้เกิดเส้นกรอบนอกขึ้น รูปทรงจะเกี่ยวข้องกับสัดส่วนทันที ทำให้เกิดจินตนาการที่กลมกลืนสวยงาม หรือขัดกันเอง การออกแบบรูปทรงที่ดีจะทำให้เกิดความประทับใจเมื่อมอง

เส้นกรอบนอกมีอยู่ 3 แบบ คือ ทรงตรง ทรงบาน ทรงหางกระรอก เส้นกรอบนอกแต่ละแบบมีผลต่อการออกแบบและประดับตกแต่ง เช่น แนวคอเสื้อ แขนเสื้อ กุ๊ต ไม่จำเป็นเสมอไปว่าต้องเน้นเส้นสายภายในเด่น เมื่อมีเส้นกรอบนอกเด่นอยู่แล้ว

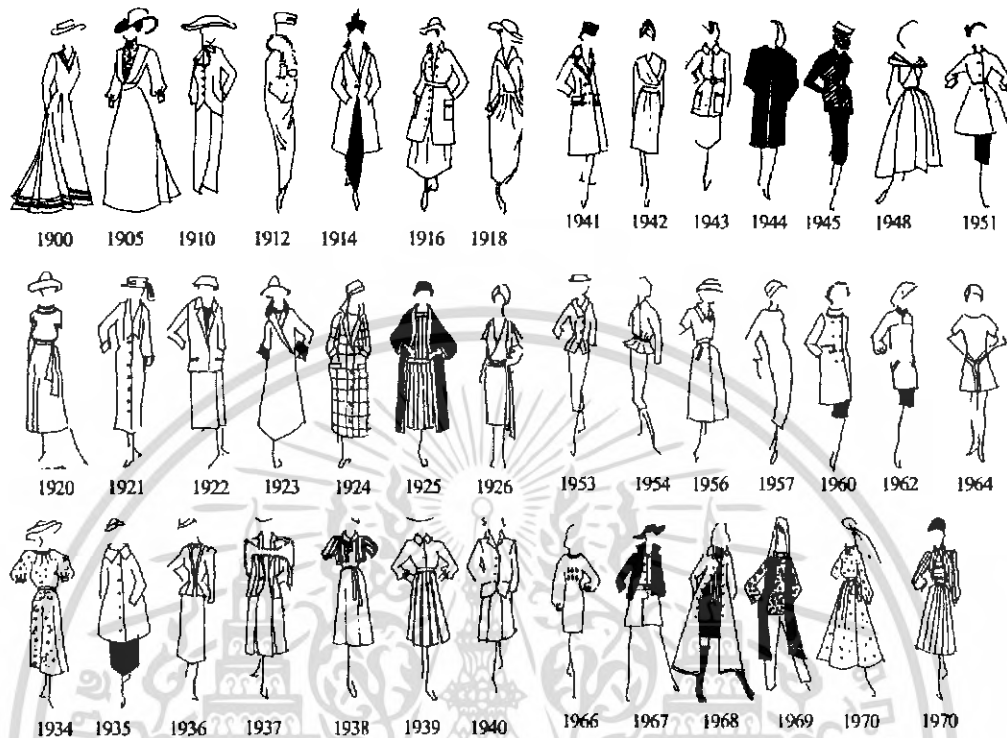
เส้นกรอบนอกจะเปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยมอย่างช้าๆ

รูปภาพที่ 90 รูปทรงและเส้นกรอบนอก (Shape & Silhouettes)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

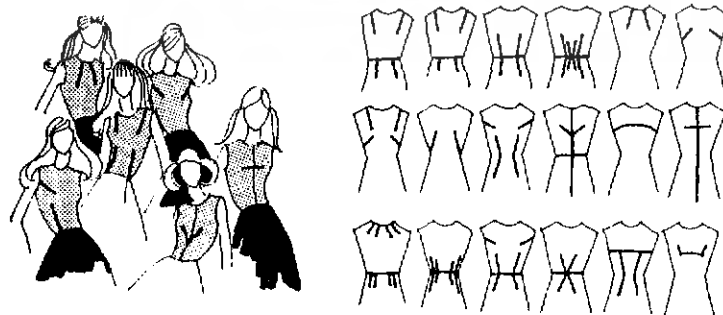
เส้นกรอบนอกตามสมัยนิยม

รูปภาพที่ 91 รูปทรงและเส้นกรอบนอกตามสมัยนิยม

แนวเกล็ดทรง (Dart)

รูปร่างของคนไม่ได้เป็นแผนเรียบแต่รูปร่างทุกคนมีส่วนเว้าโค้งตามธรรมชาติ เมื่อนำผ้ามาคลุมจะไม่สามารถคลุมตามส่วนโค้งเว้าได้ต้องตัดผ้าแล้วเย็บใหม่ ให้ได้รูปทรงตามรูปร่างของผู้สวมใส่ เส้นที่ถูกตัดออกเย็บใหม่คือแนวเกล็ดทรงด้านหน้า จะมีรัศมีที่วิ่งจากจุดศูนย์กลางหน้าอก ไปสุดขอบเสื้อส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือสุดที่รอยต่อผ้าเส้นใดเส้นหนึ่ง เช่น สุดที่แขนเสื้อ สุดที่คอเสื้อ สุดที่เอว สุดที่แนวตะเข็บ ฯ

รูปภาพที่ 92 แนวเกล็ดทรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวตะเข็บ (Seames)

ในกรณีที่รูปทรงเสื้อผ้าไม่ชัด หรือแบบเสื้อเป็นแบบเรียบๆ แนวตะเข็บจะช่วยเน้นรูปทรงให้เห็นเด่นชัดได้ แนวตะเข็บสามารถออกแบบได้ไม่จำกัดทิศทาง ทั้งทั้งตัวเสื้อและกระโปรง ในลักษณะต่างๆหลายรูปแบบ

การออกแบบเส้นตะเข็บ มักใช้เป็นการตกแต่งเสื้อผ้า ส่วนมากอยู่ในระหว่างช่วงเอวกับหน้าอก บางครั้งเสริมด้วยเนื้อผ้าหรือลายผ้าต่างไปจากตัวเสื้อเดิม

การเสริมอาชีพหลักการง่ายๆคือ

1. ขนาดส่วนตกแต่งต้องสัมพันธ์กันทั้งสีสันและอัตราส่วน
2. ส่วนตกแต่งต้องดูเด่นหรือเสริมให้แบบเสื้อดูสวยงามขึ้น

รูปภาพที่ 93 แนวตะเข็บ (Seames)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปกเสื้อ (Collars)

ปกเสื้อเป็นส่วนสำคัญที่เห็นชัดเจนตัวเสื้อ ลักษณะปกเสื้อมีหลากหลายรูปแบบ สามารถจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ

- 1.ปกแบน (Flat) คือปกใหญ่พับแบนติดกับเสื้อหรือบางครั้งเย็บติดกับเสื้อก็มี
- 2.ปกพลิกกลับ(Rool) คือปกเสื้อพลิกกลับปล่อยราบ
- 3.ปกคอดตั้ง (Stand) คือปกเสื้อวางตั้งรอบคอ

รูปภาพที่ 94 ลักษณะปกเสื้อ (Collars)

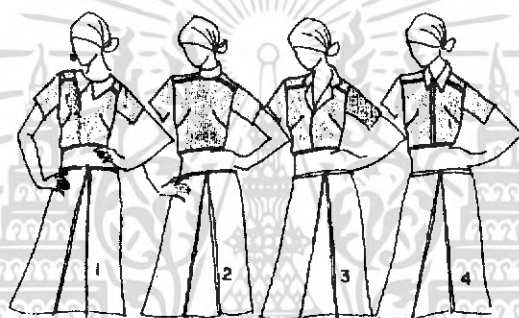

รูปภาพที่ 95 ลักษณะปกเสื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การออกแบบปกเสื้อต้องคำนึงถึงการสวมใส่ และความเหมาะสมในด้านอื่นๆ

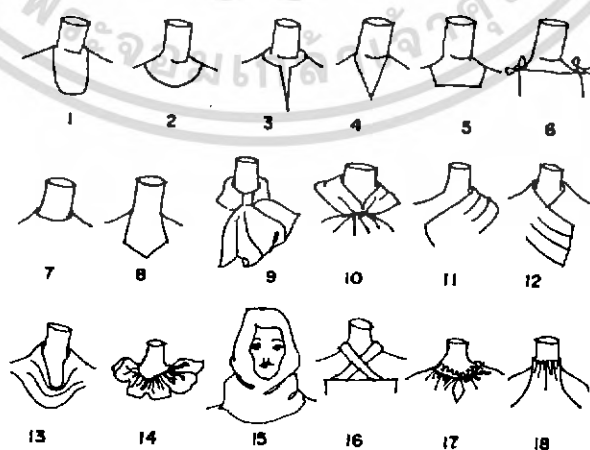
1. ปกเย็บติดกับตัวเสื้อ แบบนี้ถือว่าเป็นการตกแต่งมากกว่า และขณะเดียวกันก็เป็นการลวงตาว่า เป็นปกเสื้อได้ ใช้กับชุดลำลองที่ไม่เป็นทางการเหมาะกับวัยรุ่นถึงวัยสาว
2. ปกตั้งหรือปกโปโล เหมาะกับทุกวัย ใช้กับชุดลำลอง เสื้อหนาว เสื้อกีฬา สวมใส่ในโอกาส ไม่เป็นทางการ
3. ปกใหญ่แบน เหมาะกับวัยผู้ใหญ่ใช้สวมใส่เป็นทางการและกึ่งทางการ สำหรับชุดทำงาน ชุดสูท ชุดเครื่องแบบ
4. ปกพลิกหรือปกเชิร์ต เหมาะกับทุกวัย ใช้สวมใส่เป็นทางการ และกึ่งทางการ เช่น ชุดลำลอง ชุดทำงาน เครื่องแบบ

รูปภาพที่ 96 ลักษณะปกเสื้อ

แนวคอเสื้อ (Neck-Lines)

แนวคอเสื้อมีหลายรูปแบบ การออกแบบคอเสื้อต้องเหมาะสมกับขนาดและลักษณะรูปทรงของศีรษะ พร้อมทั้งต้องพิจารณาช่วงคอและไหล่ให้สัมพันธ์กัน

รูปภาพที่ 97 ลักษณะแนวคอเสื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. คอยู	2. คอกว้าง	3. คอแหลมลึก
4. คอวี	5. คอสี่เหลี่ยม	6. คอปาด
7. คอกลม	8. คอห้าเหลี่ยม	9. ผ้าผูกคอ
10. คอเดรป	11. คอสไบเฉียง	12. คอป้าย
13. คอเดรปถ่วง	14. คอกลมคิคระบาย	15. ดูกุ้มศีรษะ
16. คอไขว้	17. คอจีบหูรูด	18. จีบจีบรูรูดรอบคอ

แขนเสื้อ (Sleeves)

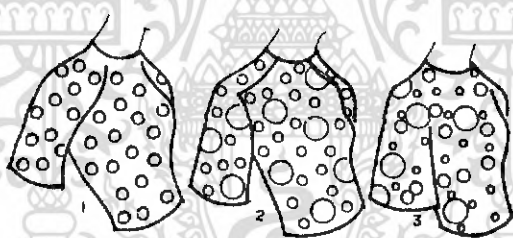
ปกคิมืออยู่ 2 แบบ

1. แขนต่อ (Set-in sleeve) คือแบบแขนที่ใช้ผ้าคนละชิ้นกับตัวเสื้อมาเย็บต่อเป็นแขนเสื้อที่วางแขน
2. แขนเสื้อในตัว (Cut-in-one with the bodice) คือแบบแขนเสื้อใดๆที่ใช้ผ้าตัวเสื้อต่อเป็นแขนเสื้อ

ได้เลย มี 3 แบบ 1. แบบเรเกลม

2. แบบอานม้า

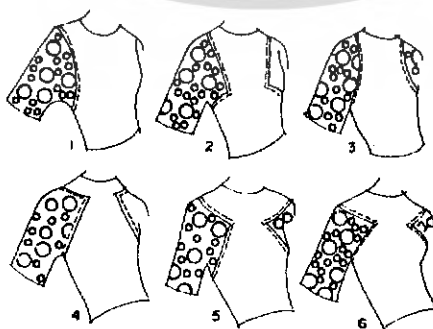
3. แบบกิโมโน

รูปภาพที่ 98 รูปแบบแขนเสื้อ

ลักษณะของวงแขน Armhole-Shapes

แบบเสื้อผ้าที่คิดได้จากแบบของวงแขน เพราะส่วนแขนจะนำสายคางเข้าสู่ปกเสื้อ

รูปภาพที่ 99 ลักษณะของวงแขนเสื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระเป๋า (POCKETS)

กระเป๋าใช้เป็นการประดับตกแต่งเสื้อผ้า และเพื่อประโยชน์ใช้สอย การออกแบบรูปร่างและขนาดกระเป๋าเป็นเรื่องสำคัญมากที่ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแบบเสื้อ

กระเป๋ามีอยู่ 2 ชนิด

1. กระเป๋าปะ (Patch pocket)

คือกระเป๋าที่ใช้เนื้อผ้าต่างหาก มาเย็บปะติดลงกับตัวเสื้อหรือกระโปรง ทั้งแบบมีฝาและไม่มีฝา

2. กระเป๋าเจาะ (Set-in pocket)

คือการตัดเจาะลงบนเนื้อผ้าของตัวเสื้อหรือตามแนวตะเข็บ แล้วใช้ผ้าคนละชั้นกับตัวเสื้อ มาเย็บเป็นกระเป๋ายู่ด้านใน ทั้งแบบมีฝาและไม่มีฝา

รูปภาพที่ 100 ลักษณะกระเป๋า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุประเภทผ้า

1. ชนิดของเส้นใย

สามารถจำแนกชนิดของเส้นใยพอลิเอสเตอร์ได้ดังนี้

1. เส้นใยธรรมชาติ

1.1 เส้นใยเซลลูโลส ได้แก่

1.1.1 เส้นใยจากเมล็ด เช่น ฝ้าย นุ่น

1.1.2 เส้นใยจากลำต้น เช่น ลินิน ป่าน ปอ

1.1.3 เส้นใยจากใบ เช่น สับปะรด ป่านศรนารายณ์

1.2 เส้นใยโปรตีน ได้แก่

1.2.1 เส้นใยจากขนสัตว์ เช่น ขนสัตว์ ขนอูฐ

1.2.2 เส้นใยจากตัวสัตว์ เช่น ไหม

1.3 เส้นใยแร่ เช่น ไยหิน

1.4 เส้นใยยางธรรมชาติ

2. เส้นใยประดิษฐ์

2.1 เส้นใยสังเคราะห์จากเซลลูโลส เช่น เรยอน อะซิเตท

2.2 เส้นใยสังเคราะห์จากโปรตีน เช่น แอสลอน

2.3 เส้นใยสังเคราะห์จากสารเคมี เช่น โพลีเอสเตอร์ ไนลอน อะคริลิก

2. คุณสมบัติของเส้นใย

เส้นใยธรรมชาติ

ผ้าฝ้าย (cotton) เป็นเส้นใยสีขาวที่เกิดจากธรรมชาติ กล่าวคือ ฝ้ายเป็นพืชในตระกูล Halraceae หรือ Mallow ซึ่งมีหลายชนิดด้วยกัน แต่ที่มีความสำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งทอนิยมใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น อียิปต์ จีน ความยาวของเส้นใยตั้งแต่ 1/2” ถึง 2” เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.0005-0.0009 นิ้ว

คุณสมบัติของเส้นใย

1. ฝ้ายมีความเหนียวปานกลางประมาณ 3.0-5.0 กรัมต่อเดนเยอร์ จะมีความเหนียวเพิ่มขึ้นประมาณ 25-40% เมื่อเปียก
2. ย้อมสีและพิมพ์สีได้ง่าย สีไม่ตกและทนทาน เช่น สีไครด สีแวค และสีเบสิค
3. มีความยืดหยุ่นค่อนข้างต่ำประมาณ 3-7 % บางครั้งจะยืดถึง 10 % ก่อนถึงจุดขาด
4. ใยฝ้ายมีการคืนตัวที่ต่ำและช้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อดี

1. ดูดซึมน้ำและความชื้นได้ดี ทำให้สามารถย้อมสีหรือพิมพ์ลายได้ง่าย
2. ทนต่อการซักและอุณหภูมิในการรีดที่ค่อนข้างสูง (200 เซลเซียส)
3. ระบายความร้อนได้ดี จึงสวมใส่สบาย
4. สีไม่ตกและทนทาน
5. ทนต่อการขัดถูค่อนข้างดี
6. มีราคาไม่แพง
7. ทนต่างได้ดี
8. สามารถนำไปรวมกับใยสังเคราะห์เพื่อเพิ่มคุณลักษณะ

ข้อเสีย

1. ฝ้ายที่ไม่ได้มีการตกแต่ง จะยับค่อนข้างง่าย
2. ไม่ทนต่อกรด รา และแสงแดด
3. ดึงไฟง่าย

รูปภาพที่ 101 ตัวอย่างลักษณะผ้าฝ้าย

ผ้าลินิน

ผ้าลินิน(Lenin) ได้มาจากเปลือกของลำต้น Flax เส้นใยลินินไม่ละเอียดเหมือนฝ้าย ขนาดความยาวมีตั้งแต่ 5-20 นิ้ว เส้นผ่าศูนย์กลางใหญ่กว่าฝ้ายเล็กน้อย 0.0047-0.0098 นิ้ว เนื้อสีธรรมชาติเป็นสีเหลืองน้ำตาลเข้มถึงอมเทาต้องใช้ขบวนการในการผลิตที่ยุ้งยากกว่าฝ้ายจึงไม่ค่อยนิยมใช้ใน

ห้องตลาด และมีความหยาบและราคาแพงกว่าฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณสมบัติ

1. เส้นใยลินินค่อนข้างเหนียวประมาณ 5.5-6.5กรัมต่อเคนเซอร์
2. ใยลินินมีความยืดหยุ่นที่น้อยมาก
3. เส้นใยกินตัวได้น้อยจึงยับง่าย

ข้อดี

1. เนื้อมีความมันเงา เรียบ ทำให้ไม่เปราะเป็องง่าย
2. มีความเหนียวมาก ทำให้ทนต่อการขัดถูค่อนข้างดี
3. ทนความร้อน ทนแดดแมลง
4. ดูดความชื้นดี ทำให้สามารถข้อมสีหรือพิมพ์ลายได้ง่าย
5. ใช้สารฟอกสีได้
6. ทนค้างได้ดี
7. ระบายความร้อนได้ดี ไม่เกิดไฟฟ้าสถิตย์

ข้อเสีย

1. ยับง่ายมาก รีดให้เรียบยากและไม่ค่อยคืนตัว
2. ไม่ทนต่อแสงแดดจัดและกรด
3. มีราคาแพง
4. มีความแข็งในเนื้อผ้ามาก

รูปภาพที่ 102 ตัวอย่างผ้าลินิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าไหม

ผ้าไหม (Silk) ได้มาจากโปรตีนของสัตว์ เป็นเส้นใยที่บ่มไม่มีรู โปร่ง เส้นใยมีความยาวมาก 400-1300 หลา ได้จากรังไหมนำมาสาวไหมออก มีความเหนียวมากแต่มีราคาแพงมาก จึงไม่นิยมใช้กับงานทั่วไป

คุณสมบัติของไหม

1. มีความเหนียวสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับลวดทองแดงที่มีขนาดเดียวกันไหมจะมีความเหนียวมากกว่า
2. ไหมมีความยืดหยุ่นปานกลาง ปรับสภาพโค้งงอได้
3. สามารถคืนตัวได้ดี จึงไม่ค่อยยับง่าย
4. ไม่ทนต่อแมลงแต่สามารถทนต่อราได้ระดับหนึ่ง

ข้อดี

1. เส้นใยเรียบมีความมันวาว ดูสวยงามตามธรรมชาติ
2. สามารถปรับตัวเข้ากับอุณหภูมิทำให้สวมใส่ได้ง่าย
3. ทำความสะอาดง่าย
4. ทนความร้อน 135 องศาเซลเซียส
5. นำกระแสไฟฟ้าได้น้อย
6. ทนต่อการครูด่อนๆ
7. ทนต่อราและแบคทีเรีย

ข้อเสีย

1. มีราคาแพงมาก
2. ไม่ทนต่อแสงแดด กรด ค่าง
3. สีไม่ทนทาน
4. นำไฟฟ้าทำให้ผ้าติดแนบตัว
5. ไม่ทนต่อแมลง

การผสมผ้าไหมกับวัสดุอื่นๆ

ผ้าไหมสามารถผสมกับเส้นใยชนิดอื่นๆได้หลายอย่าง เมื่อนำไหมมาผสมกับเส้นใยธรรมชาติอื่นๆ ส่วนใหญ่จะใช้ silk Noi ซึ่งจะทำให้การผสมและการทอเป็นผ้าทำได้ง่ายขึ้นเพราะเส้นใยมีความยาวเท่ากันคุณสมบัติของผ้าชนิดนี้ขึ้นอยู่กับส่วนผสม

ผ้าไหมและผ้าฝ้าย

เมื่อผ้าไหมผสมกับผ้าฝ้าย ผ้าไหมทำให้เกิดความอ่อนเรียบ น้ำหนักเบา แข็งแรง สบาย และ สีสวย ผ้าฝ้ายทำให้อยู่ตัวราคาถูก

ผ้าไหมและผ้าลินิน

ผ้าไหมไม่ค่อยได้นำมาผสมกับผ้าลินิน การผสมส่วนใหญ่จะรวมผ้าหรือเส้นใยชนิดอื่นด้วย ผ้าไหมและผ้าลินินทำให้เกิดความแข็งแรงและการการดูดซับได้ดี ผ้าไหมลดน้ำหนักและทำให้ สบาย ส่วนผ้าลินินทำให้อยู่ตัว ทั้ง 2 ชนิดทำให้ผ้ามีคุณภาพ

ผ้าไหมกับผ้าขนสัตว์

ผ้าไหมและผ้าขนสัตว์ตามปกติจะผสมกันเพื่อให้ได้ผ้าที่มีคุณภาพดี เนื้อละเอียด เส้นด้าย แข็งแรงเนื้อผ้าอ่อนนุ่ม บางเบา และจับก๊ีบง่าย ผ้าที่ทำจากไหมและขนสัตว์ส่วนใหญ่จะนำมาตัด เป็นสูทสำหรับสวมใส่ในฤดูร้อน

ผ้าใยสังเคราะห์

เรยอน (Rayon)

เรยอน (Rayon) เป็นเส้นใยสังเคราะห์จากสารเซลลูโลส มีการผลิตหลากหลายวิธี แต่ แตกต่างกันเล็กน้อย เช่น วินคอส โพลีโนลิก โคปราโมเนีย และ ไฮเวด โมกูลัส ซึ่งมีคุณสมบัติ แตกต่างกันไปเล็กน้อย คุณสมบัติใกล้เคียงไปทางใยธรรมชาติ

ข้อดี

1. ผลิตเป็นผ้าหลายน้ำหนัก ตั้งแต่ผ้าที่เบาและหุหราชจนถึงผ้าที่หยาบและทนทาน
2. สามารถย้อมสีได้ตั้งแต่เป็นสารละลาย
2. ผสมกับเส้นใยชนิดอื่นได้ดี
4. ดูดความชื้นได้ดี
5. สามารถนำไปตกแต่งได้หลากหลาย ดัดแปลงให้มีคุณสมบัติตามความต้องการได้

ข้อเสีย

1. ไม่นิยมนำมาทอ
2. เสียรูปง่ายเส้นใยไม่คงตัว
3. ไม่ทนต่อแสงสว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ราคิน่า่ายมาก
5. ไม่นทนกรด
6. ไม่นทนความร้อน
7. เมื่อน้ำคือนน้ำแล้วเสื่อนสภาพเร็ว

เสื่อนใยประดิษฐ์ (man-made fibers)

กระบวนการผลิตเสื่อนใยประดิษฐ์แบ่งได้เป็นสองส่วนใหญ่น่า คือ การเตรียมโพลิเมอร์ตั้งต้น และการขึ้นรูปเป็นเสื่อนใย

1. การเตรียมโพลิเมอร์ตั้งต้น

ในการผลิตเสื่อนใยจากวัตถุนธรรมชาติที่มีโครงสร้างโมเลกุลโพลิเมอร์อยู่แล้ว เช่นเสื่อนใยเรยอน ขั้นตอนการเตรียมโพลิเมอร์ตั้งต้นจะประกอบด้วยการย่อยวัตถุนดิบเช่นไม้นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ โดยใช้แรงกลและสารเคมี แล้วทำให้อยู่ในรูปของสารละลายเข้มข้น (Polymer viscous) ส่วนในกรณีที่เป็นเสื่อนใยสังเคราะห์ ขั้นตอนการเตรียมโพลิเมอร์ก็จะเริ่มจากการสังเคราะห์โพลิเมอร์จากโมโนเมอร์ ซึ่งอาจเป็นแบบการรวมตัว (Addition polymerization) หรือแบบกลั่น (Condensation Polymerization) ขึ้นอยู่กับชนิดของโมโนเมอร์ที่สังเคราะห์

2. การขึ้นรูปเป็นเสื่อนใย (Fiber spinning)

กระบวนการขึ้นรูปเป็นเสื่อนใยสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับชนิดของโพลิเมอร์ตั้งต้น กระบวนการขึ้นรูปพื้นฐานมี 3 แบบคือ แบบปั่นแห้ง (Dry spinning) แบบปั่นเปียก (Wet spinning) และแบบปั่นหลอม (Melt spinning)

การผลิตเสื่อนใยแบบปั่นแห้ง (Dry spinning)

เริ่มต้นโดยการเตรียมโพลิเมอร์ให้อยู่ในรูปสารละลาย แล้วฉีดผ่านหัวฉีด (Spinnerets) ทำการระเหยตัวทำละลายส่วนที่เหลือนในเสื่อนใยที่ฉีดออกมาโดยการใช้น้ำร้อน (Hot air) เป่า จากนั้นทำการดึงยืดเพื่อเพิ่มความแข็งแรงของเสื่อนใย ตัวอย่างเสื่อนใยที่ขึ้นรูปโดยวิธีนี้ได้แก่ โพลีอะซิเตด โพลีไครอะซิเตด และโพลีอะไคริลิก

การผลิตเสื่อนใยแบบปั่นเปียก (wet spinning)

เริ่มจากการเตรียมสารละลายโพลิเมอร์แล้วฉีดผ่านหัวฉีด (spinnerets) ที่จุ่มอยู่ในอ่างของสารละลายตกตะกอน (coagulation bath) เสดื่อนใยที่ตกตะกอนออกมาจากสารละลาย จะถูกดึงยืดเพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพิ่มความแข็งแรง แล้วทำให้แห้งโดยการใช้ลมร้อนเป่า ตัวอย่างเส้นใยที่ผลิตโดยวิธีนี้คือ เรยอน

การผลิตเส้นใยแบบปั่นหลอม (melt spinning)

เริ่มจากการหลอม โพลีเมอร์ในเครื่องปั่นหลอม (melt extruder) แล้วทำการฉีดผ่านหัวฉีด (spinnerets) เส้นใยที่ได้ที่เริ่มแข็งตัวจะถูกดึงยืดเพื่อเพิ่มความแข็งแรง เส้นใยสังเคราะห์ส่วนใหญ่ผลิตโดยวิธีนี้ เช่น ไนลอน โพลีเอสเตอร์ โพลีเอทิลีน เป็นต้น

สมบัติของเส้นใยที่มีผลต่อสมบัติผ้า

1. สมบัติรูปลักษณะ (Aesthetic properties)

รูปลักษณะภายนอกของผ้ามักเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ว่ามีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้หรือไม่ สมบัติเหล่านี้ได้แก่ความเป็นมันวาว การทิ้งตัวของผ้า เนื้อผ้า และสัมผัส

1.1 สมบัติความเป็นมันวาว (Luster)

สมบัตินี้เกี่ยวข้องกับปริมาณแสงที่ถูกระท้อนกลับ โดยผิวหนังของผ้า ซึ่งผ้าที่สะท้อนแสงกลับออกมามากก็จะมีความเป็นมันวาวมาก สมบัตินี้ขึ้นอยู่กับลักษณะผิวหนังของเส้นใย ด้าย สารเติมแต่ง และโครงสร้างผ้า ผ้าไหมเป็นตัวอย่างหนึ่งที่มีความมันวาวสูงเนื่องจากเส้นใยไหมมีผิวหนังที่เรียบและเป็นเส้นยาวต่อเนื่อง (filament) การเลือกระดับของความมันวาวของผ้ามักขึ้นอยู่กับการใช้งาน

1.2 การทิ้งตัวของผ้า (Drape)

สมบัติการทิ้งตัวของผ้าเกี่ยวข้องกับลักษณะที่ผ้าตกลงบนรูปร่างที่เป็น 3 มิติ เช่นบนร่างกาย หรือบนโต๊ะ ว่าสามารถโค้งงอตามรูปทรงที่ผ้าวางอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ผ้าที่สามารถทิ้งตัวได้ดีก็จะดูอ่อนนุ่ม สามารถจัดเข้ากับรูปทรงได้ง่าย ส่วนผ้าที่ทิ้งตัวได้น้อยมักจะมีความแข็ง สมบัติเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความละเอียดของเส้นใย รวมทั้งลักษณะของเส้นด้ายและโครงสร้าง (การถักทอ) ของผ้าด้วย

1.3 เนื้อผ้า (Texture)

เป็นสมบัติที่เกี่ยวข้องทั้งด้านที่มองเห็นด้วยตาและที่สัมผัสด้วยมือ ผ้าอาจจะมีผิวที่ดูเรียบหรือขรุขระ ผ้าที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติมักจะมีผิวที่ดูไม่สม่ำเสมอเมื่อเทียบกับผ้าที่ทำจากเส้นใยประดิษฐ์ที่มีผิวเรียบ สมบัติของเนื้อผ้าขึ้นอยู่กับความเรียบของผิวหนังของเส้นใยและเส้นด้าย ลักษณะการถักทอผ้าและการตกแต่งสำเร็จก็มีผลต่อสมบัติเนื้อผ้าเช่นกัน

1.4 สมบัติต่อผิวสัมผัส (Hand)

สมบัติต่อผิวสัมผัสเกี่ยวข้องกับความรู้สึกต่อผิวเมื่อสัมผัสกับเนื้อผ้า ผ้าแต่ละชนิดอาจให้ความรู้สึกเย็น อุ่น หนา บาง ลื่น หรือนุ่ม แตกต่างกันไป สมบัตินี้ขึ้นอยู่กับสมบัติผิวหน้าของเส้นใยและเส้นด้าย รวมทั้งโครงสร้าง (การถักทอ) ของผ้าด้วย

2. สมบัติความทนทาน

สมบัติความทนทานของผ้ามีผลต่ออายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ทำจากผ้านั้นๆ สมบัติความทนทานของผ้าครอบคลุมทั้งสมบัติการทนต่อแรงเสียดสี (abrasion resistance) ทนต่อแรงดึง (tenacity)

2.1 สมบัติการทนต่อแรงเสียดสี

เป็นสมบัติที่บอกลักษณะความสามารถของผ้าที่ทนต่อแรงขัดถู หรือเสียดสี ที่มักเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาการใช้งานของสิ่งทอ โดยเฉพาะเสื้อผ้า นอกจากนี้ความสามารถในการพับงอไปมาโดยไม่ขาด (flexibility) ก็เป็นสมบัติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสมบัติความทนของผ้า

2.2 สมบัติความทนต่อแรงดึง

เป็นความสามารถของผ้าในการทนต่อแรงดึง ซึ่งความแข็งแรงนี้นอกจากจะขึ้นอยู่กับความแข็งแรงของเส้นใยแล้ว ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของเส้นด้ายและการขึ้นรูปเป็นผ้า

3. สมบัติความใส่สบาย (Comfort properties)

สมบัติความใส่สบายเกี่ยวข้องกับการที่ผู้สวมใส่รู้สึกเมื่อสวมใส่สิ่งทอภายใต้สภาวะสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆ สมบัตินี้มีความซับซ้อนเพราะนอกจากจะขึ้นอยู่กับสมบัติของผ้าที่เกี่ยวข้องจริงต่อความรู้สึกสบายในการสวมใส่แล้ว ยังขึ้นอยู่กับอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งสำคัญมากคือความรู้สึกพึงพอใจของผู้สวมใส่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอนั้นๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบทส่วนตัว และทัศนคติที่ผู้สวมใส่มีต่อผลิตภัณฑ์ ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเฉพาะปัจจัยกลุ่มแรกที่เกิดจากตัวผลิตภัณฑ์เอง

3.1 สมบัติการดูดซับน้ำ (Absorbency)

เป็นสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของเส้นใยที่จะดูดซับ โมเลกุลของน้ำจากร่างกาย (ผิวหนัง) หรือจากอากาศรอบๆ

จากที่กล่าวมาแล้วนี้ เราจะเห็นได้ว่าสมบัติของผ้า ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสมบัติของเส้นใยเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีกหลายอย่าง เช่น ชนิดและโครงสร้างของเส้นด้าย กระบวนการผลิตผ้า เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อรูปลักษณะ เนื้อผ้า ราคา สมรรถนะการใช้งาน รวมไปถึงการดูแลรักษา สารเคมีแต่งก็มีผลต่อสมบัติด้านสัมผัส (hand properties) รูปลักษณะ และสมรรถนะการใช้งานของผ้าด้วยเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเลือกใช้ผ้าในการตกแต่ง

ผ้าที่ใช้ในการตกแต่งบ้าน แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ผ้าจากเส้นใยธรรมชาติ และผ้าจากใยสังเคราะห์ โดยมากชนิดผ้าที่พบในท้องตลาดมักจะเป็นชื่อเฉพาะ ซึ่งเป็นส่วนผสมของเส้นใยหลายชนิด บางครั้งจะบอกเป็นเปอร์เซ็นต์ว่ามีส่วนผสมของเส้นใยชนิดต่างๆที่ประกอบกันอยู่ สิ่งเหล่านี้ทำให้คุณสมบัติของผ้าแตกต่างกันออกไป รวมทั้งการดูแล รักษา ก็จะต้องคำนึงถึงส่วนประกอบของเส้นใยผ้าดังกล่าวด้วย ในเบื้อง ต้นเราจึงควรมาทำความเข้าใจกับผ้าที่นิยมใช้ทุกๆ ไปกันก่อน

ผ้าลินิน (Linen) เป็นผ้าจากเส้นใยธรรมชาติ ระบายความร้อนได้ดี ทนความร้อนสูง นิยมใช้เป็นผ้าปูโต๊ะ, ผ้าเช็ดมือ รวมทั้งผ้าปูเตียง เรือน การทำความสะอาดเบื้องต้นควรซักมือ ใช้ความร้อนปานกลางถึงสูงในการรีด ไม่ควรใช้น้ำยาซักผ้าขาว

ผ้าไหม (Silk) จัดเป็นผ้าที่ได้จากเส้นใยธรรมชาติที่มีราคาแพง นิยมใช้เป็นผ้าคลุมเตียงหรือตกแต่งส่วนที่ต้องการเน้นความหรูหรา สามารถซักมือได้ในน้ำอุ่น โดยม้วนกับผ้าขนหนูและซักด้วยแชมพูอ่อน ควรใช้ความร้อนปานกลางในการรีด และไม่ควรใช้น้ำยาซักผ้าขาว

ผ้าฝ้าย (Cotton) เป็นผ้าที่ได้จากเมล็ดฝ้าย มีการระบายความร้อน ได้ดี ก่อนข้างทันทานสัมผัสสบาย นิยมใช้เป็นทั้งผ้าปูและผ้าปูโต๊ะ การดูแลรักษาเบื้องต้นสามารถซักได้ทั้งมือและเครื่องการรีดใช้ความร้อนปานกลาง

ผ้าขนสัตว์ (wool) ให้ผิวสัมผัสที่แตกต่างจากผ้าชนิดอื่นๆมีความหนาและให้ความอบอุ่นเนื่องจากความหนาและมีคุณสมบัติในด้านความทนทาน จึงมักใช้เป็นส่วนผสมกับเส้นใยอื่นๆทำเป็นผ้าปูเตียงเรือน และ หมอนอิง รวมทั้งเป็นผ้าคลุมเตียงหรือส่วนตกแต่งที่ต้องการให้ดูแปลกตา ข้อควรระวังในการดูแลรักษาเบื้องต้นคือ ควรซักแห้งและควรให้ความระมัดระวัง เพราะผ้าขนสัตว์บางชนิดมักจะหด หากซักไม่ถูกวิธี

ผ้าอะคริลิก (Acrylic) เป็นผ้าใยสังเคราะห์ที่มักนิยมใช้เป็นส่วนผสม กับเส้นใยอื่นๆ เป็นผ้าปูโต๊ะหรือผ้าปูโต๊ะ โปรง วิธีทำความสะอาด ควรซักมือ ส่วนการรีดควรใช้ไฟอ่อนเท่านั้น ผ้าไนลอน (Nylon) เป็นผ้าใยสังเคราะห์ที่มีความทนทานและความยืดหยุ่นสูง สามารถซักได้ทั้งมือและเครื่องรวมทั้งสามารถปั่นแห้งด้วย เครื่องได้สำหรับผ้าขาวควรใช้น้ำยาซักผ้าขาวเป็นครั้งคราว เนื่องจากเมื่อใช้นานๆ ผ้าจะกลายเป็นสีเหลืองได้

ผ้าเรยอน (Rayo) เป็นผ้าที่ทำจากเซลลูโลส มีหลายเกรด ไม่ทนความร้อน มักใช้เป็นผ้าปูโต๊ะ เนื่องจากทั้งตัวและมีน้ำหนักดี ผ้ากำมะหยี่ ก็จัดเป็นผ้าเรยอนอีกชนิดหนึ่ง เรยอนปรกติซักได้ด้วยมือ แต่เนื่องจาก มีหลายเกรด จึงควรอ่านฉลากแนะนำสำหรับการดูแลรักษาให้ละเอียด

ผ้าสแปนเด็กซ์ (Spandex) เป็นผ้ายืดที่มีความยืดหยุ่นตัวสูง มัก จะคืนตัวเมื่อถูกยืด

โดยทั่วไปซักได้ทั้งมือและเครื่อง การดูแลทำความสะอาด โขฟาและผ้าปู โดยทั่วไปให้สะอาดและดู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใหม่เสมอ นอกเหนือจากการปิดหรือดูดฝุ่นเป็นประจำแล้ว การนำไปซัก หรือทำความสะอาดควร
 ตรวจสอบเช็กรองค์ประกอบของผ้าตามฉลากที่แนบ มาเสมอ อักษรย่อที่มีระบุในแถบผ้า ได้แก่ WS
 สามารถทำความสะอาด ได้ด้วยน้ำและสบู่หรือโฟม และซักแห้ง, W ควรใช้โฟมหรือสบู่อ่อนในการ
 ทำความสะอาดเท่านั้น, S ควรทำความสะอาดโดยใช้ผลิตภัณฑ์ซักแห้งเท่านั้น, X ไม่ควรใช้สารเคมี
 ในการทำความสะอาด ควรใช้แปรง ปิดหรือดูดฝุ่นเท่านั้น สำหรับม่านแบบ Roller blind ให้ทำ
 ความสะอาดด้วยผ้าที่ไม่มีไฟฟ้าสถิตชุบน้ำหมาดๆ เช็ดและผึ่งแดดให้แห้ง ก่อนนำกลับไปติดตั้งใช้
 งานตามเดิม

ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าม่าน

สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ในการเลือกผ้ามาเป็นผ้าม่าน นอกจากจะเป็นสีสนลวดลายที่สวยงามเข้า
 กับสไตล์หรือรูปแบบการตกแต่งห้องแล้ว ยังต้องคำนึงถึงน้ำหนักของผ้าด้วยซึ่งเนื้อความหนาแน่น
 ของการทอมีผลต่อน้ำหนักผ้า และน้ำหนักผ้าที่แตกต่างกันนี้เองก็มีผลต่อการใช้งานที่แตกต่างกัน
 ด้วย

เราสามารถแยกน้ำหนักของผ้าที่แตกต่างกันได้ดังนี้คือ

1. ผ้าที่มีน้ำหนักเบา ได้แก่ผ้ามัสลิน ผ้าลูกไม้ หรือผ้าฝ้ายเนื้อบาง เป็นต้น มักใช้ทำ
 ผ้าม่านสำหรับหน้าต่างหรือช่องกระจกสูง และยิ่งถ้าเป็นผ้าลูกไม้หรือผ้าที่มีสีอ่อนแสง
 ก็จะส่องเข้ามาได้มาก นอกจากนั้นแล้วก็ยังมีการใช้ร่วมกับผ้าม่านที่มีเนื้อหนากว่าเพื่อ
 เป็นผ้าม่านสองชั้น เมื่อเวลาเปิดผ้าม่านเนื้อหนากว่าออกแล้วจะมีผ้าบางๆนี้พอให้แสง
 สว่างส่องเข้ามาแต่สามารถพรางตาจากภายนอกได้อยู่ ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการ
 ของผู้บริโภค
2. ผ้ามีน้ำหนักปานกลางเป็นเนื้อผ้าแบบที่นิยมนำมาใช้ทำผ้าม่านมากที่สุด ตัวอย่างที่เห็น
 ได้ชัดของน้ำหนักผ้ามีน้ำหนักปานกลางนี้คือ ผ้าฝ้ายที่ทอขึ้นเพื่อใช้สำหรับตกแต่งบ้าน
3. ผ้าที่มีน้ำหนักมาก ผ้าที่มีน้ำหนักมากนี้จะเป็นผ้าเนื้อหนา ที่ตกแต่งห้องหรือบ้านที่
 ต้องการความหรูหรา

รายละเอียดในการเลือกใช้ผ้าม่านมีดังนี้

1. เนื้อผ้าที่มีการทอหลวมๆหรือมีช่องเปิด เมื่อใช้ทำผ้าม่านจะหย่อนจึงต้องมีผ้าขับ
 ด้านหลัง
2. ผ้าที่ทอเนื้อหนาหรือมีพื้นผิวสัมผัสไม่เรียบจะกันเสียงได้ดีกว่าผ้าบางหรือผ้าผิวเรียบ
3. ผ้าที่มีสีเข้มหรือสีมืดๆ หรือผ้าที่ทอเนื้อแน่นๆ จะสามารถบังแสงได้ดีกว่า
4. สำหรับผ้าลาย ผ้าลายเล็กสามารถต่อลายได้ง่ายกว่าผ้าลายใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การเลือกใช้ผ้าลายใหญ่หรือเล็ก ให้ความรู้สึกของการแต่งห้องที่แตกต่างกัน
6. การเลือกใช้ผ้าลายใหญ่ควรทดลองจับจีบก่อนว่าเมื่อจับจีบแล้วจะมีลวดลายเป็นอย่างไร

ประโยชน์ผ้าม่าน

การนำผ้าม่านมาใช้ นั้น เราจะได้รับประโยชน์จากการใช้ผ้าม่านทั้งในด้านความรู้สึก และในด้านความสวยงามกล่าวคือ

1. ช่วยกรองแสง ผ้าม่านช่วยในการปรับแสงที่จัดจ้าเกินความต้องการในบางเวลาให้สลัวลงได้เมื่อต้องการแสงสว่างเต็มที่ก็เปิดผ้าม่านให้กว้างออกไป
2. ช่วยลดความร้อนจากอุณหภูมิแสงแดด ผ้าม่านช่วยปิดกั้น ให้ความร้อนที่เข้ามาในห้องได้
3. ช่วยกันฝุ่น กันลม ม่านจะช่วยกันฝุ่นละอองที่จะเข้ามาในห้องผ่านทางหน้าต่างอีกชั้นหนึ่ง
4. ช่วยเก็บเสียงสะท้อน หรือเสียงก้องภายในห้องผ้าม่านสามารถดูดซับเสียงไม่ให้สะท้อนดังเกินไป และยังกันเสียงออกจากรนออกห้องไม่ให้เข้ามารบกวนด้วย
5. ช่วยให้เกิดความรู้สึกสบายเป็นส่วนตัว สามารถปิดบังสายตาจากภายนอกได้ และทำให้ภายในห้องไม่วอกแวกออกไปนอกห้องด้วย
6. ช่วยในการเสริมสร้างบรรยากาศภายในอาคาร ม่านเป็นที่พักสายตาได้เป็นอย่างดี สามารถเน้นหรือกลบเกลื่อนจุดบกพร่องหรือมุมที่ไม่น่าดูได้
7. ช่วยในการส่งเสริมบรรยากาศการตกแต่งทางด้านจิตวิทยา เช่นการตกแต่งในห้องนอน ก็สามารถ ใช้ผ้าม่านช่วยให้ห้องนั้นน่าพักผ่อนมากยิ่งขึ้น

รูปแบบของผ้าม่านที่ใช้ทั่วไปในปัจจุบัน

แบ่งได้หลายชนิดตามการใช้งาน และลักษณะการเปิดปิดผ้าม่าน

1. Roman Blinds เป็นผ้าม่านที่มีลักษณะการเปิดปิดแบบดึงผ้าให้ม้วนขึ้นหรือซ้อนทับกัน ในแนวตั้งจากด้านล่างขึ้นด้านบน เหมาะกับการตกแต่งสมัยใหม่
2. Australian Blinds เป็นผ้าม่านที่มีลักษณะการเปิดปิดแบบดึงผ้าให้ม้วนขึ้นหรือซ้อนทับกัน ในแนวตั้งจากด้านล่างขึ้นด้านบน เหมาะกับการตกแต่งแบบทรูหรา
3. Festoon Blinds เป็นผ้าม่านที่มีลักษณะการรูดผ้าให้เป็นรอยย่นถาวร ต่างจาก Australian Blinds ที่รอยย่นเกิดจากการรูดผ้าม่านขึ้นเท่านั้น เหมาะกับการตกแต่งแบบทรูหราเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.ผ้าม่านแบบจับจีบ เป็นผ้าม่านที่มีลักษณะการเปิดปิดโดยดึงผ้าม่านให้เลื่อนเข้าหากัน เป็น การเปิดปิดในแนวนอน แบ่งเป็น

4.1 Straight curtain

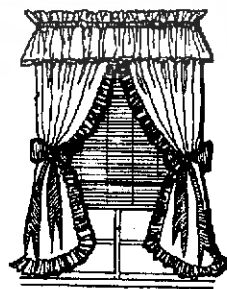
รูปภาพที่ 103 Straight curtain

4.2 Tiebacks

รูปภาพที่ 104 Tiebacks

4.3 Curtain Trimming เป็นผ้าม่านที่มีการตกแต่งด้วยระบายหรือผ้าก๊วยขอบ

รูปภาพที่ 105 Curtain Trimming

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าม่านที่เปิด - ปิดในแนวนอนนี้ได้แก่ ม่านที่มีรางรูด ทั้งแบบที่มีและไม่มีกลไกม่านชนิดนี้ เมื่อเปิดแล้ว ม่านจะถูกรวบไว้ในช่องเปิด ในการวัดขนาดของผ้าที่นำมาตัดเย็บเป็นม่านที่เปิด-ปิดในแนวนอนดังนี้ แสดงรูปแบบของรูปแบบผ้าม่านที่เปิดปิดแนวนอน

รูปแบบที่ 1. แบบเย็บห้วงในตัว ปลายห้วงด้านหนึ่งสามารถแกะออกถอดผ้าม่านได้

รูปภาพที่ 106 ลักษณะผ้าม่านแบบเย็บห้วงในตัวสามารถแกะออกถอดได้

รูปแบบที่ 2. แบบเย็บห้วงในตัว เย็บติดตาย ถอดโดยการรูดออกราวผ้าม่าน

รูปภาพที่ 107 ลักษณะผ้าม่านเย็บห้วงในตัว เย็บติดตาย

รูปแบบที่ 3. แบบผูกปลายห้วงเป็นโบว์

รูปภาพที่ 108 ลักษณะม่านแบบผูกปลายห้วงเป็นโบว์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบที่ 4. แบบจับจีบธรรมดา

รูปภาพที่ 109 ลักษณะม่านแบบจับจีบธรรมดา

รูปแบบที่ 5. แบบจับจีบ 3 จีบ

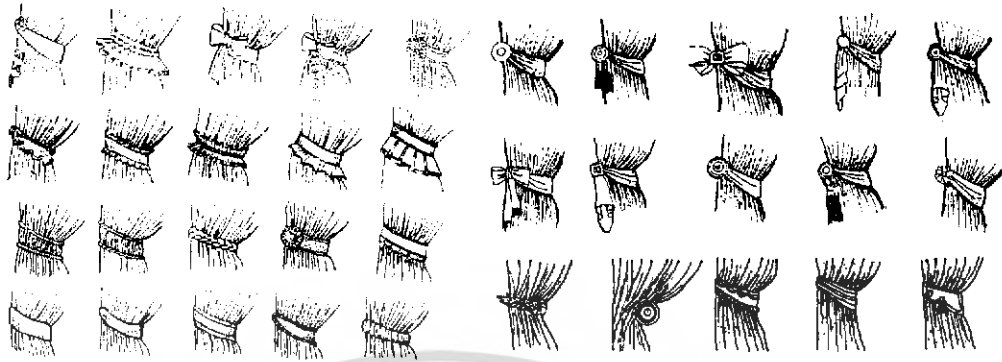
รูปภาพที่ 110 ลักษณะม่านแบบจับจีบ 3 จีบ

นอกจากนี้รูปแบบของสายรวมม่านที่นำมาใช้ จะต้องเข้ากับรูปแบบของม่านและการตกแต่งด้วย

รูปแบบขอสายรัดม่านจะมี 3 ประเภทคือ

1. สายรัดม่านแบบเรียบตรง
2. สายรัดม่านแบบกึ่งนริม
3. สายรัดม่านแบบมีระบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 111 สายรัดผ้าม่านในรูปแบบต่างๆ

การติดตั้งผ้าม่าน

เริ่มจากการติดรางม่านและอุปกรณ์และเครื่องชัก ต้องทำอย่างพิถีพิถัน เพราะจะส่งไปถึงความสมดุลกับจังหวะการตกแต่งห้อง ส่วนกล่องคลุมม่านให้ออกจากแนวผนังหรือ ช่อง อย่างน้อย 20 ซม. เพื่อเว้นสำหรับราวม่านอีก 2 หรือ 3 ชั้นถ้าเว้นน้อยกว่านี้จะไม่เพียงพอต่อการติดราวม่าน จะแบ่งลักษณะการติดตั้งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การติดตั้งโดยใช้ราวม่าน (pole) ซึ่งจะเป็นลักษณะการติดตั้งผ้าม่าน โดยใช้ Runner เป็นห่วงคล้องเข้ากับราวม่าน สามารถรับน้ำหนักได้มากโดยทั่วไปทำจาก ไม้ อลูมิเนียมและทองเหลือง
2. การติดตั้งโดยใช้รางม่าน (Track) เป็นลักษณะการติดตั้งผ้าม่าน โดยการแขวนผ้าม่านอยู่กับ Runner ซึ่งได้รับการออกแบบให้สามารถเคลื่อนในรางม่านได้อย่างคล่องตัว รางม่านที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน มี 3 ลักษณะ คือ แบบที่ทำด้วย อลูมิเนียม และพลาสติก สามารถติดตั้งได้ตามลักษณะหน้าต่าง และแบบราง โลหะ ซึ่งเหมาะสำหรับงานที่ต้องรับน้ำหนักมาก

จุดประสงค์ของการใช้ม่านนอกจากความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยแต่ยังเป็นการเสริมภาพลักษณ์ของสถานที่ที่นั่นอีกด้วย รูปแบบและอุปกรณ์ประกอบม่าน จะต้องไปในแนวทางเดียวกัน ที่เข้ากับบรรยากาศของห้องแต่ละห้องและประโยชน์ใช้สอยครบถ้วน ซึ่งลวดลายจะต้องเข้ากับผลิตภัณฑ์อื่นๆ ในขอบเขตด้วย ซึ่งอาจเป็นลวดลายเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปแบบการตัดเย็บและเนื้อผ้าเพื่อความประหยัดต้นทุนในการผลิต

ส่วนใหญ่ผ้าที่นำมาทำผ้าปูที่นอนแต่ละประเภท จะใช้เนื้อผ้าแตกต่างกันตามความเหมาะสมถ้าเป็นผ้าปูที่นอนบางควรเป็นผ้าที่มีเนื้อหาคงรูปได้ดี เช่นผ้าฝ้ายชอลแลนค์ เพราะผ้าปูที่นอนแบบนี้จะขึงเรียบ แล้วปล่อยตรงลงมา ไม่จับจีบ ถ้าเป็นผ้าปูที่นอนจับจีบและปูที่นอนระขี้ต้อง ใช้ผ้าเนื้ออ่อนพวกผ้าฝ้ายผ้าไหม ส่วนผ้าใยสังเคราะห์ หรือผ้าผสมใยสังเคราะห์ประเภทโทเรยอง ไนลอน ไม่นิยมในการนำมาเป็นผ้าหลักในการตกแต่ง แต่จะใช้เป็นผ้าซับในปูที่นอนอีกชั้นหนึ่ง โดยทั่วไปผ้าปูที่นอนจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ชั้น ได้แก่

1. ชั้นในสุด จะเป็นผ้าโปร่ง (ผ้าฝ้ายซักเกอร์)
2. ชั้นที่ 2 จะเป็นผ้าปูที่นอนเนื้อหนา
3. ชั้นนอกสุด จะเป็นผ้าปูที่นอนเพื่อการตกแต่ง โดยเฉพาะจับเป็นจีบบ้าง ระขี้บ้าง

ผ้าปูที่นอนจะกันแดดได้ดีที่สุดก็ต่อเมื่อปูที่นอนปิดช่องเปิดนั้นทั้งหมด และถ้าผ้าปูที่นอนที่ใช้เป็นผ้าเนื้อหนาก็จะบดบังทัศนียภาพด้านนอก และถ้าเลือกผ้าปูที่นอนบางประเภทผ้า โปร่ง ก็จะใช้ประเพ็ญกรองแสงสว่างหรือแสงสว่าง หรือแสงแดด ให้เข้ามาน้อยลงเท่านั้น

ผ้าปูที่นอนและปลอกหมอน

ผ้าที่ใช้ทำผลิตภัณฑ์เครื่องนอน (ผ้าปูที่นอนและปลอกหมอน) ซึ่งใช้กันโดยทั่วไปมีอยู่ด้วยกัน 3 ชนิดคือ

1. ผ้าฝ้าย (Cotton) เป็นที่นิยมมากที่สุด เพราะเนื้อผ้าระบายอากาศได้ดี นุ่มสบาย และซึบซับเหงื่อ ได้ดีกว่าเนื้อผ้าแบบอื่นทนทานเหมาะกับอากาศของบ้านเรา
2. ผ้าลินิน (Linen) เนื้อผ้าเบาสบายแต่ไม่มีคนนิยมมากนักเพราะยากต่อการดูแลรักษาและมีราคาสูง

ผ้าฝ้ายผสมใยสังเคราะห์ (Polyester) ข้อดีของผ้าใยสังเคราะห์คือยับยากและมักมีสีที่สดใสสวย เพราะเนื้อผ้าดูเข้มได้ดี แต่ผ้าฝ้ายจะมีความสบายมากกว่า และราคาจะถูก

กรรมวิธีการตัดเย็บผ้าม่าน

กรรมวิธีการตัดเย็บ

ออกแบบรูปแบบผ้าม่าน

วัดขนาดตามความกว้าง ขาว

คำนวณผ้าในการตัดเย็บ

ตัดผ้าตามขนาดที่วัดไว้

ทำลวดลายลงบน

เย็บเป็นผ้าม่าน

ประกอบส่วนต่างๆและติดตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุเกาะเกี่ยว

1. ซิป (Zip)

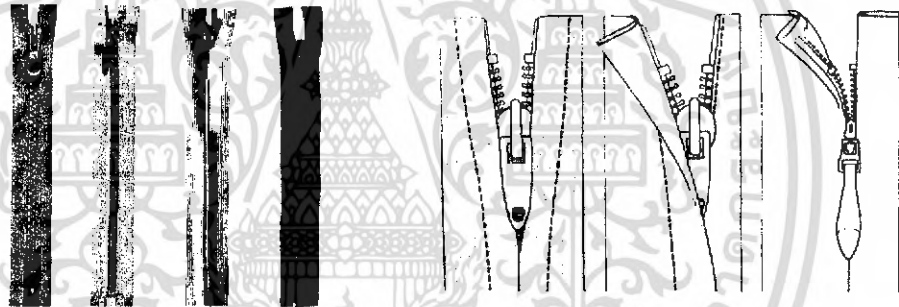
มีทั้งซิปโลหะและซิปไนลอน ซึ่งมีความสะดวกในการเปิด เหมาะสำหรับส่วนที่ต้องมีการใช้งานเปิด ปิด บ่อย และต้องการระวังรักษา แต่ซิปอาจเสื่อมคุณภาพได้หลังจากการใช้งานไปนานๆ ปัญหาที่พบบ่อยมากคือ ฟันซิปหัก หรือซิปแตก ซิปมี 2 ประเภท

1.1. ซิปชนิดปิดท้าย (Closed –end fastener)

มีเฉพาะตัวกันด้านล่างหรือมีทั้งตัวกันด้านบนและตัวกันด้านล่าง สำหรับยึดแถบผ้าทั้งสองให้ติดกัน เพื่อไม่ให้ปลายทั้งสองแยกเป็นอิสระเมื่อแยกซิปเปิดจนสุด

1.2 ซิปชนิดเปิดท้าย (Opened –end fastener)

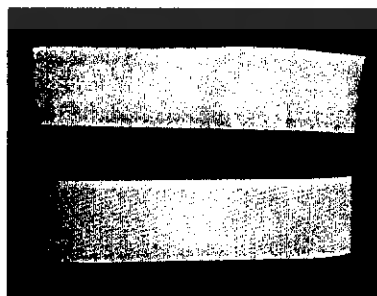
เป็นซิปที่มีเดือยและตัวสวมที่ปลายแถบผ้าทั้งสองด้านเพื่อให้ออกแยกเป็นอิสระได้เพื่อรูดซิปเปิด และต้องสวมกลับให้เข้าที่พอดีก่อนรูด

รูปภาพที่ 112 ลักษณะซิป(Zip)

2. เวลโครหรือเทปตีนตุ๊กแก (Velcro Tape)

เป็นแถบยาวคล้ายซิป ประกอบด้วย 2 ชิ้น แถบด้านหนึ่งเป็นปุ่มเล็กๆ ส่วนอีกแถบจะเป็นฝอยปิด โดยการแนบแถบทั้งสองให้ติดกัน

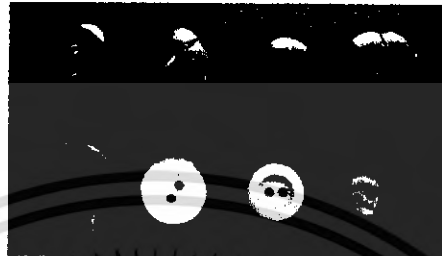
รูปภาพที่ 113 เวลโครหรือเทปตีนตุ๊กแก (Velcro Tape)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. กระจุม (Button)

จะติดได้แน่น เปิด ปิดง่าย แต่ชำรุดง่ายในส่วนที่ใช้ด้ายยึด แบ่งเป็น 2 ชนิด

3.1 ทำจากวัสดุธรรมชาติ

รูปภาพที่ 114 กระจุมที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ

3.2 ทำจากวัสดุสังเคราะห์

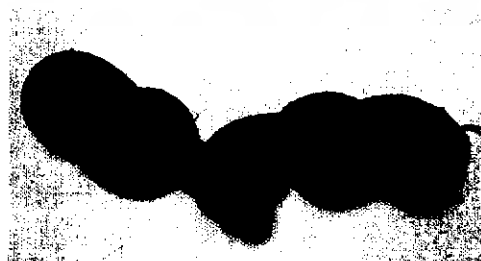

รูปภาพที่ 115 กระจุมที่ทำจากวัสดุสังเคราะห์

4. กระจุมแม่เหล็ก (Magnet)

การใช้งานคล้ายกระจุมแป็บ ประกอบด้วยตัวเมียและตัวผู้เช่นเดียวกัน แต่มีความสะดวกในการทำงานมากกว่า แต่ไม่ให้ความมั่นใจในการปิด อีกทั้งแม่เหล็กอาจเสื่อมคุณภาพได้

5. กระจุมจีน (Chinese Button) มีลักษณะเป็นปมด้ายรูปร่างกลม ใช้กั้ดกับห่วงผ้า

รูปภาพที่ 116 กระจุมจีน (Chinese Button)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ผ่ากุ้นขอบ

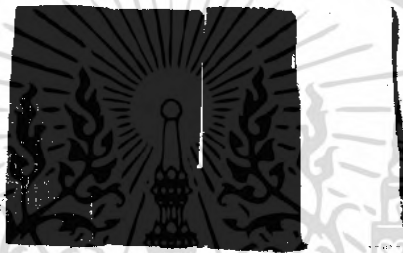
ผ่ากุ้นขอบมีหน้าที่ในการปิดร่องรอยในการเย็บหรือร่องรอยที่ต้องการจะปิดซ่อน ให้เกิดความเรียบร้อยสวยงาม ลักษณะของผ้าที่ใช้ในการกุ้นขอบ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

6.1 ผ่ากุ้นขอบที่ทำจากผ้าฝ้าย

6.2 ผ่ากุ้นขอบสำเร็จรูป ซึ่งโดยทั่วไปทำจากวัสดุ 2 ชนิด คือ

7.2.1. ผ่ากุ้นขอบที่ทำจากผ้าฝ้าย

7.2.2. ผ่ากุ้นขอบที่ทำจากผ้าไนลอน

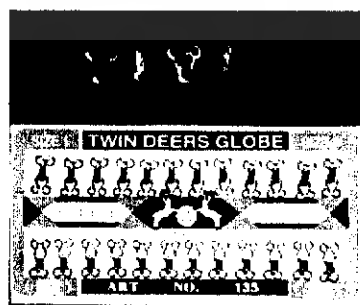
รูปภาพที่ 117 ลักษณะผ่ากุ้นขอบ

7. เข็มขัด มีทั้งชนิดเข็มขัดสอดเข้ารูที่เจาะและเข็มขัดแบบสอดเข้าห่วงธรรมดา ใช้งานได้ค่อนข้างสะดวก แต่อาจชำรุดได้โดยง่าย โดยเฉพาะบริเวณสายเข็มขัด

8. ตะขอ (Hook and eyes) ใช้ยึดผ้า 2 ชิ้นเข้าด้วยกันด้วยการเกี่ยว แบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่

8.1 ตะขอแบบมาตรฐาน (Standard hook eyes) มีแบบที่ตัวคดโค้งเป็นห่วง (loop) ซึ่งเหมาะกับการเกี่ยวขอบผ้าที่ติดกัน และแบบที่ตัวคดโค้งเป็นเส้นตรง (Straight) เหมาะสำหรับเกี่ยวผ้าที่แยกกัน

8.2 ตะขอกระโปรง (Skirt hook bar) ถูกออกแบบมาเพื่อให้ยึดเกี่ยวกันได้แข็งแรงขึ้น ใช้กับขอบเอวกระโปรงหรือกางเกง

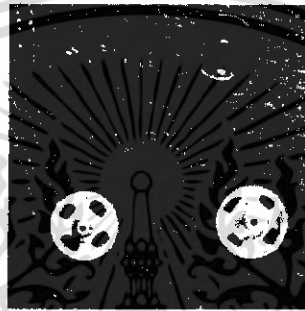
รูปภาพที่ 118 ลักษณะตะขอ (Hook and eyes)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. กระดุมเบีบ ใช้ยึดผ้า 2 ชั้นเข้าด้วยกันโดยการกดประกบกระดุมตัวผู้กับตัวเมียเข้าด้วยกัน แบ่งเป็น 2 ประเภท

9.1 แบบเย็บติดกับผ้า มีรูตรงขอบกระดุมทั้งตัวผู้และตัวเมีย เพื่อใช้เย็บติดกับชิ้นผ้า ลักษณะการยึดติดจะไม่แน่นหนามากนัก

9.2 เย็บติดกับผ้าโดยใช้เครื่องปั๊ม ต้องใช้เครื่องปั๊มในการติดกับชิ้นผ้า มีส่วนประกอบ 4 ชั้น คือกระดุมตัวผู้ 2 ชั้น ใช้ประกบกับผ้าชั้นบน และกระดุมตัวเมีย 2 ชั้น ใช้ประกบกับผ้าชั้นล่าง

รูปภาพที่ 119 ลักษณะกระดุมเบีบ

10. ยางยืด (Elastic) เป็นผ้าทอที่ยืดหยุ่นได้เพื่อปรับระดับความยาว หรือเพิ่มความกระชับ มีหลายชนิด ได้แก่

10.1 ยางยืดสำหรับขอบเอว (Waistband Elastic) ใช้สอดไว้ในขอบกางเกง หรือกระโปรง

10.2 ยางยืดแบบเป็นริ้ว (Corded Elastic) เป็นยางยืดที่กระชับแน่น มีหลายความกว้างให้เลือกใช้ได้หลายโอกาส

10.3 ยางยืดขอบกระโปรง (Petersham Elastic) ใช้กับขอบเอวกระโปรง ความสามารถในการยืดมีจำกัด

10.4 ยางยืดสำหรับกางเกงใน (Trunk top elastic) ค่อนข้างแข็งแรง และมีผิวสัมผัสที่อ่อนนุ่ม

10.5 ยางยืดสำหรับจับจีบ (Shirring Band) มีลักษณะเป็นคลื่น สามารถสร้างให้เกิดจีบได้โดยไม่ต้องเย็บ

10.6 ยางยืดแบบนุ่มพิเศษ (Extra Soft Elastic) ใช้กับเสื้อผ้าเด็กอ่อน

10.7 ยางยืดสำหรับสายเสื้อยกทรง (Lingerie elastic) มีด้านที่อ่อนนุ่มเพื่อเป็นด้านที่ผิวสัมผัสกับผิว

10.8 ขางยืดลายลูกไม้ (Lace elastic) อ่อนนุ่ม ยืดหยุ่น ได้ดี มักใช้ในการตกแต่ง
ขอบกางเกงใน

10.9 ขางยืดแบบไม่ม้วนตัว (Non-roll elastic) เพื่อแก้ปัญหาขางยืดเวลาม้วนตัว
เมื่อสวมใส่

10.10 ขางยืดแบบเส้น (Elastic cord) มีลักษณะเป็นเส้นกลม

10.11 ขางยืดสำหรับทำเข็มขัด (Belting elastic) มีความกว้างมากถึง 2 นิ้ว

10.12 ขางยืดขอบประดับ (Ruched elastic) ใช้ประดับตามขอบเสื้อผ้าสตรี หรือ
ขอบชุดชั้นใน

10.13 ขางยืดสำหรับผูก รูด (Drawstring elastic) มีช่องกลางแถบขางยืด สำหรับ
สอดเชือกเพื่อรูดแถบผ้าจะร่นตัวเป็นจีบ

รูปภาพที่ 120 ลักษณะขางยืด

11. เลื่อมรีด

เป็นแผ่นอลูมิเนียมบางที่ด้านหลังมีกาว ใช้ตกแต่งลงบนผ้าโดยใช้ความร้อน

รูปภาพที่ 121 เลื่อมรีด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.1 การตัดเย็บผ้าในระบบอุตสาหกรรม

การตัดเย็บเสื้อผ้าในระบบอุตสาหกรรม

การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีวิธีทำงาน 3 ชั้น กล่าวคือ การตัด การเย็บ และการทำสำเร็จ ขบวนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้ซึ่งผ่านขบวนการต่างๆมาแล้ว เช่น การปั่นด้าย ทอหรือถัก ย้อมสีและอื่นๆ มาใช้ขบวนการเหล่านี้สำคัญมาก เพราะคุณค่าของเสื้อผ้าที่ผลิตได้จะขึ้นอยู่กับเทคนิคการตัดเย็บที่นำมาใช้กับผ้าที่ผลิตให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ขั้นตอนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป

1.การตัด

วิธีการตัดต้องตัดตามขนาดที่ได้กำหนดไว้ ตรวจสอบอย่างละเอียด แยกหมู่และจัดลำดับให้ผ่านขบวนการเย็บได้ง่าย ถ้าต้องใช้ผ้ารองข้างในจะต้องตัดผ้ารองในเสียก่อน ขบวนการตัดทำตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 วาดแบบ

การวาดแบบ หมายถึง การวางแบบกระดาษที่ได้เตรียมไว้แล้วลงบนผ้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับวาดด้วยดินสอ และอื่นๆ นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับราคาที่ผลิตและการจัดวางแบบกระดาษนี้จะกำหนดปริมาณ ผ้าที่ต้องการต่อชิ้น ซึ่งไปกว่านั้นถ้าเป็นผ้าพิมพ์หรือผ้าที่ตกแต่ง 2 ด้านไม่เหมือนกัน การวาดแบบต้องคำนึงด้วยว่า เมื่อตัดออกมาแล้ว ส่วนเสื้อแต่ละชิ้นจะมีลักษณะอย่างไร

1.2 การวางผ้า

เมื่อวาดแบบเสร็จแล้วจะทราบความยาวของผ้าที่ต้องการแต่ละชิ้น จึงปูผ้าลงบนโต๊ะตัดขนาดของโต๊ะตัดนี้จะกว้างยาวตามขนาดของผ้าที่ใช้เป็นประจำในโรงงานแห่งนั้น ส่วนมากที่ใช้ตัดเสื้อจะกว้าง 1.5 เมตร และยาว 30 เมตร โต๊ะตัดต้องแข็งแรงตั้งตรงไม่โยกเมื่อเครื่องวางผ้าเดินกลับไปมา ผิวโต๊ะได้ระดับและเรียบ ส่วนมากการวางผ้ามักทำด้วยมือ แต่ในปัจจุบันมีเครื่องปูผ้าโดยอัตโนมัติ ประกอบด้วยอุปกรณ์สำหรับควบคุมริมผ้าอัตโนมัติ เอาริมผ้าข้างหนึ่งซึ่งเป็นเส้นตรงยึดติดเข้ากับเครื่องปู อีกด้านหนึ่งติดตั้งอุปกรณ์สำหรับจับผ้า เมื่อเครื่องปูผ้ามาถึงปลายโต๊ะ เครื่องจับผ้านี้จะจับไว้ เครื่องปูจะเดินเครื่องกลับไปปลายโต๊ะด้านตรงข้ามโดยอัตโนมัติ

1.3 การตัด

เครื่องตัดไฟฟ้ามีใบมีด 3 แบบ ชนิดใบมีดตรงมีวงเคียน และมิตสายพาน บางครั้งยังใช้เครื่องตัดแบบ มีแม่แบบตัดเป็นโลหะคม ตัดด้วยกำลังไฟฟ้าหรือระบบไฮดรอลิกก็ได้ เครื่องตัดแบบเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบมีดตรงสามารถตัดส่วน ไค้งแหลมและมุม ได้เพราะใบมีดนี้สามารถเคลื่อนที่ขึ้นลงตามแนวตั้งได้ นาทีละ 3600 ครั้ง ใช้กันมากในโรงงานเสื้อสำเร็จรูป เครื่องตัดมีควงเดือนใช้ตัดเส้นตรงและส่วน ไค้งน้อยน้อยๆ จำกัดชั้นผ้าที่วางซ้อนกัน ได้หนาเพียงเท่าเส้นผ่าศูนย์กลางของใบมีดเท่านั้น เคลื่อนที่ขึ้นลงตามแนวตั้งตามแบบของเครื่องตัดใบมีดตรงไม่ได้ เวลาตัดไม่ทำให้ชั้นผ้ากระพือ ใช้สำหรับตัดผ้าสักหลาด ผ้าสำลี และผ้าชนิดอื่นๆ

เครื่องตัดใบมีดสายพาน ประกอบด้วยใบมีดแบบบาง ไค้งต่อกันเป็นวงกลมหมุนด้วย อัตราเร็ว 1,000 รอบต่อนาที คัดตั้งอยู่กลางโต๊ะตัด เครื่องตัดแบบนี้จะไม่เหมือนเครื่องตัดใบมีดตรง เวลาตัดต้องเลื่อนผ้าไปตามผิวโต๊ะเข้าหาใบมีด ทำให้ทำงานได้อย่างง่ายขึ้น ใบมีดเล็กและบางมาก ทำให้หมุนกลับตอนส่วนแคบเล็กของผ้าได้ สามารถตัดได้ขนาดเที่ยงตรงมากขึ้น

ขั้นตอนในการตัดเย็บ

1. กำหนดขนาด (Size) โดยการวัดตัว กำหนดขนาดให้พอดีกับผู้สวมใส่ ไม่ควรให้คับเกินไป ควรเผื่อออกมาจากที่วัด ได้เล็กน้อย
2. การสร้างแบบตัด (Pattern) อาศัยความชำนาญของสร้างแบบลงบนกระดาษ เป็นขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กับราคาที่เกิดกับการวางแบบกระดาษลง เพราะจะส่งผลต่อปริมาณผ้าที่จะใช้ในการผลิตต่อชิ้น
3. การวางผ้า เมื่อวาดแบบเสร็จแล้วจะสามารถทราบความยาวผ้าที่ต้องการในการผลิตแต่ละชิ้นจึงปูผ้าลงบนโต๊ะตัดซึ่งจะต้องแข็งแรงไม่โยก ได้ระดับผิวโต๊ะเรียบไม่มีรอยขรุขระโดยใช้เข็มหมุดกลัดแบบกับผ้าไว้ด้วยกัน โดยไม่เลื่อนหลุดหรือแบบขยับได้
4. การตัดผ้าตัดตามแบบที่วางไว้และทำการเขียนลงบนผ้าเป็นเส้นต่างๆ เช่น เส้นตะเข็บ เกล็ดและจุดต่างๆ เป็นการลอกแบบจากที่วางไว้ให้ติดลงบนผ้า โดยจะใช้ลูกกลิ้งและกระดาษกดรอย หรือชอล์ก เขียนผ้า
5. การเย็บ อุปกรณ์ที่สำคัญคือ จักรเย็บผ้ามีทั้งชนิดปรับหัวเข็มใด โดยใช้กับผ้าหนาหรือผ้าบางได้รวมถึงการเย็บหนังด้วย และมีจักรคุณภาพพิเศษต่างๆอีกมากมาย เช่นงานปักเป็นรูปต่างๆโดยใช้คอมพิวเตอร์ เคนซิกแซก เคนเข็มเป็นรูปต่างๆ ทำจีบเป็นต้น

วิธีการเย็บด้วยจักร

1. ตะเข็บธรรมดา คือการเย็บตะเข็บผ้า 1 ชั้น หรือ 2 ชั้น ให้ติดด้วยฝีเข็มธรรมดา เย็บเป็นเส้นตรง ควรเลือกฝีเข็มจักรให้เหมาะกับผ้า เย็บและรีดเบะตะเข็บจะได้ตะเข็บเย็บที่แข็งแรง ทนทานเรียบร้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การเย็บตะเข็บรูด คือการเย็บผ้าชั้นเดียวใช้ฝีเข็มขนาดกลาง เย็บบนผ้าที่มีความยาวมากกว่าผ้าอีกชั้นหนึ่งเพื่อดึงด้ายให้รูดขุ่นเล็กน้อย ผ้าสั้นลงแต่ไม่มีจีบ เมื่อนำไปเย็บติดกับผ้าอีกชั้นหนึ่ง จะค่อกันโดยผ้าที่มีรูดจะมีส่วนโค้งพองเล็กน้อย เช่น การเย็บรูดบนแขนเสื้อ โดยให้หัวแขนเสื้อมีส่วนโค้งพองเล็กน้อย เพื่อให้พอดีกับรูปปลายไหล่แขนคน
3. ตะเข็บเกล็ด ในการเย็บเสื้อและกระโปรงต้องมีเกล็ดช่วยรูปทรงหลายแห่ง แนวเส้นลักษณะเกล็ดมี 3 ลักษณะ 1) เกล็ดเส้นตรง 2) เกล็ดเส้นโค้งเข้าด้านใน 3) เกล็ดเส้นโค้งออกด้านนอก
4. วิธีเย็บลูกไม้ริม ลูกไม้ริมขนาดเล็กติดระบายลูกไม้ เย็บได้ 2 วิธีคือ
 - 4.1 เย็บด้วยตะเข็บจักร โดยการพับริมด้านที่ติดกับลูกไม้ พับเล็กๆเข้าทางด้านผิวด้านผิวด้านหน้าริมที่พับ ขลิบริมผ้าที่เกิดให้ชิดตะเข็บ พับริมอีกครั้ง พับเล็กเท่าที่จะเล็กได้ เนาให้เรียบร้อย นำลูกไม้ด้านที่ดูกว้างทับริมผ้าด้านที่ถูกเนา เย็บตะเข็บตามรอยเนา
 - 4.2 เย็บระบายผ้า ซึ่งมองเห็นริมผ้าเช่นเดียวกัน แต่พับออกทางด้านลูกของผ้าแล้วจึงวางลูกไม้ทับตะเข็บผ้า เย็บจักรทับลูกไม้ และตะเข็บด้านลูกให้เรียบ ผิดจะไม่มีตะเข็บพับริมผ้า วิธีนี้ใช้เย็บติดลูกไม้ริม ติดระบายเนือบาง ผ้าโปร่ง

การกึ่งริม คือ การทำริมผ้าให้เรียบร้อยหรือกึ่งเพื่อให้ตกแต่งลวดลายหรือแบบเสื้อขึ้นเย็บได้ ดังนี้

1. กึ่งด้วยจักรและสอยด้วยมือด้านผิวด้านผิวด้านหน้าเป็นการเย็บกึ่งริม โดยการเย็บผ้าเกลี้ยงกึ่งกับผ้าที่ต้องการกึ่งด้วยฝีเข็มจักร พับผ้าเกลี้ยงหุ้มด้วยตะเข็บ สอยทางฝักรัดริมผิวด้านผิวด้านหน้า กึ่งด้วยมือขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับการตัดตะเข็บให้เล็กและเจียนให้บางและพับผ้าเกลี้ยงให้เล็กลง

กึ่งด้วยตะเข็บเย็บ 2 ครั้ง คือการเย็บกึ่งริมตะเข็บที่ 1 ด้วยตะเข็บจักรพับผ้าริมกึ่งให้เกิดรอยตะเข็บแรกประมาณ 3 มม. เย็บตะเข็บจักรตามแนวริมกึ่งผ้าลูกให้ตะเข็บฝังลงในร่องตะเข็บระหว่างผ้ากึ่งจริงเหมาะกับแนวกึ่งตรง

การเย็บในระบบเสื้อผ้าสำเร็จรูป สามารถจำแนกได้เป็นส่วนๆดังนี้

1. การเย็บต่อชิ้น ได้แก่ การเย็บต่อชิ้นหน้า-หลัง
2. การเย็บทับ ได้แก่ การเย็บกระเป๋าสาบ ขอบ เป็นต้น
3. การเย็บริม ได้แก่ การเย็บเก็บชายผ้าให้เรียบร้อย

โดยโรงงานจะจัดระบบให้พนักงานแต่ละคนเย็บเป็นส่วนๆตามความถนัดของแต่ละคน และส่งมายังกลุ่มเย็บประกอบ (ต่อชิ้น) ระหว่างปก ตัว เสื้อ , ชิ้นหน้า-ชิ้นหลัง, แขนเสื้อ-ตัวเสื้อ เป็นต้น

จักรเย็บผ้า

ปัจจุบันจักรเย็บผ้ามีหลายแบบ แต่ที่นิยมใช้กันมากคือจักรเย็บผ้าอัตโนมัติ ซึ่งมีคุณภาพสูงและปรับปรุงเทคนิคต่างๆดังนี้

หน่วยพับและเย็บกระเป๋ายัด โนมัตติ

พนักงานหน่วยเย็บกระเป๋ายัดเพียงวางผ้าสำหรับทำกระเป๋าสงบนตัวเสื้อชิ้นหน้าตามที่ที่ได้กำหนดไว้ แล้วหน่วยเย็บพับริมกระเป๋ายัดจะเย็บติดกับตัวเสื้อนำไปรวมไว้ หน่วยนี้สามารถเย็บได้ถึง 1,800 - 2,000 ชิ้น ในเวลา 2 ชั่วโมง เครื่องนี้ทำงานโดยใช้ระบบลมดูด

จักรเย็บตะเข็บตามยาวอัตโนมัติ

ใช้สำหรับเย็บตะเข็บทั้งขอบกระโปรงและกางเกง ตะเข็บตรงหรือโค้งน้อยๆ เย็บได้โดยใช้ตัวนำติดอยู่ด้านขวาของตัวจักร มีจำหน่ายทั้งชนิดที่เย็บแบบผีเข็มกุญแจหรือผีเข็มลูกโซ่ 2 ชั้น

จักรชนิดอื่นๆ เช่น จักรเย็บปากกระเป๋ากางเกง จักรเย็บตะเข็บตกแต่งข้อมือเสื้อ จักรเย็บรอยต่อด้านหน้าอกหรือ ไหล่หลัง จักรสำหรับเย็บเกล็ด เป็นต้น ส่วนดีของจักรเย็บอัตโนมัติเหล่านี้คือ คนงานที่ไม่ชำนาญก็สามารถเย็บเดินจักรได้ง่าย ผลิตรองเรือร้อยได้ตามคุณภาพเดิม เย็บได้เร็วกว่าจักรธรรมดา 2-3 เท่า แต่ราคาจักรค่อนข้างสูง ถ้าเปลี่ยนแบบเสื้อต้องเปลี่ยนตัวแบบสำหรับเย็บ ซึ่งมีราคาแพงด้วยในโรงงานที่ผลิตจำนวนมาก การใช้จักรเย็บอัตโนมัติเป็นการดี เพราะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทั้งนี้ แต่แบบที่ใช้สำหรับบังคับเครื่องทำงานโดยอัตโนมัตินี้ควรมีความละเอียดถี่ถ้วน เพื่อเหมาะสมกับแบบเสื้อแต่ละแบบเป็นการถาวร

8.2 กรรมวิธีการสกรีนผ้า

กรรมวิธีการสกรีนผ้า

การพิมพ์โดยใช้สกรีน (Screen Printing)

การพิมพ์ด้วยสกรีนนี้ คัดแปลงมาจากสแตนซิล ซึ่งเป็นที่รู้จักกันตั้งแต่ ปี 1920 โดยชาญี่ปุ่น เป็นผู้พัฒนา ซึ่งจะใช้ผ้าไหมหรือผ้าชนิดอื่น ซึ่งมีผ้ามาขึงให้ตึงแทนสแตนซิลพลาสติกที่ใช้ทำสกรีนนี้ทำมาจากผ้าไหมไนลอน โพลีเอสเตอร์ หรือโลหะซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ชนิดใดตามความเหมาะสม และแต่ละชนิดจะมีขนาดของรูหรือความถี่ห่างของช่วงผ้าหยาบหรือละเอียดแตกต่างกัน ถ้าใช้ผ้าที่ขนาดของรูเล็กจะทำให้ได้ลวดลายที่ประณีตและสวยงามกว่า ในการทำสกรีนนี้ต้องอาศัยความชำนาญและประสบการณ์เป็นอย่างมาก เพื่อให้ได้สกรีนที่ดี

วิธีพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์สกรีน แบ่งออกเป็น 3 แบบที่ใช้ในระบบอุตสาหกรรมคือ

1. การพิมพ์ด้วยมือบนโต๊ะสกรีน (Table Screen Printing)
2. การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบอัด โนมัตติ (Flat Screen Printing)

การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบลูกกลิ้ง (Rotary Screen Print)

1. การพิมพ์ด้วยมือบนโต๊ะสกรีน (Table Screen Printing) การพิมพ์จะทำบนโต๊ะพื้นเรียบ ปูด้วยผ้าสักหลาดปูทับด้วยชั้นผ้าไหมเทียม หรืออาจจะเป็น โต๊ะเทียม (ใช้ซี่มั่งอ่อนราคาโต๊ะ) การพิมพ์แบบนี้ต้องเลื่อนสกรีนไปตลอดความยาวของผ้าใช้ไม้ปาดสีออกจากสกรีนให้ติดผ้า

2. การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบอัด โนมัตติ (Flat Screen Printing) ใช้โต๊ะพิมพ์พร้อมด้วยอุปกรณ์ยึดสกรีน ไม้ปาดสีและอุปกรณ์สำหรับเติมสีอัด โนมัตติ พื้นโต๊ะพิมพ์ด้วยผ้าใบสายพานด้วยสารยึด ฟูผ้าที่จะพิมพ์ลงบนสายพานใช้ไม้ปาดให้เรียบ ลายพิมพ์จะมีก็สีก็ตามติดสีสกรีนลงบนโต๊ะพร้อมกัน เครื่องพิมพ์ขนาดใหญ่สามารถพิมพ์ได้พร้อมกัน 15 สีหรือมากกว่า คิดช่องว่างระหว่างสกรีนคือสกรีนตามความเหมาะสม แต่อย่างน้อยประมาณ 1/3 ของความกว้างของสกรีนตั้งระยะสกรีนที่เครื่องจักรให้เท่ากับระยะห่างของสกรีนที่ตั้งไว้ เวลาพิมพ์ผ้าจะเคลื่อนที่ไปครั้งละสกรีนซึ่งจะพิมพ์ได้ครั้งละ 1 สี แต่สกรีนสีทุกอันจะยกขึ้นให้ผ้าเคลื่อนและกดลงให้พร้อมสำหรับการพิมพ์พร้อมกันหมด ดังนั้นแต่ละครั้งจะได้ลายครบสีแต่คนละตอนกัน พิมพ์ผ้าเสร็จผ้าจะผ่านเครื่องอบแห้ง ไม้ปาดสีนอกจากเป็นยางแล้วใช้เป็นเหล็กชุบโครเมียม ซึ่งต้องมีสนามแม่เหล็กข้างใต้ผ้าใบสำหรับช่วยให้แท่งเหล็กชุบโครเมียมเคลื่อนปาดสี ให้ลอกออกมาติดผ้าได้ แท่งเหล็กเป็นไม้ปาดสีจะทำให้ทนทานกว่าตัวที่เป็นยาง

ข้อผิดพลาดของการใช้สกรีนแบบอัด โนมัตติ เกิดจากการตั้งสกรีนที่ไม่ถูกต้องและระยะเคลื่อนสกรีนที่ไม่พอดี หรือการสกรีนทับลงมาขณะที่ผ้ายังไม่แห้ง

3. การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบลูกกลิ้ง (Rotary Screen Printing) เป็นการทำสกรีนให้เป็นลูกกลิ้งหมุนไปรอบๆ ขณะที่ผ้าก็เคลื่อนออกไปโดยอัตโนมัติพอดีกับกลางโดยไม่ต้องเว้นจังหวะ(สำหรับการใช้ลูกกลิ้งหลายสี) มีการเติมแป้งพิมพ์ภายในช่องกลางของสกรีน ไม้ปาดสกรีนที่ทำด้วยยางอ่อนติดตั้งอยู่กับที่เมื่อสกรีนหมุนก็จะปาดสีออกมา สกรีนแบบนี้จะช่วยให้ติดตั้งได้ชิดกันมากกว่า ดังนั้นผ้าใบที่ใช้รองพิมพ์จะสั้น บริษัทใหญ่บางแห่งใช้ แม่เหล็กแท่งกลมปาดสีด้านล่างมีสนามแม่เหล็กกำลังสูงทำให้แท่งเหล็กแนบไปตามสกรีน หรือเมื่อใช้แท่งแม่เหล็กขนาดใหญ่ซึ่งจะทำให้สกรีนผิดรูปร่างไปบ้างแต่สกรีนและแท่งเหล็กปาดสีจะสัมผัสกันดีขึ้น

ในระบบแม่พิมพ์สกรีนนี้ยังสามารถใช้เทคนิคการพิมพ์สี ซึ่งสามารถดัดแปลงให้ได้ผลผลิตที่แตกต่างกันออกไปหลายแบบด้วยกัน คือ

1. การพิมพ์แบบโดยตรง (Direct)
2. การพิมพ์แบบใช้สารสกัดสี (Discharge)
3. การพิมพ์แบบรีซิส (Resist)
4. การพิมพ์แบบพิมพ์ 2 หน้า (Duplex)

กรรมวิธีการผลิตผ้าพิมพ์ในระบบอุตสาหกรรม

กรรมวิธีการพิมพ์

1. กรรมวิธีการพิมพ์ผ้ามีขั้นตอนการปฏิบัติงานดังนี้
2. การเตรียมผ้าก่อนพิมพ์
3. การเตรียมสีพิมพ์
4. การพิมพ์
5. การทำให้สีพิมพ์แห้ง
6. การทำให้สีพิมพ์ติด
7. การซัก
8. การตกแต่งผ้าหลังพิมพ์

1. การเตรียมผ้าพิมพ์

ผ้าที่จะใช้พิมพ์ต้องเป็นผ้าที่ผ่านกระบวนการขจัดแป้งและสิ่งสกปรกออกแล้ว อาจจะฟอกหรือไม่ฟอกแล้วแต่ลวดลาย ระดับสีที่ต้องการและกรรมวิธีการพิมพ์ ผ้าจะต้องเรียบเสมอไม่มีเศษด้ายหรือขน ซึ่งจะมีผลทำให้ลวดลายที่พิมพ์ได้ไม่แน่ชัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการพิมพ์

1. การตรวจจับผ้าเมื่อรับผ้ามาจากโรงงานทอแล้วต้องนำมาตรวจหาค่าหนีหรือข้อบกพร่องจากการทอและรอยเปื้อน แล้วทำเครื่องหมายบอกให้ทราบ

2. การเผาขน (Singing) เมื่อได้ผ้ามาแล้วจะนำมาทำการเผาขนเพราะผ้าจากโรงงานจะมีขนโพล์ขึ้นมบบนผิวผ้าแลดูไม่สวย และยังเกิดปัญหาในการย้อมและการพิมพ์เนื่องจากบริเวณเนื้อผ้าที่ขนลู่ลงไปทับ จะไม่ดูดสี สำหรับการเผาขนนั้นนอกจากขนจะไหม้ ออกแล้ว ยังเป็นการกำจัดมลทินที่เป็นไม้ เช่น เปลือกเมล็ดฝ้าย ก้านใบ ออกไปอีกด้วย

การเผาขนทำได้ 2 วิธี คือใช้แก๊ส และแผ่น โลหะ เปลวไฟแก๊สจะผ่านฟุ้งตรงเข้าเผาปลายเส้นใยที่โผล่พ้นผิวเส้นใยในโครงสร้างผ้าได้ นิยมใช้ในวงการอุตสาหกรรมมากกว่าแบบใช้แผ่นโลหะ

1. การดัมเป้ง (Desizing) ก่อนที่จะทำการทอผ้าขึ้นมักจะต้องมีการชุบแป้งให้มีการทนต่อการเสียดสีของเครื่องทอ การดัมเป้งจึงเป็นการทำให้แป้งสลายตัวเพื่อช่วยลดปัญหาในการพิมพ์

2. การทำความสะอาด (Scouring) เป็นการทำความสะอาดเอาวัสดุเจือปนออกจากฝ้าย เช่น การกำจัดไขมันและแว็กซ์ออก โดยเปลี่ยนให้เป็นสบู่ แล้วล้างออกจากผ้าสบู่ที่เกิดขึ้นจะรวมตัวกับด่าง ทำให้ไขมันและแว็กซ์เปลี่ยนเป็นสบู่ได้นั้นเกิดเป็นละอองละเอียดละลายอยู่ในน้ำ

3. การฟอกขาว (Bleaching) ปัจจุบันใช้โซเดียมไฮโปคลอไรด์มากกว่าผงฟอกสีเพราะส่วนประกอบแน่นทนกว่า แต่บางแห่งใช้ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ เป็นตัวออกซิไดซ์ซึ่งเอเจนท์สำหรับเส้นใยเซลลูโลส เพราะให้สีอมสภาพน้อยกว่า

4. การชุบมัน (Merccing) เป็นขบวนการทำให้ผ้าเงางามขึ้น ดูดซึมสีได้มากขึ้น ใยฝ้ายจะพองตัวดูดซึมสีได้ดี

ผ้าฝ้ายนิยมชุบมันในสภาพฝ้ายดิบ โดยชุบผ้าด้วยน้ำมัน โซดาไฟแล้วล้างออกโดยเร็ววิธีนี้คิดตรงที่ว่าแม้ฝ้ายจะผ่านการดัมเป้งหรือทำความสะอาดแล้วก็ตามก็ยังไม่ซักมากนัก ไม่ต้องแช่น้ำกรดสะควก แก่การควบคุมทั้งยังไม่จำเป็นต้องควบคุมอุณหภูมิอีกด้วย ทำให้ฝ้ายนุ่มนอกจากนั้น โซดาไฟยังช่วยทำความสะอาดผ้าในขณะที่ชุบมันอีกด้วย

2. การเตรียมสีพิมพ์

สีพิมพ์มีหลายชนิดต้องเตรียมให้เหมาะสมกับเส้นใยในเนื้อผ้าที่จะพิมพ์ ตัวสีที่ผลิตจำหน่ายมีทั้งผงละเอียด เป็นเม็ด เป็นแป้งเปียกบางชนิดไม่ละลายน้ำต้องทำให้ละลายน้ำได้ก่อน

3. การพิมพ์

1. การพิมพ์โดยใช้บล็อก (Block Printing)
2. การพิมพ์แบบลูกกลิ้ง (Roller Printing)
3. การพิมพ์แบบรูปลอก (Transfer Printing)
4. การพิมพ์โดยใช้สกรีน (Screen Printing)

สำหรับการพิมพ์ผ้าเพื่อใช้ในการตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะสิ่งทอนั้น ปัจจุบันการผลิตในประเทศไทยจะเป็นการพิมพ์โดยใช้สกรีนทั้งสิ้น ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดโดยสังเขปต่อไป

ประเภทและชนิดสีที่พิมพ์

สีหรือหมึกพิมพ์เป็นวัสดุที่มีคุณภาพที่จะแปรสีต้นของผ้าหรือวัสดุอื่นๆ ในปัจจุบันมีหลายบริษัทที่ผลิตสีหรือหมึกพิมพ์ออกจำหน่ายกันอย่างแพร่หลายสีหรือหมึกพิมพ์ในปัจจุบันที่ผลิตออกจำหน่ายในท้องตลาดมี 2 ประเภท

1. สีหมึกพิมพ์เชื่อน้ำมัน
2. สีหมึกพิมพ์เชื่อน้ำ

1. สีหมึกพิมพ์เชื่อน้ำมัน สามารถแยกได้เป็น

1.1 หมึกพิมพ์พลาสติก PVC มีทั้งสีด้าน สีเงา สีสะท้อนแสง สีโปร่งพิมพ์สีได้ทั้งพลาสติก PVC , ผ้าร่ม หนังสือนก , กระดาษ, สติกเกอร์, ผ้าและไม้เวลาของการแห้งประมาณ 2-4 นาที จะแน่นติดบนวัสดุสิ่งพิมพ์ใช้เวลา 20 ชม. โดยไม่ต้องผ่านความร้อน

1.2 หมึกพิมพ์พลาสติก PP+PE พิมพ์ได้ทั้งในพลาสติกที่มีเชื้อพลาสติก PP และ PE อย่างเช่นถุงปุ๋ย , ถุงพลาสติกใส เป็นต้น เวลาของการแห้งและการติดมีลักษณะเช่นเดียวกับหมึกพิมพ์ PVC

1.3 หมึกพิมพ์โลหะและนามบัตรตัวนูน พิมพ์ได้บนแผ่นโลหะอย่างเหล็ก อลูมิเนียม ไม้เนื้อแข็ง พลาสติก PS และกระดาษนามบัตร ใช้ทำพิมพ์นูนได้โดยใช้พิมพ์ฟิล์มม่วงอย่างหนาทั่วไปเรียกสีแห้งช้า ใช้เวลาการแห้งประมาณ 4-6 ชม.

1.4 หมึกพิมพ์ยาง สำหรับการพิมพ์บนแผ่นผิวยาง เช่นยางกันโคน รถยนต์ เป็นต้น มีคุณสมบัติให้ความยืดหยุ่นตามยางได้

1.5 หมึกพิมพ์พลาสติก Polydry สำหรับการพิมพ์ลงบนผิวพลาสติก Polydry เช่นตุ๊กตายาง ของเล่นเด็ก

1.6 ผงเงิน ผงทอง เวลาพิมพ์จะผสมกับน้ำมันวานิช หรือมีเคียมของหมึก พิมพ์ในแต่ละชนิด โดยใช้อัตราส่วนของผงเงิน ผงทอง : มีเคียม = 2 : 8 จะพิมพ์เท่าไรก็ผสมเท่านั้น เพราะผงเงินหรือผงทองที่ผสมทิ้งไว้หลายวันจะให้สีเงินหรือทองอมดำ

2. สีหมึกพิมพ์เชื่อน้ำ พิมพ์ได้บนพื้นผ้าเท่านั้น ประเภทของผ้าที่ใช้คือผ้า TC ฝ้าย และไนลอน

2.1 สีจิม เป็นสีพิมพ์ลงบนผ้ามีอ่อนหรือสีขาวเท่านั้น

2.2 สีสะท้อนแสง เป็นสีพิมพ์ผ้าสีสะท้อนแสง พิมพ์ลงบนผ้ามีอ่อนหรือขาวเท่านั้น

2.3 สีลอย เป็นสีพิมพ์ผ้าบนสีเข้มหรือดำ

ประเภทของสีที่เหมาะสมกับการพิมพ์ผ้าชนิดต่างๆ

ฝ้าย วัสดุคอน เรยอน	สีไคเรกท์ สีกำมะถัน สีอะโซอิก สีปีกเมนต์ สีวัด
ขนสัตว์	สีรีแอคทีฟ สีเมอร์แกนท สีอะโซอิก
ไหม	สีแอสติก สีรีแอคทีฟ สีเบสติก
ไนลอน	สีไคเรกกลาง สีเบสติก สีแอสติก สีรีแอคทีฟ
เทโอรอน	สีแอสติก สีเบสติก สีดีสเพอส
	สีดีสเพอส สีปีกเมนต์ สีรีแอคทีฟ

การพิมพ์แบบด้วยสีสำหรับผ้าพิมพ์ผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอซึ่งพิมพ์ อยู่ในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ มีการพิมพ์โดยใช้สีเพียง 4 ประเภทเท่านั้น ได้แก่สีไคเรกท์ (Direct) สีดีสเพอส (Disperse) สีรีแอคทีฟ (Reactive) สีปีกเมนต์ (Pigment)

1. สีไคเรกท์ (Direct) เป็นสีสังเคราะห์ชนิดแรกที่สังเคราะห์ได้ ละลายได้ในน้ำเย็นธรรมดา ซึมเข้าในเส้นใยไม่ทำปฏิกิริยาใดๆ และลอกหรือตกง่ายเช่นเดียวกัน สีบางตัวใช้พิมพ์ได้แต่ไม่คงทน เวลานำเอาไปซักแป้งพิมพ์ออก สีจะตกลงงออกมาด้วย

2. สีดีสเพอส (Disperse) เดิมเรียกสีอะซิเดท เพราะผลิตขึ้นเพื่อย้อมเส้นใยอะซิเดทโดยเฉพาะ ตัวสีที่ไม่ละลายน้ำ แต่ตัวกระจายอยู่ในน้ำใช้สารกระจายตัว (Disperse Agent) ช่วยให้กระจายตัวดี และสม่ำเสมอ มีจำหน่ายชนิดที่เป็นผงและผสมกับสารกระจายตัวและน้ำมันชั้น โฟเนกเตคเป็นแป้งเปียกใช้ได้ง่ายขึ้น ใช้ย้อมผ้าและพิมพ์ผ้าซึ่งทอจากเส้นใย โพลีเอสเตอร์

3. สีรีแอคทีฟ (Reactive) เป็นตัวสีที่ปรับปรุงใหม่ สามารถทำปฏิกิริยากับเส้นใยรวมเป็นสารประกอบชนิดใหม่ ทำให้สีติดทนทาน ทนแสงและทนการซัก มีสีค่อนข้างสดใสแต่ถ้าย้อมหรือพิมพ์สีเข้มจริงๆเช่นสีดำหรือกรมท่าจะค่อนข้างเปลืองสีมากและผิวสัมผัสที่ได้จะไม่แข็งกระด้างกับการทำผลิตภัณฑ์ที่ต้องการความอ่อนนุ่มเป็นพิเศษ เป็นสีพิมพ์ผ้าที่มีการใช้มากรองลงมาจากสีปีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เม้นท์ทั้งนี้เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า การพิมพ์ยิ่งยากกว่าด้วยอย่างไรก็ตามดังที่กล่าวมาแล้วว่า การพิมพ์ด้วยสีรีแอคทีฟนั้นใช้ต้นทุนค่อนข้างสูง ดังนั้นผ้าพิมพ์ด้วยสีรีแอคทีฟจึงพบส่วนใหญ่ในระดับสูงที่มีราคาแพง

4. สีพิกเมนต์ (Pigment) ไม่ละลายน้ำ ไม่ทำปฏิกิริยากับเส้นใย เมื่อใช้พิมพ์ต้องใช้สารขึงติด (Binder) ทำหน้าที่เป็นตัวยึดให้พิกเมนต์และเส้นใยติดกัน ถ้าสารยึดติดเสื่อมสภาพก็จะทำให้พิกเมนต์ค่อยๆ หลุดออกไปด้วย มีความคงทนต่อการซักและผิวสัมผัสของผ้ามักกระด้างตัวพิกเมนต์เป็นเกลือของโลหะหลายชนิด มีหลายสีค่อนข้างสีสด เป็นผงละเอียด ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงให้ละลายน้ำได้บ้างแล้วใช้พิมพ์ผ้าได้ทุกชนิดในประเทศไทยนิยมใช้กันมากเพราะต้นทุนต่ำสามารถผลิตผ้าจำหน่ายได้ในราคาถูกและพิมพ์ได้ทั้งบนผ้าฝ้ายและโพลีเอสเตอร์

การพิมพ์ผ้าแบบวิธีซิลค์สกรีนสามารถแบ่งออกได้เป็น 8 วิธีใหญ่ๆ

1. Direct Printing หมายถึงการพิมพ์ให้สีลงบนผืนผ้าสีขาวให้ปรากฏเป็นลวดลายและสีตามต้องการ
2. Over Printing หมายถึง การพิมพ์สีซ้อนทับกันบนผ้าลงพื้นผ้าที่ต้องการจะพิมพ์ โดยทั่วไปสีเข้มจะทับลงบนสีอ่อน
3. Resist Printing หมายถึงการพิมพ์สารเคมีไปปิดบนส่วนหนึ่งของเนื้อผ้าที่ต้องการจะพิมพ์แล้วนำผ้านั้นไปย้อมสี สีที่ย้อมจะติดผ้าส่วนที่ไม่ได้พิมพ์สารเคมีปิด หลังจากนำไปล้างสารเคมีออก ส่วนที่สารเคมีปิดจะปรากฏสีผ้าเดิม
4. Burn out Printing หมายถึงการพิมพ์ผ้าด้วยสารเคมีชนิดหนึ่งที่มีคุณสมบัติทำลายกับเส้นใยบางชนิดให้เป็นลวดลายลงบนผ้าที่ทอด้วยเส้นใยต่างชนิดที่ผสมกันเพื่อสารเคมีที่เป็นลวดลายไปทำลายเส้นใยชนิดใดชนิดหนึ่งและให้เหลือเพียงชนิดเดียว ลวดลายที่ได้จะโปร่ง
5. Discharge Printing หมายถึงการพิมพ์สีใหม่ที่ต้องการลงไปแทนที่มีเดิมของผ้า โดยใช้คุณสมบัติการกัดสี กล่าวคือสีพิมพ์ตัวใหม่จะกัดสีเดิมของผ้าออกแล้วจะเข้าไปแทนที่สีเดิม
6. Bulk Printing หมายถึงการพิมพ์ผ้าโดยใช้เส้นใยอื่นๆ ผสมลงในแป้งที่เป็นขาว ให้จับติดอยู่บนผ้าเป็นกลุ่ม เส้นใยที่พิมพ์ลงไปนี้จะแลดูอ่อนนุ่มคล้ายสำลี หรือขนสัตว์ หรือกำมะหยี่ เมื่อนำมาใช้ สิ่งที่พิมพ์ลงไปนี้จะหลุดหายไป
7. Bronze Printing หมายถึงการพิมพ์ผ้าที่ใช้ผงบรอนซ์ ผสมลงไปในแป้งพิมพ์ให้จับอยู่เฉพาะผิวผ้าเท่านั้น เมื่อใช้ไปนานๆสีอาจหลุดหล่อนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.3 กรรมวิธีการย้อมผ้า

การย้อมผ้าสีต้องขึ้นอยู่กับชนิดของผ้า เช่นผ้าฝ้าย ผ้าเลเยอง ผ้ามันสลิ้น หรือผ้าวิสโคส สามารถย้อมสีได้ทุกชนิด ผ้าไหมควรใช้สี Vat และสี Reactive เพราะจากส่วนผสมของสีจะไม่มีส่วนผสมของด่างอย่างแก่ที่เป็นอันตรายต่อเส้นไหม สีที่จะนำมาย้อมแต่ละชนิดมีสารเคมีที่แตกต่างกัน สีบางชนิดเป็นกรด สีบางชนิดเป็นด่าง สารเคมีเหล่านี้ก็ทำปฏิกิริยากับโลหะคั่งนั้นอุปกรณ์ภาชนะที่นำมาใช้ไม่ควรใช้อุปกรณ์ที่มีส่วนผสมของโลหะประเภท ทองแดง อลูมิเนียม เพราะสารเคมีจะกัดกร่อนโลหะให้สุกร่อน

สีไคเร็กท์ (Direct Dyes)

สีไคเร็กท์ เป็นเกลือของกรดที่มีสี เมื่อละลายน้ำแตกตัวเป็นไอออนมีประจุลบเป็นสีที่ใช้ย้อมใยเซลลูโลสโดยเฉพาะฝ้าย เป็นสีย้อมโดยตรง ย้อมง่าย ไม่ต้องใช้สารช่วยติดสีก่อนจึงเรียกสีย้อมฝ้ายโดยตรง (Direct Cotton Dyesuff) สีไคเร็กท์มีราคาถูกหาซื้อได้ง่าย มีสีให้เลือกมากมายแต่คุณสมบัติด้านความคงทนต่ำ คือไม่ทนต่อการซักและแสงแดด

8.4 การปักผ้า

กรรมวิธีการปักผ้า

การปักผ้าสามารถทำได้ 2 วิธี ได้แก่การปักด้วยมือ และการปักด้วยจักร

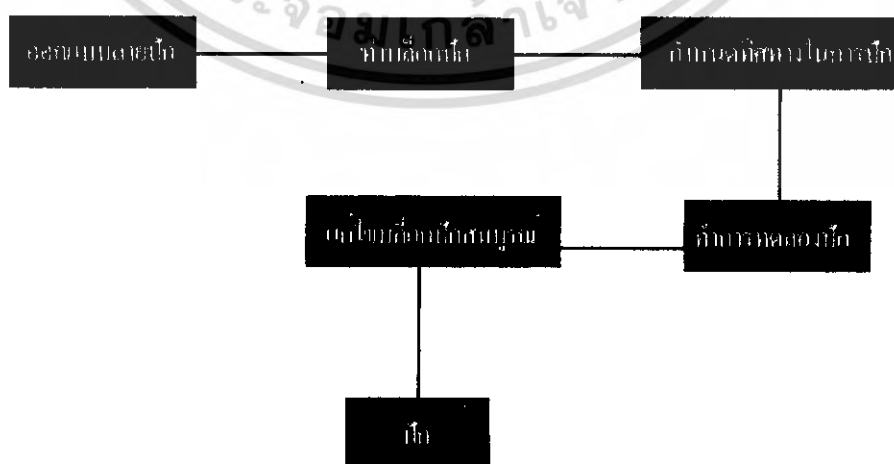
1.การปักด้วยมือ ทำได้โดยการลอกลายที่ต้องการปักลงบนผ้า ขึงผ้าเข้ากับสะตึงเพื่อช่วยยึดผ้าให้ตึง จากนั้นทำการปักตามสี และลวดลายที่ได้ออกแบบไว้

2.การปักด้วยจักร มีทั้งการปักโดยใช้จักรเย็บผ้าธรรมดาซึ่งคล้ายคลึงกับการปักด้วยมือแต่จะรวดเร็วขึ้น และการปักโดยใช้จักรอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งควบคุมโดยคอมพิวเตอร์

การปักด้วยจักรอุตสาหกรรม จะต้องนำลวดลายที่ออกแบบไว้มาทำต้นแบบบล็อกปักด้วยคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นตัวกำหนดในการปักโดยอัตโนมัติ ทั้งความละเอียดของฝีเข็ม และทิศทางการปัก โดยที่ลวดลายที่ออกแบบต้องมีขนาดไม่เกินความสามารถของจักรซึ่งโดยมากจะมีขนาด 11x14 นิ้วและปักได้ 7 สี จากนั้นนำบล็อกปักที่ได้ใส่ในจักรเพื่อทดสอบงานปักราคาของบล็อกแบบปัก ขึ้นอยู่กับขนาดของลายไม่ใช่จำนวนสี จักรที่ใช้ปักนั้นจะเป็นจักรที่มีหัวปักตั้งแต่ 6,12,24 ถึง36 หัว ซึ่งจะทำการปักตามแบบในบล็อกปักไปพร้อมๆกันทุกหัว (ในประเทศไทยนิยมใช้จักรปักแบบ 6 และ12 หัว) การปักสามารถปักให้แต่ละชิ้นงานที่มีลวดลายเดียวกันแต่มีสีที่แตกต่างกันได้โดยทำการร้อยไหมที่ต่างกันในแต่ละหัวปัก

ไหมที่ใช้ในการปัก เป็นไหมที่ทำจาก โพลีเอสเตอร์ มีลักษณะเหนียวเพื่อทนแรงของจักรปัก มีสีให้เลือกมากมาย ในการปักต้องนำผ้าที่จะใช้ปักมารองด้านล่าง ผ้าที่ใช้รองปักเรียกว่า มิลาเน่ ซึ่งเป็นตัวช่วยไม่ให้ผ้าหดตัวขณะปัก และช่วยเพิ่มความหนาของลาย

ขั้นตอนแสดงการปักด้วยจักรอุตสาหกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปทำการออกแบบ โดยวิเคราะห์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะการใช้งานของผู้บริโภค
2. วิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบและลวดลายของผลิตภัณฑ์
3. วิเคราะห์และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้ วัสดุที่นำมาออกแบบ

การวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะการใช้งานของผู้บริโภคสิ่งที่ต้องคำนึงถึง

1. ความเหมาะสมกับการใช้งาน

1.1 ต้องเหมาะสมในการใช้งาน ผู้ใช้บริการทุกคนต้องสวมใส่เสื้อผ้าได้อย่างสบาย ไม่คับหรือหลวมจนเกินไป และต้องคำนึงถึงเวลานวดเพราะ ท่านวดมีท่าที่ต้องยกแขนและขา เพราะฉะนั้น การเลือกใช้วัสดุเกาะเกี่ยวต้องเลือกใช้วัสดุที่ง่ายต่อการคิด และไม่ถอดยากจนเกินไป

1.2 วัสดุที่ใช้ทำผลิตภัณฑ์ต้องทนต่อการใช้งาน จึงควรเลือกใช้ผ้าที่เป็นชนิดเส้นใยธรรมชาติ เพราะจะสวมใส่สบาย ซักได้ง่าย ทนทาน สีไม่ซีดจางง่าย เนื่องจากต้องซักบ่อย

2. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอต้องมีความสวยงามเข้ากับสถานที่นวดแผนไทย

2.1 การเลือกใช้โทนสีของผลิตภัณฑ์สิ่งทอในการตกแต่งสถานที่นวดแผนไทย ควรเลือกสีที่ดูสบายตากลมกลืนกับสีของสมุนไพรบางชนิด หรือสีที่มองไม่เห็นรอยเปื้อนจากสมุนไพร น้ำมัน ฯลฯ ที่ใช้ระหว่างการนวด จึงควรเลือกใช้สีในโทนสีน้ำตาล

2.2 การเลือกใช้ผ้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งควรพิจารณาเลือกสี สลวดลาย สไตล รูปแบบการตัดเย็บ ที่มีความสวยงาม เรียบง่ายแต่หรู ดูดีมีรสนิยม โดดเด่นในด้านรูปลักษณ์ที่มีความเป็นไทย และสะท้อนให้เกิดความรู้สึกถึงบรรยากาศของความเป็นไทย รู้สึกสบาย สงบและร่มเย็น

3. ราคาต้องเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า

2.วิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบและลวดลายของผลิตภัณฑ์

2.1 ลักษณะของลวดลายที่เหมาะสมสำหรับ ผ้าปูเตียงนอน ผ้าม่านกั้นระหว่างคน เสื้อผ้าผู้ใส่ขนาดและเสื้อคลุมพนักงาน ปลอกหมอน ผ้าปิดตัวเวลานวด ผ้าปิดคาดอก ผ้าเช็ดมือ ผ้าคาดผม ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดเท้า ซึ่งลักษณะของลวดลายผ้าที่เหมาะสมมีอยู่ 4 ประเภทได้แก่ ลายดอกไม้ ลายสัตว์ ลายเรขาคณิต ลายภาพเหมือนจริง มาวิเคราะห์โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับตัวแปรต่างๆดังนี้ ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ประเภทของลายผ้า

ประเภทของลายผ้า	ลาย	ลาย	ลาย	ลาย
ตัวแปรในการพิจารณา	ธรรมชาติ	แอบสเทร็ค	เรขาคณิต	ภาพเหมือนจริง
ใช้ได้เป็นสากล	3	3	3	3
เป็นที่นิยมอยู่ตลอดเวลา	2	3	2	1
ช่วงอายุกลุ่มผู้บริโภค 25 ปีขึ้นไป	2	3	2	2
เข้ากับการตกแต่งสถานที่นวด	3	2	2	2
มีความสวยงามน่าสนใจ	2	3	2	2
รวม	12	15	11	10

หมายเหตุ 3 = เหมาะสม 2 = ปานกลาง 1 = ไม่เหมาะสม

สรุป ควรเลือกลายแอบสเทร็คในการออกแบบ ผ้าม่านกั้นระหว่างคน เสื้อผ้าผู้ใส่ขนาดและเสื้อคลุมพนักงาน ผ้าปิดตัวเวลานวด ผ้าปิดคาดอก ผ้าเช็ดมือ ผ้าคาดผม

ในการออกชุดผลิตภัณฑ์สิ่งทอเพื่อการตกแต่งนั้นต้องออกแบบให้มีลายน้อยที่สุดเพราะจะทำให้สามารถใช้งานได้ในระยะยาวและใช้ได้เป็นสากล ไม่น่าเบื่อเร็ว และกลุ่มผู้บริโภคมีช่วงอายุที่กว้าง ดังนั้นจึงเลือกแอบสเทร็คมาทำการออกแบบ

3.วิเคราะห์และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้ วัสดุที่นำมาออกแบบ

3.1.วัสดุประเภทผ้า

3.1.1 ที่นำมาออกแบบเสื้อผ้าผู้ใส่แว่น เลือกลุ่มพนักงาน ผ้าสำหรับปิดตัวเวลานวด ผ้าคาดปิดหน้าอก ผ้าเช็ดหน้า โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผ้า

ตารางที่ 2 ตารางพิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผ้าที่นำมาทำการออกแบบเสื้อผ้าผู้ใส่แว่นและชุดพนักงาน

คุณสมบัติของผ้า	ผ้าฝ้าย	ผ้าลินิน	ผ้าไหม	ผ้าฝ้ายทอมือ
ความคงทนในการซักดี	4	4	1	4
ไม่ยับง่าย	2	1	2	4
ระบายความร้อนได้ดี	4	3	2	4
ความสบายในการสวมใส่	4	3	4	4
ทนต่อการขัดถูดี	4	3	1	3
ไม่ระคายเคืองต่อผิว	4	4	3	4
ราคา	3	2	1	3
รวม	25	20	14	26

หมายเหตุ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ไม่สมควร

สรุป เลือกผ้าฝ้ายทอมือและผ้าฝ้ายเป็นวัสดุในการออกแบบชุดลูกค้าและชุดพนักงานผ้าสำหรับปิดตัวเวลานวด ผ้าเช็ดเท้า

ในการนวดน้ำมันผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ใช้ในขั้นตอนการนวด ต้องมีรอยประอะเปื้อนจากสมุนไพร น้ำมัน ฯลฯ ที่ใช้ระหว่างการนวด ดังนั้นควรเลือกผ้าที่ง่ายต่อการซักจึงควรเป็นผ้าที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ ดังนั้นจึงเลือกใช้ผ้าฝ้ายทอมือเพราะเป็นผ้าที่ทนและง่ายต่อการซัก สวมใส่สบาย ราคาไม่แพง เมื่อเทียบกับเส้นใยธรรมชาติชนิดอื่น และควรเลือกสีที่ดูสบายตากลมกลืนกับสีของสมุนไพรบางชนิด หรือสีที่มองไม่เห็นเมื่อมีรอยประอะเปื้อน

3.1.2 วัสดุประเภทผ้าที่นำมาออกแบบผ้าม่าน โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผ้า

ตารางที่ 3 ตารางพิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผ้าที่นำมาทำการออกแบบสิ่งทอตกแต่ง (ผ้าม่าน)

คุณสมบัติของผ้า	ผ้าฝ้าย	ผ้าลินิน	ผ้าไหมผสม	ผ้าฝ้ายทอมือ
ความคงทนในการซักดี	3	3	1	4
มีความน่าสนใจ	2	2	3	4
ทึบ	2	2	3	2
น้ำหนักผ้า(การทิ้งตัว)	2	2	2	3
ไม่เก็บฝุ่น	3	3	2	2
ราคาไม่แพง	4	2	1	2
รวม	16	14	12	17

หมายเหตุ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ไม่สมควร

สรุป เลือกผ้าฝ้ายทอมือในการออกแบบผ้าม่าน

ในการออกแบบม่านสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือน้ำหนักของผ้าในด้านการตกแต่งสถานที่ ต้องออกแบบให้ผู้ที่เข้ามาอยู่ในห้องมีความรู้สึกสบายเป็นส่วนตัว และสามารถปิดบังสายตาจากภายนอกได้ ดังนั้นในการออกแบบจึงเลือกผ้าฝ้ายทอมือในการออกแบบผ้าม่าน และเป็นผ้าที่ให้ความรู้สึกถึงความเป็นไทย

3.1.3 วัสดุประเภทผ้าที่นำมาออกแบบผ้าปูเตียงและปลอกหมอน โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผ้า ตารางที่ 4 ตารางพิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผ้าที่นำมาทำการออกแบบผ้าปูเตียงและปลอกหมอน

คุณสมบัติของผ้า	ผ้าฝ้าย	ผ้าฝ้ายผสมโพลีเอสเตอร์	ผ้าลินิน	ผ้าไหม
เข้ากับการตกแต่งสถานที่นวด	3	3	2	3
ความคงทนในการซักดี	3	2	3	1
ไม่ยับง่าย	2	2	2	2
ไม่ระคายเคืองต่อผิว	3	2	3	3
ซักสิ่งสกปรกออกง่าย	3	2	3	3
การดูดซับน้ำ	3	2	3	3
ไม่เก็บฝุ่น	3	3	3	3
ราคาไม่แพง	2	3	2	1
รวม	22	19	21	19

หมายเหตุ 3 = ความเหมาะสม 2 = ปานกลาง 1 = ไม่เหมาะสม

สรุป เลือกใช้ผ้าฝ้ายการออกแบบผ้าปูเตียงและปลอกหมอน เพราะในการนวดน้ำมันหรือนวด ประคบ จะมีคราบน้ำมันหรือคราบสมุนไพรที่ออกมาจากถูกประคบเปราะเปื้อน ดังนั้นจึงเลือกใช้ ผ้าฝ้ายเพราะเป็นผ้าที่ทนและง่ายต่อการซัก สวมใส่สบาย ราคาไม่แพง เมื่อเทียบกับเส้นใย ธรรมชาติชนิดอื่น และควรเลือกสีที่ดูสบายตากมกกับสีของสมุนไพรบางชนิด หรือสีที่มองไม่เห็น เมื่อมีรอยเปราะเปื้อน จึงควรเลือกใช้สีที่ค่อนข้างเข้ม

3.1.4 วัสดุประเภทผ้าที่นำมาออกแบบ ผ้าเช็ดมือ ผ้าคาดผม ผ้าเช็ดเท้า โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผ้า

ตารางที่ 4 ตารางพิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผ้าที่นำมาทำการออกแบบสิ่งทอตกแต่ง (ผ้าปลอกหมอน)

คุณสมบัติของผ้า	ผ้าฝ้าย	ผ้าลินิน	ผ้าโพลีเอสเตอร์
ความคงทนในการซักสี	3	2	2
เข้ากับการตกแต่งสถานที่นวด	3	3	2
ดูดซับน้ำดี	2	1	2
ไม่ระคายเคืองต่อผิว	3	3	2
การเก็บฝุ่น	2	2	3
ราคาไม่แพง	2	2	2
รวม	15	13	13

หมายเหตุ 3 = ความเหมาะสม 2 = ปานกลาง 1 = ไม่เหมาะสม

สรุป ควรเลือกใช้ผ้าฝ้ายในการออกแบบผ้าเช็ดมือ ผ้าคาดผม ผ้าเช็ดเท้า เพราะผ้าฝ้ายสามารถดูดซับน้ำได้ดีและคงทนในการซักและสามารถซักยคราบเมื่อนอกได้ง่าย

3.2 วิเคราะห์วัสดุเกาะเกี่ยว

3.2.1 วิเคราะห์วัสดุเกาะเกี่ยวสำหรับผู้ใส่แว่นตาสื่อเชื่อมพนักงาน

วัสดุเกาะเกี่ยวที่นำมาพิจารณาได้แก่ กระจุม เวลโคร การผูก กระจุมแป๊ะ โดยพิจารณาจากการใช้งาน ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์วัสดุเกาะเกี่ยวมีดังนี้

วัสดุเกาะเกี่ยว	เวลโคร	กระจุม	การผูก	กระจุมแป๊ะ
เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์				
สะดวกในการใช้งาน	2	3	3	2
ง่ายต่อการผลิต	3	3	3	3
ยึดติดแน่นหนา	3	3	3	1
แข็งแรงทนทาน	2	2	3	2
ราคาไม่แพง	2	3	3	2
รวม	12	14	15	10

หมายเหตุ 3 = ความเหมาะสม 2 = ปานกลาง 1 = ไม่เหมาะสม

สรุป ควรเลือกใช้การผูกในการออกแบบชุดลูกกอล์ฟ ชุดพนักงาน เพราะสะดวกต่อการถอด ทำความสะอาดและง่ายและประหยัดต้นทุนต่อการผลิต

3.2.2 วิเคราะห์วัสดุเกาะเกี่ยวสำหรับผ้าคาดปิดหน้าอก ผ้าคาดผม

วัสดุเกาะเกี่ยวที่นำมาพิจารณาได้แก่ กระดุม เวลโคร การผูก กระดุมแป๊ะ โดยพิจารณาจากการใช้งาน ตารางที่ 6 ตารางวิเคราะห์วัสดุเกาะเกี่ยวมีดังนี้

วัสดุเกาะเกี่ยว	เวลโคร	ยางยืด	การผูก	ตะขอ
เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์				
สะดวกในการใช้งาน	3	3	1	2
ง่ายต่อการผลิต	3	3	3	3
ไม่หลุดง่าย	3	1	1	2
ปรับเปลี่ยนขนาดได้	2	3	3	1
แข็งแรงทนทาน	2	2	3	2
ราคาไม่แพง	2	2	3	2
รวม	15	14	14	12

หมายเหตุ 3 = ความเหมาะสม 2 = ปานกลาง 1 = ไม่เหมาะสม

สรุป เลือกใช้เวลโครในการออกแบบผ้าคาดปิดหน้าอก ผ้าคาดผม เพราะสะดวกต่อการใช้งานและสามารถปรับเปลี่ยนขนาดได้ตามผู้ใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปการเลือกใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ทั้งหมดในโครงการดังนี้
 ตารางที่ 7 สรุปการเลือกใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ทั้งหมดในโครงการดังนี้

ผลิตภัณฑ์	วัสดุโครงสร้าง	ขนาด
ผ้าปูเตียงขนาดแผ่นไทย	ผ้าฝ้าย	เตียงเดี่ยว
ผ้าม่านกันระหว่างคน	ผ้าฝ้ายทอมือ	3.00 x 2.00 เมตร
ชุดผู้ให้บริการขนาดแผ่นไทย	ผ้าฝ้ายเป็นวัสดุหลัก	-
ชุดพนักงาน	ผ้าฝ้ายเป็นวัสดุหลัก	-
ปลอกหมอน	ผ้าฝ้าย	มาตรฐาน
ผ้าสำหรับปิดตัวเวลานวด	ผ้าฝ้ายทอมือ	110 x 218 เซนติเมตร
ผ้าคาดปิดหน้าอก	ผ้าฝ้าย	155 x 40 เซนติเมตร
ผ้าเช็ดตัว	ผ้าฝ้าย	155 x 83 เซนติเมตร
ผ้าเช็ดมือ	ผ้าฝ้าย	31 x 31 เซนติเมตร
ผ้าคลุมผม	ผ้าฝ้าย	75 x 50 เซนติเมตร
ผ้าเช็ดเท้า	ผ้าฝ้าย	48 x 35 เซนติเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การพัฒนาการออกแบบ

- 1. การพัฒนาการออกแบบและพัฒนาแนวความคิด
- 2. สรุปผลการออกแบบและความเห็นจากคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

1. การพัฒนาการออกแบบและพัฒนาแนวความคิด

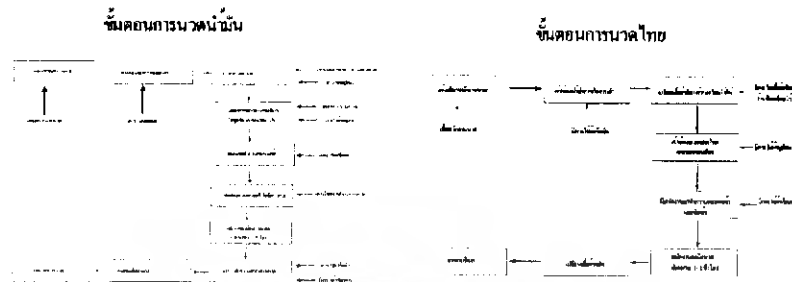
1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบ

เป็นบทวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สิ่งทอภายในร้านนวดแผนไทย

รูปภาพที่ 122 แผ่นเสนองานแสดงข้อมูลความเป็นมาวัตถุประสงค์ และขอบเขต โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

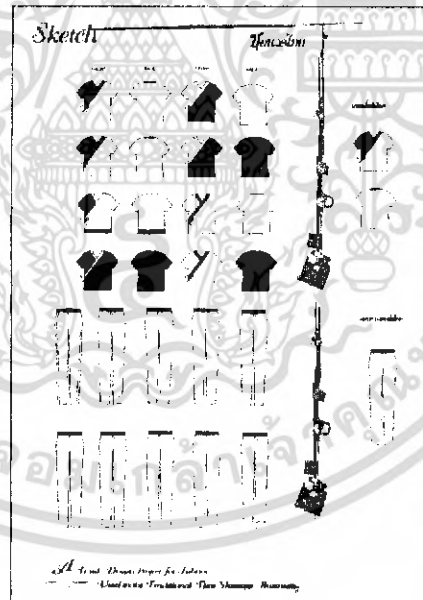
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Faculty of Architecture
Department of Interior Design

Project: Landscape Design
Date: 11/10/2564

Page

21 of 28

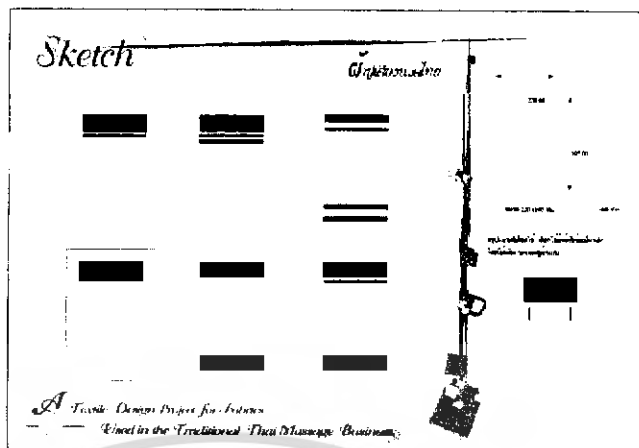
รูปภาพที่ 125 แผ่นเสนองานแสดงพฤติกรรมการใช้สิ่งทอขณะนวด

รูปภาพที่ 126 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบชุดนวดไทย

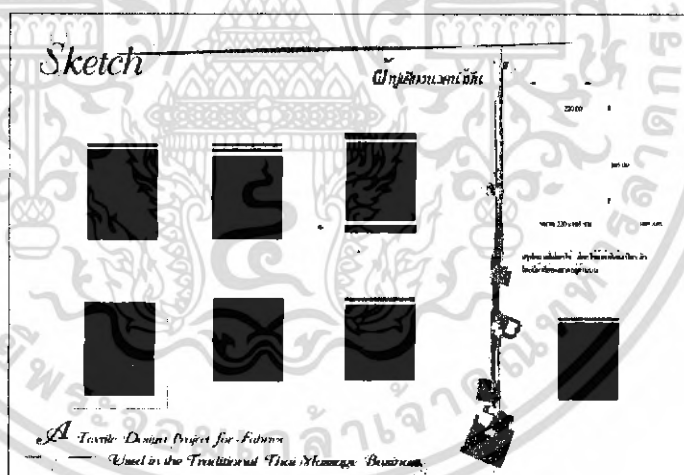
การนวดแผนไทยเป็นการนวดที่มีหลากหลายท่าทาง ดังนั้นการออกแบบชุดต้องออกแบบให้รัดกุม และต้องเป็นเสื้อผ้าที่ใส่ได้กับหลากหลายบุคคล จึงได้เลือกเสื้อผ้าลักษณะป้ายด้านข้าง และใช้วิธีการผูกเชือกเพื่อให้สามารถขยายขนาดได้ตามตัวของผู้นวดใส่และคอของเสื้อก็ไม่ลึกลงส่วนกางเกงได้ใช้เป็นลักษณะของการผูกเชือก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 128 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าปูเตียง

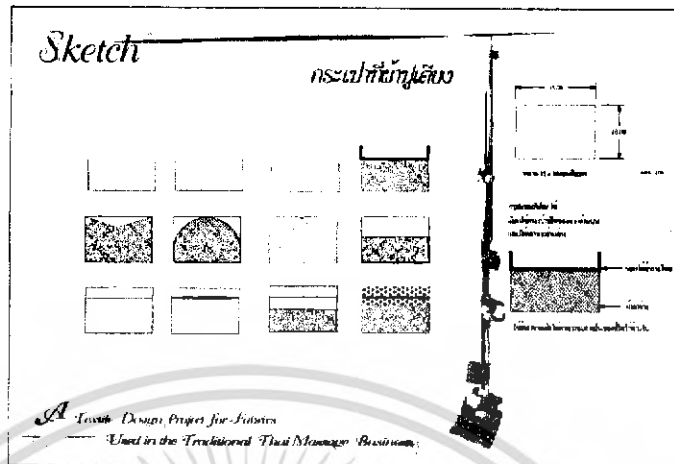
ผ้าปูที่นอนนวดไทยได้ออกแบบให้มีสีอ่อนเพื่อดูแล้วสะอาดตาส่วนบริเวณปลายเท้าได้ใช้สีเข้มเพื่อกำหนดตำแหน่งว่าเป็นส่วนของปลายเท้าส่วนด้านข้างได้ออกแบบให้มีกระเป๋าสองข้างเพื่อให้ลูกค้าสามารถใส่โทรศัพท์ หรือของสำคัญที่ลูกค้าไม่อยากจะไว้ในลิ้นชักเกอร์ของทางร้าน

รูปภาพที่ 129 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าปูเตียงนวดน้ำมัน

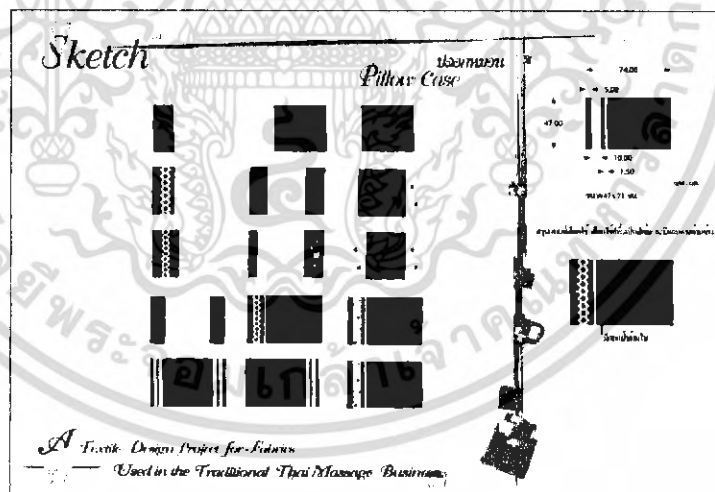
ผ้าปูที่นอนนวดน้ำมันได้ออกแบบให้มีสีเข้มเพราะการนวดน้ำมันจะทำให้ผ้าเปราะเปื้อนได้ง่าย แต่ได้เว้นส่วนของหัวให้มีสีอ่อนเพื่อไม่ให้ดูทึบจนเกินไปและเป็นการบอกตำแหน่ง และได้ออกแบบให้มีกระเป๋าสองข้างเพื่อให้ลูกค้าสามารถใส่โทรศัพท์ หรือของสำคัญที่ลูกค้าไม่อยากจะไว้ในลิ้นชักเกอร์ของทางร้าน และด้านข้างมีแถบเวลโครเพื่อยึดผ้าปิดหน้าอกไม่ให้เคลื่อนที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 130 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบกระเป๋าด้านข้างเดี่ยวที่ผ้าปูที่นอน

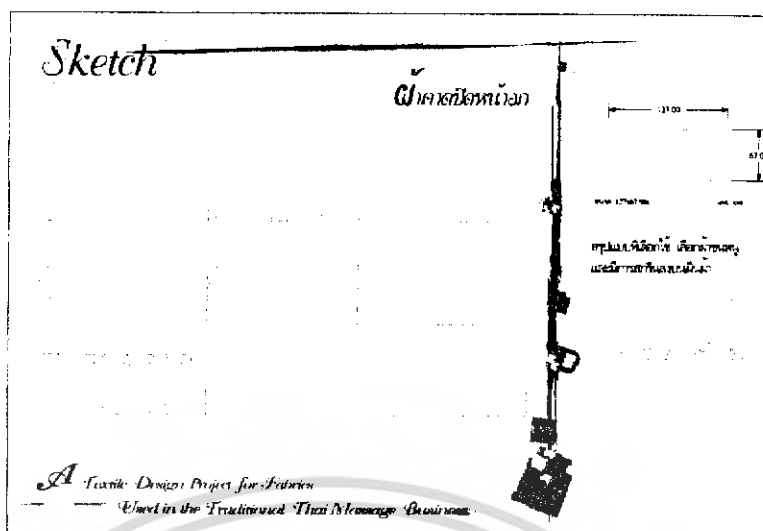
ได้ออกแบบผ้าปูเตียงให้มีกระเป๋าเพื่อไว้ใส่ลูกค้ำสำหรับใส่สิ่งของสำคัญกระเป๋าด้านข้างเดี่ยวที่ผ้าปูที่นอน ได้ออกแบบด้านล่างกระเป๋าให้เป็นผ้าโปร่งเพื่อให้ลูกค้ำสังเกตของที่อยู่ด้านในได้สะดวก และด้านบนเป็นผ้าลายไทย

รูปภาพที่ 131 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบปลอกหมอน

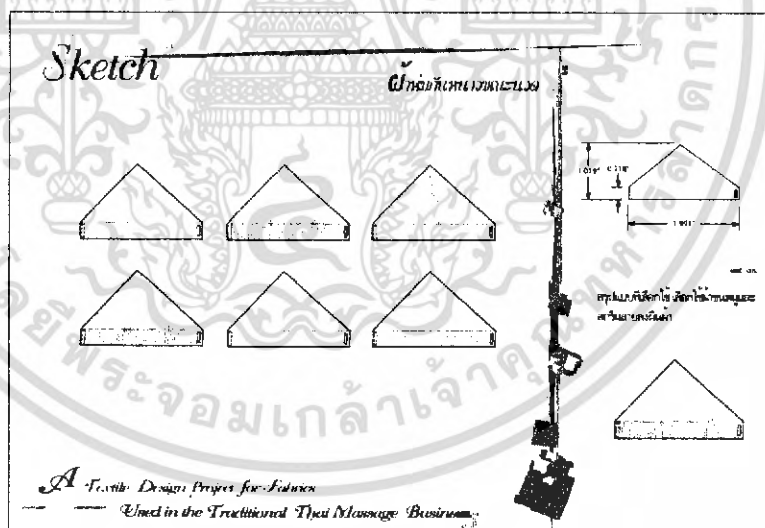
ได้ออกแบบปลอกหมอนที่มีสี่เข็ม เพื่อง่ายต่อการดูแลรักษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 132 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิด ในการออกแบบผ้าปิดหน้าอก

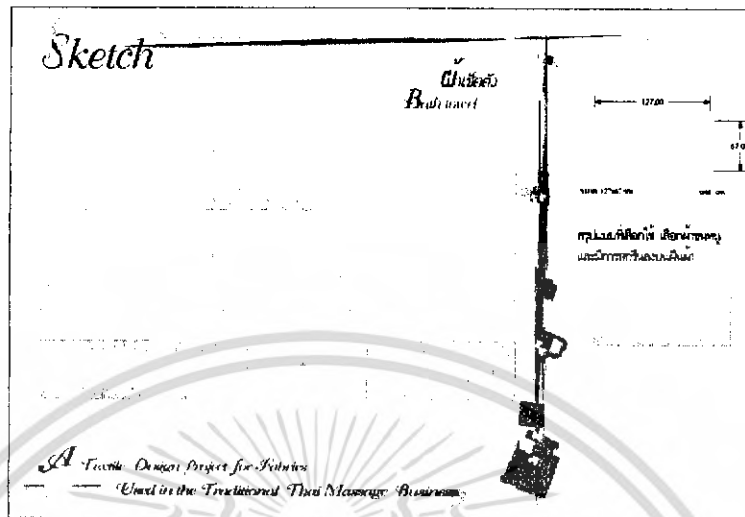
ได้ออกแบบผ้าปิดหน้าอกโดยมีการสกรีนลายไทยลงบนผ้า และด้านหลังได้ติดแถบเวลโครด้านหลังเพื่อยึดติดกับผ้าปูเตียงเพราะขณะที่ผู้สวมใส่นั้นจะมีการก้มไหลของผ้าดังนั้นจึงได้ติดแถบเวลโครยึดไว้

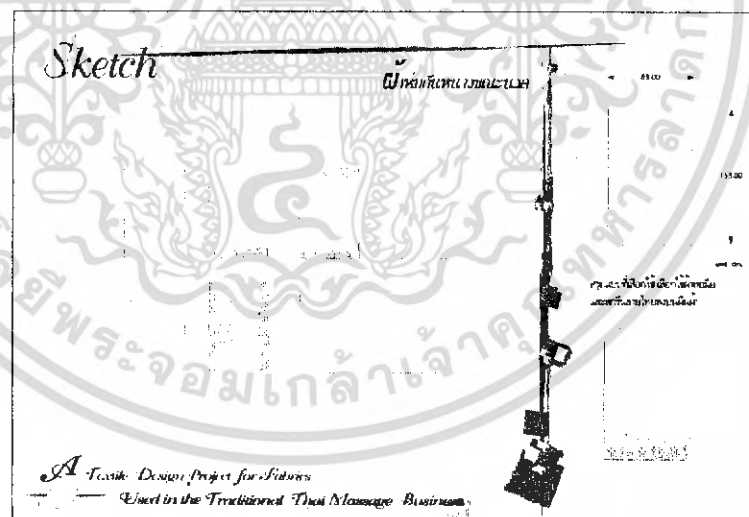
รูปภาพที่ 133 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิด ในการออกแบบผ้าคาดศีรษะ

ได้ออกแบบผ้าคาดศีรษะที่สามารถเก็บผมได้หมดและพนักงานเป็นคนใส่ให้ลูกค้าเพื่อความสะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

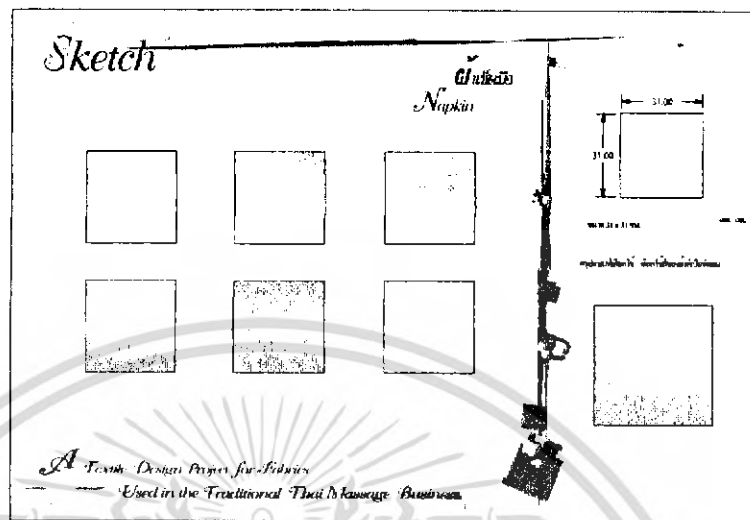
รูปภาพที่ 134 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าเช็ดตัว
ได้ออกแบบผ้าเช็ดตัวโดยใช้ผ้าขนหนูที่มีการสกรีนลายไทย

รูปภาพที่ 135 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าห่มกันหนาว

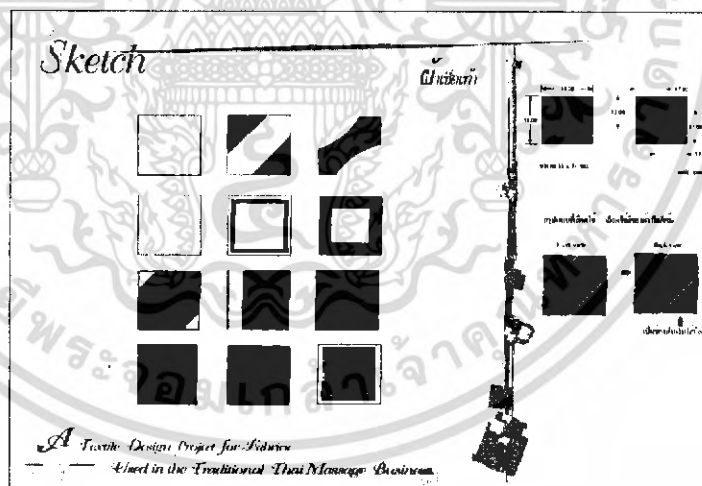
ได้ออกแบบผ้าห่มกันหนาวโดยใช้ผ้าทอมือและสกรีนลายไทยลงบนผืนผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 136 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าเช็ดมือ

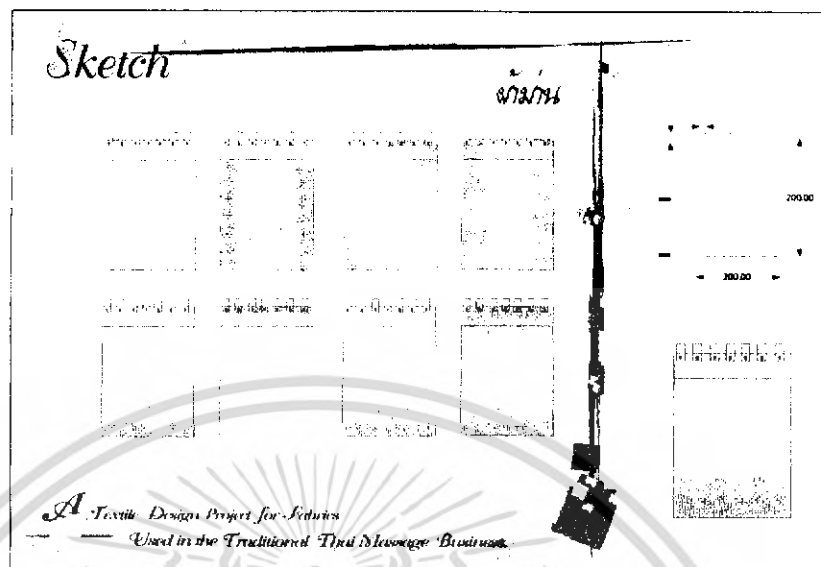
ได้ออกแบบผ้าเช็ดมือโดยใช้ผ้าขนหนู และ ใช้การสกรีนลายไทยลงผืนผ้า

รูปภาพที่ 137 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าเช็ดเท้า

ออกแบบผ้าเช็ดเท้า โดยใช้ผ้าทอมือที่มีสีเข้มและมีที่สามารถให้พนักงานสามารถสอดมือเข้าไปได้เพื่อให้สามารถทำความสะอาดเท้าลูกค้า ได้สะดวกขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 138 แผ่นเสนองานแสดงแนวความคิดในการออกแบบผ้าผ้าม่าน

ได้ออกแบบผ้าผ้าม่าน โดยใช้ผ้าทอมือเพื่อให้ลูกค้าเข้ามาในร้านแล้วรู้สึกสบายตาและให้ความรู้สึกที่มีความเป็นไทย และสกรีนลายไทยลงบนผืนผ้าเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

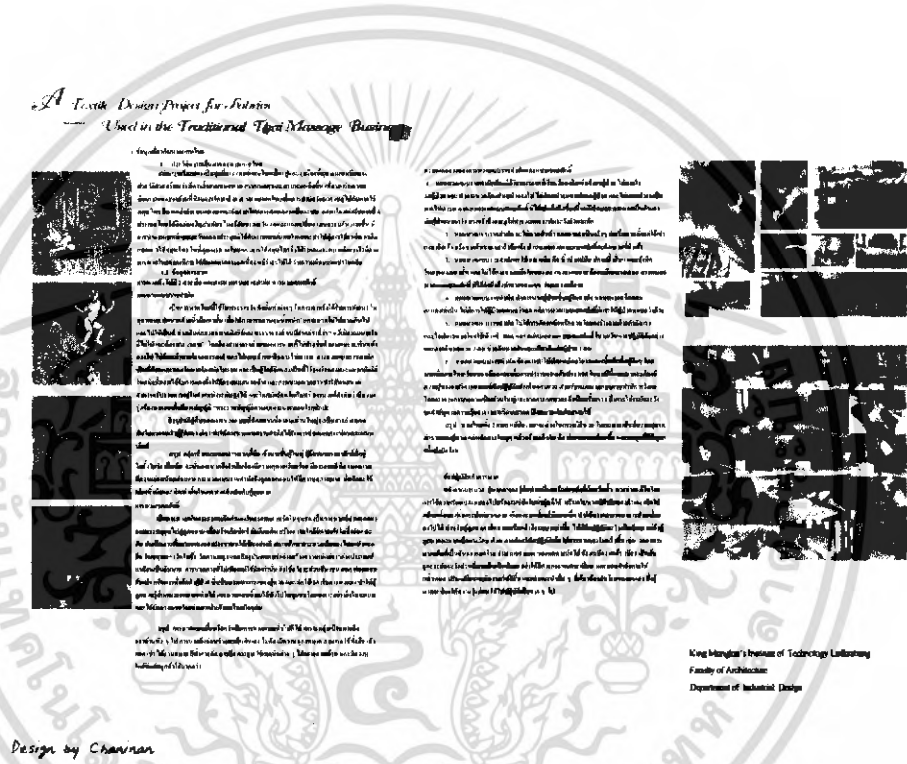
บทที่ 4

การนำเสนอการออกแบบ

4.1 แผ่นเสนอผลงานและแบบแสดงรายละเอียด

4.2 ภาพถ่ายผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

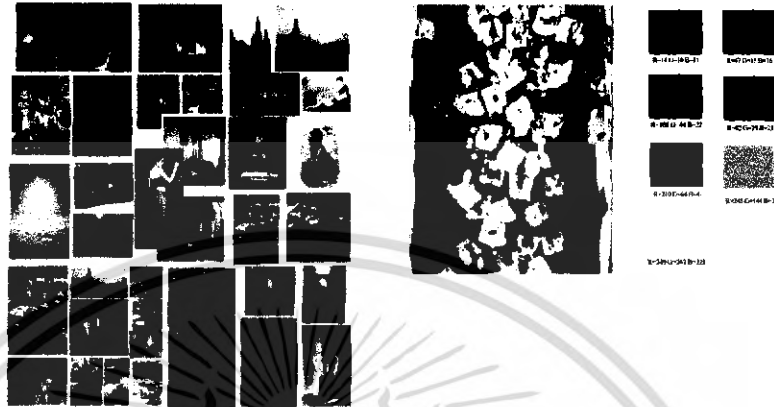
4.1 แผ่นเสนอผลงานและแบบแสดงรายละเอียด

รูปภาพที่ 139 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ข้อมูลการนวด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

*A Visual Design Project for Futures
— Used in the Traditional Thai Massage Business —*

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Faculty of Architecture
Department of Industrial Design

Inspiration

รูปภาพที่ 140 แสดงแผ่นภาพเสนองาน แรงบันดาลใจ

*A Visual Design Project for Futures
— Used in the Traditional Thai Massage Business —*

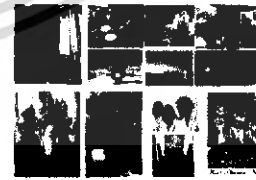

กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่สรรหาเพื่อใช้ตัวต่อในร้านธุรกิจของตน

กลุ่มเป้าหมายรอง กลุ่มผู้ให้คำแนะนำให้วิกรมของนิตย

กลุ่มตัวอย่างอายุ 25-39 ปี ซึ่งอยู่ได้ทั้งทาง มีรางวัลใจ
โดยผู้ขายและผู้ควบคุมความสะอาดและระดับคุณภาพ
บริการของร้าน และขอให้มีของ กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง

กลุ่มตัวอย่าง อายุ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่จะรวมตัวกันดูงาน

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Faculty of Architecture
Department of Industrial Design

Target Group

Design by Chaiwan

รูปภาพที่ 141 แสดงแผ่นภาพเสนองาน กลุ่มเป้าหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Oil Massage Room

Design by Chanisa

Perspective

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Faculty of Architecture
Department of Industrial Design

รูปภาพที่ 142 แสดงแผ่นภาพเสนองาน Perspective ห้องนวดน้ำมัน

Thai Massage Room

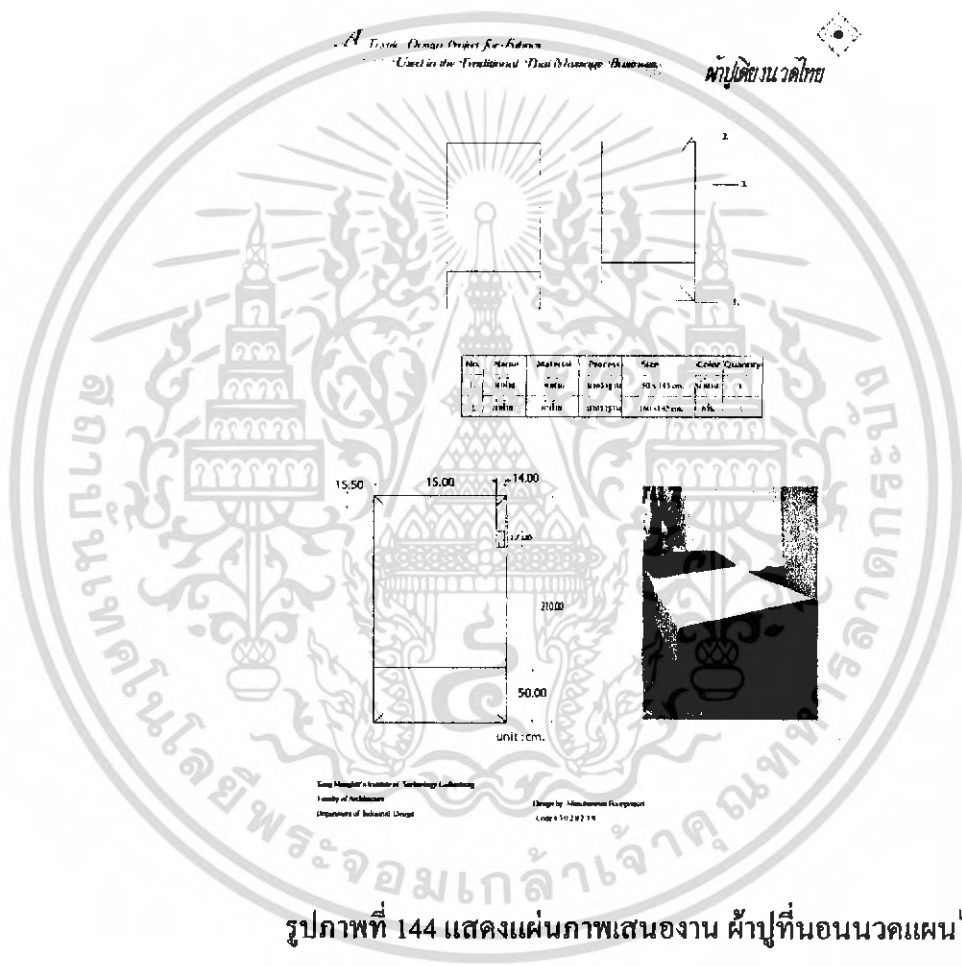
Design by Chanisa

Perspective

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Faculty of Architecture
Department of Industrial Design

รูปภาพที่ 143 แสดงแผ่นภาพเสนองาน perspective ห้องนวดไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 144 แสดงแผ่นภาพเสนอนงาน ผ้าปูที่นอนนวดแผนไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

A Term Design Project for Autumn
 Used in the Traditional Thai Message Business

Blanket

รูปภาพที่ 146 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าห่มกันหนาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 147 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าคาดปิดหน้าอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

A Textile Design Project for Fabrics
Based on the Traditional Thai Massage Bandana

ภาคคณม

รูปภาพที่ 148 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าคาดผม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

A Text Design Project for Sidown
Line on the Traditional Thai Monoppy Structure

No.	Name	Material	Process	Size	Color	Quantity
1.	ผนัง	สีฝุ่น	ย่น	7.2 x 10	สี	1

King Mongkut's University of Technology Thonburi
 Faculty of Architecture
 Department of Interior Design

Author
 (Design Management Program)
 Code: 63020119

รูปภาพที่ 149 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าเช็ดตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

A Textile Design Project for Fabrics

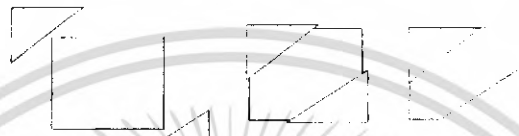
..... Based on the Traditional Thai Message Motif.....

Hand Towel

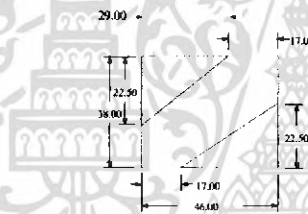

Think Design Project for Jobs
Useful in the Traditional Thai Massage Business.

ผ้าเช็ดเท้า

No.	Name	Material	Process	Size	Color	Quantity
1.	ผ้าเช็ดเท้า	ผ้าฝ้าย	เย็บ	22.5 x 29 cm	สีขาว	1
2.	ผ้าเช็ดเท้า	ผ้าฝ้าย	เย็บ	18 x 46 cm	สีน้ำเงิน	1

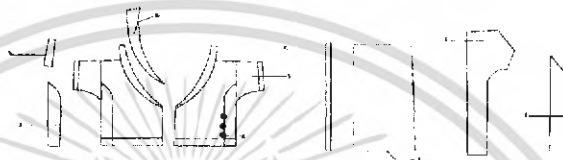
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
 Faculty of Architecture
 Department of Industrial Design

Author
 Prangthep Sittichaiwan
 Code 61102119

รูปภาพที่ 151 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ผ้าเช็ดเท้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

*Final Design Project for: Fitness
Used in the Traditional Thai Massage Business.*

No.	Name	Material	Process	Size	Color	Quantity
1.	เตียง	เหล็ก	เชื่อม	พยางค์ 7 cm.	น้ำตาล	3
2.	เตียง	เหล็ก	เชื่อม	พยางค์ 7 cm.	น้ำตาล	3
3.	หมอน	ผ้าฝ้าย	เย็บ	ขนาด 40x60	น้ำตาล	1
4.	หมอน	ผ้าฝ้าย	เย็บ	ขนาด 40x60	น้ำตาล	1
5.	หมอน	ผ้าฝ้าย	เย็บ	ขนาด 40x60	น้ำตาล	1
6.	การนอน	เตียง	เชื่อม	22.15 cm.	น้ำตาล	3
7.	ถุง	ผ้าฝ้าย	เย็บ	ขนาด 40x60	น้ำตาล	3

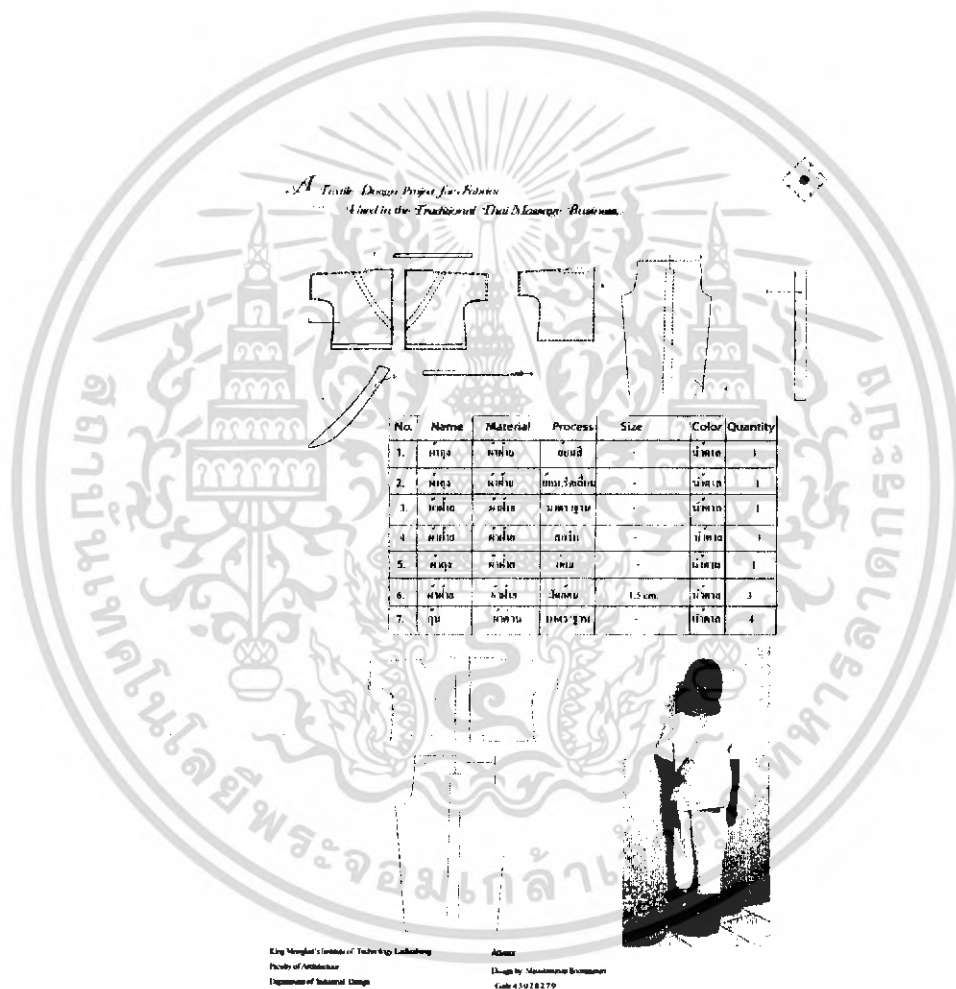

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Faculty of Technology
Department of Industrial Design

Author
Design by: Ms. Jiraporn Kiatmanee
Case 61020279

รูปภาพที่ 152 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ชุดพนักงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 153 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ชุดลูกค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

*AI Trade Design Project for Future
 --- Used in the Traditional Thai Message Business ---*

ผลงาน

No	Name	Material	Process	Size	Color	Quantity
1.	แม่พิมพ์	พลาสติก	หล่อ	200 x 300 ซม.	ดำ	1
2.	เส้นด้าย	ผ้าฝ้าย	ทอ	ตามขนาด	ขาว	40
3.	กระดาษ	กระดาษ	พิมพ์	ตามขนาดของแม่พิมพ์	ตามต้องการ	20

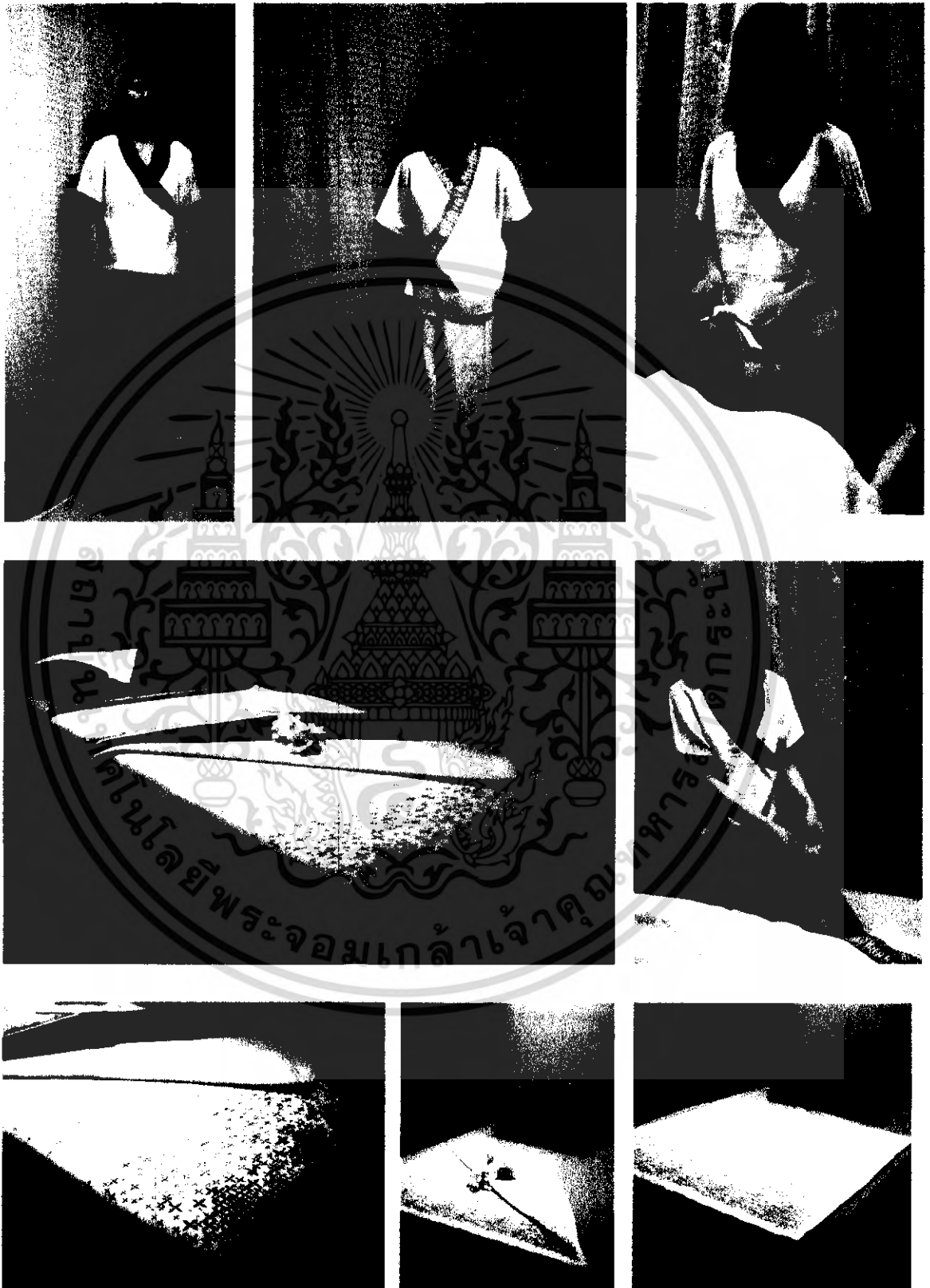
King Mongkut's System of Technology Learning
 Faculty of Architecture
 Department of Industrial Design

Advisor
 Design by: Manichai Ratanaporn
 Code: ETE 24276

รูปภาพที่ 154 แสดงแผ่นภาพเสนองาน ฝ้ายมัน

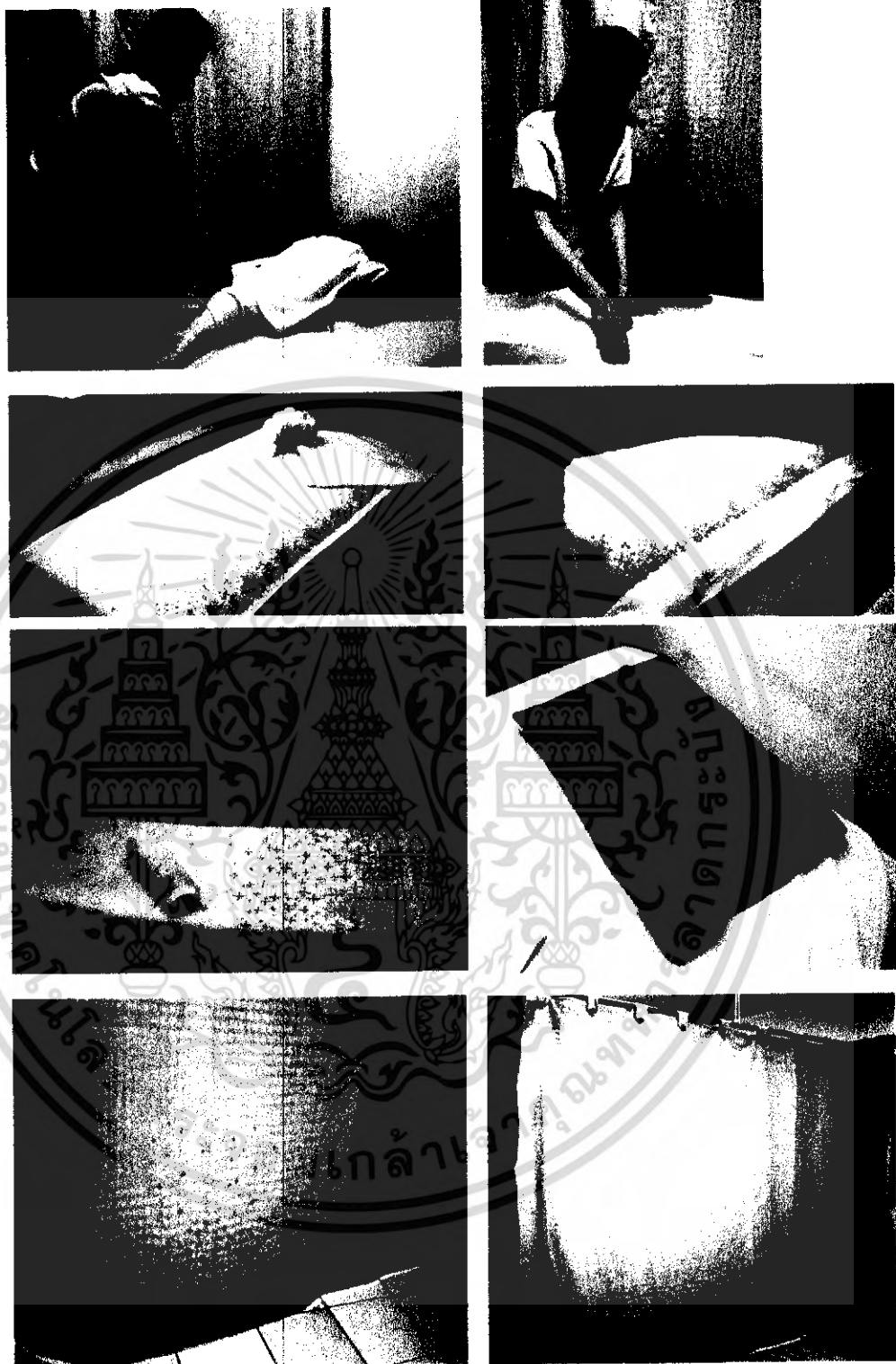
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ภาพถ่ายผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

รูปภาพที่ 155 แสดงภาพถ่ายผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 156 แสดงภาพถ่ายผลิตภณซ์ต้นแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

บทสรุปผลการออกแบบและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการออกแบบ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ในโครงการนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ดังนี้

1. เพื่อกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้านของธุรกิจนวดแผนไทยให้มีมาตรฐานเดียวกัน
2. เพื่อยกระดับมาตรฐานในการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับตกแต่งร้าน นวดแผนไทยให้มีความสวยงาม ทันสมัย ให้มีความเป็นสากล แต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทยแบบดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

ผ้าที่ใช้ในการออกแบบในโครงการนี้ คือผ้าไทย (ผ้าทอมือ) สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขเป็นผ้าชนิดอื่นได้ตามความเหมาะสม เช่น ราคา เพื่อเหตุผลทางการตลาด

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับโครงการมีเอกลักษณ์ร่วมกันและมีความเหมาะสมทางด้านการตลาด

ประวัติการศึกษา

ชั้นอนุบาล	จบการศึกษาจากโรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา
ชั้นประถมศึกษา	จบการศึกษาจากโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
ชั้นมัธยมศึกษา	จบการศึกษาจากโรงเรียนราชวินิต มัธยม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

อัจฉรา ไสยะสุด.ความรู้เรื่องสี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์- วิชาการ, 2539

คู่มือการวางแผนโบราณวัตถุพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ภก.ปรีดา ตั้งตรงจิตร ภ.บ., M.Sc. พิมพ์ครั้งที่2

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

www.google.com

www.healthnet.in.th

www.homepaint.co.th/2ideapaint.html

www.prc.ac.th/newart/webart/colour9.html

www.skn.ac.th/skl/project/color87

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้